

UNIVERSAL
LIBRARY

OU-232936

UNIVERSAL
LIBRARY

يَذُوبُ عَنْكُمْ الرِّجْسُ أَهْلَ الْبَيْتِ كَمَا تَطْهَرُونَ

کتاب فواید انساب در احوال جناب سید رسول جگر کوپشہ بقول مقبول پاک
یزدان - اقصیٰ رموز کون و مکان سید الشہد اشہد کہ بلا ابو عبد اللہ
حسین محبتی علی جدہ و علیہ الصلوٰۃ والسلام اسمی بہ

داستان غم

من تصنیف عالم علامہ فاضل زمانہ قدوة المحدثین زبدة المفسرین مولانا مولانا محمد صبغۃ اللہ
امام العلماء قاضی الاسلام قاضی الملک مرحوم و مغفور بابتہام خاکبہا خلق اللہ
محمد عبد اللہ عفی عنہ بن سالار الملک مرحوم و مغفور در ۹۰۰ھ ہجری

درد اس بن یوں طبع اداستہ و مزین کرد

بسم الله الرحمن الرحيم

پیرایه حمد و ثنا نزد جناب شامدی که جان نثاران ساحت عشق ازلی را باب شمشیر خویش چکان
 شربت حیات ابدی چشانید و تحایف سپاس بی انتہا نیاز بارگاہ محبوبی که سرمازان بیدار
 محبت لم زلی را بر نوک سنان جانستان اوج کیرای می ارج قرب صمدی گردانید
 قدوسی که شبها ز بلند پرواز فکر باوج ادراک کهنش مال و پریمت ریخته و سمنه تیز کام عمل
 در طی عرصه و صفش پای طاقت شکسته در هر آن شانن تازه و بهر ذره صنعتش بے اندازه
 ابرار را بر محک مصایب فرسوده امتحان میگرداند تا ز معرفت ایشان کامل العیار برآید
 و فجار را با سایش اہمال میفریبد تا کثرت معاصی در حق اینها مستوجب عقوبت فراوان گردد
 اللهم لا تخصني ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك و صلوات کرامت سما
 بر سید کائنات و خلاصه موجودات باعث ایجاد عالم عالمیالین فخر آدم آدم میان سر و مقبر
 بارگاہ سبحان خسر و راز داران کنج عرفان احمد مجتبی محمد مصطفی که کوس رسالت بر نیلی طاق
 فلک الافلاک نواخته و رایت نبوت در میدان بغت کشور کیتی افزاخته اللهم صل علیه
 کما هو اهل لذلك و برآل پاک او که فرمان احترام شان بتوقع یند بذهب عنکم

الرحمن اهل البیت زینت کرفته و بشوکر کرامت ایان بطفرای یطهر که تطهیرا
 نقش پذیرفته زهی عمرت و الاظرت که غریبان دریای هلاکت را تثبیت بذیل محبت ایشان
 دستگیری است محکم و جویندگان راه هدایت را اتباع طریقت شان دلیل است مستحکم
 سیما آن چهار رکن بنای نجابت و سیادت انجم برج شرافت و سعادت که چتر عباسی است
 بر مفارق آنها سایه انداخته و طبل فخر و مبایات اللهم هو کلاء اهل بیت بر نام ایشان
 فوخته و بر اصحاب کرام و ائمه عظام که بخون هدایت و قافله سالاران پیروان امت از بار
اما بعد این باده نوش خنجرانه محبت دو دمان نبوی و جرحه کش مصطفی مودت
 خاندان مصطفوی بنده خاکسار کنه کار صبغه انبیا محمد غوث حشر علی الله فی زمره الابرار ایشان
 چندی کتابی بزبان تازی در احوال جناب علی قیاب یحانه رسول قلده کبد بتول طفرای مشور
 شرافت مطلع جریده سعادت و دو خنجر باغ رسالت ثمره شجره نبوت آیت مصحف ایقان
 واقف رموز کون و مکان خامس اهل عیاسط مصطفی شهید کربلا ابو عبد الله حسین
 علی صده و علیه التحیه و التثا در حیطه تقریر و سمط تحریر کشیده بود و احوال صحیحیه را در آن کلبه
 نیکار نشاند بعضی دوستان راسخ الاعتقاد و مجربان و اتق الاتحاد و دست التماس بدامن این تیمان
 محکم زدند که آن مخدرة زیبارا کبوت عجمی جلوه گر کرد و آن جمله نشین عمار را به پیرایه فارسی
 بنسخته ظهور آرد و از آنجا که تذکره احوال شهدای کربلا و ستمدیدگان شیخ جور و جفادان را به نشتر در دو
 مجروح میگرداند و جگر ابناء و کماله و غم میخراشد از ایجاب ملتس شان پهلوتی می ساخت
 و از شناساوری این بحر سبے پایان غم خود را بر کنار می انداخت چون الحاح سائلین درین باب

بمبالغه رسید - و صفای خاطر طالبین از عدم اقبال این معنی بعبار طلال مبدل گردید - دست جزا
 بعروة الوثقی صبر و شکیبائی محکم زده که مہمت بیان جان بر بست - و از تحریر خلاصہ احادیث
 و آثار و از ترجمہ زبدہ قصص و اخبار سعادت ابدی پوست - و رعایت محاورہ فارسی را
 بر ترجمہ لفظی مقدم داشت تا کموب از نظام بلاغت اسلوب خارج نکردد - و نقطہ و از سخن از آد
 فصاحت بیرون نرود - و این ماتم سر را ما بین مقدمہ و خاتمہ بترتیب دہ مجلس آرہست و بحسن
 تطابق ہمد ایام عاشور مرتب ساخت - سؤل از بارگاہ قدس داور جہان آفرین آن است
 کہ بحر مت آل مصطفیٰ این غریق بحر عصیان را با ساحل نجات رساند و این کشتی تیرہ زلات را
 بشاہ راہ یقین فایز گرداند **والہی بحق** سبے فاطمہ ؑ کہ بر قول ایمان کنے خائبہ
 اگر دعوتم رو کنی و قبول یا من و دست دامن آل رسول **یا مقدّم** در بیان احادیث
 بر فضایل اہل بیت رضی اللہ عنہم دلالت میکند تحقیق و محجّب نماید کہ احادیث و آثار ہی کہ در فضائل
 اہل بیت ابرار و در کشتہ اند امام حسین را کہ سرد فتر دو دومان نبوی و خلاصہ خاندان مصطفوی
 است شامل اند ایراد آن ہمہ باعث تطویل دانستہ تیمنا و تبرکات چہل حدیث اقتصار نمود
الحديث الاول مروی است از زید بن ارقم رضی اللہ عنہ کہ روزی سرور عالم صلی اللہ
 علیہ وسلم بر سر چشمہ کہ خم نام دارد و در میان مکہ و مدینہ واقع است برای خطبہ بر پا قایم شد
 و سپاس و ستایش کرد کار مودعی فرمود و از ذرر موعظ و نصایح گوشہار آگندہ نمود بعد از آن فرمود
 ای مردمان از یک آدمی زیادہ نیم باشد کہ حکم پروردگار برسد و آنرا قبول نایم اما دو متاع نفیس میان
 شما میکند ارم نخست کتاب الہی کہ در ان ہدایت است و روشنائی باید کہ اورا فرآگیرد و بان جنبید

در عمل آن ترغیب تحریر نمود پسر فرمود: دوم اهل بیت من اند شمار ایاد میدانم و از خدای ترسم
 شمار ایاد میدانم و از خدای ترسم تا در حق ایشان از شما تقصیری راه نیابد آخر چه مسلم
الحديث الثاني مروی است از ابی ذر رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمود که مثال اهل بیت من چون مثال کشتی نوح است کسی که بر و سوار شد نجات یافت و کسی که
 تخلف و رزید هلاک گشت **الخروج الحاكم الحديث الثالث** مروی است از ابن عبیر
 رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود نخستین کسی که از امت من برآورد روز قیامت
 شفاعت کنم اهل بیت من اند بعد از آن اقرب فاقرب قریش اند از این پس انصار من اند من بعد
 کسانی که بر من ایمان آورد و اند و اتباع من کزیده از اهل من انگاه هقیقه عرب اند پسر عم و سیکه
 در حق او شفاعت پیشتر نموده باشم وی فضل است **الخروج الحاكم الحديث الرابع**
 مروی است از ابی هریره رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود بهترین شما آنکس است
 که پس از من با اهل من احسان نماید **الخروج الحاكم الحديث الخامس** مروی است از عمر
 بن حصین رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود مسألت کردم از پروردگار عزوجل
 که داخل نکند کسی از اهل بیت من در دوزخ الله تعالی آنرا مرا رحمت فرمود **الخروج الحاكم**
الحديث السادس مروی است از ابن عباس رضی الله عنهما
 که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود دوست دارد خدای عزوجل را از برای آنکه شمار از نعمتها
 خویش خود دنی دهد و دوست بدارد مرا از جهت دوستی خدا تعالی و دوست بدارد اهل مرا
 بنا بر دوستی من **الخروج الحاكم الحديث السابع** مروی است از علی رضی الله

که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود هر که با این بیت من احسان نماید مکافات آن در روز قیامت
 خواهم نمود اخرجه ابن عساکر الحدیث الثامن مروی است از انس رضی الله عنه که
 رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود که پروردگار من غر و جبل با من وعده کرده که هر کس از این بیت
 بوجدانیت می جل شانه در سالت من اقرار نماید اورا عذاب نکند اخرجه الحاکم المجلد الثامن
 مروی است از سلمه بن الاکوع رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود ستارگان
 امان اند مرا اهل آسمان و این بیت من امان اند مراست مرا اخرجه ابویعلی المجلد العشرا
 مروی است از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود ثابت ترین شمار بر صراط کسی
 که با این بیت من و صحاب من زیاده محبت دارد اخرجه الیلمی و ابن عد المجلد الحادی عشر
 مروی است از عباس بن عبد المطلب رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود مردم را
 چه عادت است که هر گاه نزد ایشان کسی از این بیت من بنشیند سخن خود را قطع می نماید قسم بگویم
 که نفس من بید قدرت اوست ایمان در دل هیچ مرد حاصل نمید که آنکه ایشان را دوست دارد
 برای خدا و برای قرابت من اخرجه ابن ماجه الحدیث الثانی عشر مروی است
 از ابی سعید خدری رضی الله عنه که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود که غضب الهی سخت تر گشت
 مگر کسی را که مرا ایذا رسانید در عزت من اخرجه الیلمی المجلد الثالث عشر
 مروی است از جابر رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم را در حجة الوداع دیدم که روزی
 بر ناقه خود را سوار شده خطبه خواند و در اثنا آن فرمود که ای مردم در شما چیزی که شسته
 اگر شما آنرا بگردید البته گمراه نشوید و آن کتاب الهی و عزت یعنی این بیت من است اخرجه الترمذی

الحديث الرابع عشر مروی است از عبد خلی رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

فرمود کسی کہ برکت در زندقانی خویش دوست داند و بد آنچه خدا آید او را مرحمت فرموده است
بر خوردار گرداند باید کہ خلیفہ نیک نسبت بابل بیت من شود و ہر کسکہ با ایشان از احسان و کمونی

در پیش نیاید عمرش منقطع گردد و روز قیامت نزد من رو سیاد خواهد آمد اخرج ابو الشیخ
فی التفسیر والبرغیم الحدیث الخامس عشر مروی است از جابر رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ

علیہ وسلم فرمود کہ ہر فرزند ان پدر را عصبہ اند منسوب میشوند بان پدر بکر او لا و فاطمہ کہ من ابی انتم
و من عصبہ ایشانم و ایشان عمرت من اند کہ از طیف من مخلوق کشتہ اند و دل سب مرتکب
کنند کان فضل ایشان کسی کہ دوست دارد ایشان را دوست دارد و در اللہ تعالی و کسی کہ با ایشان

در مقام بغض و عداوت آید مبعوض دارد او را اللہ تعالی اخرج الحاکم و ابن عساکر الحدیث

السادس عشر مروی است از علی رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود
شفاعت من در حق امت من کسی است کہ اہل بیت مراد دوست میدارد و ایشان کہ وہن

اخرج الخلیب الحدیث السابع عشر مروی است از علی رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم فرمود چہار کردہ اند کہ من بر روز قیامت شفیع ایشانم نخت کسی کہ ذریتہم اگر اکرم

و ایم کسی کہ حواج ایشان را داناید سیوم کسی کہ در امور ایشان بوقت اضطرار سعی نماید چہارم

کسی کہ ایشان را بدل و زبان دوست دارد اخرج الیطی الحدیث الثامن عشر مروی است

از علی رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود نخت کسی کہ نزد من بچو فرستد

اہل بیت من اند و کسی کہ مراد دوست میدارد از امت من اخرج الیطی الحدیث التاسع عشر

مروی است از عبدالرحمن بن عوف رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ای مردمان
 من پیش رو شمایم و وصیت میکنم شمارا با دای حق عمرت من بچو بی و موعده شما حوض است اخراج الحاکم
الحلۃ العشرین مروی است از انس رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود
 خداوند این اہل بیت من اند و من امانت میکند ارم ایشان از نزد ہر مومن اخراج ابن عساکر
الحلۃ الحادیۃ والعشرین مروی است از امام سلمہ رضی اللہ عنہما کہ رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم فرمود خدا یا بسوی تو اند نہ بسوی دوزخ من و اہل بیت من اخراج الطبرانی
الحلۃ الثانیۃ والعشرین مروی است از ابن عباس رضی اللہ عنہما کہ رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم فرمود ستارگان امان اند اہل زمین را از غرق اہل بیت من امان اند مرا امت مرا از
 اختلاف پس ہر گاہ مخالفت کند اورا قبیلہ اختلاف ناشی شود میان ایشان از ضرب البلیس خواهند
 اخراج الحاکم صحیح **الحلۃ الثالث والعشرین** مروی است از جابر رضی اللہ عنہ
 کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ستارگان امینی اند مرا اہل آسمان او چون بروند می آید اورا آنچه
 موعود است و من امینی ام مرا صاحب خود را مادام کہ در ایشان باشم و چون بروم می آید ایشانرا
 آنچه موعود است اہل بیت من امینی اند مرا امت مرا او چون اہل بیت من بروند می آید اورا آنچه
 موعود است اخراج الحاکم صحیح **الحلۃ الرابع والعشرین** مروی است از ابن عباس
 رضی اللہ عنہما کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کسی کہ خوش آید اورا کہ چون حیات من زندگانی
 نماید و بموت من میرود و بہشت عدن کہ پروردگار من ساخته است سکونت ورزد باید کہ
 علی را بعد از من دوست دارد و دوستان اورا دوست دارد و باید کہ پس از من اہل بیت مرا

بشمار در کیر و چایشان عمرت من اند و از طینت من مخلوق گشته اند و فهم من نصیب ایشان شده
 و بیست و هفت مر آنکس را از امت من که بفضیلت ایشان بگذرید و صلوات بر اقطع نماید الله تعالی شفاعت
 نصیب ایشان کند و از خبر الطبرانی و الیافی **الحکة الخامسة والعشرون** مروی است
 از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود کسی که حق عمرت من و انصار و عربستان
 پس و خالی ازین سه حالت نیست یا منافق است یا ولد زنا یا مردی است که پادشاهش در غیر
 حالت ظهور حاصل گشته از خبر الباء و ابن عدی و البیهقی فی الشعب **الحکة السادسة**
والعشرون مروی است از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود
 ما اهل بیت هستیم کسی با ما قیاس نکند از خبر الدیلمی **الحکة السابعة والعشرون**
 مروی است از حسن رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود هیچ احد ما را دشمن نندارد
 و هیچکس با ما بدخواهی نکند مگر اینکه در روز قیامت از حوض کوثر بتاریانه آتش رانده خواهد شد
 از خبر الطبرانی فی البکیر **الحکة الثامنة والعشرون** مروی است از علی رضی الله عنه
 که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود ای علی اسلام بر من است و لباس و تقوی و ریاضت او بد است
 و زینت او حیا و عماد او ورع و اصل او عمل صالح است و اساس او دوستی من و دوستی اهل بیت
 من است از خبر ابن عساکر **الحکة التاسعة والعشرون** مروی است از ابی سعید
 رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود قسم او که نفس من بید قدرت اوست که هیچکس
 ما اهل بیت را دشمن نندارد مگر اینکه او را خدا بیتیعاد و دوزخ داخل خواهد کرد و از خبر الحاکم و گفت که بر شرط
 شیخین است **الحکة الثلاثون** مروی است از ابن عباس رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه وسلم

مر فاطمه را رضی اللہ عنہا فرمود کہ خدا یتعالیٰ عذاب نخواهد کرد ترا و اولاد ترا اخرج الطبرانی فی الکبیر

الحکة الحادية والثلاثون مروی است از فاطمه رضی اللہ عنہا کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

فرمود ہر ذی انتی را عصبیت کہ بسوی آن منسوب میشود مذکور اولاد فاطمہ کہ من و ایشان ام و من عصبیتہم

اخرج الطبرانی **الحکة الثانی والثلاثون** مروی است از ابن مسعود رضی اللہ عنہ کہ

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود فاطمہ نگاہ داشت شرمگاہ خود را پس حرام کرد اللہ تعالیٰ اورا و نیت

اور ابرائش اخرج البزار و ابو یعلیٰ و الطبرانی و الحاکم **الحکة الثالث والثلاثون**

مروی است از ابن مسعود رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود دوستی یک روزہ بآل محمد از

عبادت یکسان بہتر است و کسی کہ بران میرود بہشت داخل شود اخرج الدیلمی فی الفردوس

الحکة الرابع والثلاثون مروی است از علی رضی اللہ عنہ کہ گفت شنیدم پیغامبر خدا را

صلی اللہ علیہ وسلم کہ میفرمود بار خدا یا عترت رسول تواند کند کاران ایشان را بواسطہ نیکان پیامبر ز بخش

ایشان را برای من پس فرمود کہ وی سبحانہ بگرد و کندہ است علی رضی اللہ عنہ کہ دیدم عرض کردم کہ

چہ کرد فرمود پروردگار تو بگرد و خواهد کرد کسی کہ بعد شماس است یعنی استجابت دعا نمود خیر اللہ

الحکة الخامس والثلاثون مروی است از یعلیٰ انصاری رضی اللہ عنہ کہ رسول اللہ صلی

علیہ وسلم فرمود ایمان نیار و بیچ بندہ تا زمانیکہ من نزد او زیادہ از نفس او دوست نباشم و عمرت من

زیادہ از عمرت او و اہل من زیادہ از اہل او و ذات من زیادہ از ذات او اخرج بیہقی فی شعب الایمان

الحکة السادس والثلاثون مروی است از علی رضی اللہ عنہ کہ رسول خدا صلی علیہ وسلم

فرمود اولاد خود را ادب آموزید برت خصلت دوستی پیغامبر شما و دوستی اہل بیت پیغامبر شما

و بر خواندن قرآن چه عالمان قرآن زیر سایه خداستعالی باشند در روزی که سایه نیست بجز سایه
 اوستحانه همراه انبیا و اصفیا اخرج الی الحدیث السابع والثلاثون مرویست
 از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود سخت تر شد غضب الهی و غضب پیغمبر و
 غضب فرشتگان بر کسی که خون پیغمبر ریخت یا ازار رسانید مراد عزت من اخرج الامام علی
 بن موسی الرضا الحدیث الثامن والثلاثون مرویست از حسین بن علی رضی الله عنهما
 که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود مودت ما اینست را لازم گیرید از برای آنکه هر کس که بخدا عزوجل
 ملاقات نماید و دوستی با ما داشته باشد از شفاعت ما بهشت خواهد آمد سو کند بوی که نفس من
 بید قدرت اوست هیچ بنده را علم او نفع نخواهد بخشید ما دام که حق ما نشناسد اخرج الطبرانی
 الحدیث التاسع والثلاثون مرویست از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمود کسی که دوست دارد خداستعالی را دوست خواهد داشت قرآن را و کسی که قرآن را دوست دارد
 دوست خواهد داشت مراد کسی که دوست دارد مراد دوست خواهد داشت اصحاب و قرابتداران
 اخرج الی الحدیث الرابعون مرویست از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمود بر حوض دارد خواهند شد اینست من و کسی که ایش از او دوست دارد و از امت من بر مثال
 این دو انگشت سبابه اخرج الامام مجلس اول در ذکر نام و نسب و احوال و ولادت با سعادت
 آن و الاحب رضی الله عنه بدانکه نسب شریف وی رضی الله عنه چون آفتاب جهان تاب و روشن مشهور
 و نام مبارکش از ماه چارده معروف و پر نورست پدرش علی بن ابیطالب بن عبد المطلب نام
 بن عبد مناف و مادرش فاطمه زهرا بنت سید المرسلین و سیده نساء عالمین رضی الله عنهم الصلوٰة والسلام

کنیتش ابو عبد اللہ و نام او حسین السبط الشہید است رضی اللہ عنہ زبیر بن بکار وغیرہ کفتمہ اندکے ولادت
 با سعادت آنحضرت در سال چهارم از ہجرت واقع شدہ پنجم ماہ شعبان و بقول چہارم آن تو بولی
 سیوم و گویند کہ ولادت در سال ہشتم گشتہ و گویند سال ہفتم و این ضعیف است قما و کفتمہ
 کہ ولادتش بہ شش سال و پنج و نیم ماہ از روی تاریخ است و گویند کہ مدت حمل او شش ماہ بود
 و میان ولادت حضرت حسن و علوق حسین رضی اللہ عنہما مدت پنجاہ یوم بود و آنحضرت از حضرت
 حسن رضی اللہ عنہما ہفت ماہ و بیت روز کو چک بود و گویند کہ چون آنحضرت تولد یافت
 حضرت یعقوب المؤمنین علی رضی اللہ عنہ اوراہہ حرب سوم نمود نبی صلی اللہ علیہ وسلم اورا حسین
 متبادل ساخت چنانچہ بود او و طایلسی و امام احمد در سند خود و ابن ابی شیبہ و ابن جریر و ابن
 در صحیح خود و حاکم در مستدرک و دو لابی در ذریۃ طاہرہ و بیہقی و سعید بن منصور در سفینہای خود
 از علی رضی اللہ عنہ روایت میکنند کہ چون جن متولد گشت اورا حرب نام نهادم رسول خدا صلی
 علیہ وسلم تشریف آورد و فرمود پسر مرا بنامید و نام او چہ نہادہ اید عرض کردم کہ یا رسول اللہ
 نام او حرب نہادہ ام حضرت فرمودنی بلکہ نام او حسن است و چون حسین متولد شد نام او حرب
 داشتتم رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم تشریف آورد و فرمود پسر مرا بنامید و چہ نام موسوم کردہ اید
 عرض کردم کہ یا رسول اللہ نام او حرب نہادم حضرت فرمود بلکہ نام او حسین است و چون محسن
 پیدا گشت بحرب موسوم ساختم سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم تشریف آورد و فرمود پسر مرا بنامید
 و نام او چہ نہادہ اید عرض کردم کہ حرب نام کردہ ام فرمود بلکہ او محسن است بعد از ان فرمود کہ
 من بہ اسماء فرزندان ہارون علیہ السلام کہ شبر و شبیر و مشبر بود موسوم کردم و گویند

که علی رضی الله عنه اولاً نام آنحضرت جعفر نهاده بود سرور عالم صلی الله علیه و سلم آنرا تفسیر داد و شایسته
 آنچه روایت کرده اند امام احمد و ابو یعلی در مسند خود و ابوبکر و ابی در کتاب ذریه طایفه
 از طریق محمد بن الحنفیه از علی رضی الله عنه گفت من پسر کلان را حمزه نام نهادم و پسر خود را جعفر
 پس رسول خدا صلی الله علیه و سلم مرا بخواند و فرمود که من نام این مرد و پسران من تغییر داده ام حسن
 و حسین نام نهادم ام عرض کردم که الله و رسوله اعلم و در بعضی روایات آمده که چون حسن رضی الله عنه
 متولد شد فاطمه او را نزد سرور عالم صلی الله علیه و سلم حاضر آورد و نام او حسن نهاد و چون حسین متولد
 گشت او را نزد آنحضرت حاضر آورد آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود این احسن است ازین و از همان
 نام نامی شق نمود و به حسین موسوم فرمود و در روایت کرده است لغوی و عبد الغنی در کتاب الايضاح
 از سلمان رضی الله عنه که سرور عالم صلی الله علیه و سلم فرمود هارون علیه السلام فرزند ان خود را
 شبر و شبیره نام نهاد و من فرزند ان خود را حسن و حسین نام نهادم چنانکه هارون نام فرزند ان خود
 نهاد و در روایت کرده است ابن سعد از عمران بن سلیمان که حسن و حسین دو نام اند از نامهای
 اهل بهشت که عرب در جاهلیت کسی را باین اسم موسوم کرده مروی است که جبرئیل علیه السلام
 این مرد و نام را در یک قطعه صحرا را نزد خدا تعالی با آنحضرت صلی الله علیه و سلم هدیه آورد عسکری
 گفته این اسم در جاهلیت معلوم نبود و فضل گفته که الله تعالی نام حسن و حسین را محبوب داشته بود
 تا آنکه سرور عالم صلی الله علیه و سلم نام فرزند ان خود نهاد **فایده** شبر بفتح شین معجمه و تشدید با
 موحد و در آخر را جمله بر وزن بقم و شبیر بفتح شین معجمه و تشدید با موحد و کسوره و سکون یای
 مثناة تحتیه و آخرش را جمله و شبیر بضم میم و فتح شین معجمه و کسرای موحد و مشدود و در آخر جمله

بیند که این لغت عبرانی است معنی شهر حسن و معنی شیر حسین و معنی شهر محسن است و در احادیث صحیح
 اردست که چون آنحضرت متولد شد سرور عالم صلی الله علیه و سلم گو سفند عقیقه کرد و موسی سر
 زانید و بوزن آن سیم تصدق نمود و امام مالک در کتاب مع طائفه که نبی صلی الله علیه و سلم
 از حسن و حسین فرزندان علی رضی الله عنده عقیقه کرد و در روایت کرده است احمد و نسائی از زید
 رضی الله عنده و ابن ابی شیبہ از جابر بن عبد الله رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 از حسن و حسین عقیقه نمود و روایت کرده اند ابو داؤد و نسائی از ابن عباس رضی الله عنهما که
 نبی صلی الله علیه و سلم یک یک زکوة سفند از حسن و حسین رضی الله عنهما عقیقه فرمود و در روایت
 نسائی دو دو زکوة سفند وارد شده و ابو الشیخ از عکرمه نیز بلفظ دو دو زکوة سفند روایت نموده
 و از طریق عمرو بن شعیب از پدر از جد خود نیز همچنین روایت کرده و در روایت کرده اند ابن جبار
 و حاکم و صحیحین خود بسند صحیح از عائشه رضی الله عنهما که نبی صلی الله علیه و سلم از حسن و حسین روزی
 عقیقه نمود و نام نهاد و روایت کرده است ترمذی و حاکم از علی رضی الله عنده که نبی صلی الله علیه و سلم
 از حسین یک گو سفند عقیقه نمود و فرمود ای فاطمه سر او را برش دهیم وزن موسی او سیم تصد
 بنمای چون آن موسی را وزن نمودیم یکدهیم یا بعضی در هم بود ترمذی گفته که این حدیث حسن و حسین
 و روایت کرده است امام احمد و طبرانی در معجم کبیر و ابن عساکر در تاریخ خود از علی رضی الله عنده که
 گفت خوشنامی است حسن و حسین و محسن که نبی صلی الله علیه و سلم ایشان را بان موسوم فرموده
 و عقیقه نمود از طرف ایشان و سر ایشان برشاید هم وزن آن تصدق نمود و امر فرمود تا
 بر بریدند و خسته نمودند مخفی و پنهان مباد که این همه احادیث صحیح و دالالت میکنند که نبی صلی الله علیه و سلم

عقیقه فرمود لیکن ابی رافع برخلاف این روایت کرده که نبی صلی الله علیه و سلم از عقیقه منع فرمود چنانچه
امام احمد از طریق علی بن الحسین از ابی رافع مولای رسول الله صلی الله علیه و سلم روایت میکند
که چون فاطمه رضی الله عنها حسن را از اید عرض نمود که ایاز فرزندم کو سفندی عقیقه کم فرمودنی
لیکن سر او را بر تراش و بوزن سواسیم بر مسا کین و او فاض که چند اصحاب محتاج در مسجد یا مضافه
اقامت میداشتند تصدق نامی فاطمه رضی الله عنها بموجب این بعمل آورد و چون حسین را زانید
همچنین نمود پس این حدیث مخالف است مرا حدیث سابقه را لیکن شیخ ابن القین میا
این هر دو حدیث جمع نموده بود که شاید نبی صلی الله علیه و سلم پیش از سوال فاطمه رضی الله عنها عقیقه
نموده بود بعد از آن چون فاطمه اذن خواست تا خود هم عقیقه نماید حضرت او را منع فرمود و بنده
میکوید که این احتمال اگر چه در باره حسن رضی الله عنه امکان دارد اما آخر حدیث که در شان حسین
منافی این احتمال است حافظ عسقلانی دیگر بیان فرموده که شاید از باعث تنگدستی
نبی صلی الله علیه و سلم او را منع ساخت و امری که آسان و آخف بود یعنی تصدق ارشاد فرمود
بعد از آن چون میسر شد زوج نمود انتهی و روایت کرده است امام مالک در موطن از حضرت محمد
از پدر خود که فاطمه بنت رسول الله صلی الله علیه و سلم موی حسن و حسین و زینب و ام کلثوم را وزن
نمود و هموزن آن سیم تصدق فرمود و نیز از ربیع بن ابی عبد الرحمن از محمد بن علی بن حسین
روایت کرده که فاطمه بنت رسول الله صلی الله علیه و سلم موی حسن و حسین را وزن کرده بود
آن سیم تصدق کرد و روایت کرده است احمد از ابی رافع که چون فاطمه حسین را زانید وزن
آن سیم تصدق نمود و روایت کرده است ابن وهب در سند خود از محمد بن علی از پدر خود رضی الله

که نبی صلی الله علیه و سلم موی حسن و حسین را بر روز نهم تشریف میزدند و روایت کرده است عالم از علی
 رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم امر کرد فاطمه را تا موی حسین را وزن کرده هموزن آن سیم
 تصدق نماید و قاطبه را پای عقیقه رحمت فرمود و روایت کرده است امام احمد از ابی رافع رضی الله
 که نبی صلی الله علیه و سلم در کوشش حسین در روزی که فاطمه زانید اذان نماز گفت و روایت کرده است
 طبرانی در معجم کبیر و البونین از ابی رافع رضی الله عنه که نبی صلی الله علیه و سلم بکوشش حسن و حسین رضی الله عنهما
 در روزی که ولادت یافتند اذان گفت و بان امر فرمود گویند که آنحضرت را رضی الله عنه
 ام الفضل بنت حارث زوجه عباس بن عبد المطلب رضی الله عنه شیر داد و روایت میکند امام احمد
 از طریق عبد الله بن الحارث و ابن سمیه بسند جید از سماک بن حرب که ام الفضل عرض کرد یا رسول الله
 بخواب دیدم که عضوی از اعضای تو در خانه من است آنحضرت فرمود فاطمه پسر میزاید
 و تو آن فرزند را شیرت می خواهی و او چون فاطمه رضی الله عنها حسین را زانید ام الفضل او را گرفت
 در روزی نبی صلی الله علیه و سلم حسین را بوسه میداد که بر آنحضرت شاش کرد ام الفضل او را
 نشکنجید پس حسین بنا لید آنحضرت فرمود تو مرا از باعث پسر من از میت رسانیدی پس آب
 طلبیده بر آن پاشید و روایت کرده است امام احمد و ابن سعد از قابوس بن مخارق از ام الفضل
 که گفت بخواب دیدم که عضوی از اعضا رسول الله صلی الله علیه و سلم در خانه من است اندیشناک
 و بخدمت مصطفی صلی الله علیه و سلم شرفتم و ازین واقعه اطلاع دادم رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود
 بسیار خوب دیدی فاطمه پسر میزاید و تو شیر پسر خودت می دهی چون حسین متولد گشت من او را
 گرفتم و شیر خودی نوشانیدم تا آنکه بمرگت درآمد یا او را فطام کرده در حضور حضرت عمر عالم صلی الله علیه و سلم

آوردم حضرت او را در اغوش خود نشاندم تا گاه آن پسر شاش کرد من میان هر دو نشاند که دو کت دم
 رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود با پسر من رفیق نمائی رحمت الله یا فرمود اصلحک الله پسر من راجع
 رسانیدی عرض کردم که یا رسول الله آن لنگ بر آرد لباس دیگر پوشش فرماتا آنرا بشویم آنحضرت
 فرمود شسته نشود مگر بول دختر و بول پسر ز آب می پاشند و رسول خدا صلی الله علیه وسلم حضرات
 حسین را رضی الله عنهما بسیار دوست میداشت حتی که اینها بسا اوقات بر آنحضرت صلی الله
 علیه وسلم می شامیدند حضرت علامت نمیزنمود و چنانچه از حدیث سابق مفهوم گشت در روایت
 کرده است امام احمد از ابی لیلی رضی الله عنه که گفت روزی نزد پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم بودم
 حسن یا حسین رضی الله عنهما بر شکم آنحضرت نشسته بودند تا گاه شاش کرد تا اینکه خطوط و مسالک
 شاش بر شکم مبارک نمایان گشت بطرف آنحضرت برستم دیدی صلی الله علیه وسلم فرمود فرزند را
 بکندارید و او را مژسانید از آن بعد آب بطلبید و بر آن بشوید درین اثنا وی رضی الله عنه دانند از
 خرمای صدقه گرفته در دهن خویش برد رسول الله صلی الله علیه وسلم آن دانند را از دمان بیرون کشید
 و فرمود که ما را صدقه طلال نیست تخمفی نماند که زهر این حدیث را از عبد الله بن عبسی لفظ حسن باین
 بر سبیل شک روایت کرده است اما و کعب این را بدون شک روایت نموده و گفته که حسن رضی الله
 عنه در آید در روایت کرده است امام احمد از ابی اسحق که گفت من خدمت رسول الله صلی الله علیه وسلم
 میکردم روزی حسن یا حسین را آورده تا گاه بر سینه مبارک وی صلی الله علیه وسلم شاش کرد رسول
 صلی الله علیه وسلم آب بطلبید و بر آن بشوید و فرمود از بول پسر چنین باید کرد و بول دختر را باینست
 و روایت کرده است احمد از طریق عطاء خراسانی از امام الفضل بن ابی بکر رضی الله عنهما که وی حسن یا حسین را

شیرمی نوشانید روزی رسول خدا صلی الله علیه و سلم تشریف آورد و در مکانی مرشوش برپه بخت
 و آن فرزند را بر شکم خود نهاد تا گاه بر شکم مبارکش نشاند کردش را دیدم که بر شکم مبارک او نشاند
 و من کسبوشک استادم تا بران ریزم رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود ای ام الفضل بر شانش سیر
 آب ریخته شود و شانش دگر شسته شود و پنهان مباد که شک درین حدیث از راوی است اما از اقا
 این قصه در شان امام حسین رضی الله عنه ثابت گشته **تنبیه** کا شفی در روئے الشهدا نقل کرده
 که چون حضرت امام حسین رضی الله عنه متولد گشت جبرئیل بحضور حضرت سرور عالم صلی الله علیه و سلم
 آمد تا ادا کرد و آغاز تعزیت رسانید چون آنحضرت سبب تعزیت استفسار فرمود شمه از
 و قانع گرد با عرض نمود آنحضرت گریان شد و چون علی رضی الله عنه باین واقف گشت بگریه درآمد
 سپس از زبان علی رضی الله عنه خبر این بغاطمه رضی الله عنها رفت وی گریه کنان پیش رسول خدا صلی
 علیه و سلم در رسید و از زبان وحی بیان آن سرور عالم صلی الله علیه و سلم دریافت که حال چیست
 ناله آغاز کرد و گفت حسین من چه گناه کرده باشم که در طفولیت بروی چنین لطمه رود و خواجه عالم صلی
 علیه و سلم فرمود که این صورت در کودکی بخوابد بلکه در وقتی واقع خواهد شد که نه تو باشی و نه من و نه علی
 و نه برادرش حسن فاطمه بار دیگر خیره شدید و گفت که در آن زمان که مصیبتش قیام نماید و شرایط تعزیت
 که امر بجای آرد و تقاضا آرد که تعزیت او را مصیبت و ای آخر الزمان خوانند دشت که هر سال
 چون آن موسم که ویران شهید کرده باشد در آید ایشان تعزیت ویران آید کند و شرایط مصیبت بجای آید
 و نیز از شیخ مفید آورده که فرشته از فرشتگان آسمان سیوم فطرس نام که هفتاد هزار ملک تابع او
 بودند بسبب کتبا و آن در احوالی بر و بالاس سوخته بر روی زمین افتاده بود چون جبرئیل را بر پان جان خود

بیادری او نزد سرد عالم صلی الله علیه و سلم رسید حضرت او را امر کرد تا خود را بر حسین مالید و پروا
 یافته پروا از کسان بصومعه خود رسید و بعد از شهادت امام حسین رضی الله عنه بر آن قضیه مطلع
 شده گفت الهی چه بودی که مرا خبر شدی تا با رفیقان خود بر فتمی و باد شیمان دی حرب کردی
 خطاب در رسید که اگر چه آن صورت وقوع نیافت حالا با مفاد هزار فرشته که تابع تواند
 برود بر سر قبر وی ملازم شود هر صبح و شام بر دگر یه کن و ثواب آب بده خود را با آنها که در صیبت
 گریانند بخش پس فطرس بر زمین کر بلا فرو آمد و بدانچه امر شده بود مشغول گشت انتهى این برود
 کذب محض و فریاد ماریه و از جمله اباطیل است که واقعه خوانان وضع ساخته اند روح الامین
 که محکوم حکم و انشمال آلا با فرزند است چه مجال که معتب الهی را همراه خود برد و مکالمه
 فطرس با جناب کبرای تعالی و تقدس بعد قتل حسین بجه طهر معلوم شد ای بعد از سرد عالم صلی الله
 علیه و سلم وحی آمده پس امثال این حکایا را اعتبار نباید کرد و مجلس دوم در صورت
 با جمال و سیرت با کمال و بعضی احوال کرامت شمال آن مقرب بارگاه لایزال رضی الله عنه
 مروی است از انس رضی الله عنه که حسین رضی الله عنه با رسول خدا صلی الله علیه و سلم آتش بود
 اخراج البخاری مخفی نماید که این حدیث اگر چه در ظاهر معارض است با حدیث دیگر که از انس
 رضی الله عنه مروی است که کسی آتش بود با رسول خدا صلی الله علیه و سلم از حسن بن علی رضی الله عنهما
 نبود اخراج البخاری ایضا اما در تاویل این گفته اند که آنچه در حدیث حسن گفته در ایام حیات وی رضی الله
 بود که مشابهت بسیار با رسول خدا صلی الله علیه و سلم نسبت بحسین میداشت و آنچه در وصف حسین
 گفته بعد از وفات او بود و باشد که هر یک نیک مشابه بود با رسول خدا صلی الله علیه و سلم در بعضی
 اعضا

امویہ میں احتمال است آنچه مروی است از علی رضی اللہ عنہ کہ حسن شبہ بود با رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم
 امین سینہ تا سر و حسین شبہ بود با رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم آنچه از ان اسفل بود از جبه الامام
 و الترمذی و ابن جبان مروی است از محمد بن صباح که گفت چہرہ حسن رضی اللہ عنہ مشابہ
 بود با چہرہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم و جسد حسین رضی اللہ عنہ مشابہ بود با جسد رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم
 از جہ الزبیر بن بکار مروی است از جابر بن سمرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت ام امین را شنیدم می گفت
 روزی فاطمہ رضی اللہ عنہا حسن و حسین را رضی اللہ عنہما نزد رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم آورد و گفت
 یا نبی اللہ ایشا از اعطای حمت فرما رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کلان با جہابت و علم عطا
 کردم و خود را محبت و رضا بخشیدم در سندا بخندیم در سندا بخندیت ناصر محلی است و وی ثقہ نیست قال ابن
 و غیرہ مروی است از فاطمہ رضی اللہ عنہا کہ گفت در مرض الموت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم ہر دو
 پسران خود را بخند مت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آوردم و گفتم یا رسول اللہ این ہر دو پسران تو اند ایشا
 و ایشا چیزی کردان آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود حسن را بیت و سیادت من است حسین را
 جرات وجود من از جہ الطبرانی فی الکبیر و ابن کثیر گفته کہ این حدیث از دو طریق مرویست و آن ہر دو
 ضعیف اند مرویست از خالد بن مقدم کہ روزی مقدم بن معدی کرب و عمر بن اسود و دیگر کیمہ از بنی
 از اہل قنیرین نزد معاویہ بن ابی سفیان بہ وفدی درآمدند و ایشا مذکورہ معاویہ مقدم گفت
 کہ حسن بن و فاطمہ یافت مقدم گفت کہ ان اللہ وانا الیہ رجعون مروی اورا پرسید کہ آیا تو این مصیبت
 می کناری گفت چہ این را مصیبت نشمارم کہ نبی صلی اللہ علیہ وسلم اورا در کنار خود نشاند و فرمود
 کہ این از من است و حسین از علی است از جہ الامام احمد و ابن عساکر و ابن عبید و در سندا شنیدیم

گویند که آن صدوق لکن له غرایب و عجایب بنده عاصی میگوید که بقیه از رجال مسلم است احادیث
 از ضعفار. ایت میکند متروک داشته میشوند و شیخ ادایجا یحیی بن حمید است و وی نقد است
 و نظر بر همین حافظ عراقی گفته که سنده جید و جلال الدین سیوطی حکم بصحت او نموده معنی حدیث
 آنست که حسن مشابهت با من میدارد و حسین مشابهت بعلی چه غالب بر حسن رضی الله عنه علم
 و انابت بود بر مثال رسول خدا صلی الله علیه و سلم و بر حسین جرات و شدت باس مثل علی رضی
 و برین تقدیر شبه معنوی است و بعضی این حدیث را بر شباهت صورتی حمل کرده اند و ایت
 کرده است سفیان از عبد الله بن ابی زیاد که گفت حسین را رضی الله عنه در حینیکه شهید شد دیدم
 که موی سرد ریش سیاه بود و کمر چنبره موی در مقدم ریش مبارک سفید بود ندانم که آیا خضاب
 میکرد و آن مکان را جهت تشبیه بنی صلی الله علیه و سلم فرود میکند است یا آنکه همان مقدار موی سفید
 شده بود این جرح روایت میکند که وی رضی الله عنه بوسمه خضاب میگرد چنانچه در صحیح بخاری
 از انس آمده که چون سر مبارک حسین را رضی الله عنه پیش این زیاد آوردند دیدم که موی بوسمه
 خضاب کرده بود و آدیان اخبار و ناقلان آثار روایت میکنند که وی رضی الله عنه بوسمه خضاب
 اما الحسین فله جودی دستی فراخ و وجود و سخا میباشند و نوال حاتم را کالعدم می انگاشت علی الخصوص
 شعر از ازار نوالش نصیبی و آن بود و ضعفار از خوان نعمتش حدیث کافی تا بحدی که روزی برادر بزرگ
 وارش حضرت حسن رضی الله عنه در باره عدم اعطای شعر انامه عتاب نمود و تحریر نمود وی رضی الله عنه
 در جواب آن نکارش ساخت که بهتر مال همانست که وقایع عرض و آبرو باشد و روایت کرده است
 محمد بن سعد که وی رضی الله عنه پیاده بیت و پنج حج کرد و بخایب پیش او سیم رفتند

مردی است از انس رضی الله عنه که گفت روزی نزد حسین بن علی رضی الله عنهما نشسته بودم کنیزکی
 در آمد بهنامی از ریجان که در دست خود می‌داشت با آنحضرت تحیت کرد آنحضرت رضی الله عنه گفت
 که اینست عروه لوجه الله من عرض کردم که این کنیز لاقه ریجان که هیچ مالیت ندارد با تو تحیت کرد
 پس تو در آرزای آزادی فرمود الله تعالی ما را بهمین ادب تعلیم کرده که و اذا حیتم بتجته فحیوا
 باحسن منها و مقابله تحیت وی احسن همین بود که ادرا آزاد کنم ذکره الرخمشری فی ربیع الابرار
 مردی است که روزی یکی از غلامان وی رضی الله عنه جنابتی کرد که تا پیش لازم بود آنحضرت رضی الله عنه
 امر کرد تا او را بزند غلام گفت یا مولای حق تعالی میفرماید و الکاظمین الغیظ فرمود تا او را بکشد
 و فرمود که من خشم خود را فرودم و العافین عن الناس فرمود ترا عفو نمودم گفت و الله
 یحب المحسنین فرمود ترا برای خدا آزاد کردم و امر کرد تا او را جایزه نیک دادند **مجلس سیوم**
 در بعض سخنان معجزان آن مقتدای زمان رضی الله عنه و از جمله سخنان دلاویز و کلمات نصیحت آمیز
 آنحضرت رضی الله عنه اینست که میفرمود و حوایج الناس الیکم من نعم الله علیکم
 فلا تملوا النعم فنعود نقایم یعنی حوایج مردم بسوی شما از جمله نعمتهای الهی است بر شما پس نعمتها
 ملاک نگارید که مبدل نعمت خواهد شد و میفرمود اذ اکان صاحب الحاجة لمریکم
 وجهه عن سوالک فاكرم وجهک عن رده یعنی هرگاه حاجتمند اکر ام کرد روی خود
 از سوال تو پس روی خود را اکر ام کن از رد او و میفرمود اعلوا ان المعروف یکسب مدای
 او یعقب اجر افلوایم المعروف رجالا یرایم جمیلا یرایم لولایم اللوایم منظر اقبیما ینقر منه
 القلوب و ینخص عنه الابصار یعنی بدانند که معروف کسب کند ستایش را و یا در پی آرزو

پس اگر می بینید معروف را در صورت مرد الهیته می بینید مرد نیک صورت که خوش کند بینندگان
 و اگر می بینید لوم را می بینید صورت زشت که نفرت می کند از او و لها و ناخوشش می شود از او و با
 و می فرمود من جاد ساد و من بخل ذل و ان ايجاد الناس من اعطى من لايرجوه واعف
 الناس من اعف عن قدره و ان اوصل الناس من وصل من قطعته يعني کسی که بخشش
 کرد سروری یافت و کسی که بخل نمود ذلیل شد و جوادترین مردمان کسی است که بخشش کند و شکر
 که امید از وی ندارد و معاف کننده تر از مردمان کسی است که عفو کند با وجود قدرت و صلت
 کننده تر از مردمان کسی است که صلح کند شخصی را که از او بریده است و می فرمود من اراد بالصنيع
 الى اخيه وجه الله كافاه الله بهما في وقت حاجته و صرف عنه البلاء يا باكثر من ذلك
 يعني کسی که اراده کند با حسان کردن بسوی برادر خود برای خدا پاداشش دهد او را الله تعالی
 بآن احسان در وقت حاجت او و در کردار او و بلاها را از زیاد و از آن و می گویند که هر گاه
 ابن الازرق از آنحضرت رضی الله عنه سوال کرد که یا ابن رسول الله تو فتویٰ ندی در موردی
 و قلمه پس وصف کن پروردگار ترا فرمود یا ابن الازرق من وضع دينه على القياس
 لم يزل الدهر في الالباس سائلا ناك باعن المنهاج طاعنا عنه بالاعوجاب
 ضالا عن السبيل قايلا غير الجميل اصف لك الهى بما وصف به نفسه و اعرف
 بما عرف به نفسه لا يدرك بالحواس ولا يقاس بالناس قريبا غير ملتصق
 بعيد ملتصق يوحد ولا يبعث معروف بالايات موصوف بالعلامات
 كاله الا هو الكبير المتعال يعني ای ابن الازرق کسیکه دین خود بر قیاس نهاد همواره و در کتاب

میباشد بر کشته از ره راست رونده ازان بجای کم شونده از راه کومینده غیر نگیو وصف میکنم
 بتو پروردگار خود را بد آنچه وی سبحانه وصف کرد بان نفس خویش را و تعریف میکنم او را بد آنچه تعریف
 کرده است بدان نفس خویش را که در ک نشود بچو اس و قیاس نکرده شود به مردم قریب است
 ز ملصق بعید است ملصق یکی دانسته شود و حصه کرده نشود معروف است به آیات موصوفت
 بعلا مات نیست هیچ معبود بحق مگر وی کبیر متعال و میفرمود یابنی و بنی اخی انکم صغار قوم
 یوشک ان تکونوا کبار قوم آخرین فتعلموا العلم فمن لم یستطع منکم ان یحفظه
 فلیکتابه یعنی ای فرزندان من و برادر زادگان من شما خوردان قوم اید قریب است که
 بزیرگان قوم دیگر خواهید شد پس علم بیا موزید و کسی که طاقت حفظ آن ندارد پس باید که از آن بگوید
 رواه الدارمی و گویند که آنحضرت در روز قتل خود این رجز میفرمود **للموت خیر من رکوب العا**
والعار خیر من رکوب النار یعنی موت بهتر است از رکوب طاع و عار بهتر است از رکوب
 آتش دوزخ و از کلام وی است **رضی الله عنہ الناس عبید المال والذین لطف علی**
السنتمهم یحوظونه ما دارت به معایشهم فاذا اخصوا للابتلاء قل الذی انون
 یعنی مردم بندهگان مال اند و دین سبکتر است بر زبانهای ایشان در گیرنده او را تا وقتیکه
 جاری است بان معاشهای ایشان پس هر گاه که جستجو کرده شوند جهت آزمائش در بلا افکنی کمتر میشوند
 و بندهاران و از جمله اشعار آنحضرت که ابو بکر بن کامل از عبده اش بن کامل انشا کرده است
اعز علی المخلوق بالخالق تسد علی الکاذب والصادق یعنی قوی شو
بر مخلوق از خالق پروردگار و راست گو و استرزق الرحمن من فضله فلیس غیر الله من رازق

در روزی طلب کن از رحمن از فضل او پوین نیست سوای الله بچکس رزق دهند من ظنن
 ان الناس یفینونه ؛ فلیس بالرحمن بالواثق کسیکه گمان کرد که مردم او را غنی کنند
 پس نیست بر رحمان اعتماد کننده او ظن ان المال من کسبه ؛ زلت به النعلان من خالق
 با گمان برد که مال از کسب دست نگرش کرد با و نگران از خالق و از آغوش مرویت که آنحضرت
 انشاء فرموده کلمایزید حنا المال مالا ؛ زید فی همه و فی الاشغال یعنی هر کار
 زیاده کرده شود صاحب مال زیاد کرده شود در اندوه او در اشغال و قد عرفناک
 یا منحصه العیش ؛ و یاد از کل فان و بالی بتحقیق دانستیم برای منغصه کننده عیش وای
 غافله هم فاشوده و گفته شونده لیس یصفوا الزهد فیک صفوا ؛ زهد اذ اکل
 منقل فی العیال نیست معنی که زیاده در تو معنای زهد که هرگاه باشد منقل در عیال در رویت
 میکند اسحق بن ابراهیم که روزی آنحضرت رضی الله عنه در بیعت زیارت قبر شهید نمودن
 انشاء فرموده نادیت سکان القبور فاسکتوا ؛ و اجابنی عن جملتهم باللحما
 یعنی ندانم که باشد سکان قبور را پس خاموش ماندند و جواب دادند از سکوت ایشان خاک نگریده
 قالت اندری ما فعلت بساکنی ؛ مزقت لحمهم و خوقت الکسا کفت یا میدانی
 که چه کردم به باشندگان خویش پاره کردم گوشت پشیزا در دیدم چادر را و حشوت اعینهم
 ترا با بعد ما ؛ کانت تا ذی بالیسیر من القذا و بر ساخر چشمهای پشیزا از خاک
 بعد از آنکه ایامی بافتند باز کی از خاکشاک اما العظام فاننی مزقتها ؛ حتی تباینت المفاصل
 والشواک استخوانها پس در سستیکه من پاره کردم از آنجا که یکجا باشد مفصلها و اعضا

قطعت ذمین ذومن هذا کذا فترکها رما بطونہما البلاء نفع کرم این را
 از من و از ان آنرا پس کند هشتم از آنجا که میگردان کرده و گویند که این ابیات نیز از اشعار
 آنحضرت است رضی الله عنه **لئن كانت الدنيا تعد نفیسة فندار ثواب الله اعلا و ابل**
 یعنی اگر باشد دنیا که شمار کرده شود که انما به پس خانه فرود خدا تعالی بلندتر و بزرگتر است و آن کانت
 الابدان للموت النشاءت فقتل امره بالسيف فی الله افضل یعنی اگر باشد جسد برای
 موت آفریده شده پیشکش شده مرد از شمشیر در راه خدا فافضل است و آن کانت الارزاق
 شیئا مقدرا فقللة سعی المرء للترقی اجمل و اگر باشند روزی چیزی مقدور پیش
 کوشش مرد بنا بر روزی نیکوتر است و آن کانت الامل للترك جمعها فمالا متروک
 به المرء یجمل و اگر باشد اموال جهت اکتاشتن فراهم کردن آنها پس چه حالت است و اکتاشته
 که مرد بان بخل میکند و روایت کرده است زبیر بن بکار که آنحضرت در حق زوجه خود در بابت
 اینف یا بنت امر القین و فقر خود بگفته این ابیات اشعار فرمود **لعمرك اننی لا أحب الیها**
تحل بها السکینة و الی باب یعنی هر آینه سو کند عمر تو به بر تنیکه من دوست میدارم خانه را
که فرود آید دست و آن سکنه در باب احبها و ابدل جل مالی و لیس الایتمی
فیها عتاب و دست میدارم آن هر دو را و می بختم بسیاری از مال من و نیست سرزنش
کنه و راد ان ملاست و لست لهم و از عتبا و مطیعا حیاتی او یعنی بنی التراب
و نیست من برای آن لایان اگر چه ملاست کنه اطاعت کنه و در زندگی من با پوشید بکنند
مرا تا که مجلس جهان مشتربرد و طبعه اول در بیان احادیثیک

در فضایل آن هم در انصاف دارد و نه رضی الله عنه روایت کرده است امام احمد و بخاری از نزدی
 که مردی از عصبه الله بن عمر رضی الله عنهما از خون پشه سوال کرد وی رضی الله عنه پرسید از کد ام
 قوم هستی گفت از اهل عراق فرمود نظر کنه بسوی این مرد که از خون پشه سوال میکند و تحقیق کنه
 بنه پیغامبر خدا صلی الله علیه و سلم و من شنیده ام از سر در عالم صلی الله علیه و سلم که میفرمود آن
 یعنی حسن و حسین دو ریگان من از دنیا در روایت کرده است ابن عدی و ابن عساکر از ابی هریره
 از ابی بکره رضی الله عنه که گفت حسن و حسین بر جبهه بر پشت مبارک رسول الله صلی الله علیه و سلم
 سوار میشدند پس از آن دست میکردند و چون صلب از زمین بر میداشت بر زمین می ایستادند
 و چون از نماز فارغ میشدند از آغوش خود نشاند و فرمود این هر دو فرزند من دو ریگان من
 اند از دنیا روایت کرده است عسکری در امثال از علی رضی الله عنه که رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 فرمود فرزند ریگان است حسن و حسین دو ریگان من اند روایت کرده است طبرانی در معجم کبیر
 و ضیاء مقدسی در مختاره از ابی ایوب رضی الله عنه که گفت روزی نزدیک رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 آمدم دیدم که حسن و حسین پیش رسول خدا صلی الله علیه و سلم بازی میکنند گفتیم یا رسول الله ای این هر دو
 دست میداری فرمود چگونه دست ندارم حال آنکه وی هر دو ریگان من اند از دنیا می بوم چون در
 محضی فاند که ریگان در لغت بمعنی روزی و رحمت و رحمت و بمعنی گیاه خوشبو آمده است ابن التین میگوید
 که ریگان درینجا بمعنی روزی است و در مختری در فایق گفته یعنی وی هر دو از جمله روزیها الهی است که مرا
 روزی داده و این تاثیر در نهایت گفته که ریگان بمعنی روزی آمده و در لغت نیز ریگان باین گونه است
 و کلن که مرا از ریگان گیاه خوشبو است و در لغت نیز ریگان بمعنی روزی است و در لغت نیز ریگان باین گونه است

شماره کند و بوسه دهند قوله من الدنيا لم يمسسها كفة من الدنيا ورجا مثل قول اوست
صلی الله علیه و سلم من دنیاکم در حدیث حُجَّتْ اِلَیْهِ مِنْ دُنْیَاکُمْ الطَّبُّ وَ النَّسَاجُ یعنی نصیب من از دنیا
دنوی و روایت کرده است امام احمد و ترمذی و ابن سعد و ابن جریر و طبرانی و ابوالنعمین در حدیث
از ابی سعید خدری رضی الله عنه که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین چهار جوانان است
ترمذی میگوید که آن حدیث صحیح است و روایت کرده است مثل این حدیث طبرانی ابن مهدی
و ابن عساکر از عمر رضی الله عنه و طبرانی از علی و جابر و ابی هریره و اسامه بن زید و بر ارضی الله عنهم
و ابن عدی و ابن عساکر از ابن مسعود رضی الله عنه و ابن عساکر از بریده و انس رضی الله عنهما
و روایت کرده است امام احمد و ترمذی و نسائی و ابن جبان از حدیث رضی الله عنه که گفت
روزی مرا در دم پرسید که از کدام زمان طلاقات تو با رسول خدا صلی الله علیه و سلم است
گفتم از چند مدت آن شقیقه مرا سخت گفت و دشام داد پس گفتم بگذار تا در خدمت و صلی الله علیه
بروم و نماز شام با وی بگذارم از آن پس آنحضرت را نگذارم تا که آمرزش طلب کند از خدا تعالی برا
من در برای تو انگاه بخدمت پیغامبر خدا صلی الله علیه و سلم در آمدم و نماز مغرب با آنحضرت صلی الله
علیه و سلم گذرانیدم چون رسول خدا صلی الله علیه و سلم نماز عشا نمودی فرموده بر کشت در بے
آنحضرت شدم تا که شخصی با آنحضرت لاحق شد درازی در میان نهاده برفت و من در پی آنحضرت
بودم وی صلی الله علیه و سلم آواز مرا شنیده پرسید که کیستی عرض کردم که خدیجه ام زهرا
حال چیست من از حال خود خبر دار کردم آنحضرت فرمود بیامرز و خدا بیجا ترا داد و ترا بعد از آن
پرسید ایادیدی شخصی که پیش ازین با من لاحق شد گفتم بل فرمود او فرشته است از فرشتگان

که هرگز پیش ازین شب بسوی زمین فرمود نیامده دستوری خواست از پروردگارش که برین
 سلام کند و مرا مرده دهد که فاطمه خاتون زمان اهل بهشت است و حسن و حسین همتر جوانان بهشت
 اند ترمذی گفته که این حدیث حسن غریب است ازین وجه نمیدانیم آنگاه از حدیث اسرائیل
 در روایت کرده است ابن ماجه و حاکم و طبرانی و ابن عساکر از ابن عمر رضی الله عنهما که رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین همتر جوانان اهل بهشت اند و پدر ایشان از ایشان بهتر است
 در سند این حدیث معلى بن عبد الرحمن است ذهبی گفته که وی متروک الحدیث است حافظ
 عسقلانی گفته که وی بوضع شهرم است و بر نفس رمی شده و طبرانی از زقره بن هلال المزنی مشابهاً
 روایت کرده و پیشتر گفته که رجال این سند رجال صحیح اند مگر عبد الرحمن بن زیاد بن النعمان
 سلطوی میگوید که جمعی از ائمه توفیق عبد الرحمن نموده اند ترمذی میگوید که بخاری امر و یراقوی میگوید
 و ذهبی در میزان از یحیی بن سعید نقل کرده که وی ثقة است مگر ابن معین تصنیف دی نموده لم یتابع
 و حاکم از ابن مسعود رضی الله عنه مثل این حدیث روایت کرده و طبرانی و ابن عساکر از مالک
 بن الحویرث نیز مثل این روایت نموده و در سند آن عمران بن ابان و مالک بن الحسن اند
 بعضی تصنیف ایشان نموده اند و بعضی توفیق و روایت کرده است طبرانی در معجم کبیر و النوسیم
 در فضایل صحابه از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم مر فاطمه رضی الله عنها را فرمود
 بخدا سو کند هیچ نبی نیست که انبیاء را زانیده بجز من و بدوستیکه برود و فرزندان تو همتر جوانان بهشت
 اند کرده و فرزند خالیگی و عیسی علیهما السلام در روایت کرده است و علی و ابن عدی و ابن عساکر
 از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود و فرشته بر من فرود آمدند و از روی

زمین مخلوق شده است گاهی فرود نیامده بودند و هم انبساط دادند که حسن و حسین دو همتر
 جوانان بهشت اند و گفتم که پدر آن هر دو بهتر است از آنها و روایت کرده است امام احمد و محمد بن یحیی
 ابن حبان و طبرانی در معجم کبیر و حاکم از ابی سعید خدری رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود حسن و حسین دو همتر جوانان بهشت اند مگر هر دو فرزند آن خاله عیسی بن مریم و یحیی بن زکریا
 و فاطمه خاتون زنان بهشت است مگر آنچه باشد از مریم بنت عمران و روایت کرده است
 ابن سعد و طبرانی و حاکم و ابونعیم در فضایل صحابه و ابن جریر و ابن عساکر از ابی سعید خدری
 رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین هر دو همتر جوانان بهشت اند
 مگر هر دو فرزند آن خاله عیسی و یحیی علیهما السلام و روایت کرده است ابوالقاسم بغوی از ابی
 رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین دو همتر جوانان بهشت اند مگر
 هر دو فرزند آن خاله یحیی و عیسی علیهما السلام و از حدیث مروان بن معاویه فرزندی
 نیز مثل این روایت کرده و روایت کرده است طبرانی از امامه رضی الله عنه که رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین دو همتر جوانان بهشت اند خدا یا آن هر دو را دوست
 میدارم پس تو آن هر دو را دوست دار و روایت کرده است امام احمد از سابط که گفت
 حسین بن علی رضی الله عنهما به مسجد درآمد جابر بن عبد الله رضی الله عنهما او را دیده گفت هر که
 دوست دارد که سید جوانان بهشت را ملاحظه کند باید که این را به بند و این را از رسول الله
 صلی الله علیه و سلم شنیده ام **قلیبی الحسن و الحسين سیدا شبا اهل الجنة**
 حدیث مشهور است و بسیاری از صحابه مثل اسامه بن زید و انس و براء و زید و جابر و خدیجه

و عبد الله بن مسعود و عبد الله بن عمرو بن مخرمه و عمرو بن لعل و عمرو بن لعل و مالک بن حویرث و ابو سعید
 و ابو هریره و ابو یسلی رضی الله عنهم روایت کرده اند و این حدیث را شیخ جلال الدین سلیمی
 در احادیث متواتره شمرده اما در ان اشکالی کرده اند چه ظاهر این حدیث مشرست که در حین
 جوانی و پیر باشند و ایشان سید جوانان اند حال اینست که همه هشتیان بعربی و کمال
 خواهند بود چنانچه اخبار بان وارد اند و دلیل بر این اشعار ظاهرست چه اگر کلام ازین اشعار خالی باشد
 تخصیص را فایده نماند و ذکر نمودن شبان ضایع و سید اهل الحبه گفتن کافی بود و این اعتراض را بچند وجه
 جواب داده اند وجه احسن آنکه مراد از جوانان کسانی اند که در دنیا در عالم جوانی انتقال کرده اند
 و آن هر دو رضی الله عنهما سید آنها اند علی الاطلاق بخلاف کسیکه در حالت کهنه است یا پیری مرده
 آن هر دو شایسته رضی الله عنهما سید اکثر آنها اند و بعضی را نه مثل خلفاء اربعه و نحو هم چنان
 اینکه آن هر دو رضی الله عنهما شایسته باب مردم اند علی الاطلاق و در غیر شبان تفصیل است بنا بر
 فقط شبان ذکر فرموده ازین تقریر سابقه شد اعتراض بعضی که ایشان فضل اند از سبب
 کسیکه پیر مردند پس تخصیص فضل ایشان بر کسیکه در حالت جوانی مرده است وجهی ندارد و وجه
 ما برست کمالا یعنی اگر گویند که فضیلت ایشان علی الشبان نیز علی الاطلاق نیست چه عیسی و یحیی
 علیهما السلام از ایشان افضل اند گوئیم مراد غیر انبیاست و وجه دیگر که در تادیل این کلام که
 نموده اند در اصل مسطورست و روایت کرده است مسلم از سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه که
 چون آید ندع انباءنا و انباءکم نازل شد سرور عالم صلی الله علیه و سلم علی ذفاطره و حسن و حسین
 بخواند و فرمود خداوند انبیا اهل بیت من اند و روایت کرده است احمد و مسلم از عائشه رضی

که روزی رسول الله صلی الله علیه و سلم باه او دان برآمد کلیمی منقش از موسی سیاه در برداشت تا
 حسن بن علی رضی الله عنهما در آمد آنحضرت صلی الله علیه و سلم در اندرون کلیم در گرفت از آن بعد
 حسین در رسید و با حسن در آمد آنجا فاطمه در آمد آنحضرت او را آورد و پسر علی در آمد او را
 نیز در آورد و فرمود ای اهل بیت خدا اینجا نمی خواهد جز آنکه از شما طلبی دور کند و پاک کرد آنجا
 پاک کرد این در روایت کرده است ترمذی از عمر بن ابی سلمه رضی الله عنهما ریب پیغامبر
 صلی الله علیه و سلم گفت که آیه انما یرید الله لیزیب عنکم الرجس اهل البیت
 و یطهرکم تطهیرا در خانه ام سلمه رضی الله عنهما نازل شد در رسول الله صلی الله علیه و سلم فاطمه و
 حسن و حسین و علی را رضی الله عنهم طلبید ایشان در رسیدند و علی رضی الله عنه در پیش ایشان بود
 پس وی صلی الله علیه و سلم ایشان را چادری پوشانید و فرمود خدا یا این اهل بیت من از طلبی ایشان
 دور کن و پاک کرد آن ایشان را پاک کرد این ام سلمه گفت یا نبی الله من نیز با ایشانم فرمود تو
 به مکان خویش باش و تو بزنگاری است ترمذی گوید که این حدیث ازین وجه غریب است
 و گفت درین باب حدیث از ام سلمه و منقل بن بسیار و ابی الحمز و انس بن مالک نیز وارد
 در روایت کرده است امام احمد در سنن خود از ام سلمه رضی الله عنهما که روزی رسول خدا صلی
 علیه و سلم در خانه او بود فاطمه خزیره در دیگی طیار کرده نزد سرور عالم صلی الله علیه و سلم آورد وی
 علیه و سلم بفرمود تا شوهر هر دو فرزند آن خود را بخوان علی حسن و حسین رضی الله عنهم حاضر آمدند نشستند
 و از آن خزیره تناول میکردند و سرور عالم صلی الله علیه و سلم برخواست و خود بر چو تریه که بر آن چادری
 خیزی کسترانیده بود تشریف میداشت ام سلمه گوید من در حجره خویش نماز مشغول بودم که آنجا

آیه کریمه انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا
 نازل فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم افزونهای چادر را گرفت و پیش از آنکه پوشانید و دستها
 مبارک خود بیرون آورده بسوی آسمان بردانید و فرمود خدا یا این اهل بیت و خاصان من اند
 پلیدی ایشان را دور کن و پاک کردن ایشان را پاک گردانیدن ام سلمه گوید من سر خود را بجا
 در کردم و گفتم که من باشمام یا رسول الله وی صلی الله علیه و سلم فرمود تو بزخیر است و رویت
 کرده است امام احمد نیز از طریق دیگر ابو یعلی و ابن عساکر از ام سلمه رضی الله عنهما گفت که روزی
 پیغامبر خدا صلی الله علیه و سلم مر فاطمه را فرمود تا شوهر و فرزندان خود را بجا انداختن رضی الله عنهما
 ایشان را بیاورد و رسول خدا صلی الله علیه و سلم چادر خیمبری که بزیر مرغ بود و آنرا در خیمبر یافته بودیم
 برایشان انداخت و هر دو دست مبارک برداشته فرمود خدا یا اینها آل محمد اند تو صلوات
 و برکات خویش بر آل محمد بگردان چنانکه برابر ما هم گردانیدی بدینیکه تو ستوده و کرامتی هستی
 ام سلمه گوید که من چادر را برداشتم تا با ایشان در آیم رسول خدا صلی الله علیه و سلم آنرا از دست من
 بر بود و فرمود که تو بزینگیستی و روایت کرده است امام احمد نیز و طبرانی از ام سلمه رضی الله عنهما
 که روزی رسول خدا صلی الله علیه و سلم در خانه من تشریف میباشست خادم عرض کرد که علی و فاطمه
 بر در سر حاضر اند من در قرب همانخانه کوشه گرفتم و فاطمه و علی رضی الله عنهما بخانه آمدند
 حسن و حسین که کودکان بودند با ایشان تشریف آوردند رسول خدا صلی الله علیه و سلم آن هر دو را
 گرفته در آغوش خود نشانید و بوسه داد و دست مبارک در کردن علی انداخته گرفت و دست
 در کردن فاطمه انداخت و هر دو را بوسه داد و پیراهنی سیاه برایشان فرود گذاشت و فرمود

اللهم اليك لا اله الا انت اهل بيتي تجيء خدا يا بسوی تست نه بسوی ووزخ من واهل بیت
 کفتم من نیز فرمود تو نیز و در روایتی از احمد آمده که ام سلمه گفت که آنحضرت بر علی و حسن و فاطمه
 چادری پوشانید و فرمود خدا یا ابن ابی بنیت و خاصه من اند خدا یا پلیدی ایشان دو کن
 و پاک گردان ایشان را پاک گردانیدن ام سلمه گفت یا رسول الله من نیز با ایشانم فرمود که تو بسوی نکوی
 است در روایت کرده است امام احمد از طریق شهر بن حوشب که گفت روزیکه خبر مرگ حسین
 بن علی رضی الله عنهما رسید ام سلمه رضی الله عنهما از دو جنی صلی الله علیه وسلم را شنیدم که اهل عراق را
 لعنت کرده گفت قتل کردند او را الله تعالی ایشانرا قتل کند از فریب دادند او را و او را خوار کردند و او را
 الله تعالی لعنت کند ایشانرا و بچشم خود معاینه کرده ام که روزی با مادان فاطمه رضی الله عنهما
 در خدمت سرور عالم صلی الله علیه وسلم حاضر گردید و ویکی که در آن عصبیه بود بطبق نهاد و پیش
 آنحضرت کشید سرور عالم صلی الله علیه وسلم او را پرسید که فرزند عموی تو کجاست خاتون عرض کرد
 که کجاست فرمود او را بخوان و فرزند آن خویش را همراه بیمار فاطمه رضی الله عنهما برفت و دست
 هر دو فرزند گرفته پیش کشید و علی رضی الله عنه در پی ایشان بود چون نزدیک آنحضرت رسید
 دی صلی الله علیه وسلم هر دو فرزند را در آغوش خود نشاند و علی را بر دست راست خویش
 جا داد و فاطمه بسوی چپ بنشست و رسول خدا صلی الله علیه وسلم چادر خیزی که بر سر او بر چو تیره
 خوابکا داد مدینه کسترانیده بود از زیر من در کشید و ایشانرا در آن پیچید و اندک بیت
 اطراف چادر گرفت و دست رست بسو پروردگار جل جلاله گردانید و دست با فرمود
 اللهم اهلی اذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا یعنی خدا یا ابن ابی بنیت من نیز

پیمیدی ایشان را دور کن و پاک گردان ایشان را پاک گردانیدن ام سلمه عرض کرد که یا رسول الله ایامن
 از اهل تو نیستم فرمود آری تو نیز در چادر میان بعد از نیکه وی سلی الله علیه وسلم از دعای عموزاده خویش
 علی و هر دو نرزدان او و فاطمه رضی الله عنهما فارغ گشت من نیز بچادر آورادم در روایت کرده است
 امام احمد از شداد ابی عامر که گفت روزی بخدمت واثله بن اسقع رضی الله عنه آمدم و نرزد او جمعی
 نشسته از احوال علی رضی الله عنه مذاکره میکردند چون آنها برخاستند واثله مرا گفت یا خبر ندیم
 ترا به آنچه از رسول الله صلی الله علیه وسلم مشاهده کرده ام گفتیم علی گفت روزی نزد فاطمه رضی الله
 عنها آمدم و پرسیدم که علی کجاست خاتون گفت که بخنجر سرد عالم صلی الله علیه وسلم رفته در من بطلا
 دی رضی الله عنه نشسته ماندم ناگاه رسول خدا صلی الله علیه وسلم تشریف آورد و بای علی و حسن و
 حسین رضی الله عنهم همراه بودند و آن هر دو شانزده دست مبارک سردر کاینات علیه الصلوة
 والسلام گرفته دی صلی الله علیه وسلم بجان تشریف فرمود و علی و فاطمه را نزدیک خوانده و در بر خود
 و حسن و حسین را برز انوی خود نشاند و جامه خود را بچادر برایشان سپید و این آیه بخواند انما یؤتیک
 الله لیدع عنک کمال الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا در فرمود خدا یا این اهل بیت من
 و اهل بیت من سزاوارتر اند در روایت طبرانی آمده که دی صلی الله علیه وسلم فرمود خدا یا
 توصلات و محبت و مغفرت در رضوان خویش برابر اسمی و آل ابراهیم گردانیدی خدا یا ایشان
 از من اند و من از ایشان پس محبت و مغفرت در رضوان خویش بر من و بر ایشان بگردان و در
 روایت دیگری آمده که واثله بر در سر استاده بود عرض کرد که یا رسول الله بر من نیز باید آن مغفرت
 فرمود خدا یا بر واثله نیز و در روایت ابن جریر آمده که واثله گفت من نیز از اهل بیت تو ام فرمود تو نیز

از اهل بیت من هستی و روایت کرد دست ابن عساکر از زینب بنت ام سلمه رضی الله عنهما که
 گفت روزی سرور عالم صلی الله علیه و سلم در خانه ام سلمه تشریف می داشت پس حسن را بیک جانب
 گذاشت و حسین را بجانب دیگر و فاطمه را در پیش و گفت رحمة الله و بركاته **عليكم**
 اهل البيت انه حميد مجيد ومن دام سلمه بخواب بودیم ام سلمه رضی الله عنها بگریه آمد
 رسول الله صلی الله علیه و سلم بسوی او نگاه کرد و پرسید که گریه از چه باعث است ام سلمه عرض کرد
 که تو ایشان را خاص گردانیدی و مرا فرود گذاشتی وی صلی الله علیه و سلم فرمود تو و دختر تو از اهل بیت من ایند
 و روایت کرد دست طبرانی در اوسط از علی رضی الله عنه گفت روزی بخدمت رسول خدا صلی
 علیه و سلم در آمد وی صلی الله علیه و سلم چادری گسترانید و بران وی صلی الله علیه و سلم و علی و فاطمه
 و حسن و حسین نشستند آنحضرت صلی الله علیه و سلم کنارها چادر در گرفت و فرمود خدا یا تو از
 ایشان راضی باشی چنانکه من از ایشان راضی هستم **تنبیه** محب طبری گوید اختلافاً
 درین روایات وارد اند معمول اند بر تعدد این واقعه و بر آنکه این فعل در خانه ام سلمه و فاطمه رضی
 عنهما
 و غیرهما واقع یافته و ابن حجر کلبی در کتاب صواعق نیز بهمین قسم توفیق بین الاحادیث کرده و دیگر
 باید دانست که اکثر این احادیث نااطق اند که مراد از اهل بیت در کرمیه تطهیر علی و فاطمه و حسن
 و حسین اند رضی الله عنهم و همین است مذہب اکثر محدثین و بعضی گویند که در شان ازواج مطہرات
 نزول فرموده چنانچه سابق و سیاق به آن دلالت دارد و این قول از ابن عباس رضی الله عنهما
 منقول است حتی که مولایش عکرمه در بازار باین منادی میکرد و تذکیر ضمیر بنظر اهل بیت است
 چه در محاوره عرب هر گاه مؤنث را بلفظ مذکر لحاظ میکنند ضمیر مذکر در آن استعمال می نمایند چنانچه

در کربه اتجهین من امر الله رحمة الله وبرکاته علیکم اهل البیت انه محمد
 ضمیر ذکر آورد با وجودیکه خطاب است بزین ابراهیم علیه السلام و جمعی میگویند که این آیه در حق
 زمان آنحضرت که اهل بیت اند از جهت سکونت ایشان در خانه وی صلی الله علیه و سلم و در حق
 اهل بیت نسب یعنی جمیع بنی هاشم و بنی مطلب که صدقه در حق ایشان حرام است نزول فرموده
 و محققان همین قول را ترجیح داده اند و استعمال اهل در حق اهل بیت سکنی و نسبت سالیح است
 و تذکیر ضمیر درین وقت بنا بر تغلیب است و تخصیص باین پنجتن نظر بر مرتبت ایشان است
 و نیز چون سیاق دلالت میدارد که مراد اهل بیت سکنی اند جهت دفع مظنه تخصیص از شرکاء
 فرموده که اینها اهل بیت اند و ام سلمه رضی الله عنهما را گفت که تو نیز از اهل بیت من هستی اما بر تو
 چادر از دست ام سلمه از آن بود که علی رضی الله عنه که با وی محرمیت نمیداشت در آن بود لهذا
 خریدن او در آن خصمت نفرمود و مویده این قول حدیث مسلم است از زید بن ارقم که شخصی از وی
 پرسید که آیا زمان آنحضرت در اهل بیت داخل اند گفت از و اج وی صلی الله علیه و سلم
 در اهل بیت داخل اند لیکن اهل بیت کسانی اند که صدقه بر ایشان حرام است روایت کرده است
 بیهقی از ابی اسید ساعدی که روزی وی صلی الله علیه و سلم عباس بن عبد المطلب را فرمود که ای
 ابا الفضل فرد تو و فرزندان تو طازم خانه باشید تا هنگامی که من برسم و در باره شما حاجتی دارم
 روز دوم عباس و فرزندان او منتظر بودند که بوقت چاشت آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 تشریف از زانی داشت و فرمود السلام علیکم ایشان گفتند و علیکم السلام و رحمة الله و برکاته چه
 کیف است محرم عرض کردند بخیر محمد الله پس ایشان را فرمود تا بایکدیگر نزدیک شدند بجا لیکه بعضی

بعضی برانورفتند و چون همه نزدیک آنحضرت صلی الله علیه وسلم گرد آمدند چادری برایشان
 پوشانید و فرمود خدا یا این عم من و مسنوب در من است و اینها این میت من اند و ایشانرا
 از دوزخ ستر کن چنانکه من ایشانرا از چادر خود ستر کرده ام پس دلیله زد و یوارا گاه گفتند
 آمین آمین آمین اما قولی صلی الله علیه وسلم در حق و ائمه معمول است بر تشبیه و مجاز نه حقیقت
 کما قاله البیهقی و روایت کرده است ترمذی از برار رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 حسن و حسین را رضی الله عنهما نظر کرد و فرمود خداوند من ایشانرا دوست میدارم تو نیز
 ایشانرا دوست بدار ترمذی گفته که از حدیث حسن صحیح و روایت کرده است امام احمد
 و ابن ماجه و حاکم از ابی هریره رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه حسن را
 دوست بدارد یقیناً مرادوست داشت و کسیکه آن هر دو را مبغوض دارد یقیناً مرا مبغوض
 داشت و روایت کرده است امام احمد و ابن ماجه از یعلی بن مره رضی الله عنه و روایت کرده است
 طبرانی در معجم کبیر از جابر رضی الله عنه که روزی جهت دعوت همراه رسول الله صلی الله علیه وسلم
 رفتم ناکاه دیدیم حسین را که در بازار بازی میکند سرور عالم صلی الله علیه وسلم در پیشش جا میزد
 و هر دو دست مبارک خود بکشد و شاهزاده اینجا و آنجا میخفت و سرور عالم صلی الله علیه وسلم
 با وی تبسم میکرد تا آنکه او را گرفت و دست مبارک خویش زیر زنجیران او گذاشت و دست دیگر
 بر جانب پس سراندهخت و او را بوسه داد و فرمود حسین از من است و من از حسین ^{دارم}
 خدا تعالی کسی را که دوست میدارد حسین را حسین سبطی است از اسباط مخفی نماید که سبط
 کبیر سین و سکون با موصوفه در لغت بمعنی فرزندان آمده و جمیع آن اسباط بافتح و اسباط

در اولاد احمی علیه السلام بمنزله قبایل است در اولاد اسمعیل علیه السلام و معنی حدیث آنست
 که حسین امتی است از امتها در غیره درین اشارت است بانکه از وی قبایل مشتعبت خواهند شد
 و خلق کثیر از نسل او باقی خواهد ماند این حدیث را ترندی بدون ذکر دعوت و تقبیل از یعلی
 روایت کرده و گفته که از حدیث حسن و روایت کرده است ابن ماجه از زید بن ارقم رضی الله عنه
 که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود علی و فاطمه و حسن و حسین را رضی الله عنهم من صلح کننده ام
 مرکسی را که بشما صلح کند و جنگ کند هم مرکسی را که بشما جنگ کند و روایت کرده است
 امام احمد و طبرانی و حاکم از ابی هریر و رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم بسوی علی و
 فاطمه و حسن و حسین رضی الله عنهم نگاه کرد و فرمود من جنگ کند هم مرکسی را که از شما جنگ
 کند و صلح کند هم مرکسی را که از شما صلح کند و روایت کرده است امام احمد و ترندی رضی الله عنه
 رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم دست حسن و حسین بگرفت و فرمود کسی که دوست
 دارد مرا دوست دارد این هر دو را و پدر و مادر این هر دو را همراه من بر روز قیامت و در رضی الله عنه
 من خواهد بود ترندی گوید که از حدیث غریب در روایت کرده است طبرانی و ابن عساکر
 از علی رضی الله عنه که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود من و فاطمه و حسن و حسین رضی الله عنهم
 و کسیکه ما را دوست دارد بر روز قیامت مجتمع بوده آب خور کنیم تا اینکه فرق کرده شود
 میان بندهگان در روایت کرده است خطیب ابن عساکر از ابن مسعود رضی الله عنه که
 رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود بهتر رجال شما علی است و بهتر جوانان شما حسن و حسین اند
 و بهتر زنان شما فاطمه است در روایت کرده است ابن عساکر از زید بن ارقم رضی الله عنه

که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود کسیکه دوست دارد ایشان را یعنی حسن و حسین وفاطمه علیها السلام
 بالیقین مرادوست و هشت و کسیکه دشمن دارد ایشان را بالیقین مرادشمن داشت و در
 کرده است ابن مردویه از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود در بهشت
 درجه است وسیله نام و شما هرگاه از خدا تعالی سوال کنید باید که سوال کنید برای من وسیله
 عرض کردند که یا رسول الله کدام کن یا تو دوران سکونت خواهد کرد فرمود علی و فاطمه و حسن و حسین
 و روایت کرده است حاکم از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود اول کسیکه
 در بهشت در آید من و تو و فاطمه و حسن و حسین از علی رضی الله عنه عرض کرد که چنان باکی آید
 فرمود در پس شما سیوطی گوید که این حدیث را حاکم تصحیح کرده لیکن دیگر محدثان بر تفسیر کرده اند
 و روایت کرده است ابن عساکر از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود اسی علی
 نخستین چهار کس که در بهشت داخل خواهند شد من و تو و حسن و حسین اند و در پس ما ذریه ما و زنا
 در پس ذریه ما و دوستان ما از همین بسیار ما خواهند بود در سند این حدیث اسمعیل بن عمرو بن
 است و وی ضعیف است ابن عدی گفت که وی چند احادیث روایت نموده اما کسی با وی
 متابعت نکرده و روایت کرده است در الطبرانی از محمد بن عبید بن عمیر بن ابی رافع از پدر از جد خویش
 لیکن راوی آن محمد بن عبید الله ضعیف است در روایت کرده است امام احمد در مسند او
 لمیالسی و ابن ابی عاصم در کتابت و ابن نجار و خطیب از علی رضی الله عنه که روزی سرد عالم
 صلی الله علیه و سلم بخانه من تشریف آورد و من بخواب بودم حسن رضی الله عنه آت میخواست کرد
 رسول الله صلی الله علیه و سلم نزدیک گسیذ اسد تا شیر بدو شد ناگاه حسین در آمد

رسول الله صلی الله علیه وسلم اور از انجا بکنار ساخت فاطمه عرض کرد یا رسول الله شاید حسن ازین دست ترست فرمودنی لیکن این پیشتر طلبیده بود از ان بعد فاطمه را فرمود من و تو و این دو و این خواننده در روز قیامت در یک مکان خواهند بود و ابو داؤد طیالسی از ابی فاخته از علی رضی الله عنه مثل این روایت نموده است و روایت کرده است ابن ماجه و حاکم از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود ما فرزندان عبدالمطلب پیش روان اهل شمیم من و حمزه و علی و جعفر و حسن و حسین و محمد و روایت کرده است حاکم از ابو هریره رضی الله عنه که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود خداوند منم و در این معنی حسین را دوست میدارم تو نیز او را دوست بدار و روایت کرده است طبرانی از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود که دوست دار و این را یعنی حسین را بجهت دوست داشت مراد روایت کرده است ترمذی و ابن حبان از اسامه بن زید رضی الله عنهما که گفت شبی بجای نزدیک رسول خدا صلی الله علیه وسلم حاضر شدم آنحضرت چیزی در جامه فرار گرفته تشریف آورد و ندانستم که آن چیست چون فرغت از حاجت دست داد گفتم یا رسول الله این چیست که تو آنرا فرار گرفته آنحضرت جامه را بکشاد دیدم که حسن و حسین بران آنحضرت انداخته فرمود این هر دو پسران منند و پسران دختر من اند خداوند منم این هر دو را دوست میدارم تو نیز این هر دو را دوست دار و دوست دار و کسی که این هر دو را دوست دارد و روایت کرده است ترمذی از انس رضی الله عنه که از سرور عالم صلی الله علیه وسلم پرسیده شد که کدام طبیعت بسوی تو محبوبترند فرمود حسن و حسین و آنحضرت صلی الله علیه وسلم فاطمه را میفرمود که هر دو پسران مرا بخوان و آن

می بوسید و با خود می چسبانید ترمذی گوید که از حدیث غریب من حدیث اس در روایت کرده است
 امام احمد و ابو داود و ترمذی و نسائی و ابن جبان و حاکم از بریده و رضی الله عنه که پیغامبر خدا
 صلی الله علیه و سلم روزی خطبه میخواند ناگاه حسن و حسین آمدند و بر ایشان پیراهن سبزه بپوشید
 ایشان میفرستد و از نفرش می افتادند رسول الله صلی الله علیه و سلم ایشان را دیده از منبر فرود آمد
 و ایشان را برداشت و پیش خود نهاد و گفت که الله تعالی راست فرموده انما اموالکم
 و اولادکم فتنه یبغی اموال شما و اولاد شما مگر فتنه این هر دو سیر را دیدم که میفرستند
 و می افتادند صبر نتوانستم کرد تا آنکه سخن خود را بر دیدم و ایشان را برداشتم ترمذی گفته که از حدیث
 غریب در روایت کرده است طبرانی در معجم کبیر از عقبه بن عامر رضی الله عنه که رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فرمود حسن و حسین دو گوشواره عرشانه اما با وی نیاوردنجه در روایت کرده است
 امام احمد و ابن ابی شیبہ و طبرانی در معجم کبیر از ابی هریره رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود خداوند من این هر دو را یعنی حسن و حسین را دوست میدارم پس تو ایشان را دوست
 و دشمن دار آنرا که ایشان را دشمن دارد و در روایت کرده است امام احمد در مسند از عطا
 از مردی از صحابه رضی الله عنهم که رسول الله صلی الله علیه و سلم حسن و حسین را با خود ضم میکرد
 و میفرمود خدا یا من ایشان را دوست میدارم تو ایشان را دوست دار و از سلمان رضی الله عنه
 مثل این روایت کرده در روایت کرده است ابو نعیم و حلیه و اس عساکر از سلمان رضی الله عنه
 در روایت کرده است ابو نعیم از ابی هریره رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود کسیکه
 دوست دارد حسن و حسین را دوست دارم من او را و کسیکه من او را دوست دارم دوست دارد

اور خدا تعالیٰ کسیکه دوست دارد او را خدا تعالیٰ داخل سازد او را در جنات نغم و کسیکه
 دشمن دارد آن هر دو را یا ستم کند بر ایشان دشمن دارم او را و کسیکه او را دشمن دارم دشمن دارد
 او را خدا تعالیٰ کسیکه دشمن دارد او را خدا تعالیٰ داخل سازد او را در آتش دوزخ و باشد او را
 عذاب پاینده در روایت کرده است حاکم از سلمان رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فرمود حسن و حسین فرزندان من اند کسی که آن هر دو را دوست دارد دوست داشت مرا
 و کسیکه مرا دوست دارد دوست داشت خدا را و کسیکه دوست داشت خدا را داخل کند او را
 در بهشت و کسیکه دشمن دارد آن هر دو را دشمن داشت مرا و کسیکه مرا دشمن داشت دشمن دارد
 او را خدا تعالیٰ و کسیکه او را دشمن دارد خدا تعالیٰ داخل کرد او را در آتش دوزخ سیوطی گفته
 که حاکم تصحیح این حدیث نموده اما دیگر محدثان او را تعقب کرده اند در روایت کرده است طبرانی
 در معجم کبیر از ابن مسعود رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه مرا دوست میدارد
 باید که این هر دو را یعنی حسن و حسین را دوست بدارد و روایت کرده است ابن عباس که
 از ابان از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود کسی از شما از مجلس خود بر نیخیزد مگر
 برای حسن و حسین یا ذریه ایشان و روایت کرده است ابو یعلی و ابن شامی در کتاب سنن
 از عمر رضی الله عنه که گفت دیدم حسن و حسین را که بر دوشن پیغامبر خدا صلی الله علیه وسلم سوارند
 گفتم زیر شما بهترین اسب است مرد عالم صلی الله علیه وسلم فرمود که آن هر دو بهترین سواران
 اند و روایت کرده است طبرانی از یعلی بن مره رضی الله عنه که گفت روزی پیش از عالم
 صلی الله علیه وسلم بودیم ناگاه ام امین حاضر شد و معروض داشت که یا رسول الله حسن و حسین کم شده اند

و این در وقت ارتفاع روز واقع گردید آنحضرت مردم را فرمود بر خیزیه و فرزندان را بطلبید
 هر مرد را بی در گرفت و من جانبی که رسول الله صلی الله علیه و سلم رفته بود در کفتم تا آنکه به پایین
 رسید دید که حسن و حسین بایکدیگر سپیده اند و ماری بزرگ که شعله از دکان او بسایه آتش می
 بر دم استاده است رسول الله صلی الله علیه و سلم بسوی او شتاب کرد و مار خود را از التفات کرد
 مخاطب بسوی حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم گشت و از آن بعد در بعضی از سوره ها خویزید
 رسول الله صلی الله علیه و سلم نزدیکش هزار دکان در آمد و هر دور از یکدیگر جدا کرد و روی ایشان
 مسح فرمود و گفت ما در پس فدای شما با آنچه چیز گرامی کرد شمارا بر نعمه ایست پس یکی را بر دوش
 راست و دیگری را بر دوش چپش اند کفتم خوشش از ندکانی است مر شمارا چه بهتر است سواری
 نبی صلی الله علیه و سلم فرمود بهتر سواری از این هر دو و پدید ایشان از ایشان بهتر است و در روایت
 کرده است امام احمد و ابن ماجه در سنن در کتاب الادب ابن ابی شیبه در امر فری در شمال
 از یعلی بن مره عامری رضی الله عنه که روزی حسن و حسین رضی الله عنهما دو ان دو ان نزد مرقم
 صلی الله علیه و سلم در آمدند نبی صلی الله علیه و سلم ایشانرا با خود ضم کرد و فرمود که فرزند بخل آورند و جن
 آورند و دست یعنی اولاد مرد را باعث جن و بخل میشوند چه انسان مال را جهت فرزندان خود
 جمع میسازد و از جود و بخشش بخل می نماید و از جنک جن اختیار میکند تا بجای ماند و تربیت
 اولاد نماید عافه عرافی گفته که سنذ این حدیث جدید است و امام احمد بد کفر طریقی از یعلی آورده
 گفت دیدم حسن و حسین را که بسوی نبی صلی الله علیه و سلم شتاب میکنند هر گاه یکی از ایشان
 بزرگیک سید رسول الله صلی الله علیه و سلم دست مبارک خود در کردن انداخته بوسید

ازان بعد دیگری در رسید آنحضرت دست دیگر در گذارش انداخته بوسید و فرمود خداوند امن
 ایشانرا دوست دارم پس تو این هر دو را دوست بدار بد رستیکه فرزند بختل آورنده و جبر آورنده است
 و آخر پامالی که پامالی کرد پروردگار به و ج بود در روایت کرد دست امام احمد و حمید در سنه خود
 از عمر بن عبد العزیز گفت که زن صالحه خوله بنت حکیم گفت که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 یکی از پسران دختر خود را بکنار گرفته بر آمد و فرمود و الله شما بر همین می آورند و به بختل می آورند
 و بد رستیکه شما از ریجان خدای عزوجل اند و آخر پامالی که پامالی کرد پروردگار به و ج بود حافظ
 عسقلانی در اطراف المسند گفته که در سنه این حدیث انقطاع است ترندی گفته که ما نمیدیم
 عمر بن عبد العزیز را از خوله سماعت کرده است و ج بفتح و او و تشدید جیم نام وادی است
 بطایف مراد از پامالی جنگ و قتال است و معنی حدیث اینست آخر جنگ که خدا تعالی
 با کفار واقع نموده غزوه و ج بود که سرور عالم صلی الله علیه و سلم ازان بعد با کفار جنگ نفرمودند
 مگر به تنویر گفتند لیکن در اینجا جنگ بوقوع نیویست و مراد از جنگ و ج بعضی غزوه لطایف
 گفته اند و بعضی غزوه همین در حقیقت که یا هر دو واحدند چه در چنین مابهاوزن و ثقیف مقابله است
 و اد کفار از اینجا رو به بریت نهاده و قلعه طایف متحصن شدند و سرور عالم صلی الله علیه و سلم
 قلعه را محاصره در آوردند از جانبین تیراندازی مکنیت و چند کس از ذوقین بقبل رسیدند
 و چون فتح آن اهم نبود و امری از جانب الهی در باره فتح آن نشد و از اینجا کوچ کردند در روایت
 کرده است ابن عساکر از جابر رضی الله عنه که گفت روزی نزدیک رسول الله صلی الله علیه و سلم
 در آمدیم دیدیم که رسول الله صلی الله علیه و سلم بر توایم چهار کانه میرفت و بر پشت وی صلی الله علیه و سلم

حسن و حسین نشسته اند و وی صلی الله علیه و سلم میفرمود شتر شما بهتر است و شما دو تنک بهتر آید
 و از طریق دیگر روایت کرده که جابر گفت نزد یک رسول الله صلی الله علیه و سلم در آمدم آنحضرت
 حسن و حسین را بر پشت خودش نشاند و میفرست گفتم شتر شما بهتر است آن رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود این هر دو بهتر سوار اند و روایت کرده است ابن ابی شیبہ از ابی هریره رضی الله عنه
 که گفت دیده اند این هر دو چشمان من و شنیده اند این هر دو گوش من رسول الله صلی الله علیه و سلم
 که دست حسن یا حسین میگرفت و میفرمود سوار شوای چشم نشسته پس کودک پای خود بر پای
 بنی صلی الله علیه و سلم می نهاد بعد از آن او را برداشته بر سینه مبارک خود می نهاد و میفرمود
 و من خود کبش او بوسه میداد و میگفت خداوند من این را دوست میدارم تو او را دوست
 روایت کرده است امام احمد و ابن عساکر از ابی هریره رضی الله عنه که گفت همراه رسول الله
 صلی الله علیه و سلم نماز عشا میکنم از دم چون سجده میرفت حسن و حسین بر حبه بر پشت مبارک
 رسول الله صلی الله علیه و سلم سوار می شدند و چون سر از سجده بر میداشت ایشانرا از دم گرفت
 بر زمین میکشید اشت چون باز سجده میرفت باز سوار میکشیدند و چون نماز فارغ شد ایشان را
 بر زانوی خود نشاند و من بر خوسته عرض کردم یا رسول الله ایشانرا بسوی مادر ایشان میرسانم
 درین اثنا برقی درخشید آنحضرت ایشانرا فرمود که از مادر خود طحی شود ابو هریره گوید که آن روشنی
 بهمانطور بود تا آن هر دو نزد مادر خود رسیدند و روایت کرده است امام احمد از عبد الله بن شداد
 بن الیهاد از پدر خود که روزی رسول الله صلی الله علیه و سلم چیت یکی از دو نماز آخر روز که ظهر یا عصر
 بود تشریف آورد و حسن یا حسین را برداشت و چون وی صلی الله علیه و سلم پیش صف رفت

آن فرزند را نهاد و تکبیر نماز گفت و نماز ادا کرد اما در اثنای نماز در یک سجده درنگ بسیار کرد
 راوی گوید من سه برده ششم تا نهم که دیدم که آن پسر بر پشت نبی صلی الله علیه و سلم نشسته است
 و آنحضرت سر در سجده نهادند من باز سر سجده نهادم چون از نماز فارغ شد مردم عرض کردند که
 یا رسول الله در اثنای نماز سجده دراز کردی بحدیکه ما گمان بردیم که امری فو حادث شده است یا
 آنحضرت وحی میشود فرمود هیچ کی ازین نبود لیکن پسر من مرا بشاید شتر ساخته بر پشت من
 سوار شده بود پیش از ادای حاجت او تعجیل نمودن کرده دستم و از ابی سعید و ابن عمر رضی الله عنهما
 نیز مثل این مردی است و روایت کرده است ابن عساکر از ابن عباس رضی الله عنهما گفت عبا
 رضی الله عنه در ایام بیماری نبی صلی الله علیه و سلم بنا بر عیادت در آمد و آنحضرت بر او شسته بر تخت
 نشامید رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود ای عموی من خدا تعالی ترا بر وادار و بعد از آن عباس
 عرض کرد که یا رسول الله اینک علی هستوری میخواهد آنحضرت او را دستوری دادند علی رضی الله عنه
 در آمد و با وی حسن و حسین بودند عباس گفت که یا رسول الله این اولاد تو اند فرمود ایشان
 اولاد تو نیز اند پس فرمود آیا تو ایشان را از دست میداری گفت دوست میدارم فرمود دوست
 دارد ترا خدا تعالی چنانکه تو ایشان را از دست میداری معنی آن آنکه عادت عرب بود که اولاد دختر
 اولاد نمیدانستند چنانکه شاعر گفته بنونا بنو ابنا ثنا و بناتنا بنوهن ابنا الرجال
 الا باعد یعنی بنبریکان ما و دختران ما فرزندان ما هستند نسبان پسران مردان با بعد اند
 ازین خیال عباس سوال کرد که آیا ایشان پسران تو اند آنحضرت از تسلیم نموده فرمود که هرگاه تو
 عم من است ایشان اولاد تو نیز خواهند بود و روایت کرده است ابن شامین از علی رضی الله عنه

که روزی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم در موضع جنازه تشریف میبرد تا گاه حسن و حسین نمودار شدند
 و با یکدیگر گشتی میکردند رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود آن ای حسین کبیر حسن را علی رضی الله عنه
 که در آنجا نشسته بود عرض کرد که یا رسول الله بر حسن تحریر میفرمائی داد و در عمر زیادده است رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فرمود اینک جبرئیل استاده میکویید آن ای حسین کبیر حسن را سندان لاباس است
 مگر اینکه در آن انقطاع است و روایت کرده است ابو یعلی از ابی هریره رضی الله عنه که روزی
 حسن و حسین رضی الله عنهما رو بردی رسول خدا صلی الله علیه و سلم گشتی میکردند رسول الله صلی الله علیه
 فرمودن گرفت که همه حسین فاطمه رضی الله عنهما عرض کرد که یا رسول الله همه حسین چرا میفرمائی فرمود
 جبرئیل میکویید همه حسین در روایت کرده است بلرانی در معجم کبیر خطیب و ابن عساکر از طریق ابن
 از ابی عثمان از عقبه بن عامر رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود چون این بهشت
 بهشت در آیند وی خواهد گفت که ای پروردگار ایامه کرده بودی که مرا به دور کن از رکنا
 خود آراسته کنی پروردگار خواهد فرمود آیا ترا بحسن و حسین آراسته نکردم پس جنت میخواد خرمی
 چنانکه عروس میخواد سندان حدیث مضطرب است ابن عساکر گفته که این حدیث از ابن لبعبه
 از ابی عثمان مرسل نیز مروی گشته و در روایتی آمده که ابی عثمان گفت که مرا رسیده است و زنج
 بسوی نبی صلی الله علیه و سلم کرده و این ابو عثمان بضم عین مهمله و تشدید شین معجمه و بعد از الف نون
 است کنیت حمی بن یومس و وی ثقة است مشهور روایتی که بعد از آن اند در ایشان کلام است و از
 ابن جوزی این حدیث در موضوعات ذکر کرده و گفته که در سندان حدیث احمد بن رشیدین است
 و وی کذاب است شیخ احمد بن علی بکلی بسنده و ابن لبعبه حالش معروض است شیخ جمال الدین

در کتاب لالی المصنوعه از طبرانی نقل کرده که این حدیث را از ابن اَبی عمیر خرمی کسی روایت کرده
 و از ابن رشدین و ابن یونس میگوید که ابن اَبی عمیر از خطاب حدیث و اهل صنعت بود ابن عدی گفته
 که او صاحب احادیث کثیره است و حدیث مصبر خطاب از او روایت کند و بروی انکار چندی
 می نمایند و با وجود ضعف حدیثش را می نویسند روایت کرده است از وی از طریق ابو مخنف لوط
 بن یحیی از اَبی صلیح از ابن عباس رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود چون از
 جنت را آفرید فرمود ایار اضی نیشوی که بحسن و حسین دور کن ترا آراسته کردم جنت از سر خود
 بخواید چنانکه عروس شب عرس میخورد و بهتر از کرد پس الله تعالی فرمود چه را میخواستی عرض کرد از با
 شوق که بسوی ایشان دارم در سندش لوط و کلبی است ابن جوزی میگوید که همانکه ابان روایت
 کرده است آنرا ابن جبان از طریق حسن بن صابر کسائی از وکیع از هشام بن عمرو از عروه از اشع
 رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که چون الله تعالی جنت فرودس را آفرید عرض کرد
 ای پروردگار مرا آراسته کن پس او را وحی شد که ترا بحسن و حسین آراسته کرده ام ابن جوزی گفته
 که این حدیث موضوع است و حسن بن صابر جدا منکر الروایه است و در میزان گفته که آنکه کذاب
 و این حدیث را طریق دیگر است از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که جنت
 بر دو رخ فخر کرد و گفت که من از تو بهتر ام و در رخ گفت بلکه من از تو بهتر ام بهشت پرسید سبب
 بهتری تو چیست در رخ گفت در من جبار و نرود و فرعون اند پس الله تعالی بسوی بهشت وحی
 فرمود که فرودستی مکن هر آنکه دور کن ترا بحسن و حسین آراسته میکنم جنت بخواید چنانکه عروس
 میخورد روایت کرده است این طبرانی در مجموع وسط گفته که عباد بن صهیب متفرگشته سیوطی

میگوید که وی احد الته و کین است و روایت کرده است ابن عساکر از عمر رضی الله عنه که رسول الله
 صلی الله علیه وسلم فرمود که فاطمه و علی و حسن و حسین در خیمه قدس اند در قبه سفید که سقف آن
 عرش پروردگار است و در سند این حدیث زیاد تو باری است و از تفسیر گفته که وی حدیث وضع
 میکند و ابن الجوزی آنرا در موضوعات آورده سیوطی گفته که این حدیث را طریق دیگر است روایت
 کرده است طبرانی از ابی موسی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود که من و علی و فاطمه و حسن و
 حسین روز قیامت زیر عرش در قبه خواهند بود در سندان جبار طائی است و وی ضعیف است
 و روایت کرده است بهیثمی از امام سلمه رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود که این مسجد
 حرام است بر هر زن حایض و بر مرد جنب که بر محمد و ابن بیت او و علی و فاطمه و حسن و حسین
 و سند این حدیث ضعیف است و روایت کرده است ابو نعیم در کتاب معرفت و دیلمی از جابر
 رضی الله عنه که گفت رسول خدا صلی الله علیه وسلم را شنیدم که علی بن ابیطالب میفرمود ای
 ابوالریحان تنی بر تو سلام باد ترا وصیت میکنم هر دو ریخته من از دنیا و درین قلیل روز ما هر دو رکن
 خواهند افتاد و الله تعالی خلیفه من است بر تو چون رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات یافت
 علی فرمود که این یکی از دو رکن من است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده بود و چون فاطمه رضی
 عنها وفات یافت فرمود این رکن دوم است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده بودند و
 این حدیث حماد بن عیسی است عزریق حمفه و وی ضعیف است و روایت کرده است ابن مردود
 از علی رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود مثال من مثال ارحمتی است که من اصل آن
 در ختم و علی شاخهای آن و حسن و حسین میوه آن و شهید ما برک آن و برنی آید از پاک مکر پاک

در سنه این حدیث عباد بن یعقوب است و وی را فضیلت احادیث منکر روایت میکند و بن
این حدیث را در موضوعات روایت کرده و این حدیث را طریق دیگر است روایت کرده است
حاکم در مناقب فاطمه زهرا رضی الله عنها از محمد بن حیویه همدانی از اسحق از عبد الرزاق از پدر خود از مسیبا
بن ابی مینا مولای عبد الرحمن بن عوف که گفت از من اخذ نمایند پیش از آنکه احادیث باطل
مخلوط شوند شنیده ام رسول الله صلی الله علیه و سلم را که میفرمود من در ختم و فاطمه شاخهای آن
و علی لعاج آن حسن و حسین ثمره آن و شیعه بابرک آن و اصل آن درخت در جنت عدن است
این حدیث را ابن الجوزی در موضوعات آورده و مینامد این حدیث ساقط الحدیث ابو حاتم گوید که
وی کاذب بود و ابن معین گفته که وی ثقة نیست و محمد بن حیویه شهم است بکذب و جو زجانی گفته که
بنابر بدنه بی او امیه حدیث در انکار کرده اند و یعقوب بن سفیان گفته که وی ثقة و مأمون است
و ابو ذرعه گوید که وی قوی نیست ترمذی گفته که منا کیر روایت میکند عقیلی گفته که متابعت بر هیچ
از حدیث او نکرد و میشود و ابن عدی گفته که وی در تشیع علوم میکرد بنا بر آن بر حدیث او شام میکنند
و آنچه حاکم گفته که مینامد صلی الله علیه و سلم رایافته و از وی سماعت کرده و مردود است چه مینا خود خبر
داد که ولادت وی بعد از نبی صلی الله علیه و سلم بود و در اصل مینا این حدیث از مولای خود عبد الرزاق
بن عوف رضی الله عنه روایت کرده و در روایت حاکم و همی دیگر است چه عبد الرزاق از پدر خود روایت
کرده و وی از مینا از جد خود و شاید که این و هم از ابن حیویه است از برای آنکه ابن عدی
در کامل از حسن بن عیسی بن ابی عبد الغنی از عبد الرزاق از پدر خود از مینا بن ابی مسیبا
از عبد الرحمن روایت کرده در روایت کرده است امام احمد و ابن عدی از طریق عثمان بن عبد الله

از عبد الله بن لهيعة از ابی الزبیر کی از جابر رضی الله عنه که گفت علی رضی الله عنه در عرفات
 بر پیش رسول خدا صلی الله علیه و سلم حاضر بود وی صلی الله علیه و سلم بر علی اشاره میکرد و میگفت که نزدیک
 بیا چون او با آنحضرت نزدیک شد فرمود آنچه تو در پنجه من بند و گفت ای علی من و تو از یک درخت
 مخلوق اند من اصل آن درخت ام و تو فرع آن و حسن و حسین شاخهای آن کسیکه یکی از آن شاخها
 بگیرد الله تعالی او را در جنت داخل خواهد کرد ای علی امت من اگر روزه دارند تا باشد به خیمه باشند
 و نماز که ارند تا بحدیکه بر مثال منجاگردند از آن بعد ترا دشمن بدانند هر آینه الله تعالی آنها را در ورطه
 برود خواهد انداخت این حدیث را ابن جریر عثمان شامی کسی روایت کرده و او را احادیث
 موضوع اند و ابن جوزی گفته که دی و ضاع است در روایت کرده است ابن عدی از طریق موسی بن
 نعمان از لیش بن سعد از ابن جریج از مجاهد از ابن عباس رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود من درخت ام و فاطمه حمل آن و حسن و حسین میوه آن و محبان الطبیعت برک آن جماعت
 ابن جوزی گفته که این حدیث موضوع است و موسی لایعرف و سیوطی در نکات البدیعات گفته که
 این را ابن جوزی از حدیث علی وارد کرده و گفته که در سند این عباد بن یعقوب است و
 با نفسی است لیکن بخاری در صحیح خود حدیثی مقرون از عباد روایت کرده و وی صدوق است
 و ابو حاتم توشیح وی کرده و حاکم گفته که ابن خزیمه هر گاه از وی روایت میکرد میگفت که حدیثنا
 الشیخ فی روایت التهم فی را به عباد بن یعقوب در روایت کرده است ابن حبان از ابن عباس رضی الله عنهما
 گفت که بر حسن و حسین دو تعویذ بودند که از مویهای کوچک تا زوی جبریل آنگاه ابن جوزی گفته که این
 حدیث موضوع است و آن کدی می است و سیوطی گفته که این حدیث را خطیب از طریق دیگر

از خلافت بنی مکی آورده و از آن نسبت کدی می مر تفی گشت و در روایت کرده است خطیب ابن عباس
 رضی الله عنهما گفت روزی نزدیک رسول خدا صلی الله علیه و سلم بودم و بر زانوی پسر آنحضرت
 فرزندش ابراهیم نشسته و بر زانوی راست حسین بن علی بوده و نبی صلی الله علیه و سلم
 گاه این را بوسه میداد و گاه از آنجا که جبرئیل از طرف رب العالمین جشانه بوحی در آمد و چون آنجا
 از آنحضرت منکشف شد فرمود که جبرئیل از طرف پروردگار من در آمد و گفت ای محمد پروردگار تو
 سلام گفته و فرموده که من این هر دو را تو جمع نخواهم گذاشت یکی از این دو بوضو دیگری فدای کن
 پس آنحضرت بسوی ابراهیم دیده برگشت از آن بعد بحسین نگاه کرده بنالید و فرمود ابراهیم
 که مادرش کنیزک است چون وفات یابد بجز من کسی اندوگین نخواهد شد و مادر حسین فاطمه است
 و پدرش علی فرزند عموی من و گوشت خون من در هر گاه این بمیرد دختر من اندوگین خواهد شد
 و فرزند عموی من نمکین خواهد گشت و من در آنده خواهم افتاد و من آنده خود بر آنده آن مرد
 اختیار کردم و جبرئیل فرمود ای جبرئیل فدای ادم حسین را با ابراهیم پس بعد سه روز ابراهیم
 وفات یافت از آن بعد هر گاه حسین نزد نبی صلی الله علیه و سلم آمدی آنحضرت او را بوسه داد
 و با سینه مبارک خویش ضم کردی و تنایای او را کمیدی و فرمودی که من فدایم از کسیکه فدایم
 از وی فرزند من ابراهیم را این جزوی گوید که این حدیث موضوع است و آفت دین از باطن
 نقاش است و دارقطنی گفته که این حدیث باطل است و کمان می برم که نقاش را بر سینه
 بن صاعد موضوع واقع شده و وی کمان برد که این از احادیث صحیح است و خود از وی شنیده
 پس او را روایت نمود و روایت کرده است ابن عدی از ابی هریره رضی الله عنهما که

رسول الله صلی الله علیه وسلم پنج بار سجده نمود که در آن رکوع نکرده و فرمود که جبریل نزد من در آمد
و گفت تحقیق الله تعالی دوست میدارد فاطمه را پس من سجده در آمدم و سر از سجده برداشتم
بار دوم جبریل در رسید و گفت که دیگر بار الله تعالی فاطمه را دوست میدارد من سجده در افتادم
پس باز آمد و گفت که الله تعالی حسن و حسین را دوست میدارد من سجده رفتم باز پس آمد
و گفت که الله تعالی دوست میدارد آنکس را که دوست میدارد آن هر دو را من سجده نمودم
دیگر باز آمد و گفت الله تعالی دوست میدارد آنکس را که دوست میدارد آن هر دو را من سجده
کردم این عدی گفته که از کذب بار آورده است که دوست این عدی از انس رضی الله عنهما که
رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود کسیکه مراد دوست میدارد و باید که علی را دوست دارد و کسیکه
علی را دوست میدارد و باید که فاطمه را دوست دارد و کسیکه فاطمه را دوست دارد و باید که حسن
حسین را دوست دارد و این جنت خوشی میکند و مسارعت می نماید بیدار ایشان و محبت
ایشان ایمان است و بغض ایشان نفاق و هر که دشمن دارد مگر کسی از اهل بیت من بالیقین از
شفاعت من محروم خواهد ماند و من نبی کریم ام الله تعالی مرا بصدق رستی فرستاد این طبیعت
مراد است دارید و علی را دوست دارید این عدی گفته که این حدیث باطل است و این جور
در موضوعات آورده **تنبیه** احادیثیکه از جوامع و مسایند بدان لطفاً باشد و این
اوراق از اجماع نمود و احادیث موضوعه که درین باب بنظر رسیده هم نوکر نیز خامه کرده تا استقصای
اعم و فایده اتم باشد و طالبان روایت آن اجتناب دارند و اما چند احادیث که کاشفی در روایت آورده
مثل حدیث اعرابی در آوردن اموره و مثل آمدن جبریل در صورت وجهه کلبی و تجسس نمودن

آن هر دو شاهزاده سبب از جیب وی الحدیث بسبب عدم وثوق به نقلش در بخارا قام نمود و در
 ثبوت چنین احادیث نظر است و احادیث صحیحی که برشان آنحضرت ولایت میسر اندکافی اند
 جلسه دوم در بیان آنکه صحابه کرام تعظیم امام همام می نمودند رضی الله عنهم ناقلان آثار و حالات
 اخبار چنان تحسیر نموده اند که اصحاب سرور امام علیهم الصلوٰه والسلام امام حسن و حسین
 رضی الله عنهما نهایت اعزاز و اکرام می نمودند و نهایت تعظیم و احترام بجای می آوردند چنانچه
 صدیق اکبر رضی الله عنه فرموده که ارقبوا لحدی فی اهل بیته یعنی چشمه اریه محمد صلی الله علیه و سلم
 را در اهل بیت او و میفرمود قرابت رسول الله صلی الله علیه و سلم نزد من هر آنکه دست تر است
 از آنکه قرابت مرا وصل کنم رواه البخاری و روایت کرده است ابن سعد از جعفر بن محمد از پدر خود
 که یکبار نزد عمر رضی الله عنه ازین جمله درآمد وی رضی الله عنه مردم را بپوشانید باید اذن
 باین قبر شریف و منبر نشسته بود که مردم جلها پوشیده نزد وی می آمدند و سلام میکردند و دعا میدادند
 ناگاه حسن و حسین رضی الله عنهما از خانه مادر خود بیرون آمدند و مردم را تشکافتہ در رسیدند و آن
 هر دو شاهزاده ازان جلها عاری بودند عمر رضی الله عنه را بمشاهده این حال حسین ندانست و شرمند
 بر حسین طاری شد و گفت بخدا سوگند که در بخارا برای لباسش ما هیچ نسبت مردم نگفتند ای امیر المؤمنین
 رعایا را لباس مرحمت فرمودی این شرمندگی از برای چیست عمر گفت که این هر دو پسر مردم را
 تخطی کرده رسیدند و بر بدن ایشان جلد ازین جلها نیست و هیچ یک جلد بسبب برهون ایشان
 راست نمی آید ازان بعد بعامل من نکارش فرمود که بنا بر حسن حسین رضی الله عنهما دو عدد جلد
 روانه نماید و تا درین باب با او ندارد عامل من تحسیر بر امیر و جلد روانه ساخت آنحضرت هر دو شاهزاده را

در روایت کرده است ابو عبیده در کتاب الموال و ابن سعد از جعفر بن محمد از پدر خود که عمر رضی الله عنه
 عطای حسن و حسین رضی الله عنهما موافق تعطای پدر ایشان علی رضی الله عنه مقرر کرده بود در روایت
 کرده است ابن سعد و ابن راهویه و خطیب در تاریخ خود از حسین بن علی رضی الله عنهما که روزی عمر
 رضی الله عنه بر منبر سوار بود من نزدیک او در آمدم و گفتم از منبر پدر من فرود آئی و بر منبر پدر خویش
 سوار شو عمر گفت پدر مرا منبر نبود و مرا همراه خود نشانی چون فرود آمد بمنزل خویش شافت و گفت
 ای فرزند ترا کدام این تعلیم کرده گفتم احدی مرا تعلیم نکرده انگاه گفت چرا تو نزدیک مانی ای
 پس روزی نزدیک او رفتم دیدم که بجای خلوت میکند و ابن عمر بر دروازه وقف است که هنوز
 او را اذن نداده من از معاینه این حال مراجعت کردم اذان بعد باز عمر با من طاقی شد و گفت
 ای فرزند ترا ندیدم که نزدیک من آمدی گفتم روزی آمده بودم لیکن تو با معاویه خلوت داشته بودی
 و ابن عمر را دیدم که هنوز نمازون نشده اذان مراجعت نمودم فرمود تو باذن من سوار از ترس از
 عقب شدن عمر و دست خود بر سر خویش نهاده گفت که نه پوشانید در سر ما ما آنچه بینی مگر الله بعد از آن
 شما ما در روایت کرده است ابن سعد از بحر می که گفت روزی عمر رضی الله عنه بر منبر خطبه میخواند ناگاه
 حسین بن علی رضی الله عنهما با ستاد و گفت فرود آئی از منبر پدر من عمر گفت این منبر پدرت است منبر پدر
 نیست کدام ترا باین امر کرده در این اشاعلی رضی الله عنه بر پای ستاد و گفت ای امیر المؤمنین که او را
 مابین امر نکرد پس خود را فرمود ای یوفاتر ابدرد خواهیم آورد عمر گفت برادر زاده مرا بدر و بسیار است
 گفت که منبر پدر اوست مرویست که عمر بن العاص رضی الله عنه روزی در سایه کعبه نشسته بود ناگاه
 که حسین رضی الله عنه می آید عمر و گفت این کس یعنی حسین رضی الله عنه و منترین اهل من است نزد اهل آسمان

و مردی است که ابوهریره رضی الله عنه از فضل امام حسین رضی الله عنه خاک می افشاند حسین رضی الله عنه
 میفرمود که ای ابوهریره با من چنین کن ابوهریره میگفت که مرا بگذار بجز آنکه اگر مردم نبینند
 آنچه میدانم هر آنچه ترا بر کرد نهیهای خود خواهند برداشت **مجلس پنجم** در احادیثیکه
 اشعار بر قتل آن فرزند سید ابرار دارند رضی الله عنه روایت کرده است ابن سعد و طبرانی
 از عایشه رضی الله عنها که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که جبریل مرا خبر داد که فرزندم حسین پس از
 من بر زمین طغ مستول خواهد شد و این خاک مراد او ده گفت که این خاک خوابگاه او است
 روایت کرده است ابن سعد و بیهقی و ملا از طریق ابی سلمه بن عبد الرحمن گفت که در حجره عایشه
 رضی الله عنها رسول خدا صلی الله علیه و سلم را بالا خانه بود که هرگاه اراده بلاقات جبریل میکرد بر آن
 سوار می شد بجز روی صلی الله علیه و سلم بر آن سوار شد و عایشه را امر کرد که تا احدی بر آن نیاید نگاه
 حسین رضی الله عنه بر آن سوار شد و عایشه ندانست جبریل برسد که این کیست و صلی الله علیه و سلم
 فرمود پس من هست و او را گرفته بر آن خود نشاند جبریل علیه السلام گفت امت تو این را خواهند
 دیدی صلی الله علیه و سلم پرسید که یا امت من خواهند گشت گفت آری اگر خواهی ترا زینتی که بر آن
 کشته خواهد شد می نمایم آنکه جبریل بسوی طغ بعراق اشاره کرد و خاک سرخ از آنجا گرفتند
 وی صلی الله علیه و سلم را بنمود و گفت که این خاک از خوابگاه او است و این حدیث بیهقی از طریق
 ابی سلمه از عایشه موصولاً روایت کرده و در روایت کرده است حاکم و بیهقی از امام الغضنفری است
 رضی الله عنها که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که جبریل در آمد و مرا خبر داد که امت من این زینت
 یعنی حسین را خواهند گشت و برای ملاحظه من خاک سرخ بیاورد و لفظ بیهقی در دلائل جنان است

که ام الفضل رضی الله عنهما نزد سرور عالم صلی الله علیه و سلم بیاید و عرض کرد که یا رسول الله! من خوابی
 دیده ام رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود آن چیست ام الفضل گفت دیدم گویا پاره از جسد تو بر
 در آغوش من نهاده اند رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود خوابی نیک دیدی انشاء الله فاطمه
 پسری خواهد زانید که در کنار تو خواهد بود پس فاطمه حسین را زانید و در کنار من بود چنانکه رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فرمود ام الفضل گوید روزی نزدیک رسول الله صلی الله علیه و سلم رفتم و پسر را در کنار
 وی صلی الله علیه و سلم نهادم از آن بعد مرا قدری التفات شد ناگاه دیدم که از چشم آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم اشک جاری است گفتم مادر و پدر ندای تو باد حال چیست فرمود جبرئیل بیاید و
 خبر داد که امت من این فرزند مرا خواهند کشت گفتم این پسر گفت آری و بر آن ملاحظه من خاک
 سرخ بیاورد و روایت کرده است عبد بن حمید و طبرانی در معجم کبیر از ام سلمه رضی الله عنهما که گفت
 روزی رسول خدا صلی الله علیه و سلم در خانه من آرام میفرمود من بر در حجره نشسته بودم ناگاه حسین
 رضی الله عنه در آمد من او را گرفتم باندیشم آنکه رسول الله صلی الله علیه و سلم را از خواب بیدار کند
 از آن بعد بجاری مشغول گشتم و از آن پسر غافل شدم حسین اندرون رفت و بر شکم مبارک
 وی صلی الله علیه و سلم نشست ناگاه او از کربلا آنحضرت صلی الله علیه و سلم شنید و شتافتم و گفتم یا رسول
 بخدا سوگند از آمدن این پسر خبر نداشتم وی صلی الله علیه و سلم فرمودی مگر اینکه جبرئیل در آمد و این را
 دید که بر شکم من نشسته است و گفتم که ایاتو این را دوست میداری گفتم آری گفت عنقریب
 امت تو این را خواهند کشت یا بنمایم ترا خاکی که در آن کشته خواهد شد گفتم آری جبرئیل جناح خود بر زد این
 خاک آورد و من خاک را در دست مبارک وی صلی الله علیه و سلم دیدم که زنگ سرخ میداشت

وی صلی الله علیه وسلم میگفت کاش بنذارم که بعد از من که ام کس ترا خواهد آورد و روایت
 کرده است ابن ماجه و طبرانی و معجم کبیر ابو نعیم از مطلب بن عبد الله بن جناب از ام سلمه رضی الله عنها
 هفت روزی رسول خدا صلی الله علیه وسلم در خانه من نشسته ام که احدی نزد خود باز نیاید من
 در پاسب این امر نشسته بودم ناگاه حسین نزد وی صلی الله علیه وسلم رفت و من آواز گریه وی صلی الله علیه وسلم
 شنیده رفتم دیدم که حسین در آغوش آنحضرت یا از پهلوی آنحضرت نشسته است و آنحضرت سرور او
 مسح میکرد و می نالید عرض کردم بخدا سوگند از آمدن او خبر دادگشتم رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود
 جبریل در خانه با ما بود مرا گفت که آیا تو این را دوست میداری گفتم آری حب و نیای می دارم
 جبریل گفت امت تو عقرب این را خواهند گشت بر زمین که اگر با نام دارد و خاکی از آن موضع گرفته
 آنحضرت صلی الله علیه وسلم نموده و بگامی که حسین رضی الله عنه در آن سرزمین مجوس گشت پرسید
 نام این موضع چیستند که بلاگفت راست فرمود رسول خدا صلی الله علیه وسلم زمین کرب و بلاست
 و روایت کرده است ابن راهویه و بیهقی و ابو نعیم از ام سلمه رضی الله عنها که روزی رسول خدا صلی
 علیه وسلم از خواب بیدار شد و در دست مبارک وی صلی الله علیه وسلم خاکی بود سرخ آزا
 میگرددانید گفتم یا رسول الله این چه خاکست فرمود جبریل مرا خبر داد که این سپر یعنی حسین در زمین
 عراق گشته خواهد شد و این خاک آن سرزمین است و روایت کرده است ابو نعیم از ام سلمه
 رضی الله عنها که گفت حسن و حسین در خانه من بازی میکردند که جبریل نازل شد و گفت ای محمد
 امت تو پس از تو این فرزند ترا خواهند گشت و اشاره بسوی حسین کرد و خاکی بیاد و رسول
 صلی الله علیه وسلم آن خاک را بشمید و فرمود بوی کرب و بلاست و فرمود ای ام سلمه هرگاه این خاک

متبدل بخون کرد و توبدان که این سپهر من مقتول شد در روایت کرده است امام احمد از عایشه از
 ام سلمه رضی الله عنهما که رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که فرشته بخانه من در آمد که گاهی پیش ازین بخانه
 من نیامده بود و مرا گفت که این فرزند تو حسین کشته خواهد شد اگر میخواهی خاک زمینی که در آن کشته خواهد
 ترا می نمایم پس خاک سرخ در آورده و مخفی نماند که امام احمد این حدیث را از مسند عایشه یا ام سلمه
 بسیل شک آورده اما عبد الرزاق این را بغیر شک از ام سلمه روایت کرده و ملا ابن احمد در زیاد
 مسند از ام سلمه روایت کرده و در آن گفته که ام سلمه گفت از آن بعد رسول خدا صلی الله علیه و سلم مرا
 مشت از خاک سرخ داد و فرمود که این خاک آن سرزمین است که حسین را بجاکشته خواهد
 هرگاه این خاک خون کرد و معلوم کنی که حسین کشته شده است ام سلمه رضی الله عنها گوید من آن خاک را در شیشه
 نهادم و یکفتم روزی که این خاک بخون متبدل شود هر آن روز عظیم است و در روایتی آمده ام سلمه
 گفت که من آن خاک را در روزی که حسین کشته شده دیدم که خون شده است و در روایتی آمده که
 جبریل گفت ایانم ترا خاک مقتل او و شکر زبا آورد و رسول خدا صلی الله علیه و سلم آنرا در شیشه انداخت
 و ام سلمه گفت شبی که حسین کشته شد فایلی را شنیدم که میگفت **شعر ایها القاتلون جهلا**
حسینا ایشروا بالعذاب والنسکیل یعنی ای قاتلان بجهل مر حسین ابشارت باد
 شمارا عذاب و عقوبت قد لعنتم علی لسان داود و موسی و حامل الانجیل
 تحقیق لعنت کرده شدید بر زبان داود و موسی و حامل انجیل یعنی عیسی علیهم السلام ام سلمه گفت
 پس من بگریه در آمدم و شیشه را کشادم و دیدم که از آن سنگریزه خون جاری شده است و روایت
 کرده است امام احمد و ابو حاتم در صحیح خود و بغوی در معجم از انس رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود

که فرشته باران از پروردگار خود اذن خواست تا نبی صلی الله علیه وسلم را دریا بد حق تعالی آورد اذن داد
 و آن روز روزام سلمه بود پیغمبر صلی الله علیه وسلم سلمه دستوری داد که محافظت در حجره نماید
 تا احدی اندرون نیاید امام سلمه برداشته بود نگاه حسین اندرون در آمد و بر سر در عالم صلی الله
 علیه وسلم رجبت سید نام علیه الصلوٰة والسلام اورا بوسه دادن گرفت فرشته پرسید آیا تو این را
 دوست میداری فرمود آری گفت امت تو این را عنقریب خواهد گشت اگر خواهی ترا قتل گاه او
 می نمایم و سنگریزه با خاک سرخ آورد امام سلمه آنرا گرفته و در جامه خود نهاد ثابت میگوید یا گفتیم که
 نام آن موضع کربلاست و این حدیث را عبد بن حمید و ابن احمد نیز روایت کرده اند و تمام فرشته
 جبریل گفته و ابن احمد در روایت خود زیاده کرده که وی صلی الله علیه وسلم بوی آن خاک شمید و
 که بوی کربلاست و روایت کرده است امام احمد و ابن ابی شیبہ و ابویعلی و سعید بن منصور از
 صاحب مطهره علی رضی الله عنه گفتند که علی رضی الله عنه متوجه صفین گشت من همراه بودم چون
 برابر فیضی رسید شاه مردان علی رضی الله عنه ندا کرد که ای اباعبدالله صبر کن ای اباعبدالله
 صبر کن بکنار فرات گفتم چه اراده داری گفت روزی بخدمت پیغمبر صلی الله علیه وسلم رفتم دیدم
 که چشمهای مبارک اشک میریزند عرض کردم که یا رسول الله باعثش که چیست آنحضرت صلی الله
 علیه وسلم فرمود در حسین جبریل از نزد من برخاست و مرا خبر کرد که حسین بکنار فرات گشته خواهد
 اگر اراده داری خاک آن موضع تومی نمایم گفتم آری پس دست خود را از کرد و مشتی از خاک گرفت
 و بمن داد چشمهای من از اختیار رفت و اشک ریخت در روایت کرده است ابن سعد از شعبی گفت
 و تنگ علی رضی الله عنه متوجه صفین شد و معا بن فیضی که قریب است بر کنار فرات در رسید و گشایش

بگر بلا افتاد الحقی توقف نمود و از نام آن قریه سوال کرد گفتند که کربلاست شاه مردان
 رضی الله عنه بگریه درآمد بحدیکه زمین از شکش ترکر دید از آن پس فرمود روزی بخدمت پیغمبر
 صلی الله علیه وسلم رفتم دیدم که وی صلی الله علیه وسلم گریه میکند عرض کردم که یا رسول الله باعث
 گر چیست آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود پیش ازین جبرئیل نزدیک من بود و مرا خبر داد
 که فرزندم حسین بر کنار فرات بموضعیکه کربلا نام دارد کشته خواهد شد و منشی از خاک آن موضع گرفته
 مرا شناید چشمهای من را اختیار رفت و اشک باریدن گرفت و این حدیث را امام احمد از
 طریق شعبی از علی رضی الله عنه روایت کرده گفت آدم نزدیک پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم آمد
 در روایت کرده است که از شیبان بن مخزوم گفت چون علی رضی الله عنه قریب کربلا رسید
 گفت در اینجا شهدا کشته خواهند شد که هیچ شهید مثل ایشان نمید خیزند ای بدر و روایت
 کرده است ابن عباس که از ابن سیرین گفت بعضی دوستان خود را شنیدم میگفت که روزی علی رضی الله عنه
 عمر بن سعد را فرمود چگونه خواهد بود آنروز که تو بمقامی با او میان هست و دوزخ اختیار داده شوی تو
 دوزخ را اختیار کنی در روایت کرده است طاووس سیرت و ابن الاثیر در معالم عشرت طاهره از
 اصعب گفت که چون علی رضی الله عنه بموضع قبر حسین رضی الله عنه گذر کرد فرمود که اینجا خجی بماندن
 شتران ایشان است و اینجا ریختن و اسباب ایشان و اینجا ریختن خونهای ایشان جوانان
 از آل محمد درین میدان کشته خواهند شد و آسمان و زمین بر ایشان خواهند مالید و روایت کرده است
 محمد بن سعد از طرق متعدده که علی رضی الله عنه هنگامی که متوجه مصیفین شد بر کربلا گذر کرد و از نام آن
 موضع سوال نمود گفتند که کربلاست وی رضی الله عنه فرمود کرب و بلاست و در اینجا فرود آمد

زیر درختی نماز ادا کرد فرمود که در اینجا شهید گشته خواهند شد و آن بهترین شهدا اند که در بهشت بجز حساب
 داخل خواهند شد و بموضع اشاره کرد مردم آن موضع را بجزیری نشان کردند دیدند که حسین رضی الله عنه
 بهما نجا شهید شد در روایت کرده است ابن ابی شیبہ از ابی هریره رضی الله عنه که گفت من بکر بلا
 همراه علی رضی الله عنه بودم وی رضی الله عنه گفت که ازین بطف هفتاد هزار کس محترم خواهند شد
 که بحساب بهشت خواهند درآمد در روایت کرده است طبرانی از ابی امامه رضی الله عنه که
 رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود درین نزدیکی جبریل از پیش من برخاست و مرا گفت که حسین کنیا
 فرات گشته خواهد شد و گفت ایامی که آن تربت را بجا می آوریم لغتم آری جبریل دست خود را
 کرد و شتی از خاک گرفته بمن داد و چشمها من را اختیار رفت و اشک بارید در روایت کرده است
 ابویعلی و طبرانی از زینب بنت جحش رضی الله عنها که پیغامه قد اصلی الله علیه و سلم فرمود جبریل نزد من
 آمد و مرا خبر داد که این فرزند مرا یعنی حسین را امت من خواهند گشت من اورا گفتم که خاک
 آن موضع بمن بجا جبریل خاک سرخ مرا آورد و در روایت کرده است بغوی و ابن السکن و باورد
 و ابن مند و ابن عساکر از انس بن حارث بن سببه رضی الله عنه گفت سرور عالم صلی الله علیه و سلم
 را شنیدم که میفرمود این فرزند من یعنی حسین بزمینی گشته خواهد شد که کر بلا نام دارد و هر که از آنجا
 آنرا در یابد باید که نصرت او نماید پس انس بن حارث بکر بلا رفت و همراه حسین رضی الله عنه گشته
 بغوی گفته که انس مذکور بجز این حدیث دیگری روایت کرده و ابن السکن گفته که از وی بجز این وجه
 مروی نشده و در روایت کرده است ابن عساکر از ابن عمر رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 فرمود یزید برکت نکند الله تعالی در یزید طعان لعان نمی کرد من دوست من و فرزند من حسین را

آورده شد مبربت او قاتل او را دیدم و تحقیق گشته نشود پیش قومی که نصرت او نمایند مگر اینکه
 عام کردند ایشان را از الله تعالی بعقاب و سزا این حدیث ضعیف است در روایت کرده است
 طبرانی در کبیر و خطیب ابن عساکر از امام سلمه رضی الله عنهما که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود حسین
 در ابتدای سال شصتم از هجرت مکه گشته خواهد شد در سند این حدیث اسمعین بن ابان است
 در میزان گفته که وی کذاب است احادیث موضوع روایت میکند و سعد بن طریف نیز
 است ابن حبان گفته که وی رافضی بود و احادیث وضع میکرد و این حدیث را ابن الجوزی در موضوع
 آورده و سیوطی و دیگر محققان تسلیم قول وی نموده اند در روایت کرده است با دردی و طبرانی
 در کبیر از امام سلمه رضی الله عنهما که گفت فرمود رسول خدا صلی الله علیه و سلم حسین گشته خواهد شد و تنگ
 غالب آید بر وی و در سند این نیز سعید بن طریف است در روایت کرده است خطیب از احمد
 بن عثمان ساح السکری از محمد بن عبد الله بن ابراهیم شافعی از محمد بن شداد مسمی از ابی نعیم اعین الله
 بن حبیب بن ابی ثابت از پدر خود حبیب بن سعید بن جبیر از ابن عباس رضی الله عنهما که گفت وحی
 الله تعالی بر محمد صلی الله علیه و سلم که من در عرض یحیی بن زکریا هفتاد هزار کس را قتل کردم و در عرض
 فرزند دختر تو هفتاد و هفتاد هزار را خواهم کشت این کثیر گفته که این حدیث غریب است جدا
 و ابن حبان گفته که این حدیث لا اصل له است و ابن جوزی او را در موضوعات آورده و گفته
 که در سند این محمد بن شداد مسمی است و وی ضعیف است جدا و قاسم بن ابراهیم کوفی که معصیت
 او از ابی نعیم نموده مگر الحدیث است و حافظ جلال الدین سیوطی کلام ابن الجوزی را نقل کرده و گفته
 که حاکم در مستدرک تصحیح این حدیث را روایت کرده و گفته همان من بود که مسمی از ابی نعیم است

متفرد گشته تا آنکه محمد بن سبیب از عبد الله بن محمد بن ناجیه از حمید بن الربیع از ابی نعیم بن ابی روث
لوه و حاکم در مناقب از از طریق محمد بن معدان سمعی و حمید بن الربیع و کثیر بن محمد و قاسم
بن دینار و حسین بن عمرو و عنقرمی از ابی نعیم روایت کرده و ذهبی گفته که این حدیث از نظر
مسلم است و حافظ ابن حجر عسقلانی در لسان المیزان گفته که حاکم در مستدرک از روایت شیخ
از ابی نعیم روایت کرده و گفته که وی صحیح است و ذهبی در تلخیص متابعت او نموده است
شیخ ابن حجر بیثمی در کتاب مواعن محرقه نوشته که این جویزی این حدیث را که در موضوعات
شمره است صواب نگردیده و نقل این شمار مستلزم نیست که آن بقدر شمار معانی و
رضی الله عنه باشد چه این فتنه تبصیرا و مقالات چنان سحر گردید که در آن ایضا این
میشود و انتی در روایت کرده است خطیب از طریق محمد بن الازهر از علی بن مسلم طوسی از سعد بن
عامر از قابوس بن ابیطیبان از پدر از جد خود از جابر و بار ثانی گفته از پدر خود از جابر رضی
که گفت سرور عالم صلی الله علیه و سلم را دیدم که راهنهای حسین انگشاده سینه او از عبیه او را
بوسه میداد و میگفت که لعن قاتلک جابر گوید من عرض کردم یا رسول الله قاتل او کیست
فرمود مردی است از امت من که دشمن میدارد و عترت مرا نخواهد رسید او شافعی است
گویا بزم نفس او را در طبقه های دوزخ گاه فرود میرود و گاه برمی آید و شکم او از میدان غنق
خطیب گوید که این حدیث موضوع است اسناد او متناهی نیست که ابن ابی الازهر از
وضع کرده باشد و از قابوس از پدر از جد او روایت کرده چون دانست که این روایت
مجال است از ابن عبد بنعمان عن جده روایت نموده چه ابیطیبان سلمان فارسی را در آن گاه

و از وی سماعت نموده و از علی بن ابیطالب رضی الله عنه نیز سماعت کرده و نام ابی طهیر
 حصین بن جنب است و پیرا و جنب است امید ایم که مسلمان بود یا کافر چه جای که روایت
 کرده با و سعید بن عامر قاپوس را در آن نکرده و ابن جوزی و دیگران نیز موضع این حدیث
 قایل اند و الله اعلم **مجلس نهم** نظم خواستن آنحضرت رضی الله عنه از اهل نفاق و
 روانه نمودن مسلم بن عقیل را بجانب عراق معنی پر دازان اسرار و نکته طرازان اخبار
 شاید مطلب بدینگونه در جلوه نگارش آورده اند که معاویه بن ابی سفیان رضی الله عنهما را
 در سنه پنجاه و شش و عیبه آن گرفت که فرزند خود زید را ولیعهد نماید تا او بعد انتقال خود لوا
 خلافت برافرازد و سکه تصرفش در بلاد اسلام رواج پذیرد پس مکتوب این ابی سفیان بن
 عنوان در آفاق نزل یافت امر او احوان کمر سعی بمیان جان بستند تا که هم بحیث و ریاست
 بنام زید قرار گرفت مگر حسین بن علی و عبد الرحمن بن ابی بکر صدیق و عبد الله بن عمر بن الخطاب
 و عبد الله بن عباس و عبد الله بن زبیر در مقام ابا و انکار در آمدند و عبد الرحمن بر این امر
 مصمم بود تا آنکه در حیات معاویه این جهان فانی را پدر و دگر دو اهل کوفه در ایام حکومت
 معاویه در خدمت امام همام حسین علیه السلام بارها عرض داشت میکردند که سواد کوفه را از
 قدم فیض لرزم خود رشک جهان سازد و بنور جمال خویش شبستان امید را منور فرماید حضرت
 امام گاه ابا و گاه اراد او اقدام میکرد و چنانچه یکبار جمعی از اهل کوفه نزد محمد بن الحنفیه آمده التماس
 نمودند که بسواد کوفه در آید چونکه محمد مسلم در صفحه مسألت ایشان کشید در خدمت حسین رضی الله
 عنه حاضر گشته داعیه خود را بجلوه عرض رسانیدند حضرت حسین نیز پنجه مقصود ایشانرا بجا می

بن نکرده کوشش موش اینهارسانیدند که قوم اراده آن دارند که بچلدا میان دست تطاول
 زمانید و کرده بسطار ابد ما میان و دیگر مسلمین آلوده سازند چون در سال شصت و بیست
 او بی بن ابی سفیان از مسند خلافت پہلو تہی کرده بچلیس روحانیان شد و بزید بہ ارکے حکو
 لہ کشت ہمت او مقصور بران کردید کہ آن ہر چہ ہار نبر کو ارار کہ سابق عقد بیعت با خود
 فہ بود نہ بیعت خود در کشد پس بی ولید بن عقبہ کہ نظامت مدینہ با وی مفوض بود نہ
 نت کہ معاویہ کہ بندہ از بندگان خدا بود و حق تعالی اورا بلطف خویش خلعت خلافت ازانی
 شہ و زمام اختیار مردم در تصرف او کند شہ بود ایام حیا او ببری شد فرجہ شد نقد عاش
 ہر او مات بڑا نقیاً و در رقعہ دیگر کہ چون کوش موش نہایت کوچک بود تحریر ساخت
 حسین و عبد اللہ بن عمر و عبد اللہ بن زبیر را گرفتار کردہ بہر تقدیر بیعت من از ایشان بستانی
 جمال را در باب راہ ندی و لید از استماع فوت معاویہ جو خوش در باختہ مروان راہ شجسل نزد خو
 ب داشت و بر کجاسی حالات مطلع ستا و با وی طرح مشورت انداخت مروان گفت کہ این
 بہ کس را پیش از انکہ از مرگ معاویہ مطلع شوندہ نزد خود طلب کن و بہ بیعت بزید تکلیف نما کہ
 بقہ الحاحت قلا دہ کردن نمایند فهو المطلوب و الا از حسام خون آشام و دشہارا از سر ایشان
 بک کردن حستہ بہر بیعت ہر چہ تمام تر عبد اللہ بن عمرو بن عثمان را در خدمت امام حسین
 ابن الزبیر رضی اللہ عنہما روانہ ساخت رسول آن ہر دور او مسجد مدینہ یافت و پیام ناظم سبح
 یشان انداخت ایشان گفتہ تو برو کہ ما از عقب میرسیم چون زبیرہ عثمان باز کشت امام ہمام
 رمود بخاطر من میرسد کہ دالی شام طغ تیغ حکم کشتہ و ولید مارا بہت بیعت بزید طلب ستا

ابن زبیر عرض کرد کمان من نیز غالب است که امر همچنان باشد پس امام ہمام از انجا برخاستہ
 چند کس را از غلامان و موالی خود متب و مسلح ساختہ بدرو لید رسید و موالی او ستوری داد کہ
 من ہار الامارہ می در آیم و شہار و در سرای ولید منتظر باشید ہر گاہ امری کہ در ان شکستہ
 بخاطر شمار سہ بی تماشای اندرون خانہ خرید بعد این وصیت خود اندرون خانہ تشریف برد
 و تحت سلام کہ تھذ اہل اسلام است بقدم رسانیدہ طرح مجالست انداختہ مروان نیز بخا
 رخت جلوس شد ولید کتبہ یزید را بہ امام تغلیض نمود و فوت معاویہ بجمع ہایون رسانید
 حضرت حسین آیہ اناللہ وانا الیہ راجعون بر زبان آوردہ فرمود کہ خدا ایتعالی شمارا دین
 مصیبت بر و شکیبائی کرامت فرماید ولید گفت کہ جمیع مسلمانان خلافت یزید را بجمع قبول
 آورده تن در اطاعتش دادند مگر من چاہم بچاہم کہ بیعت اورا مسلم کہ نند تقاعدین باب
 بکاہ بر نہ حضرت حسین رضی اللہ عنہ جواب داد کہ چون من کسی نہانی بیعت نمیکند لیکن چون
 مسلمانان مجتمع گردند ہمراہ ایشان مارا نیز بخوان تا کہ ہمہ یک امر باشند از انجا کہ ولید عافیت
 دوست بود گفت یا ابا عبد اللہ سخن سنجیدہ گفتی حالا بسعادت مراجعت نمود و ابا عتبت
 ہوسنان شریف از زانی فرما مروان گفت ای ولید دست از حسین باز دار و ازین مجلس اود
 بیرون کن چہ اگر اورا باز گذاری دیگر براوقادرنباشی و التشل و قتال میان تو و میان او مشتعل
 یابی نخت اورا مجبوس دار اگر اباد استناع نماید بہ سرب تیج آہہ اراماع قابلیت از ابادہ حیات
 خالی ساز امام حسین از انجا برخاست و از غایت خشم مروان نظر کردہ فرمود ای ابن زرقا
 بخدا سوگند کہ از ہر شہد کہ آہنگ ہلاک من سازد و از انجا بمنزل خویش شریف آورد

مردان و لیدر گفت که بر سخن من عمل نمودی تا حسین از دست رفت قسم بخدا که دیگر عالم تو بروی
 بجز او مضمی نخواهد بود و لیدر گفت و بچک یا مردان مرا بکشتن حسین اشارت میکنی و الله اگر از حق
 تا غریب عالم من دهند در خون وی سعی ننمایم مردان گفت حسین اگر از بیعت با نماند او را عقل رسان
 آنگاه بر کیم قاتل حسین فردای قیامت خفیف‌الیزان خواهد بود پس ولید شخصی را بطلب بن از سید
 دستاورد رسول لیدر را بر عده آمدن بازگردانید و یک شب باز زودر ماطله انداخته آخر بر خود
 جعفر ارمغان ساخته و غلامان و خدام را نیز همراه گرفته از طریق فرخ رو بجانب کوه نهاد و لیدر چند
 سواران چابک خرام و مردان نیز کام را در جستجوی وی فرستاد کسان ولید شکار از دست رفت
 نیافته غایب و خاسر بازگشتند و ولید در مهم‌ان از بر مشغول شده از حسین تغافل ورزید و هرگاه
 از حسین رضی الله عنه مطالبه بیعت میکرد حضرت با او ماطله میساخت تا اینکه شب یکشنبه که
 دوروز از ماه ربیع باقی مانده بود با اهل و اولاد خویش بجانب کوه متوجه شد و درین توجه کسی از
 دوستان مرتضی متخلف نکشت که محمد بن الحنفیه در مدینه متوطن گردید و بخدمت حسین رضی الله عنه
 مبادرت نمود و اظهار شفقت و دلنوازی و لوازم اخوت بجا آورد و گفت مرا نصیحتی بخاطر
 رسید که تو درین بلاد داخل نشوی و در بیابان مسکن گزینی و مردم را بیعت خویش دعوت
 کنی اگر متابعت نمایند قدم در امصار نهی اگر لایه مسکن خود در شهر اختیار کردی با بیکه ستاب کن
 اگر در آنجا امری خاطر خواه تصور بند و فخر المطلب و الا بجانب کوهستان میل کن امام حسین رضی الله عنه
 برادر خود را بجزا خیر و عاف فرمود و گفت که حق نصیحت و شفقت بجا آوردی و از آنجا رخصت گرفت
 و بعد از منازل و نفع مهال شب جمعه سیوم شعبان در کوه منزل گزیند که چون آنحضرت

بعزم که مدینه را وداع نمود این گریه بر زبان آورد که فخرج منها خائفا يترقب قال رب
 من العو الظالمين و چون بگذرآمد فرمود عسی ربی ان یهدینی سواء السبیل و این خبر
 در خدمت آن سرورستان قیام نمود و ولید مردم را نزد عبد الله بن عمر رضی الله عنهما در ستا
 و مباحثت در خواست عبد الله گفت اگر حسین معیت نماید من نیز بدان امر قیام در رزم زن
 میان شخصی گفت اراده تو چنانست که مردم از بعیت تقاعد نمایند و همگامه کارزار یما بین
 واقع گردد و همه مردم بیاد فتنه روند و بجز تو دیگری نماند انگاه را بیت معیت بنام خود افزای
 ابن عمر رضی الله عنهما گفت اینچنین سخنان آویزه گوشش ندارم لیکن چون مردم از بعیت فرات
 حاصل نمایند من هم آن امر را بتقدیم رسانم و اقدی روایت میکند که در ان صین ابن عسر
 و ابن عباس در مدینه نبودند بل در که سخطه اقامت میباشتمند و در انشای راه هر دو با امام شهید
 و ابن الزبیر در چارگشته استگشاف احوال خواستند از موت معاویه و گفت یزید خبر یافت
 هر دو را بدو فرزند نصاب و اندر زمتبینه نمودند که تا سنگ تفرقه میان میمانان واقع نگردد و چون بدینه
 رسیدند و خبر بعیت اهل اصحاب ایسان رسید همراهِ دیگران بعیت نمودند و گویند که
 عبد الله بن مطیع حسین را رضی الله عنه در راه پیش آمده گفت جان من فدا تو باد کجا میروی چه
 عزیمت داری وی رضی الله عنه در جواب فرمود حالا محل غریمت طرف من است که بستم چون در کجا
 نایز شوم از درگاه و چون استخاره نمایم ابن مطیع گفت سلامت و عافیت نصیب تو باد و توسل
 و فاضلترین قوم هستی در حرم ساکن شو تا که اهل کربلا بر تو دیگر را اختیار نکنند و از هر جانب بر
 مردم گردانند و تو هرگز حرم را مفارقت مکن حسین رضی الله عنه او را دعا خیر گفته و وداع نمود

و چون حسین را بر کعبه در آمدند عمر بن سعید بن عاص را دیدند که با ایالت حرم قیام میداد
 از وی خایف گشته گفتند که مادر بیت الله مبارک رسیده ایم در آنگاه ایستادند و دیدند
 عه را از باعث تهادن و در امر محبت از دینه عزل ساخت و عمر بن سعید بن عاص را که
 والی که بود نظامت بدینه نیز موقوف کرد و عمر بن سعید مردی متکبر بود که عمارت بن خالد محمّد
 را بر نیابت خود مقرر کرده بدینه رسید و مردم که مطیع و منقاد امام حسین رضی الله عنه شدند و
 خدمت وی رضی الله عنه حاضر گشته استغاده میکردند و ابن الزبیر نیز همراه مردم بلازمست
 آنجناب بهر سبب و شام مستغفیه میگشت و انظرافت و ریاست او نیز در وجه بدالنت
 که حسین در چشم مردم معظم است با وجود وی رضی الله عنه که خود را مقدم خواندند و در آنکه
 ابن الزبیر عمارت بن خالد محمّدی را از امارت که بی دخل کرده از امامت باز داشت
 چون عمر بن سعید برین ماجرا و قوف یافت دو هزار مرد جنگی را برای سرانجام این مهم گماشت
 و عمر بن زبیر که برادر عبد الله بود سپاه سالار عسکر ساخت و انیس بن عمرو سلمی را با خشنود
 نبرد از ما بر مقدمه لشکر گذاشت و عسکر کوچا کوچ از آنجا آمد به بغای حرم نزد صفاء و بر دست
 نزد ابی طلح منزل کردید عبد الله بن زبیر چون دید که نهنک بلا بر سر دقت رسید خود هم تنه
 لشکر قیام نمود و از یلان تیم تن و مردان شیر افکن بمینه و همیره و رازیت فرمود و عبد الله بن
 صفوان بن امیه را بر سر کردی عساکر فیروز می نظام بر مقابل اعدا دستار و آتش حرب بیکجا
 بن العریقین مشتعل گشت انیس بن عمرو که بر مقدمه زبیر بیان بود تا ب مقاومت نیارود
 و زبیریت نهاد و سپاه عمرو از معاینه ایستادند و فرار بر فرار خستند کرد

یکران محبت را از نبرد کاه منقطع نمود و عبد الله بن زبیر بروی دست یافته نقل رسانید چون نسیم
 فتح و ظفر بر پرچم اقبال ابن زبیر وزید و صدای کوسس نفرت و فیروزی بسبع ساکنان مجاز رسید
 صیت عزه گشت او در افواه مردم جا گرفت و گوگبه ایست و شوکتش زدهم مستحق گشت با این همه
 مردم تمم محبت آن سالار شبان پیش در مزرعه دل میگاشتند و فرمان واجب الاذعان آن سرور
 انس و جان را کالوجی من السامی انکاشتند چون اهل کوفه شنیدند که معاویه ریخت اقامت بدار احرار
 کشید و امام حسین رضی الله عنه از بعیت یزید با فرموده که را مقرر خود گردانید همه در خانه سلیمان
 بن مرد رضی الله عنه مجتمع گشته راه مشاورت پیمودند و نامه های چند نوشته مصحوب عبد الله بن
 سبع همدانی و عبد الله بن دال بجانب امام حسین رضی الله عنه ابلاغ نمودند بصره ای که سلیمان بن
 مرد و صیب بن یحیی و رفاعة بن شداد و حبیب بن مظاہر و فلان و فلان تحیت و سلام میرانشا
 و بزرگش که حضرت یزید منان سبحانه و تعالی قیام می نمایند بر آنچه معاویه را از میان برداشت
 اکنون پیش یزید که مقصدی امر حکومت در یاست گشته درایت خلافت بنام خود افزاشته
 به امامت و خلافت او را نمی نیستیم در بقعه سائبش تا حال کردن خود مانده اخته ایم و داعیه آن ایم
 که در رکاب همایون با دشمنان متقابل و مقاتله کنیم و النفس و اموال خود را و قایه ذات بی بدیل بنا
 کرد ایم ترقب که بر جناح استجبال شبستان کوفه را بنورقه دم خویش منور کردانی و از تراب اقدام
 اعیان ما منتظران را کار کمل الجواهر زمانی زیاده و السلام بر و رسول بیستم ماه رمضان سال
 بکه معطره رسیدند و ما را را انقذیض جناب حسین رضی الله عنه نمودند حضرت حسین از لا و نعم
 هم نظر نمود و جواب نامه نیز نگارش نمود چون اهل کوفه تانی در این مشاهده نمودند باز قسین

مهرداد الی و عبدالرحمن بن عبداللہ بن کو ازجی و عمارہ بن عبداللہ سلولی را بطلب امام حسین
 رضی اللہ عنہ فرستادند و قریب یکصد و پنجاه مکتوب موسومہ آنحضرت ہمراہ ایشان روانہ ساختند
 و کتابی از زبان عامہ باشندگان کوفہ ارسال کردند مضمونش همین بود کہ ما جماعت دوستان
 و شیعیان تو دوستان پدر تو مستطرقہ دم مبارک تو ایم و بجز امامت تو برد دیگری را می نزنیم طبرستان
 عمان عزیمت زد و از دو بانیصوب منعطف فرمائی یقین کہ حق سبحانہ بکرم خویش از برکت صحبت
 ذات فایض البرکات بر امر حق مجتمع خواهد نمود و اسلام و مسلمین را بقبوحات غیبی و تائیدات لازمی
 مویذ و منصور خواهد فرمود و از عقب ایشان دانی بن ہانی سبعی و سعید بن عبداللہ حنفی با کتاب دیگر
 کہ متضمن بزد و تشریف آوری بود روانہ ساختند و ہمدین زودی شیب بن ربیع و حجاز بن ابجر
 و یزید بن حارث بن رویم و عمر بن دابل و حجاج زبیدی و محمد بن عمرو بن یحیی تمیمی کتابی بخدمت
 آنحضرت ترسیل داشتند محتوی براینکہ ما بنما سرسبز و شاداب گشته و میبارسیدہ و کبوتر بچہ با
 دانه پیدن شروع نموده اند اگر طبع جمایون داعیہ خلافت داشتہ باشد امید کہ بر جنبہ و مجتہد
 خویش اقدام باید فرمود و السلام چون جماعت رسل از پی یکدیگر بہ بساط بوسی آنحضرت سر فرود
 گشتند و کتوبات تفویض آنجناب نمودند حضرت حسین علی ہدیہ و علیہ الصلوٰۃ و السلام رسل و سلا
 کو فیان را کہ بجد افزا را رسیده بودند ملاحظہ نموده در جواب ایشان زیبا فرام فرمود کہ بعضی
 شما بجهت زور و افتاد و نبودت جیسا بیش شما اطلاع دست داد و طول انتظار شما کہ برود
 من سیدارید و اصح دلاج گشت حالا برادر عموم مسلم بن عقیل را با آنصوب
 متوجہ نموده ام تا کیفیت حال و سدیق مقال شما بسلا ظهور پذیرد

و شاید شک ریب اینها خاطر بزاید اگر بر سر حرف سابقان شید باو بیعت کنید و من نیز عنقریب محفل
 مبارکی سفری بندهم زیاد و چه و این عقیل را وصیت فرمود تا بزودی دشت چکا کشته بموضع مقنود
 نایز کرد و اگر عروغ غایب بر یور صد راستی محلی باشد ایما بجای خوب نایه تا با این وعیان خویش بقدم استعجال و ادوا بنجاشد
 مسلم بقتضای فرمان واجب الاوعان از کمه بیرون آمد بعد از طی مراحل و قطع منازل بدین رسید
 و دو شخص را بعد از آن را با جوهر گرفته از جاده مستقیمه انحراف کردید و سالک راه بر آری مهور کردید
 و در لطف کوفه نهاد و در آن شب هر دو دلیل راه کم کرده به بیابانی افتادند که جز خار خار حسرت
 و رانموضع چیزی نبود چون طباخ روز تنور آفتاب گرم کرد از حدت غارت و شدت تابش را بر این
 از تشنگی میتاب شده از رفتن باز ماندند و یکی از آن دو دلیل مکانیکه آرزو مضیق می نامند
 از بلطن خبیث راه دنیا فراموش کرده جاده پیمای آخرت کردید قافله سالار همراه دلیل تابنده
 بصده مشقت و حیرانی بر سر آبی رسیدند دلیل ثانی نیز از آنجا ترک رفاقت طاهری کرده بمنزله
 شافت مسلم بن عقیل این عادت را فرین فال به گرفته در آن مقام توقف نمود و شخصی را بکه روز از
 فرمود تا از نکاهی احوال و مصایب که در راه بود و نبود بود با امام حسین رضی الله عنه اعلام دهد و تا
 با آنحضرت نگار شریکانت و از آنجانب لیس شورت در امر خویش کردید حضرت حسین رضی الله عنه
 در جواب نامه بر نفس عراف بخارین نمود از دخواستند و استعلام امر کو فیان و استخبار اخبار ایشان
 بر عیب تمام داد مسلم سب اشار و آنحضرت بر میون بخت رخت سفینه
 بسه مراحل می باشد و در قطع مسافت سبها و در سبک عمان کشته
 پس از تحمل سه او ان ریج و کربت دور یافت هزاران صعوبت غربت

نایز کوفه گشت و رخت اقامت بخانه مسلم بن عویجه اسدی و بقولی مختار بن ابی عبیده سقفه
 انداخت کوفیان از آمد مسلم قرین بهجت و نشاط گشتند و روز بروز بخدمت او حاضر شده
 اظهار اطاعت و انقیاد می نمودند تا آنکه هر ده هزار مرد میدان متقلد قلاده بیعت گشتند
 مسلم ازین مرده که مقدمه فتح و فیروزی بود بخدمت حسین رضی الله عنه عرض داشت نمود نعمان بن
 بشیر الصاری رضی الله عنه که از قبل زید حاکم کوفه بود ازین امر آگاه یافته اعراض میکرد و متوجع
 این مهم می شد چنانکه روزی بجای رفت و باستحضار کوفیان مثال داد چون محفل منعقد گشت خود
 بر منبر سوار شده خطبه خواند که ای کوفیان تا کی فتنه انگیزید و کرد و خلاف پر کار و اربگردید از خلاف
 و نفاق باند شیداه فتنه و شقاق برسید و بسنت و دفاق بگرایید و محبت و اتفاق چاره
 سازید و بدانید که من ابتدا بجماریه نکلتم و فتنه انجمنه را بیدار نکردم و بهمت میج آفریده را بمواخذه نکشتم
 لیکن قسم بخدای لا شریک له اگر از امام خود مفارقت کنید در نقص عهد خود اقدام نائید مازام که
 در دست من قائم سیف باشد با شما معاند خواهم نمود و عهد الله بن مسلم بن شعبه حضرت می که از جاسوسان
 زید بود از میان برخاست و گفت ایها الامیر این رای را می ستصغنان است و این امر بجز نعمتی
 و درشتی کا نمی بند و نعمان جواب داد که در اطاعت خداست تعالی است تصغنان بودن بهتر از آن است
 که بر معصیت او اذنا قویا و کلامه ان باشم چون نعمان بجز بندگان کفمانود و از منبر فرود آمده بهارالانام
 رفت عماره بن عقبه بن ابی معیط و عمر بن سعد بن ابی وقاص که از خواجگان زید بودند نظر حکام
 و پیروی بزودی نامه به زید نوشتند و از چگونگی اخبار کما بی به طاعنی شام مطلع ساختند
 و آن جاسوس هم خود را شام رسانید تا دالی شام را ازین ماجرا آگهی دهد

چون زید را از حقیقت احوال کوفه اطلاع دست داد با سر حون رومی که مولای او بود و در امور ملکی با وی مشورت میزد درین باب شوری نمود سر حون گفت اگر معاد به زنده بودن و با تو سخن در امور ریاست زدی بسمع قبول اصفا کردی یا نه زید گفت البته قبول نمودی سر حون گفت از عهد این کار بغیر از عبید اللہ بن زیاد دیگر کسی بیرون نتواند آمد تہہ بر آنست کہ مشور ایالت کوفه بنام او نویسی تا بکوفه رود و در اطغای نایره فتنه چنانچه شیوہ اوست سعی نماید ہر چند کہ زید از این زیاد بدل صفائی نہشت و در صدہ آن بود کہ از بصرہ معزول نماید اما قول سر حون را مستحسن اینکاشہ بعید اللہ نامہ نوشت کہ بعضی از ہوا خواہان دولت اعلام داده اند کہ مسلم بن عقیل بکوفہ آمدہ سہ و تبرغیب و طایفہ از کوفیان با حسین بن علی بیعت کردہ اند چون بر مضمون این نوشتہ واقف کردی عنان اشہب عزیمت بکوفہ منعطف کردان کہ امارت آن دیار را نسینہ تو از زانی داشتہم و مسلم بن عقیل را طلب کن چون او را بدست آری در عت اورا بقتل رسان و نیز مکتوبی ہمراہ مسلم بن عمرو باہلی بکوفہ روانہ ساخت چون معدن فساد یعنی پور زیاد برین مژدہ مطلع شد از کمال خوشی در سپید ہن کنجید و تہیہ اسباب سفر کوفہ مشغول گردید و پیش از خروج خود بیک روز اہل بصرہ را مجتمع ساختہ خطبہ بلین خواند و بہ اندرز و نصایح ایشانرا موعظت کرد و از فتنہ و اختلاف ترسانید ابو مخنف روایت میکند کہ درین آوان امام حسین رضی اللہ عنہ مکتوبی با شراف بصرہ نوشتہ ہمراہ مولای خود سلمان نام روانہ فرمود مضمون فرمان اینکہ شماراہ اہیاء عالم حق سنت و امانت مراسم باطل و بدعت دعوت میکنم اگر اجابت کنید راہ راست یابید چون مکتوب کرامت نشان باہلی بصرہ نزول اہلال فرمود

مجموع ایشان در کمان آن کوشیدند مگر مندر بن جا رود کمان برد که این دسیه است از دسایس
 ابن زیاد در انشای آن سعی نمود و آن العیس را بدین تمهین مطلع گردانید ابن زیاد و از آن سول
 حسین رضی الله عنه خبر یافته حکم کرد تا او را پیدا کرد و بقتل رسانید و بصریان حاضر کرده خطبه
 خواند باین مضمون که شما میدانید که کدام ام و در سیاست و خوزیزی متابعت پدر می نمایم
 اکنون منشور ایالت کوفه بنام نامی من فایز شده که بدینجا روم و مهمات آنجا را را سرانجام هم
 و من امثال اشارت او نموده فردا عثمان غزیمت بصوب کوفه منقطع خواهم کرد و برادر خود
 عثمان بن زیاد را از جانب خود بنطاست این شهر میگذارم باید که مراسم حرمت و اطاعت
 بجا آورده از فرمان او درگذرید و اگر بسمع من رسد که مردی از شما از جاده متابعت او برگردد
 طریق مخالفت سپرده است قسم بخدای لا شریک له که او را با استبان و متعلقان بسیار
 و با تشنه سخط و دوزخ مارا و بر آرم تا که جمیع امور بمن مستقیم گردد و مخالف معاند در میان شما
 نماند چون از مقدمه و عهد و وعید باز پرداخت روز دوم بجانب کوفه نهاد و از اعیان بعصره
 مسلم بن عمرو با بلی و مندر بن جا رود و شریک بن اعور همدانی را با خود همراه گرفته بعد از طیفت
 قریب کوفه رسید و در آنجا توقف ساخت چون یک جهان کرد خورشید از مخالفت
 زاویه نشین کج غروب و دلاله شب برده مکای ظلمت بر روی عالم فرو داشت با بغه سه
 بر شتر نشسته و از عماله سیاه شام نهاده و لیلان بر سر انداخته بیعت اهل حمزه
 از جانب بادیه شهر درآمد و مردم را در توهم انداخت که این حسین است و هر کاد مرور او
 بر جماعت مردم می شد به تحمیه سلام مبادرت می ساخت چون در آن ایام خصبه

تشریف آوری حضرت امام در کوفه نزد خاص و عام شیوع یافته بود مردم او را دید و تصور آنکه
 حضرت امام است میکنند که مرحبا بک یا ابن رسول الله قدمت خدایم بر ما
 و این زیاد که بر کوفه بسیار سبقت بر این برده بود خاموشی اشعار خود ساخت و قفل دکان بکلیه سخن
 نکشاد مردم چون دانستند که همای مقصود و سایه عنایت و افتخار بر سرماننداخت از هر طرف هجوم
 کرده اند این زیاد و از مشایخ و این بشارت چون مایه بر خود پیچید و کسی را بانگ زد تا مردم را
 از قدم خویش مطلع نماید مسلم بن عمرو نداده که ای مردم تا فرورزید که این امیر عبید الله بن زیاد است
 از استماع این خبر وحشت از مردم بگم از جهل و باخند و بر قناتل صورت تصور بر متحیر ماندند
 این زیاد حال را بدین منوال یافته مرکب تجمل را ندو بد رسر اس سلطانی رسید نعمان بن بشیر
 و تا باغافش در کوشک رامسد و وساحت بودند چون شخصی را این بلیت دیدند پنداشتند که حسین
 بن علی است رضی الله عنهما نعمان گفت یا ابن رسول الله من امانت خود با تو سپارم چون
 ای طرف امر را فتح الباب رفت در باز کرد و نعمان چون این زیاد را مشاهده کرد سخت عکسین کردید
 و این زیاد در قصر امارت فرود رفت و روز دیگر حکم کرد تا بخلائق نداده و اندک در مسجد جامع
 حاضر آیند جلای عظیم در سبوح کوفه جمع شدند آن مادی شرف و فساد نیز بر اینجارفته بر سبب بر آمد و بعد از
 آن حضرت زیاد آنرا گفت که ای اهل کوفه امیر المؤمنین زیاد امارت این شهر من از انانی داشته و بر حق
 و وفق امور ریاست حسب رای من تفویض ساخته آید میان شما شیوه انصاف و عدالت معرفی نمودم
 و داد منظم از ظالم ستانم و هر که در اطاعت و انقیاد من آید احسان و امتنان بجا آورم و هر که
 نمرود و عصیان در زدنم زای او در کنارش ننهد معلوم شما بوده باشد که حکم زیاد را با مثال

تلقی کرده از بصره بکوفه وارد گشته ام تا آنچه او امر فرموده است بقدیم رسانم و حکم او را بانقیض
 و استیصال مقرون گردانم الغرض امثال این کلمات گفته از منبر فرود آمد و بقصر امارت رفت
 و عرفا امر کرد که اهل ریب و نفاق و صاحبان مخالفت و شقاق چندانکه باشند اسامی بی آنان خارج
 سازند و خود را از یک یک نشان دهند هر کس که درین باب تعاضل و تقاعد را راد دهد و حقیقت
 حال مطلع نسازد و عراقتش از دفتر ساقط گردد و بعد از آن دارکشی گرفتار آید روز دیگر باز مردم را
 به بیست نخستین در مسجد جامع جمع کرده بمنبر برآمد و بعد از سپاس و ستایش باری تعالی از باران
 باین کلمات آشنا ساخت که در امارت تنزی باید بے عنف و یمنتی باشد بی ضعف
 تا بدان قیام نماید و عادت من آنست که بگیناه را بجای کناه کار بگیرم و حاضر را در عرض غایب
 عقوبت فرمایم و از منبر فرود آمده جمعی را از کوفیان بقبل رسانید و از مسجد بیرون آمد به ارأ
 خوا مید چون مسلم بن عقیل از قدم این بوم شوم و خطبها او انگی یافت ربی عظیم بر دل
 او ستولی گشت تا بوقت شب آن سراسر نماز بیرون آمد و بمنزل ابی بن عروه نهجی که از ایشان
 کوفه بود رفت و بی دست زهری او در آمد ثانی را چون خبر شد از حرم بیرون شتافت با سلم
 ملاقات کرده از شب زینت آوری در آن هنگام استفسار نمود مسلم فرمود که تو از روستا
 کوفه هستی پناه بتو آورده ام تمام از شر دشمن نگاهداری و بر رعایت و صیانت من پرداز
 دانی بمنزله مرا اجابت نموده از برای او حجره در حرم خود مرتب داشت چون اهل کوفه را خبر شد که
 مسلم گنجاست جوق جوق نزد او می آمدند و او بیعت می نمودند و پیمان را با بیان می کرد میگردانیدند
 تا قریب بیست هزار کس را و عقده موافقت بستند و بین آنها شمرکیس بن اعمور بصره

که از اکابر امرای بصره بود این زیاد آنرا از بصره همراه خود آورده بود و بر تقویت و تثبیت
 بهم مسلم پیوسته تحریر و ترغیب می نمود بیکارگشت چون این زیاد بر نیصورت و ترف یافت
 شخصی زیاد و فرستاد که فردا من بعبادت تو می آیم شریک این را مقدمه فتح و فیروزگی دانسته
 دانی بن عروه را پیام داد که مسلم را بخانه خویش روانه سازد تا او فرصت وقت مغتصبم انکاشته
 بهم این زیاد باخبر رساند چون مسلم بخانه شریک در رسید شریک او را گفت که فردا این زیاد
 به پیش من می آید من او را بسخن مشغول میکنم و تو در خرگاه خفیه باش چون او را غافل
 یابم آب می طلبم که آن اشاره من است با تو و تو فرصت نکاهدار و چهار از او جدا و پاک کردن
 تا ایالت کوفه بر تو قرار گیرد اگر من صحت یابم سعی نمایم تا بصره نیز بخوزه اولیای دولت در آید پس
 رد زد دیگر این زیاد بعبادت شریک آمده به بسترش نشست و دانی بن عروه نیز در آن مقام طرح
 مجالست انداخت و غلامیکه مهران نام داشت در خدمت این زیاد استاده بود شریک ساعی
 باین زیاد تکلم بوده نداد که مرا آب بنوشانید مسلم از قتل او اجتناب کرد و کنیزکی کوزه آب بدست
 گرفته بیرون آمد و دید که مسلم در خرگاه نشسته است از شرمندگی باز رفت و بر همین منوال سه بار
 آب آورد اما مسلم قدم جلادت پیش نگرفت آخر شریک بغضب در آمد و گفت که مرا آب بنوشانید
 گو که در آن پرواز روح من باشد مهران که در خدمت بیان بسته پیشش استاده بود ازین
 سخنان بوی غدر شنیده این زیاد را اشارت نمود تا از آن مکان بشتابی هر چه تمامتر بیرون
 این زیاد بر خاست شریک گفت در خدمت امر و وصیتی دارم چشم آنت که لحظه جلوس داشته
 آنرا استماع نماید این زیاد گفت کرت ثانیه سعادوت خواهم نمود و در آنوقت هر چه آرزوست

بسع بابا بیدرسانید و اذخانہ ہمراہ غلام برآمدہ بزودی بدارالامارہ نشافت غلام گفت کہ این
 مردمان ہمت بر قتل تو کا شستہ بودند این زیاد در جواب گفت کہ ویکک من با این قوم در مقام
 رفتی و طلبی ام باعث این ارادہ حجتہ الحاصل چون ابن زیاد از سرای شریک بیرون آمد
 مسلم از کج احتفاظا ہر گشت شریک پرسید کہ چہ چیز ترا از قتل ابن زیاد مانع آمد مسلم گفت حدیث
 از پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم رسیدہ بود کہ الا یمان قید الفکاح مومن غدہ نمیکند کردہ
 داشتم کہ بخانہ تو اورا بقتل رسانم شریک گفت واللہ کہ اگر تو این را میکشتی کار تو ہستانتے
 پیدا میکرد و حکومت تو در جہ علیا میکرد و اگر تو اورا قتل کردہ در خانہ من نشستی ہیچکس بر تو
 دست نمی یافت اگر اورا قتل کردی ہرگز ظالم ناجر را بقتل رسانیدی پس شریک کعبہ
 جام مات چشید و در روایتی آمدہ کہ شریک در سرانی بن غزوہ بیمار شد و عبید اللہ نیز ہما بخا
 بنا بر پرستش شریک درآمد و مسلم تیغ از نیام کشیدہ خواست کہ بر سر ابن زیاد رسد و کار او باخ
 رساند ثانی بن عمروہ اورا سو کند داد کہ این حرکت بخانہ من مکن مسلم در ختم شدہ شمشیر از دست
 انداخت بعد از ذاب ابن زیاد مسلم با شریک طاقات کرد شریک گفت رو با باشد کہ چنین
 فرصتی بایی و هیچ کار نکنی مسلم گفت ثانی مرا مانع شد شریک مسلم و ثانی را اطمینان کرد کہ گفت
 فاستباعتھا مثل ابن زیاد و یکک شما افتادمی تو ہستی کہ ہبل و آسان اورا از میان کبیر
 مشکل سے نماید کہ فرصتی چنین از مکن غیب بعد ز ظہور آید العقبہ ابن زیاد ہر چند
 در ان ایام ہستام می نمود و دست پامیز و لیکن پہلے بنزل مسلم یعنی برو آخر الا مر حلیہ حبت
 کہ مرہ تہ ہزار دم بسلام خود معتدل سپردہ گفت برو و با حباب بن اختلاط کن و کجا از دست

حضرت حسین ام رضی الله عنه در برسم رسالت از بلاد محض سیده ام و سبلنی از برای مسلم آوردیم
 توقع آنکه مرا نزد او برید تا از عشیم عبات عالی متا زکردم و این زرد را بخدمت ملازمان درگاه تسلیم
 کنم معقل صره درم برگرفته بسجده جامع شتافت و متفکر بود که چگونه این امر را شروع سازد و بر شیر
 پیشه بسالت دست یابد ناگاه نظرش بر شخصی افتاد که نماز بخشوع و خضوع ادا می نماید با خود آید
 که سیده حسین نماز بخشوع او میکند غالب آنست که این شخص از آن زمره باشد چون ایمنی در
 باطن او سوخ یافت چندان توقف برد که آنکس از نماز فارغ شد نگاه نزد او رفته گفت میان
 من و تو محبتی بهم رسیده من مردی ام از اهل شام و مولای ذی الکراج ام و خدا تعالی محبت
 اهل بیت و کسانی که ایشان را دوست میدارند در دل من جای داده است هر از درم نذر کرده ام
 که با ولای دولت رسانم اگر مراد این باب رهبری کنی مثاب با جو رثوی مرد ساده لوح
 که از مکانید آن ایمنی بر تبیس آگاه نبود ایمنی را فوز عظیم هسته بی احتیاط و حرم قفل اطلالی با
 برداشت و گفت که در میان این همه مردم مرا چگونه نخت یار کردی و صاحب برنج و سبزه
 معقل گفت آثار صلاح و خیر از ناصیه تو مشاهده کردم بخاطرم رسید که از مجبان آل رسول است
 آنزد گفت که من تو خطانیت چه من یکم از دوستان مسلم ام و مسلم بن عوسجه نام دارم با خدا می
 عهد و پیمان کن که این سر پیش کسی نماند تا من ترا بشاه مقصود نشان دهم معقل نزد آن پادشاه
 بسوگند یاد کرد که هر سری که با من در میان است در نشای آن نکو شتم مسلم بن عوسجه گفت امر در
 برد فردا بمنزل من بیا تا ترا از صحبت مسلم مستفیض گردانم و از خانه خود نشان داد و روز دیگر معقل
 بکمان ابن عوسجه درآمد و وی از آنجوی مقصد برد معقل در چهار ابرویکش حضرت امام نمود مسلم

آن در اہم بابی شامہ غامدی کہ یکی از یلان عربی و تولیت خزانہ مسلم و شرای آلات حرب و بیجا
بنام نامی او اختصاص یافت و تفویض نمود و این کیا و چون دید کہ سرای ہا بن عمدہ دست چندمی و بیجا
مستوقف ماندہ و از نگاہی احوال اطلاع یافتند از آنجا بیرون آمدہ نزد ابن زیاد رفت و او را از آنجا
خبر داد چونکہ ثانی از امرای کبار و نام آوران دیار بود و تارخ را رسید نجات بخشید تا آنجا
نزد ابن زیاد رفتہ بود پور زیاد نہا کرہ این امیر عالی تبار و پیش کرد و از عدم شرف بوسہ خدمت علیہ
خویش استفسار ساخت محمد بن اشعث و اسما بن خارجہ جواب دادند کہ مدتی است کہ ثانی جامہ سہماک
بر خود راست میدارد ابن زیاد گفت می شنوم کہ اکثر روز با بر در سرای خود می نشیند آیا چیزی دار
مانع میشود کہ بسلام مانعی آید ایشان گفتند کہ ما شرط نفع بجای آورده امیر را خبر دہیم پس از دارالامارہ بیرون
آمدہ بسری ثانی رفتند و آنچه میان ایشان و پور زیاد واقع شد بود با او گفتند و او را بمیانہ و الحاح
تمام سوار کنانیدہ و رو بقصر امارت نہاند چون چشم ابن زیاد بروی افتاد التفات بطرف قاضی شریح
کرده بجزانہ شعر ارید حیائہ و یرید قتلی غدیرک من خلیک من مراد ہا ہا
تحت سلام بجای آورد پور زیاد پرسید کہ مسلم بن عقیل کجاست ثانی گفت از حال او اطلاع ندار
پور زیاد معقل را طلبیدہ با ثانی گفت کہ این شخص را شناسی ثانی چون در روی او نظر کرد ساختہ داشت
کہ آن جاسوس مکار بود نہ مخلص و دستدار از خیمت عرق انفعال از نامیہ او ہویہ اگشت کرد
نجالت بر رخسار حالش پیدا گفت اصبح اللہ الامیر واللہ من سلم را طلبیدہ ام و در تہجہ نستی
نمودہ و لیکن در ظلمت شب شخصی را دیدم کہ خود را در سر اسمن اندخت و زہنہا خواست مرا چہ مانع
آمد کہ او را از خانہ خود بیرون کنم پور زیاد گفت اکنون در اعراض کن ثانی گفت ہرگز این کار نکنم

در شریعت و مردت کی روا باشد که زینهار بی مهیا ن داده او را بدست خشم سپارد تا بقتل رساند
 و این عادت عرب نیست اگر برین امر اقدام نمایم این عار از من نماند زایل نخواهد شد و آنست که اگر
 مسلم زیر پای من محقق باشد قدم از روی من ندارم و برابر روی نشان ندیم در آشنای مکالمه مسلم بن عمرو
 با منی گفت و یک یا منی تو از جان خود سیر آمدی و بر عیال و اطفال و قوم و عشیرت خود رحم و شفقت
 نداری و بسبب مسلم بن عقیل خود را در عرصه هلاک می اندازی اگر کسی از اقوان با مسلم را از تو طلبید
 عیبش با اکنون خصمی زبردست که از خوف سطوتش زهره شیر آب میشود با آوردن او ترا تکلیف نمی نماید
 اگر حاضر کردانی هیچ عاری بجای تو نمی نشیند همچنین هر چند کلمات شور انگیزه و سخنان مکر آمیز
 با منی گفتند اما سخن بجای نرسید آخر پور زیاد از راه چشم منی را نزد یک خود طلبیده است و در پیش
 چنان زد که نامید و بینی او شکسته خون بسیار در آمد منی دست در تاقیمه شمشیر سربگی زد
 تا از نیام بیرون آورد و آنکس در دست منی چسبیده از آن دفع کرد پور زیاد گفت ای منی اکنون
 خون تو بر من مباح گشت تو از قوم حردیان هستی و فرمان داد ما او را در خانه از خانه های کج شک
 محسوس کردانیدند آسمان خارجه از مشاهده اینحال غضب در آمد به این زیاد گفت ای خدا این مرد را
 با شاره تو آوردیم پیش از وصول در شان او سخنان نیک میگفتی و وعده های خوب میداد چون
 نزد تو آمد بینی او بشکستی و روی او را بخون آلوده ساختی و معذک میکونی که او را بخواب گشت
 این چه کردار نامحسوس است که از تو صادر میشود ازین سخن نایره غضب این زیاد از او یاد است
 گرفت فرمود تا اسرار چندان زدند که از حیات خویش نا امید شد چون این زیاد از آن
 در خانه باز داشت خبر در شهر شته شد که منی را گشتند منی ندانم که از برای منی بودند بس که

عمر و بن الحجاج متوجه حرب و پیکار پوزیاد شدند و قطار مات را بر کار و ارا حاطه کرده فریاد کردند
 که ما خلعنا طاعة ولا فرقنا جماعة ابن زیاد اصوات مختلفه شنیده پرسید که این شو
 و غوغا چیست گفتند اقرباى ثانی بن عروه بصور انگو اورا کشته اند که آمده و قطراب می نمایند
 ابن زیاد از بلوه ایشان بخوف و هراس آمده قاصی شرح را اشاره کرد تا او از انجا بر آید و با جماعت
 ظاهر ساخت که ثانی زنده است و امیر او را زد و کوبی نموده که ازان آسیبی بر وحش نرسیده
 و او را محبوس کرد و امیدوار مسلم بن عقیل مستامی نماید شما باز کردید و نفسهای خود و ثانی را در محض
 تهلکه میسند ازید آنها تسکین یافته بمنازل خود مر حبت نمودند بعد ازان ابن زیاد از حرم سرا
 قدم بیرون نهاد و در بین دیوار سر تنگان و انصار را مستقیم بنا تا شمشیر از نیام بر آورده
 همراگانش شدند و جمعی از اشراف اعیان بلد در مسجد جامع گرد آمدند و خود بر منبر سوار شده
 بعد شنای پروردگار گفت که ای مردم که ز دوست در عروه و ثقای طاعت الهی و سنت
 رسالت پناهی زینید و در اطاعت و انقیاد او امر را واجب انید و فتنه میسکنیزید که هلاک شو
 و بر شما آقا مت حجت کرده همه از یرید می رسام و قد اعذ من انذ پر ز زیاد درین گفتگو بود
 که احوال شتت اشتمال ثانی بن عروه بسمع هایون مسلم رسید آتش غضبش به اشتمال در آمد و در
 حمیت متحرک شد از کال نهور و بسالت و غایت مردی و شجاعت خود را با سلاح و مغفراشته
 قدم جلادت در میدان نهاد و محبان و متابعان حسین را بشمار خود که یا منصور است بودند ادا
 که جمع آیند چهار هزار مرد جوشن پوش و بقولی بیت هزار مرد بنزد آنا گرد آمدند و مختار بن عبید
 با متابعان خویش را بیت بنزد عبید الله بن نوفل بن عمارت علم سرخ از کشته حاضر شدند

و نیمه و میسر را با بلان تم تن و مردان شیر افکن تقسیم فرمودند و خود مسلم در قلب قدم ثبات درزید
 و در و بدار الاماره کشید پوزیاد که در خطبه خوانی مشغول بود و از اراجیف و مغوات مردم اندرز
 می نمود بیکبار از آمدن مسلم و قوف یافته خود را قابل تعاقب نسجیده و مردم میدان نبردش نمیدیدیم چنانکه
 از منبر فرود آمده با متابجان خویش چون روباہ بسورخ دار الخلافت خرید و در استکمال ساخته
 در قصر حصین مستحسن گردید و مسلم سرای امارت را بدست کشید و بین الفریقین از تیر و سنگ
 لهن و ضرب کردید چون پسر زیاد دید که مردم کوفه آسان دست از جنگ باز نخواهند کشید فرمان
 تار و سالی که ذک در قصر امارت حاضر بودند بام گوشک برآده اهل کوفه تحریف نمودند که ای
 کوفیان و ای بر شما که خود را در ورطه هلاک انداختید بر خود بخشانید و بر عمیال و اطفال خود رحم
 نمائید که دم بمدم شکر شام که شوکت و کثرت ایشان زمین نشین خاص و عام است میرسد و امیر
 ابن زیاد عهد کرد که اگر ترک فضولی نکنید و بر شما تادیر کرد و در سومات از شما باز گیرد بلکه سپاهیان
 بکشید یا اخراج نماید و بیکناہ را بجرم بدر کردار مواخذہ فرماید و حاضر ابو موسی غایب عقوبت سازد
 از استماع امثال این کلمات خوف و هشت عظیم در ضمایر کوفیان ستولی شد و رعب و وحشت فحتم
 بر حال ایان طاری گشت مویده ایحال آنکه عبید الله چند کس را از امرای نامدار حکم نمود که از سرای
 سلطانی بیرون شتابند و در هر کوی و برزن ندای دهد و وعید داده مردم را از زناقت مسلم
 باز دارند خانه کربان کوفه از خوف و هراس نبرو گاه رسیدند خویشان خود را از میان می بردند
 مادر پسر و زن بشوهر و خواهر برادر میگفت که خود را ازین تهلکه بیرون کشید و بخانه خود فرستد
 و هم این امر بدگریان سپارید و نسزد چون لشکر شام بر سر دقت یافت آرد و چاره کار چسبید

کوفیان بر عادت قدیم آغاز یونانی کردند و فوج فوج پشت بر عهد و پیمان کرده رو بودی فراز نهادند
 و در بانصد کس مسلم را کند اشتند هنوز نیز جهانتاب آفتاب عرصه کیتی را دواغ کرده رو بکن مغرب نهادند
 که خرنسی کس نماند چون لشکر شب تاخت آورد و سپاه مهر را منهنم ساخت مسلم متوجه نماز مغرب شد
 چون از نماز فرغت دست داد اراده کرد که بخانههای بنی کنده در آید دید که بجز ده تن کسی بر جا
 تن نداده در اندک فرصت آن یونانیان نیز سر خود گرفته رفته و سیکه از راه خبر نماید باقی نماند
 مسلم چون تنها ماند در امر خود متحیر گشت و ندانست که کجارد و دوچاره کار از که جوید آخر تبار کی شب
 حیران و از عدم خبرت راه سرگردان در کوچههای کوفه میکشت تا بجله رسید دید که عورتی طوعه نام
 ام ولد اشعث بن قیس در انتظار پسر خویش که از شوهر دیگر بود نشسته مسلم از وی آب طلبید آن زن
 او را آب داده بخانه رفت چون باز آمد دید که انمرد بر در سرانی خود نشسته آن ضعیف گفت آب
 نوشیدی اکنون راه خویش گیر و بناماتی که پیش ازین بودی باز رو که نشستن تو بیش ازین اینجا
 مصلحت نیست مسلم گفت من مردی غریبم از خاندان عزت و شرف عشیرت و منزلی ندارم
 اگر مرا در خانه خود راد و همی مکافات آن بوجده حسن از من خواهد شد طوعه از نام و نسب او پرسید
 مسلم امتناع نموده بعد از مبالغه و الحاح بضرورت اظهار کرد که من مسلم بن عقیل ام و کوفیان بمن
 یونانی کردند و مرا تنها گذاشته خود جان سلامت بردند ضعیف چون دانست که او کسیت ^{بنی الحارث}
 او را بوثاق خود برد و مکانی علاقه بجهت او مرتب ساخت و ماضی از مطوعه او مشروبات
 در پیش کشید اما مسلم هیچ دل نغرمود درین اثنا بطرود از در آورده مادر خود را دید که بجز و غیرت
 آمد و رفت میدارد پرسید که ای مادر این چه حالت است او گفت ای فرزند تو بحال خود مشغول باش

پسر دستکشاف امر مبالغه نمود مادر گفت با تو بگویم بشرط آنکه با هیچکس نکونی گفت قبول کردم
 که این را زراپنهان دارم پیرزن گفت ای پسر این مسلم بن عقیل است پناه با آورده در بخانه او با
 جای داده ام و مراسم خدمتکاری بجای آوردم و از خدا تعالی جزای آن مطمع نظر میدارم بپوش
 برین وقوف یافته زبازرا بنحسب شناسنا کرد اما پور زیاد چون دید که ابوایمان سر خود گرفته اند اشتر
 و اعیان را با خود داشته از قصر بیرون آمد و نماز عشاء در مسجد جامع بجا آورد و خطبه خواند و مسلم را
 از ایشان طلبید و از تهدید و تشدید مردم را اندیشناک گردانید و گفت کسیکه مسلم از خانه اش
 بدر آید حوش طلال است و کسیکه او را بسیار دیت مرد بد و از زانی خواهد شد و شرطیان را جلید در با
 شخص و تجسس مسلم مبالغه نمود و حصین بن نمیر گفت که کوچه های کوفه را ضبط نماید و چون روز شود
 به یک سر اندرون رود و به بنده که مسلم در آنجا است یا نه چون سلطان ثوابت و سیار است
 از قصر مغیب بسیر افق مستقر گشته نضای عالم را زورشانی کرد پسر آن ضعیفه که مسلم بخانه او بود
 به عبد الرحمن بن محمد بن اشعث اطلاع داد که مسلم در خانه خودش است و عبد الرحمن این سخن را بگوش
 پدر خود محمد که در مجلس پسر زیاد بود گفت این زیاد پرسید ای محمد آن سخن نهانی که بپرت در گوش
 تو گفته چه بود محمد بن اشعث صورت واقع بیان ساخت این زیاد بقصینگی در دست داد و پهلوی
 محمد زمانی الحال او را حاضر آورد و عمر بن حریش مخزومی را که تبعه از سر میکان بود حکم کرد که موقتاً
 مرد و بقولی هشتماد و بقولی سه صد کس را از سر میکان همراه عبد الرحمن و محمد بن اشعث برده مسلم
 بیاورد پس آنجا است متوجه خانه طوره شدند و یکبار در و بام او را فرو گرفتند مسلم آورانیم
 سوره شعیده دانست که جمعی بطلب او می آیند و آن کرده و یکبار بوی نهادند مسلم همچو شیر خشتناک

حمله کرد و چند کس را میزداخت و از خانه بیرون ساخت همین سان سه بار حمله کرد و درین معرکه آسیب زخم بر لبها برداشت سر میکان چنین شیر زبان و پیل دماز ابدست آوردن محال دانسته از هر جانب شگساری شروع نمودند و بی بار با تیش افزوده بسوی او انداختند مسلم شمشیر گرفته حمله مردان بر ایشان کرد و از حسام خون آشام سر کما مبارزان را بر خاک پلاک انداخت آخر عبدالرحمن و او را امان داده دستش گرفت و بر بغله بنشاند و شمشیر از دستش گرفت و بر روایتی آمده که چون مسلم مردم را در خاک خون غلطانید این خبر نزد پورزیاد بردند او به محمد بن اشعث پیغام داد که ترا با سه صد کس فرستادم که یک شخص را گرفته نزد من آری این چه ضعف و عجز است مسلم اگر چه مرد دلبر باشد اما از یک مرد بیش نیت محمد جواب داد که ترا تصور نیست که بگرفتن حلاج و نباح فرستاده و الله که مرا بجنگ شیر زبان فرستادی این زیاد حکم فرستاد که او را امان داده نزد من رسان که خبر با ما بر مسلم دست نتوان یافت چون حدیث امان با بن اشعث رسید و خطاب کرد که ای مسلم خود را دستگیر میکفند و نزد من آری مسلم گفت مرا با امان تو هیچ احتیاج نیست محمد گفت چنین کموی و بر جان خود رحم کن و بر قول با اعتماد نگاهداری امان خود را با ما رسان مسلم گفت سخن شما فسقه فخره اعتماد نشاید و از کوفیان رسم وفا نیاید این گفت و بار دیگر حمله دلیرانه بر مخالفان آورده آنها را منهنز ساخت محمد بن اشعث بایاران خود گفت که سه صد مردم بر یک کس غالب نیایند بیست اجتماعی بروی حمله کنید که غیر ازین چاره نیست آنجماعت بفرموده او کار بند شده از هر طرف برو حمله آوردند و از تیرونیزه او را مجروح ساختند چون مسلم زخمهای کاری برداشته است کردید مردم از هر جانب درآمدند و او را بگرفتند مسلم دانست که اکنون اسباب مرگ آماده است از حیات خویش مأیوس گشت

کریم نمود و زبان را به انا لله وانا الیه راجعون آشنا ساخت عبیدالله بن عباس سلمی با وحی گفت
 کسیکه چنین مطلب شرک میطلبد از حد و ث این ساخته کریم نمیکند مسلم جواب داد که بر حال خود نمی گم
 بلکه گریستن برای مقبلان کوفه است برای حسین و آل او بعد از آن به محمد بن اشعث گفت که تصور
 من چنان است که تو از امان من عاجز می مطلق آنکه چیزی با ما حسین نویسی باز واقعه من اورا اطلاق
 فرمای گمان برم که او امر و زیاده با اهل و عیال خود متوجه کوفه شده باشد و تو کس را نزد حسین برود
 کنی تا از زبان من اورا پیام رساند که فرزند عقیل در دست مخالفان اسیر است معلوم نیست که صبح
 یا شام کشته شود و تو از کوفه ایان بوی و فانداری و بر کفنه ایشان مغرور گردی که این قوم جماعتی
 که پدر تو آرزوی برود که مفارقت ایشان دست دهد اگر چه موت و قتل او باشد اکنون تر آنکذیب
 کردند و بر فافت من تن ندادند رای صواب اندیش رخصت نمیدهد که بر چنین قوم اعتماد کرده
 اقدام نمائی لازم که با اهل و عیال خود مراجعت کنی این الاشعث گفت والله بر قول تو البته کار بند
 خواهم شد و این زیاده را اطلاع خواهم داد که ترا امان داده ام او مخفی میگوید که این اشعث ایاس
 بن العباس شاعر را که از بنی مالک بن عمرو بن تمامه بود با جرت گرفته و متکفل بهام خانه داری
 و متعهد اخراجات ضروری کشته و جازه برای سواری او مرتب داشته روانه خدمت حسین
 رضی الله عنه ساخت و کتابی بمضمون صد بحضور فیض مهم بر سرش ارسال داشت رسول موضع زباله
 که از کوفه بسا چارم حله واقع است بعبادت ملازمت و شرف بساط بوسی حضرت حسین رضی الله عنه
 مشرف گشت و نامه و پیام گذارش ملازمان و الا نمود و شمه از احوال مسلم مباح اقدس رسانید حسین رضی
 نامه در معرض تصدیق نیارده فرمود کلام لاله اقع عند الله خست و فساد ائمننا اهی

چون مسلم در سرای امارت رسید دید که جمعی از امر که از اولاد صحابه بودند و با وی معرفت نداشتند
 منتظران پاریانی اند و نیکه مسلم در حالت تباهی است و زخمهای بسیار برداشته و جامه‌هایش خاک
 و خون آلوده از غایت عطش یکدم آب طلبید کوفیان بویا که منظاره ستاده بودند همچکس اور آفتاب
 بسوی آب سرد که آنجا بود خوشت که ازان نبوده مسلم بن عمرو با علی مانع آمد و گفت که این آب هر چند
 خنک و خوشگوار است اما تو قطره ازان نجی مگر حمیم و حمیم مسلم بن عقیل فرمود ناخوش سخنی گفتی ای
 دشمن خدا تو کیستی گفت من آنکسم وقتی که حق را شناختم تو منکر آن بودی و هنگامیکه امام وقت را
 اطاعت نمودم تو عصیان می و ز زیدی منم این عمر و با علی مسلم فرمود لاک لویل ای ابن ابی لهبه چه
 قدر شدت و قسادت میداری و این جناب و غلظت را در حق خود فضیلت می شماری تو بحمیم و حمیم
 و خلود در غدا ب الیم اولی و سزاوارتر هستی پس مسلم بهما حالت پشت بدیوار کرده نشست نماز
 بن عقبه بن ابی معیط اینجالت را مشاهده کرده غلام خود را بجایه فرستاد تا او یک قلعه آب سرد که
 سرش بر دمال پوشیده بود حاضر آورد و قدحی پر آب کرده بوی داد خوشت که بدمان برد پر خون
 شد باز پر آب کرده بدو داد باز پر خون گشت آنرا بر بخت بر سر او قدح بدمان بردند آنها پیشین او
 در قدح افتاد مسلم گفت الحمد لله که حصه من از رزق مقسوم همین یک شربه آب بود چون او را پیش
 عبید الله آوردند سلام نکرد سر منکان گفتند که بر امیر سلام کن گفت اگر مرا خواهد گشت سلام چه سود دارد
 و اگر نده خواهد گذاشت سلام بسیار خواهیم کرد پوز یادر و بسوی مسلم کرده گفت ای ابن عقیل همینکه
 مسلمانان با هم محبت و الفت میداشتند و بر سخن واحد مجمع متفق بودند تو آدمی تا میان همه شطانت
 و نفاق اندازی و کلمه ایشانرا برکنده و متفرق سازی و یکی را بر قتل دیگری و لیر کردانی

مسلم فرمود که کلان برای چنین کار آمد مگر اهل شهر زعم کردند که پدر تو نیکان را بگشت و خونها برت
 در مثال کسری و قیصر معالنه نمود و بار اطلب استند تا احیای مراسم کتاب الهی حضرت رستا چاهی
 نمائیم و طریقه عدل داد با ایشان مرعی داریم پوزیاد گفت که و ما انت و ذاک یا فاسق قستیکه
 تو بدینه بودی چرا برین عمل کرده شراب میخوردی مسلم فرمود که والله تو باین قول افترا میکنی و سخن
 ناحق میکنی و من ازین بر اعلی بعید ام و این فعل نیز اوارتست و کسی که خون مومنان ناحق میریزد
 و نفس محترم را بجزم بقتل میرساند و از غضب و تهمت مردم را هلاک میسازد و اوقات شبانه روزی
 در لیب و لعب میکند و دلالتی ترست که باین فعل منتسب ابن زیاد و گفت ای فاسق نفس تو با هر یک
 حقیقی ترا متاهل آن ندیده و میان تو و میان آن مفارقت انداخته است تمی میدارد مسلم فرمود
 ای ابن زیاد پس کدام کس متاهل این امر است گفت امیر المؤمنین زید فرمود اللهم الله علی کل حال
 حکم میان ما و شما داد و اوارتست گفت گویا ترا ظن آنست که در امور خلافت حقی ثابت است
 فرمود که والله ظن نیست بلکه این امر یقین است گفت ترا اگر بقتل رسانم برنجیکه کسی در اسلام چنین قتل
 نکرده باشد حق تعالی مرا بقتل رساند فرمود که تو سزاوار و لایق ترست که آنچه در شرع ملال نباشد
 بران اقدام نماید و سوزنده و قح مشکه را ترک نسازد و خبث سیرت که ابا عن جد کسب کرده اند
 بعل آرد آن افاک اشیم و سفاک لیم چون از محبت بازماند زبان بسب و شتم شاه مردان و هر دو فرزند
 رضی الله عنهم و از کرد مسلم فرمود بسب و دشنام تو پدر تو سزاوار تر اندای عد و الله فاقض ما
 انت قاض بر زیاد گفت اکنون ترا بقتل میرسانم فرمود اگر چنین اراده داری زمانی بگذارت تا کسی
 وصیت نماید گفت ترا اجازت داد مسلم بن سعد را از میان همه بخود نزدیکتر دیده گفت ای عمر

لحظه با من در گوشه قصر قدم رنج زمانا و صیتی برکنم و بختی قرابتی که با من داری در نهاد آن دریغ نسنا
 عمر ازین معنی ابا نمود تا که پوزیاد او را اذن داد و بموضعیکه از آن سفاک قریب بود با ستاد مسلم نزد
 کین ترا سه وصیت کنم اول آنست که درین شهر بقتصد درم قرض دارم بعد از قتل من این سبب علاج مرا
 فروخته باد ای آن قیام نمائی و یکراکه جسد مرا ازین زیاده طلبد شسته در محلی که مناسب ازین دفن کنی
 سیوم آنکه بحسین نوشته بودم که کوفیان با تو متفق اند پندارم که عنقریب باینجا خواهد رسید باد
 نویسی که زینهار بر قول کوفیان عمل نکنی و متوجه عراق کردی تا بموزند آنچه من بسید چون مسلم
 از وصایا فارغ گشته با تلقای پیش این زیاده رفتند عمر حکایتها می مسلم تقریر کرد پس زیاده گفت ای
 ابن عقیل بیچکس مانع نخواهد شد که از مال تو دین تو داد کنند اما جسد تو با اختیار دارد هر چه اراده ما
 در آن باب تعلق گیر و چنان خواهیم کرد و حسین اگر قصد ما نماید ما قصد او نکنیم و اگر متعرض امر خلافت
 کرد و خاموش باشیم بروایتی گفت اما الحسین فلاد لا کرامته پس شخصی را از اهل شام که بکیر بن جرمان
 نام داشت امر نمود تا مسلم را برابر با هم جوسق برد مسلم در راه زبان تسبیح و تهلیل و استغفار کشود و صلوات
 بر رسول علیه السلام و ملائکه کرام در ستاد و گفت اللهم احکم بیننا و بین قوم غر و بنا
 قتلونا و بکیر کردنش ازین جدا ساخت و سر و جسد مبارکش را زیر قصر انداخت چون بفرمان آن سفاک
 مسلم شربت شهادت چشید حکم کرد تا امانی بن عروه ندجی را که عمرش از نود سال تجاوز کرده و
 از صحبت سرور نام علیه الصلوة و السلام مشرف گشته بود در سوق النعم کردن زود و آن هر دو
 شهید را بکناسه که موضع مشهور بود کونسا ریا و بختد عبد الرحمن بن زبیر اسدی قصیده در مرثیه
 ایشان گفت که اول آن اینست ۵ فان کنت لا تدرین ما الموت فانظر منی

الی هانی فی السوا و ابن عقیل : اصاحبهما امر الامام فاصبحا : احادیث
 من یغشی بکل سبیل : الی بطل قد هشتم السیف و جمعه : و اخر یهوی فی طمار
 قلیل : تری حیدا قد غیر الموت لونه : و نضح دم قد سال کل سبیل : فان انتم
 لم تاتروا بانحی کم : فکونوا بغیا رضیت بقلیل : گویند که پور زیاد دیگر چند کس را
 هم بقتل در آورده و سر سلم و هانی را بشام نزدیک فرستاد و از کجای حالات که رو نموده بود و
 اعلام داد و نیز جواب نامه ابن زیاد برین پنج نوشت که اما بعد تو نزدیک من پسندیده هست
 و عوض بدل نداری و هر چه از تو صد دریافت مرضی دستم است چه مؤنت دشمنان از من دفع
 کردی و بوعده خویش وفا نمودی از کمال حزم و اصابت رای و وفور خود تو همین توقع بود و آنچه
 از حال علم و ورع هر دو رسول خود نوشته بودی مطابق واقع بود بهر یک ایشان هزار درم بخشید
 و خوشنود نزد تو باز گردانیدم و می شنوم که حسین بن علی عزیمت عراق میدارد باید که نیک ملاحظه
 کنی و راهها مضبوط گردانی و هر گاه از وی فساد متولد شود بقتل آری و هر چه از وی صادر کرد در روز
 بعرض من رساند **تنبیه** ما حسین ^{شفا} در روضه الشهدا نوشته که مسلم را در سپر
 خرد سال همراه بودند ابراهیم و محمد و مسلم آن روز در روز جنگ بخانه قاضی شرح فرستاده بود
 منبیهان پور زیاد رسانیدند که دو پسر مسلم درین شهر نهبان اند این زیاد در شهر منادی نمود که این
 مسلم را در خانه هر که باشد حاضر کند و الا اهل خانه را تمام کبشم و خانه را غارت کنم شرح از استماع
 انجمنی نجات طول شد و در شب با کاروانی که بدین میرفت اینهار را روانه نمود ایشان راه کاروان
 کم کرده در پنجه مهر مسکنان این زیاد اسیر گشتند و این زیاد هر دو را محبوس ساخته نامه به یزید نوشت

و مردی مشکور نام که نگاهبان زندانیان بود ایشانرا از زندان بر آورده بطرف قادیسیه روانه
 ساخت آن هر دو باز راه کم کرده بر در شهر کوفه رسیدند و در تنه درختی پنهان گشته کبیر کے
 حبشیہ آزادیہ ہمراہ خود بخانہ خاقون خویش بر دو خاقون چون دوستان مسلم بود آن هر دو در خانہ
 خود پنهان ساخت شوہر شس عارث بن عمر کہ در تلاش آن هر دو پسر رفتہ بود بخانہ درآمد و آن
 هر دو پسر را بخانہ خود دیدہ کشان کشان بکنارہ فرات برد و کردن هر دو زده سر مار از دہن زیبا
 آورد این زیاد بخشم آمد کہ من در بارہ ایشان بیزید نامہ نوشته بودم کہ مجوس اند اکنون بیزید
 این هر دو را طلبیدہ کم و اورا بقل رسانید اما این روایت قابل اعتمادیت چه صحیح آنست کہ مسلم
 تنها درآمدہ بود و پسرانش ہرہ حسین رضی اللہ عنہم بود نہ لہذا محققان این کشتن فرزندان را ذکر
 نکرده اند و اللہ اعلم **فایده** در ترجمہ مسلم وی رضی اللہ عنہ پسر عقیل است بفتح عین ہملہ و
 کسر قاف و یا تخانیہ ساکنہ ابن ابیطالب بن عبد المطلب بن ہاشم بن عبد مناف ابو داؤد
 قرشی ہاشمی پدیر شس عقیل برادر عینی علی و جعفر است اورا ہر سہ فاطمہ بنت اسد بن ہاشم بن عبد مناف
 و عقیل بعد حدیبیہ شرف سلام مشرف شد و سال ششم از ہجرت ہجرت نمود و در جنگ موتہ حاضر گشت
 و جعفر از ذبہ سال کوچک بود و علی از جعفر ذبہ سال خرد و مسلم بعد وفات نبی صلی اللہ علیہ وسلم متولد
 و مادرش زنی بود بطنیہ از آل فرزندی و بغایت شجاع و دلاور بود و بانہی صلی اللہ علیہ وسلم در صورت
 مشابہت میداشت جمعی را از صحابہ کبار ملاقات کردہ و از فیض صحبت آنها مستفید گشتہ این جان
 اورا در ثقات تابعین ذکر نموده و از وصف ہر بن وہب روایت میکند و رقیہ بنت علی بن ابیطالب
 را باز در واج کشیدہ و از بطن او و پسر متولد شدند عبد اللہ و علی اما مسلم بن مسلم و عبد العزیز بن مسلم

ہر دو از بطن زن دیگر اند و بگذرد روز ششم ہشتم و نینہ ستم و نینہ ستم داخل کردید و بر روز چہارم
 ہم ذی الحجہ کہ روز عرفہ بفرمان رسالہ کو جام شہادت چشید و بعد از قتل او بیک روز حسین رضی اللہ عنہ
 ما زم عراق گشت قالہ ابو مخنف نقل عن الصعقب بن زہیر از عون بن اسب بن جحیفہ
مجلس ہفتم توجہ فرمودن آن سرور شہان رضی اللہ عنہ بجانب کوفیان
 ناقلان آثار و روایان اخبار و در صفایح اوراق نگارش کرده اند کہ چون مسلم بگذرد فایز کردید جمعی
 کثیر از اہل کوفہ بیعت حضرت حسین رضی اللہ عنہ مباہمی و مفتخر گشتند عریفیہ بحضور وی اللہ عنہ
 کہ برید با اہل خود دروغ نیکوید حال امنیت کہ جمیع اہل کوفہ با من بیعت کرده اند باید کہ متوجہ
 ای جانب کردی و این عرض داشت پیش از شہادت مسلم بہ بیت و ہفت روزہ حضرت امام رسید
 و آنحضرت رضی اللہ عنہ آہنگ رفتن عراق ساز دادہ بہ تہیہ اسب با سفر مشغول شد و دوستان
 و ہواخوانان اورا اینصورت موافق نمود لہذا در حد و مالعت قیام در زیند و عاقلان صایب
 و دانشمندان مشکل کشای معضنای خرد و در بین و عقل صواب آفرین با قامت کہ اشارت نمودہ
 ازین اندیشہ باز داشتند و معاملہ کوفیان کہ با پدر و برادرش بوقوع پیوستہ بود یاد دمانیدند
 و امام حسن رضی اللہ عنہ وقت وفات خویش برادر خود حسین را وصیت کرد کہ بقول سفی
 کہ ذاعتماد کنی در عہد و پیمان ایشان مغرور نشوی کہ ترا از خانہ بر آوردہ حوالہ دشمنان خواہند نمود
 مضمون وصیت را ابو عمر نیری از چند وجہ روایت کردہ کہ چون حسن رضی اللہ عنہ داعیہ اجل
 رسید حسین رضی اللہ عنہ گفت کہ یا اخی وقتیکہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفات یافت پہ تو
 سر برداشت کہ امر خلافت با دی تعلق خواہد گرفت لیکن اللہ تعالی اورا از ان باز داشت و ابو بکر رضی اللہ عنہ

منوی آن امر کردید چون وفات ابی بکر گشت باز در صد و آن شد الله تعالی از ان اندیشه او را
 منصرف گردانید و عمر رضی الله عنه متکفل آن مهم شد و چون عمر وفات یافت امر خلافت بر مشاء
 شش کس گذاشت و پدر تو به یقین نپذیرفت که اکنون از وعده دل نخواهند ساخت اما نصیب او نشد
 عثمان رضی الله عنه تعلق گرفت و چون عثمان فوت شد مردم بوی گردیدند و با او مبايعت نمودند
 لیکن از هر طرف آتش فتنه مشتعل شد و شمشیر از نیام برآمد و در دوش صفائی نکردت و الله می بینم
 که الله تعالی ما این بیت نبوت و خلافت مرحمت نخواهد نمود پندارم که سفهای کوز با تو استخفاف کنند
 و از خانه بر آورده با احد اسپارند در اوقات ند است برمی که دلات جین مناص حسین
 رضی الله تعالی عنه این وصیت را بر روز قتل یاد نمود و بر برادر خود حسن رضی الله عنه ترجمه نمود
 روایت کرده است سفیان بن عیینه از ابراهیم بن میسره از طاووس که ابن عباس فرمود که حسین
 در باره سفر خویش با من مشورت کرد و گفتم که اگر اندیشه عیب و منقضت نسبت من و تو نبود می دست
 خود بر سر تو در او بیخه از رفتن باز داشتی لیکن حسین چون جواب داد که گشته شدن در فلان مقام
 بهتر از آن است که در مکه گشته شوم از همین یک سخن من نفس خود را تسلی و ادم روایت کرده است
 ابو مخنف از عمارت بن کعب و الهی از عقبه بن سمرعان گفت چون خبر توجه حسین بجمع عبد الله بن عباس
 رسید و بخدمت آنحضرت شتافته گفت یا ابن عم می شنوم که عزیمت کوفه داری اراده چیست بجز
 بیان آرمی فرمود بلی نشاء الله تعالی همین که در عرصه امروز فرود داشت پیامی شوم ابن عباس گفت
 اگر ایشان امیر خود را بقتل آورده و دشمن را از دیار خود راند و ولایت خود را در حیطه تسخیر خود کرده
 ترا خوانده باشند بجانب ایشان شتافتن باکی ندارد و اگر امیر ایشان بر امارت خویش مقیم ماند

و احکامها خود بر ایشان ممضی و نافذ دارد و عمال مخالف میزاجت غیر آمد و رفت دارند و چنین مقام
 اقدام نمودن بعید از عقل صواب اندیش است و غالب که جهت فتنه و فساد طلبیده باشند تا میکبا
 از تو منحرف گشته با مخالف اتحاد سازند و کسانیکه ترا طلبیده اند همانها بر تو مخالف و سخت تر گرد
 حسین فرمود که از جناب حق سبحانه درین باب استخاره میکنم و می بینم که از پرده غیب بجای طلب
 چه میرسد این عباس بر خاست و ابن الزبیر در آمد و بعد مجاله و مکالمه گفت که ما اینای مهاجرین و
 مستحق خلافت بودیم مردم ما را که نشسته اند بفرمائی که چه اندیشه بخاطر صواب پسند تو راه یافته است
 حضرت حسین رضی الله عنه فرمود که اشرف و اعیان کوفه که با محبت و خلوص میسازند از راه
 خیر کمالی نگاشته اند که بسوی ایشان متوجه شوم اراده مصمم دارم که از الله سبحانه استخاره طلبیده
 بارکی عزم بدارم کوفه منعطف سازم ابن الزبیر کفایت چنانکه آنجناب شیعیه و مجبان در کوفه میدانند
 اگر من داشتمی البته آنرا عدول ساخته جای دیگر رفتمی چون ابن زبیر از آنجا رفت حضرت حسین فرمود
 که از سکونت من در اینجا مردم من میل میدارند و ابن الزبیر را امریکه مطلوب است صورتی نبند
 ازان میخواهد که من از اینجا بیرون روم تا مهم خویش بمانعت انخیزانم یا بدو بعضی روایات
 آمده که چون ابن الزبیر اشرف ملازمت آنحضرت سعادت اندوز گردید و از اراده او استفسار
 فرمود حضرت امام حدیث سفر عراق بمیان آورد و ابن الزبیر در صد و همانعت کردید و گفت یا ابن
 از کلبه بیرون مرده و مفارقت حرم خدا اختیار کن که پدرت امیر المؤمنین ترک کند و بدین کرده
 بان مملکت رفت دیدی که با او چه رسید و آن مردم قصد برادرت حسن رضی الله عنه نمودند و چهار
 غارت کردند و او را زخم رسانیدند تو از کراستان امین مباش و بکتابت آنجماعت مغرور مشو در قول کفری

اعتماد کن امام حسین فرمود که این قضیه با آنها نسبتی ندارد چه درین ایام نامه مسلم درود یافته که شترده
کن با او بیعت کرده اند و مردم کوفه زیاد و ازده رسول با دوست کتوب پیش من فرستاده التماس
نموده اند که با بجانب روم و بروایتی آمده که آنحضرت فرمود که چهل هزار مرد بیعت قبول کرده عهد
و پیمان را بحلف بر طلاق و عتاق موکد نموده اند ابن الزبیر گفت صلاح در آنست که در حرم توقف فرمایند
و رسل خود را در آفاق و اطراف روانه کنی و اشارت فرمائی تا شیعه تو که در عراق اند بخدمت من
نمایند چون امر قوی کرد و عامل نیرید را از شهر بیرون کنی و من معاونت تو می پردازم چون در حرم که
مجمع اهل آفاق و مورد ارباب اقطارست اقامت نموده باشی مطلوب خود برسی و مقصود فایز کردی
آنحضرت در جواب فرمود که و چنین مکان گشته شدن بهترست از آنکه که از برای من مستحجل گردد
پوشیده ماند که در اکثر روایات آمده که ابن الزبیر آنجناب را بر توجع عراق ترغیب و تحریص میداد
و در بعضی بخلاف آن شاید که ابن الزبیر او را ترغیب نمود و چون ملامت ابن عباس و غیره در شنید
از ان باز مانده مانعت اختیار کرد و الله اعلم در آخر همان روز باروز دوم علی الصباح ابن عباس
بلازمت حضرت حسین شتافت و گفت که یا ابن عم هر چند همت کارم که صبر کنم اما طاقت صبر و
تکیبائی ندارم و تو این عزم که داری مراد ان اندیشه هلاک است و مردم عراق نغدر و نفاق تو
اند از نوشته های ایشان فریب مخور و در همین سرزمین که حرم خداوند جل شانہ است مقیم باشی
اهل عراق عدو را از دیار خویش اخراج نمایند با نصوص توجع نمائی و اگر میل سفر داری بجانب ولایتین
رو که مملکتی وسیع و عزیز است و شعاب و حصون بسیار دارد و شیعه پدر تو در آن فواحش بسیار
اند و چون بان مملکت برسی از مردم کنار کشی و رسل و رسایل خود به اطراف و اکناف روانه کنی تا

بیعت نمود عورت کند چون برین فسخ زندگانی کنی مهم تو با حسن وجه از گتم عدم بوجود آید و آنچه مقصودست
 بظهور انجامه دشمن غایب و خاصه کرد و حضرت حسین فرمود یا ابن عم من کمال اشفاق ترا در باره ما
 میدانم و غایت نصیحت ترا در شان خویش میشناسم اما غریت من بجانب کوفه مصمم شسته که هیچ
 فسخ آن صورت نمی بند و ابن عباس گفت که اگر این غریت با مبضا خواهی رسانید در فتن عراق با
 ترک نخواهی داد باری زمان و فرزندان را با خود میری ترسم که ترا و اقدوست دهد و اهل و عیال تو
 در آن نظر کنند چنانکه فرزند و متعلقان عثمان بن عفان رضی الله عنه در حین قتل او در وی نظر میکردند
 و قدرت آن نداشتند که دم زند پس ساعی خاموش ماند و گفت بر فتن تو چشم ابن الزبیر
 روشن کرد و بطلوب برسد چه امر و زک تو بسعادت در گذشت کسی التفات بجانب او نمیکند و بگذرد
 او نمیکرد و او در غیبت تو دعوی خلافت کرده مردم را به بیعت خویش دعوت خواهد کرد و قسم خدا که
 الذی لا اله الا هو اگر دانستی که موسی سر ترا بچنگ محکم زنم و مردم بر ما گرد آیند و تو مسالت مرا
 اجابت کنی و اقامت خود درین مکان کنی البته همچنان که درمی و یک لحظه ترا نکند شتمی این بگفت و از
 نزد حسین برستا و با خود میگفت که در بیخ از حسین و هزار در بیخ که دل از وی بر گرفت و میدانم که عاقبت
 کار او در عراق حیان خواهد بود و در راه ابن الزبیر او را پیش آمد چون ابن عباس مافی الضمیر معلوم کرد
 گفت یا ابن الزبیر خوشدل باش که حسین غریت عراق مصمم کرد و انید همه میرود و مجاز را تو نمیکند ارد
 و تو عرصه تمامه عالی خواهی یافت و چون امید در میدان مراد خواهی یافت و از ان پس باین
 ابیات مترنم گشت **یا لک من قنبر بمعمر ۱ خلی لک الجوفیضی واصفری ۲ و تقری ۳**
ما شیت ان تقری ۴ صیادک الیوا قتل فابشری ۵ ابن الزبیر در جواب هیچ گفت

و ابن عباس و مسلم و اند و کین نهبزل خود رفت و در بعضی روایات آمده که ابن عباس رضی الله عنهما
 با فاصله دو سه روز باز بخدمت حسین رضی الله عنه رفت و گفت که ترا قسم دهم که عزیمت عراق از
 دل بدر کن ترسم که فردا به تنگی و سختی پلاک شوی اگر دست ازین کار نداری چندی در اینجا اقامت کن
 تا موسم حج تمام شود و ملاقات اشرف اعیان اطراف دست دهد و رای ایشان نزد تو پیرایه ظهور شود
 از آن بعد هر چه مقتضای رای شریف باشد بران عمل فرما حضرت حسین اقبال این معنی نمود و ابن عباس
 فرمود اندیشناکم که بر مثال عثمان تو هم در میان زنان و دختران کشته شوی و الله چنان بدارم که
 قصاص عثمان از تو می ستانند فان الله وانا الیه راجعون حسین فرمود ای ابا العباس تو پیر شده
 بمقتضای سن چنین کلمات میگوئی ابن عباس گفت اگر اندیش به عیب و منقضت نسبت بامن و تو
 نبودی در موسی تو چنگ زومی و اگر معلوم کردی که اگر موسی تو بکشم تو اقامت اختیار کنی البته بران
 اقدام نمایم لیکن گمان من چنین است که تو با این جسارت هم از اراده خویش دست نه برداری
 حسین گفت گمن در چنین و چنین موضع کشته شدن دوست میدارم از آنکه در که بقتل رسم و حرمت
 که از باعث من بهتک رسد ابن عباس با دیده پر نم و دل پر غم از اینجا بدر آمد و چون حدیث سفر
 بکوشش ابی سعید خدری رضی الله عنه رسید بخدمت آنحضرت فایز شد و عرض کرد که ای ابا عبد الله
 من شمار از راه نصیحت و شفقت بعرض میرسانم و شنیده ام که جمعی از مجانب شما از کوفه عرضده است
 کرده اند ما شما بسوی ایشان متوجه شوید ترصد که این اندیش از ضمیر خود بهر کنی و هرگز عینان عزیمت
 بسوی ایشان متوجه نسازی و از پدر تو علی رضی الله عنه شنیده ام در کوفه میفرمود که آبا با شتران
 خواهند زد و بخدمت تو حاضر خواهند شد و تو بیرون شوی در قوت و عدت حضرت حسین در این جزئیات

وگفت که در امر خود از خدا تعالی استخاره میخواهم و چون عمره بنت عبد الرحمن از رفتن آنحضرت اطلاع یافت نامه نوشت و باطاعت و لزوم جماعت امر نمود و از خروج و مخالفت مانعت ساخت و در آخر نامه تحریر کرد که برین هم تو اگر مخالفت نمائی گویا بصرع خویش شتاب میکنی و از عایشه رضی الله عنها شنیدم و ام میگفت که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم میفرمود که حسین بر زمین با بل نقتل ^{خدا} چهرت حسین نامه بخواند فرمود اکنون مرا ضرورت است که بصرع خویش شتابم و ابو بکر بن عبد الرحمن عادت بن هشام از رفتن آنحضرت آگاه شده بخدمت آنحضرت در رسید و گفت ای ابن عم اهل کوفه باید در برابر او تو آنچه سلوک کرده اند دیده و باز بهمت بجانب ایشان میکاری ایشان بنده و درم دنیا اند کسیکه نصرت تو وعده کرده است با تو مقابله خواهد ساخت و کسیکه عقد محبت و موالات است ترا خواهد گذاشت حضرت در جواب فرمود جز آنکه الله یا عم خیر الله تعالی هر چه میخواهد لابد که بوجود آید ابو بکر گفت که انا لله وانا الیه رجوعنا حضرت را عند الله بشمار می آوریم و عبد الله بن جعفر و از رفتن آنحضرت اطلاع یافت کتابی نوشت و بایمان غلیظ موم که نمود مضمونش همین که بر قول و فعل کوفیان اعتماد نشاید کرد و بجانب ایشان متوجه نباید شد آنحضرت رضی الله عنه در جواب آن ارقام فرمود که من رسول الله صلی الله علیه و سلم را بخواب دیدم و مرا بچیزی ارشاد فرموده اند جهت امضای آن بگو در رفتن ضرورت و تا آنکه بکار خویش نگرایم احدی را بران اطلاع نه هم عمر بن سعید بن العامر که بنده حرمین بود با آنحضرت نوشت که از حق سجانہ مسالت میسازم که ترا الهام راه درست نماید و از زبونها مسخره دارد و بکوشش من رسیده که عزیمت عراق میمهم داری ترا از مخالفت در پناه حضرت بارگشانه می آورم و اگر خونی در دل خود میداری بجانب من متوجه شو تا ترا امان دهم و احسان و نیکوئی بجای آورم

حسین رضی اللہ عنہ در جواب زینب تسلیہ ساخت کہ از تخریر این کتاب ارادہ احسان و نیکوئی در خط
 راہ یافته است اللہ تعالیٰ در عوض آن جزا خیر در دنیا و آخرت نصیب کند و ما کما ہی مخالفت نکنیم
 آنکس را کہ بر مہر حق دعوت نماید و عمل نیک بجای آرد و میگوید کہ اننی من المسلمین و بہترین امان امان اللہ
 است جلشاند و در دنیا از خدا ایستالی آنکس نے ترسد کہ ایمان با خدا ایستاید شدہ است و از اللہ بجا
 مسالت داریم کہ خوف خود کہ موجب امان روز قیامت است نصیب کند و زید بن مسعود
 ازین بزرگ حضرت حسین اطلاع یافته بخدمت ابن عباس نامہ نوشت مضمونش اینکہ حسین از مدینہ
 برآمد و بیت حرم را مخیم خود ساخته بہمع میرسد کہ کسی از اہل مشرق بخدمتش فایز گشتہ در فہم خلافت
 اور اتحریر و ترغیب میدہد اگر امر چنین باشد رسوخ قرابت را شکستہ است و رشہ رحمت
 کستہ و احوال اہل مشرق بر مرآت ضمیر منیر آن دوست صمیمی نیکو روشن است و کیفیت آنحضرت
 بار بار بہ محکم امتحان و تجربہ رسیدہ از آنجا کہ آن محبت منزلت منظور الیہ و بزرگترین دوست
 بنی ہاشم اند بکارش مے درآید کہ حسین را ازین داعیہ باز دارند تا باعث تفرقہ در میان اہل سلام
 نشود و السلام و این ابیات بقریش کہ در مکہ و مدینہ سکونت میداشتند نوشت
 یا ایہا الواکب العاد مطیتہ : علیٰ عذافرہ فی سیرہا فخم : ابلغ قریشا علیٰ نال المزاج
 بدینی و بہن حسین اللہ والرحم : و موقف بفناء البیت اللہ : عہد الالہ ما توفی
 بہ الذم : غنیتم قومکم فخر اباکم : لعمرحصان برہ کرم : ہی التي لا یدانی فضلہا
 احد : بنت الرسول و خیر الناس قد علموا : و فضلہا لکم فضل و غیرکم : من فوقکم
 لهم من فضلہا قسم : انی لاعلم اوطناک عالمہ : والظن یصدق لعیانافیت نظم :

ان سوف يترككم ما تدعون بها ؛ قلى قهاذا كمر العقبان والرخم ؛ يا قومنا
 لا تشبوا الحرب اذ سكنت ؛ وتمسكوا بجبال السلم واعتصموا ؛ قد خرب الحرب
 من كان قبلكم ؛ من القرون وقد بادت بها الام ؛ فانصفوا قومكم لا تهلکوا
 برحاً ؛ فرب ذى برح ذلت به القدم ؛ ابن عباس در جواب ارقام فرمود که امید دارم
 که خروج حسین بنابر امریکه ترا کرده است نباشد و آنچه باعث الفت بود و نایرنا در اسطغی وارد
 نصیحتش را از ان در بیع نخواهم نمود و چون خبر سفر وی رضی الله عنه بسامع برادرش محمد بن الحنفیه
 رسید چندان بگریست که طشتی بنابر وضو پیش او نهاده بودند از سر شکب او پر کردید و حسین قائم
 به مدینه فرستاده زنان و دختران خود و چند زنان دیگر که آنحضرت را ملاذ و لمجای خود ساخته بودند ^{بطلبید}
 و جوانان بنعلب عبد المطلب را که از بار عیال سبکبار بود در خواست نمود تا فزوده مرد از بنی عبد المطلب
 دیگر چند زنان قرابت فایز خدمت گشتند و محمد بن الحنفیه نیز همراه ایشان بکر رسید و گفت که
 خروج درین وقت مناسب نیست و هر چند درین باب مبالغه نمود اما حسین رضی الله عنه اقبال آن
 نفرمود پس ابن الحنفیه اندو یکین گشته فرزند ان خود را همراه حسین روانه کرده مجوس داشت حتی که
 حسین رضی الله عنه را ازین معنی کرد طال بر او امن خاطر نشست و محمد را فرمود جایگه من میروم فرزند ان
 خود را از ان باز دارم محمد گفت مصیبت تو زیاد از مصیبت فرزند ان خود است لیکن و ران چه
 ناید ؛ که تو گشته شوی و اینان نیز همراه تو گشته شوند بعد از ان امام حسین سران کوفه را گشتن
 بودند همراه گرفته و مالی برادران خود را جمع کرده هر یک از خور حال او عطا داد و بجهت عورات
 و طفال خویش عملها را بیت کرد و چون که آنحضرت رضی الله عنه از مدینه رو بر کیشنه بیت هشتم

در چهل و نهم برآید شب جمعه سیوم شعبان فایز که گردیده ماه شعبان در رمضان و شوال
 روزی القعه را در حرم گذرانده بود هشتم ذی الحجه روز سه شنبه سنه الیه را بیت اقبال بسوی کوفه نرسید
 جمیع اهل مکه را از سفر او اندوه و طلال زیاده از حد ره یافت و همه یکبار عکسین شدند و چهره ها از ترس
 حسرت تر کردند ابو مخنف از عبد الله بن سلیم اسدی و منذر بن اسمعیل اسدی روایت میکند که ما از
 کوفه جهت ادای مناسک برآیدیم چون روز ترویبه که هشتم ذی الحجه است بکه داخل شدیم دیدیم که
 حسین بوقت چاشت میان حجر و باب استاده با ابن الزبیر تکلم می نمود و شنیدیم که ابن الزبیر بگوید مسکفت
 که اگر رای شریف تو اقتضایاندر میان ما اقامت فرمای تا با تو صحبت کنیم و تولیت این امر با تو بسیار
 و آنچه فراخور حال خود باشد مساعدت و مناصحت نمایم و موازرت و معاونت را در باره تو از
 دست نگذاریم حسین در جواب فرمود که از پدر خود شنیدم و ام میفرمود که برای که گشایست که حرمت
 مکه را استحل خواهد ساخت و گشته خواهد شد دوست ندارم که من آن گشای ششم ابن الزبیر کفایت
 در مصیبت در اینجا اقامت کن و ولایت امر با من تفویض فرما که در اطاعت و فرمانبری تو کوهی نمیخیزم
 حسین فرمود این هم اراده ندارم از آن پس هر دو تا در خفیه کلام میکردند تا آنکه وقت نهم روز صدای
 دعای مردم که متوجه می میشوند بکوشن ما رسید حسین از اینجا برآید و طواف کعبه نمود و میان صفا و ذ
 سعی کرده موسی تراشید و از عمره حلال شده متوجه کوفه گشت و ما همراه مردم به منی رفتیم زبیر بن جراح از
 محمد بن ضحاک روایت میکند که چون حسین متوجه کوفه گردید و گذریش در حرم افتاد این ابی انشا
 فرمود **الا و عرت الشوام فی فلقی الصبح مغبرا و لا اطلعت یزیدا ههنا یوم اعطا**
مخافة الموت جهاء و المنايا یرصدان احیدا ههنا چون حسین رفتی آنکه عنده دو اواز کوفه شد

مردان کتابی نزد ابن زیاد روانه ساخت که حسین بجانب تو متوجه شده است وانی که او فرزند فاطمه
 دختر سرور عالم صلی الله علیه و سلم است و کسی دوست تر نزد ما از حسین باقی نمانده و تواند شیشه کن از آنکه
 بر نفس خود غباری با نگیرد که از آنچه می رسد نباشد و عوام آنرا فراموش نکنند و ذکر آن باقیام قیامت با
 و السلام و سعید بن عمرو بن العاص نامه باین زیاد نوشت که حسین بن علی بسوی تو متوجه شده و در منزل او
 تعف است که بندگی گیر و چنانکه غلامان میگیرند ز سیرین بکار روایت میکنند که یزید نیز نامه باین زیاد نوشت
 و مضمونش این بود شنیدم که حسین بابر کی همت بفرستد و عثمان عزیمت بسوی گو و منطف ساخته
 از میان ازمنه زمان تو باین امر متلاک کرده و از میان شهرها شهر تو باین لشوب رسیده و از میان
 حال تو باین فتنه گرفتار آمده و در طبیعت او عنف و در شتی است که بر مثال غلامان بندگی گیر و بعضی
 عنوان صحیفه را باین مضمون نگارش کرده اند شنیدم که حسین بجانب عراق متوجه شده و لازم که تو
 دید با برابر اهداری و سرزنگان راه بحفاظت طرق و مسالک سپار و بر طنت محجوس کنی و بر همت خفته
 نمائی مگر کسی که با تو مقاتله نکند با و در مقام قتال و جنگ قائم نشوی و هر چه از کوف ایف روی نماید یا بجانب
 اطلاع سازی و تاخیر درین باب هرگز مجوز نداری و السلام و چون حسین رضی الله عنه از کوف بیرون آمد
 عمرو بن سعید بن العاص نایب حرم بسر کردگی برادر خویش یحیی بن سعید بن العاص سرهنگان را
 در عقب امام حسین فرستاد تا او را بازگردانند چون آن سرهنگان به امام رسیدند گفتند که حکم
 امیر است که مراجعت کنی و اگر اجابت نمائی ترا از رفتن مانع آنیم آنجانب با و امتناع نموده نزدیک آن
 شد که میان هر دو زمین محاربه دست دهد این خبر بعمرو بن سعید رسید او از فتنه ترسیده رسولی
 فرستاده سرهنگان خود را بازگردانید چون حسین آنها را که هشتمه شیشه کن روانه شد یحیی ندان کرد

که با حسین از خدا خوف نداشتی و از جماعت بیرون شوی و میان مومنان که کلمه ایشان مجتمع است
 بنک تفرقه اندازی حسین رضی الله عنه تلاوت فرمود که لی عملی و لکم عملکم انتم برئین ما عمل
 وانا برئین مما نعملون چون امام حسین رضی الله عنه پیغمبر رسید قافلہ یافت که بجز بن زیاد حمیری
 نایب مین و رس و طلبه بریزد دستاوه بود آنحضرت آزاد گرفت و شتر از باجرت گرفته مزد آن جوان
 شتر بان نمود و چون عبداللہ بن عمر بکر رسید دید که حسین متوجه عراق شده است از نجاشتافتنه
 بر سر منزل سوم باد طاقی شده پرسید که کجا میری حسین فرمود که بگوذ میروم و کتب اهل عراق کج پیوست
 اعتراف کرده اورا طلبید و بودند نمودن این عمر گفت بجانب ایشان متوجه نشوی چه جبر این مشین مغیر خدا
 صلی الله علیه وسلم آمد و اورا میان دنیا و آخرت اختیار داد سرور عالم صلی الله علیه وسلم آخرت را
 اختیار فرمود و تو بعضی از رسول خدا صلی الله علیه وسلم هستی و الله از شما هر که کسی والی این امر نخواهد شد
 و الله تعالی آنرا از شما برکزد و امید هر که سبوی چیز بکند در حق شما بهتر است حسین طمس او را قبول نکرد این عمر
 معانقه کرده زار بگریست و گفت استود عک الله من قبیل نجی بن مغیر و روایت میکنند که
 ابن عمر میفرمود و عجل حسین قدره و عجل حسین قدره و الله اگر من او را پیش از خروج یا قسمی او را
 نکند اشتمی تا دام که بر من غالب آمد و برود بنی هاشم این امر مفتوح شده و بر بنی هاشم ختم خواهد یافت
 هرگاه بنی که هاشمی مالک تاج و کین کردید و عمر زمان پایان رسید و چون حسین رضی الله عنه
 بمنزل صفاح رسید فرزوق شاعر را دید که از جانب عراق می آید و بگه میرود آنحضرت اسلام کرد
 و بدعای خیر می نمود آنجناب از وی پرسید که مردم عراق را چون گذاشتی گفت علی الحبیب سقطت
 یا ابن رسول الله دلها ایشان باست و شمشیرهای ایمان با بنی امیه است و تقضا از آسمان بازل میشود

والله سبحانه تعالی هر چه خواهد بکند آنجناب فرمود که راست گفتی فرمان مرخصی است پیش ازان و
 بعد ازان میکند هر چه خواهد و پروردگار ما هر روز در شان دیگر است اگر قضا با آنچه دوست میداریم باز
 شود بر نعمتهای وی شکر گذاریم و اعانت کننده بر شکر دوست اگر قضا میان رجاء خایل شود باکی نیست
 اورا که نیت حق دارد و در سریرت از حق سبحانه می ترسد پس حسین نا قدر حرکت داد و سلام گویند
 جدا شد و چون بذات عرق رسید کتابی از نزد عبد الله بن جعفر که همراه پسران خود عون و جعفر
 روانه کرده بود رسید مضمونش اینکه بجز ملاحظه کتاب من خدا را از اراده خود مراجعت فرمائی
 و همیون تمهت را ازان باز داری و مرا کمال اندیش در خاطر راه یافته و غبار طمان بردا من نصیحت
 که باین اراده که متوجه شده ام که تو در آن ظاهر هست و استیصال اهل بیت تو در آن متصور از آنجا تو
 علم لادیان و امید گاه مومنان هستی اگر درین ایام هلاک شوی نور اسلام منطفی خواهد شد و روز روشن
 مومنان چون شب تاریکی نور و ضیاء خواهد ماند مگر این که صرف اراده سفر خجندی از لوح باطن حک
 فرموده توقف درزی که من نیز بر جناح استعجال شرف اند و خدمت شوم آران بعد عبد الله بن جعفر نزد
 عمرو بن سعید رفقه گذارش کرد که خطی از طرف خویش بنام حسین رضی الله عنه تحریر نماید در فوق و در ابر
 در آن اشکارا کرده اند و از بر وصله و محبت و امان اورا اطمینان کلی دهد و حسن سلوک مرعی داشته
 مسالت مراجعت نماید شاید که حسین باطمینان خاطر مراجعت فرماید و فرمود کتابی حسب دلخواه خود
 تحریر فرموده پیش من بیار تا من خود بر آن ثبت نمایم این جعفر کتابی خاطر خواه خود نکاشته حاضر آورد
 و گفت که هر دو پسران تو با من روانه سازم و کتاب را بکنین خود نقش بسته برادر خود یحیی را همراه اورا
 کرد چون مرد و با حسین ملاقی گشتند و کتوب باین سبب در خدمت حسین رضی الله عنه رسانیدند

آنحضرت مضمون کتاب بمطالعہ ذرا آورده فرمود که من سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم را بخواب دیدم
 و مرا بر امری نشان داد و اندامها آن متعظم دانم آنها گفتند که آن رویا بصیحت فرمود از مضمون رویا بجز
 اطلاع نگنم تا که پروردگار خویش ملاقی شوم و چون آنحضرت بطن الرمد رسید مکتوبی تحریر فرمود
 مصحوب قیس بن مسهر صدائی بگوید فرستاد مضمون آنکه نامه مسلم بن عقیل که مشعر بر اتفاق شما بر خلافت کن
 داشتیاق و آرزو مندی شما بر تو و من بود و حال آنکه شما در نصرت و معادنت تاخیر و تسویف
 جایزند اشتید من رسید خدا تعالی افضل خراب و زکار فرخنده آثار شما بر سنانا ده سی شما را در حق
 من ضایع کرد اناد و من بود شنبه ششم ذیحجه محل سفر بستانم بعقب مکتوب انشا اللہ عنقریب میسم
 و چون رسول من در آنجا فایز کرد و شما حرم و احتیاط بکار برید و مرا اسم کیاست و جدا از دست دهید
 قیس نامه را برداشته رو بگوید نهاد از آنجا که ابن زیاد از تو و من آنحضرت خائف گشته حرم و احتیاط
 را بکار برده را با مردم کاری سپرده بود چنانچه حصین بن سیر را با جمعی از لشکر شام در مقام قادیسیه
 گذاشته بود و حضرت امام ازین آگهی نداشتند چون قیس بمقام قادیسیه رسید او را گرفتار کرده
 بسمت کوفه آوردند ابن زیاد امر کرد تا او را بالای قصر برودند و امر کردند که کلمات ناخوش که زبان را
 یاری ذکرش میت در حق حضرت یسوب المومنین علی و فرزند ارجمندش حسین رضی اللہ عنہما بزرگان
 آورد رسول زباز بجهت و سپاس شناسا کرد و گفت که حسین بن علی برگزیده عالم نبند رسول اکرم صلی اللہ علیہ
 و آله و سلم کجا که موضعی قریب بطن رمد است شرف ورود فرموده و مرا بر اسم است خویش سوی کوفه روانه
 نموده شما اجابت دعوت نمائید و کردن اطاعت از امرش بپسچید و قول او را بسمع قبول گوش کنید
 از ان پس لعنت بر ابن زیاد و پدرش نمود و طلب مغفرت و ترحم در حق امیر المومنین علی و حسین رضی اللہ عنہما کرد

این زیاد آمد کرد تا او را از بالای قصر زیر انداختند که اعضایش از هم گسسته بر جبهه شهادت رسید
 و گویند که چون از بالای قصر انداختند معنی از حیات در و باقی بود و بسان مرغ بسمل مطیع عبد الله بن عمر
 سبقت کرده به تیغ تیز طغش برید و گفت خواستم که او را ازین ریخ و الم نجات دهد و گویند که
 که قیس نامه آنحضرت نیامد بلکه عبد الله بن قیظ که برادر رضاعی آنحضرت بود نامه آورد و این رخسار
 و الله اعلم و چون آنحضرت بذات عرق رسید بشر بن غالب دید که از کوفه می آید پرسید که از
 کوفیان چه خبر داری بشه گفت یا ابن رسول الله شنیده که الکوفی لایونی فرمود راست گفتی
 چون حضرت حسین از انجار روانه شده بغزات که نزدیک حاجرست رسید دید که عبد الله بن
 مطیع بکناره دریا فرود آمده است چون حضرت را دید دو ان دو ان رسید و بشرف ملازمت
 نایز گردید و بعد سلام و معانقه بعضی رسانید که پدر و مادرم فدای تو باد یا ابن رسول الله شنیدم که
 خبیب روج تو از حرم چه بود امام فرمود مکاتیب کوفیان طلب ایشان ابن مطیع گفت یا ابن رسول الله من ترا
 پیش ازین میالغ گفته بودم و از تو جان صوب مانعت ساخته یا ابن رسول الله حرمت اسلام را
 نگاهدار ترا بخدا سوگند میدهم که حرمت قریش در مذمت نگاهدار و الله تو آنچیکه در دست بنی امیه است
 اگر طلب کنی ترا بقتل خواهند رسانید و اگر نوشته شوی از هیچکس اندیش و هر اسنخ خواهند داشت
 و ترا بخدا سوگند میدهم که رفتن کوفه را ترک کنی و نفس نفیس خود را بر بنی امیه معروض نهاری حسین اقبال
 اینمندی فرموده پیشتر روانه شده و در اثنای طریق یکی از اعلام بنی مکرمه ملاقات شد و از باعث توجبه امام استغفا
 نمود امام فرمود که خیال کوفه را در سر دارم گفت ترا بخدا سوگند میدهم که رو ازین جهت بگردان
 چه پیش تو کسی نیست که از تو مدافعت اعدایه و با تو در مقام کارزار معاونت کند و الله تو بر سیف و سنان

میردی کسیکه ترا طلبیده اند اگر تا تو مشارکت نمایند و با احد جنگ سازند تا نوبت جنگ با تو نرسد
 و امر میا باشد در آنوقت شاید که اقدام نمائی اما چون حال برین منوال نباشد اقدام مناسب نمائند
 حسین رضی الله عنه جواب داد آنچه گفتی بر من پوشید و میت دکن الله بر امر خویش غالب است
 پس حضرت حسین از منزل پیشتر روانه شد و آنچه بر مسلم گذشته بود هیچ خبر نداشت چون بمنزل او رسید
 چشم مبارکش بر خیمه که در حوالی رود منصوب بود افتاد پرسید که صاحب خیمه کیست گفتند زهر بن
 العقیق است و او در آن اوان از مناسک حج فراغت یافته عثمان غزیت بجانب کوفه نهاد و تو
 امام حسین او را طلبید زهر بن بابت کرد و زوجه او گفت سبحان الله سپهر رسول خدا بطلب تو میفرستد
 و تو قافل می نمائی این سخن موثر افتاد زهر بن در خدمت حضرت حسین شتافت و چون از نزد وی ^{فرستادند}
 بیرون آمد فرمود تا خیمه خود را بر کند و قریب بخیمه حضرت حسین بنزد و زن خود را خصمت داد تا نزد
 برادر خود بکوفه رود و با یاران خویش گفت که هر که از روی شهادت در سر باشد با من موافقت
 نماید و هر که امیل وطن و ضمیر بود و از شهادت کاره باشد مفارقت گزیند همه یاران از روی امرش
 کرده و بکوفه نهادند و زهر بن کبر خیمت آنحضرت محکم بسته روان شد آورده اند که عبد الله بن سلیم اسد
 و مزرعی مشتمل اسدی در آن حین بنا بر حج رسیده بودند چون از مناسک حج فراغت حاصل
 کردند همت ایشان بر آن مصروف گشت که حضرت امام را بجلدی دریافته بشرف نماز منت سعاد اندوز
 جاوید شوند چون در بنیام رسیدند دیدند که مردی از بنی اسد در راه با آنحضرت پیوسته است خویش که
 از روی سخن نماید لیکن چون وقت را مساعدت نیابند او را که هشتاد و هشت روز است در این مردود که با آنحضرت
 طوق گشته بودند باین کس گشته اند و دستگشای احوال آنطرف نمودند آمد و گفت که من بکوفه بودم کس مسلم بن ^{عقیق}

امانی بن عروه را کشته چنانچه دیدیم که پایهای ایشان گرفته در بارها میکشیدند آنها را و اسد بان این واقعه
 را بدیده سمیع همایون رسانیدند حضرت حسین انالله وانا الیه راجعون را که بر زبان آورده آن
 هر دو مرد کشته که ترا بنده اسو کند میدیم که بر نفس خود و این میت خود رحم کن و از رفتن گوئی که نشسته بوطن
 خویش مراجعت نما فرمود که لاخیر فی العیش بعدهما یعنی از یاران گفته که جناب بمثابة مسلم نیستند
 اگر آنحضرت بگوئی شریف برند مردم البته بشرف خدمت مسامحت کند و در بعضی روایات آمده
 که چون بنو هاشم بپناه حضرت حسین رضی الله عنه بودند از واقعه پد خویش اطلاع یافته کشته که با بعد از
 مسلم زندگانی نینجا ابریم و ما باز نگردیم تا کشته شویم و چون بموضع عقیق رسید مردی از بنی مکرمه طاقی
 شده اظهار کرد که این زیاد و طلب تو شکری کران روانه نموده است و از قادیسیه تا عذیب مکه را
 متعین کرده و چون بمنزل زباله رسید رسول عمر بن سعد بنجد مت آنجناب فایز کردید و مکتوب او را با آنحضرت
 رسانید مضمون آنکه اهل کوفه چنانچه شنیدیم ایشان است غدر و بیوفائی نموده مسلم را تنها گذاشته اند تا رسید
 با او آنچه رسید و امانی بن عروه نیز حلف تیغ بیدریغ کردید و رسول عمر آنحضرت را از واقعه قیس بن مسهر
 کرد از مکتوب عمر بن سعد امام حسین را یقین شد که مسلم جام شهادت چشید و چون در راه میرفت
 بسیاری از عرب با دیده نشین همراه می شدند هر گاه حضرت از وقوع حادثه مسلم خبر یافت منادی کرد که
 اهل کوفه که با ما نزد محبت و نصرت می باخته ترک رفاقت کرده راه بیوفائی پیوندند هر که از شما بخوابد
 راه خود پیش گیرد که ملامتی از جانب ما بر حال او عاید نیست و ذممتی نسبت او نداریم جمعی که از اطراف
 پیوسته بودند مفارقت را بر موافقت اختیار کرده متفرق شدند و در رکاب آنجناب بجز خواص اصحاب
 که از کربلا جان در فدای آنحضرت داده بودند کسی نماند و باعث ندادادن و رخصت فرمودن این بود

با دینش نشان متابعت اختیار کرده اند مگر محض ظن اینکه بزرگوار در قبضه ایشان آمد دست و مرم
 یجا مطیع و منقاد شده اند هر گاه کجای احوال بر ایشان ظاهر کرد و البته بزرگوار بخوابیدند مگر کسی که
 مان در محبتش باخته است آن قصه وقت سحر آنحضرت علامه را تا کبید فرمود که امر و ز آب از عادت پیوسته
 زیاده بردارند و از آنجا کوچ کرده به بطن عقبه مجیم سرد اوقات سعادت ششم است **مجلس هشتم**
 در بیان رسیدن آن سید نشان در بیابان و مقابله نمودن با مخالفان - آورده اند که چون پور
 زیاد از مقدم آنحضرت خایف بود با بر آگوزد که ضبط طرق و شوارع نماید و در مخالفت شتبا
 و عقبات بکشند چنانچه حصین بن نیر را بقادسیه فرستاد تا ما بین واقعه و شام و بصره نگاه دارد
 و در بن نیر را با پاهای سوار روانه کرد که اگر بر حسین قدرت یابد آنجناب را بکوفه رساند پس هر گاه حسین
 رضی الله عنه از مقام گاه خود کوچ کرده به سر رسید خدام را امر فرمود که آب بسیار همراه خود بگیرند
 و از آنجا پیش رفت تا آنکه میان آنحضرت و میان قادیسیه فاصله سه میل مانده بود و از کوفه بفارق
 دو مرحله واقع بود ند پاسی از روز برآمده بود که شخصی تکبیر گفت حسین فرمود تکبیر چه گفتی گفت نخل را
 می برم این مرد خیل را دیده بطریق استعارت بلفظ نخل او اگر عبد الله بن سلیم و مرزی مشتمل گفتند
 که درین مقام گلستان کجاست حسین فرمود شما آنچه میدانید او نیز همان دید گفتند که سواران آیند
 حضرت نام فرمود ملازمی بدست آرند تا پشت را بان چاه داد و از یک جانب متوجه اعدا شد
 گفتند درین نزدیکی موضعی است که آنرا ذو جسم گویند بان سمت متوجه باید شد پس در بجانب سیاه رفتند
 و در آنجا رسید و فیما غیب کردند چون کتاب نسبت الی سید حسین یزید که مقدمه تاریخ کوفه
 بود با نیز از غزوه جنگی رسیده در مقاله ایشان قیام فرمود حضرت حسین کسی فرستاد تا امانت کرد

که بهترین سپاه کیت هر از نام و نسب خود الطلاع داد آنحضرت فرمود که ای هر چه خیال داری گفت
 این زیاد مرا فرستاده که تزار ما کنتم که باز کردی و نگذازم که بطرف دیگر روی بلکه لازم تو باشم
 تا دروازه کوفه و گویند که هر آنحضرت را گفت رای آنست که تو از اینجا مراجعت نمایی چه دروازه ای
 عافیت مسدود اند و این زیاد آهنگ هلاک تو دارد حضرت حسین اراده مراجعت نمود برادران
 و فرزندان مسلم گفتند که ازین رو نکرد اینیم تا که بدله خون مسلم نکیریم و با ما همه کشته شویم حسین فرمود
 که لاخیر فی الحیوة بعد کم اوجف روایت میکند که چون حسین سپاس غنیم را دید دستها
 بلند کرده این دعا بخواند اللهم انت ثقتی فی کل کرب و مرجائی فی کل شداء وانت
 لی من کل امر نزل بی ثقة و عداة فکم من هم یضعف فی الفواد و تقفل فی الحیلة
 و یخذل فی الصدیق و یشمت فی العدو فانزلت بک شکوة الیک رغبة فی
 الیک عن سواک ففرجت و کشفته و کفینتیه فانتم لکل نعمة و صاحب کل حسنة
 و منتهی کل غایة چون وقت نماز ظهر رسید حضرت حجاج بن سروق صحفی را امر فرمود تا اذان
 دهد و خود از بسته و در دوش انداخته و نعلین در پاکشیده از خیمه بیرون آمد و بر پا خاسته
 بر شمشیر خود کبیه زده و کراغ بالا در میدان تحمید باری دو انید و پس سپاس ستایش گفت که ایها النبا
 من رو با منصوب نیاروم و عزیت اینجا نب نکر دم نار سولان شما متعاقب و ما همای شما متواترین
 رسید که بسرعت هر چه تا ستر متوجه دیار ما باید شد که امامی نداریم که در نماز اقامه با و کنیم اگر تو در میان ما
 باشی احوال بریشان باجمع کرد و جهات دنیا و آخرت ما انتظام پذیرد حالا اگر در عبود و موافق خود
 راسخ هستی تجدد آن پرور ازید تا از اطمینان خاطر قدم در شهر شما نهیم و اگر از رعیت و متابعت خود

پشیمان شده اید اطلاع دهید تا من عثمان غزیمیت بر تاقچه بهر جانب کنوایم بروم مخالفان این سخن
 شنیده سر او پیش انگند ندیس موزن اقامت صلوة گفت حضرت از هر پرسید که تو در نماز اقامت
 میکنی یا با اصحاب خویش جدا میکنی حرافی حرکت که آنجناب نماز که از من اقامت میکنم یعنی از آن
 حضرت حسین پیش رفت و حر با شکر خود با او اقامت کرد پس از فراغت نماز آنحضرت در حیمه خود داخل شد
 و حر با شکر کاغذ باز رفت چون وقت نماز عصر رسید حضرت امام با قیامت صلوة در زید و بار دیگر
 سخنان سابق در میان آورد و حر بن زید سوگند خورد که من از این مکاتیب خبر ندارم که آنحضرت اعلام
 فرمود تا هر جن مکاتب که فیان آورد و در پیش حر بن زید و اصحاب او نینمزد و چند نام را از آنجا اند
 حرکت ما ازین زمره نیستیم که این کتابها تو ز ستاده اند در مقام حضرت تو در تو انیم آمد بلکه ما مور
 با نینیم که از تو جدا نشویم تا آنزمان که بگذرفته باشن زیاد ملاقات نمائی حضرت حسین فرمود که مرگ زید بن
 آسان ترست که ملاقات باشن زیاد نمایم و بعد از آن فرمود تا شتر از بار کرده مرده خود را سوار نمود
 و به بجا ز نهند حر و شکر او میان حسین و مقصد او حاصل شد آنحضرت فرمود ای هر غرض از بی حرکت
 هیت گفت مقصود آنست که ترا پیش این زیاد بریم چه باین ما موریم حضرت فرمود یا حر تکلمت الله
 چه اراده داری گفت اگر جز تو دیگر کسی این قول میگفت و بری خالتی که تو بودی می بود البته از تو نصیحت
 میکنم آنزن ما را اوقات نیست که نام مادر تو بخیر خوبی یاد کنیم حضرت فرمود اکنون بغیر از جنگ چه
 نیست و دست بقائمه تیغ برده از بنام بیرون کشید حرکت ما بکنک ما مور نیستیم ما را کاری دیگر
 فرموده اند که مره بعد از خری از بنو تقر بر که زیر و از طرفین کلمات خشونت آمیز گفته شد عاقبت حضرت گفت
 صواب آنست که ترک منازعت کرده ما تو بر ای رویم که نه موصل جان باشد و نه کوفه و تو درین باب

به یزید نکارش کن و من باین زیاد می نویسم تا به بینم که از این زیاد چه خبر میرسد شاید که الله تعالی چنان
 امر بوجود آورد که مراد آن عافیت راه یابد و گزندی از باعثش من بوزیر صد حسین عذیب قادی
 را ترک کرده راه جانب یسار اختیار کرده و بن یزید با سپاه خود همراه بوده و آشنای راه هر کف
 یا حسین ترانجه اقسام میدهم که بر نفس خویش رحم آر اگر تو در مقام سستی و جنگ آئی قوم ترا نخواهند گذاشت
 و اگر با تو جنگ کنند ترا هلاک خواهند ساخت حسین فرمود ای از موت مرا می ترسانی چنان می نماید
 که مردی از او سن بنا بر نصرت رسول الله صلی الله علیه و سلم میرفت کسی از بنی اعماش گفت کجا میری
 که آخر هلاک شوی در جواب گفت من ماضی و ما بال موت، عار علی الفتی اذ اما نول
 حقا و جاهد مسلمان و آسی الرجال الصالحین بنفسه و فارق خوفان بعیش و
 یزید غمنا و این ابیات بر ویه و دیگر نیز روایت کرده اند القصد هر چون این سخن از جناب شنید
 کنار و گزیده میرفت تا بعد از بیانات رسیدند آن موضعی است که بهجین ابن النعمان جهت
 چراگاه در آنجا بودند دیدند که چهار سوار بقصد ملازمت امام همام می آیند و در حقیقت ایشان آسی
 از آن نافع بن طلاس است و دلیل آنها مردی بود طراخ بن عثمان نام داشت و براسپی سوار بود و این
 رجز میخواند یا ناقی لا ترعری من زجری و شمری قبل طلوع الفجر بخیر
 رکیبان و خیر سفره حتی تجلی بکریم التخر الما جلد الحر الرحیب الصدق الی
 به الله لخر امره ثم ابقاه الله بقاء الدهر و سوران چون قصه حضرت امام نمودند
 درخواست که میان ایشان عایل آید حضرت امام در این باره منع فرمود چون آنها از شرف اندام موسی سعاد
 آگین شد حضرت استفسار فرمود که حال مردم چیست مجمع بن عبد الله عامری که سر کرده آنها بود

گفت اعیان و اشرف آن که در مقام تیز و جنگ تواند چو شوتهای بسیار بایشان سیده و جواهرها ایشان از
درهم و دنانیر بر کرده نمایان از ابود خویش است نماید نصیحت ایشان در حق خود سخنان باید و با مردم لها ایشان با
بایل انداخته تیز خورد و از او بر خواهند حضرت امام پرسید از رسول من چیزی خبر دار می گفت که هم سال فرمود قریب مسه صد انگی گفت
آدمی حسن بن میراد از انشای راه گرفتار کرده نزد پور زیاد فرستاد بن زیاد او را امر کرد که ترا
و پدر ترا لعن نماید رسول بر تو و بر پدر تو صلوات فرستاد و بر این زیاد و پدرش لعنت کرد و مردم را
دعوت نصرت و اعانت تو نمود و از مقدم تو بشارت داد و پور زیاد او را از بالای قصر بزرگ
تاجان بجان آفرین گذاشت از استماع این حال از چشمها امام هم اشک جاری شد و این آیه
بخواند که و منهم من قضی نحبه و منهم من ینظر الیه اللهم اجعل منازلهم الجنة
نزلوا و اجمع بیننا و بینهم فی مسقر من رحمتک و مرغایب مدخول ثوابک
طراخ بن عدی زمین خدمت بوسید و گفت ای امام همام می بینم که بجز این جماعت قلیل کسی
بر یافت خویش نداری و مخالفان که اکنون همراه ایشان کافی و بسنده اند حال چنان است که
ظاهر که ذبحت نوازیده و سوار محلوست تا آهنگ تو نمایند ترا بجهت اقسام میدهم که اگر اختیار دار
یک و جب زمین پیش روی اگر اراد و با همراهِ من بیاترا بکوه می نامی برم که بچکس الطاقنت بنا
که بران کوه دست تطاول دراز نماید و ملوک عساکر و حمیر و نعمان بن منذر که قوت و کنت تمام
میداشتنند اما انبیا آن کوه رست ریشانش نشدند پس باید که آنحضرت در ان مقام چندتی
قیام و رزیده قوم اعدا و سلمی و طی را دعوت نمایند و من کفیل ده هزار مرد از بنی طی هستم که در پیشگاه
بجنگ و جدال دشمن خواهند پرداخت و مادام که مردی از انجا بیاید تا آنجا که بتو نخواهد رسید

حسین اور اہل عاقریاء فرمود اما از ارادہ خویش باز نیامد طراخ رخصت گرفته روانه شد و در آخر
 که سیاه انجم از طلوع صبح رو بفرار نهادند حضرت امام فرمود تا آب بقدر کفایت برداشته
 دو ال سفر کوس رحیل زنند اندکی از راه رفته بودند که زکس نازنین بنیم خوابی درآمد ناگاه از خواب
 کشت و فرمود انا لله وانا الیه راجعون والحمد لله رب العالمین مردم پرسیدند که حال چیست
 فرمود مردی را دیدم که بر اسب سوار است و میگوید که شامی شتابید و مرکب را اثر شامی آید پیشتم
 که آن نفسهای ماست که برای ما متصف گشته چون طباشیر صبح افق را نورانی ساخت نماز باد
 باجماعت گذارده مرا کتب تعجیل دادند و جانب بسیار در مسیر گرفته بنیموی رسید دید که از دو جازه
 سواری از راه کوفی آید چون قریب رسید بر حضرت امام سلام کرد و بر حرمین زید سلام کرده و کتب
 ابن زیاد را با او دانوشته بود که حسین را در منزلی فرود آرد که از قریه و حصن خالی باشد و آب
 کیان ندارد و عنقریب رسولان و لشکریان خود را در پی این رسیده و اندک هر کتب مطالعه
 کرده با امام داد و گفت که از امثال امر چاره نیست در همین مرحله فرود باید آمد تا من نزد او بتقصیر
 متهم و منسوب نگردم هر چند امام همام التماس نمود که در یکی از قری که قریب بود نزول کند اما در اض
 نشد زهیر بن القین المحاح حرمین زید را بدین حال مشاهده کرده با انتخاب گفت بگذار تا ما بن عت
 بخار بکنیم که جنگ کردن باین قوم آسان باشد از قتال با لشکری که از عقب خواهند رسید امام هم
 فرمود ای زهیر راست میگوئی اما من کرده میدارم که ابتدا بحرب کنیم و با هر کفت که در سیر با ما
 موافقت نمائی تا قدمی چند و بیکر پیش نباده نزول کنیم چون اندک مسافت قطع کردند مخالفان سر راه
 بحسین گرفته گفتند که بجای ازین مکان جایز نیست هم اینجا فرود باید آمد که فرات بهتر نزدیک است

حضرت امام پرسید نام این منزل چیست گفتند که بلا فرمود که این مکان کرب دجاست و گفت از غریب
حالات آنکه در زمانیکه پدرم علی رضی الله عنه متوجه صفین گشته بود من ملازم او بودم چون باین محل رسید
سوال فرمود که نام این موضع چیست گفتند که بلا فرمود این موضع کرب ابن میت است و این مکان جای
خون ریختن ایشانست بعضی از سر این سخن پرسیدند فرمود که اراده باری سبحانه و تقاضا چندین است
که طایفه اذآل نجه درین مرحله نزول کنند و ایشان رسد آنچه رسد این سخن گفته بقضاتن داده فرمود
که باره از پشت دو اب بر گرفته نمیدانند و این واقعه روز پنجشنبه دوم ماه محرم سال شصت و یک
هجری رونود روز دوم که سیوم محرم بود عمر بن سعد بن ابی وقاص با چهار هزار و گویند میت هزار
مرد بعزم جنگ حضرت حسین از جانب کوفه رسید گویند که چون آن امام همام در کربلا نزول فرمود
این زیاد نام آنکه نوشت مضمون اینکه یزید بن نامه نوشته که اگر حسین را بیایی یا خبر وی بشنوی زنها
بر بستر نرم نخسی و آب و نان نخوری تا او را بیعت من در نیآوری اگر ابا کند سرش را برداری
و نزد من فرستی اکنون ای حسین من ترا نصیحت میکنم بیا و بیعت یزید در آو اگر چنین نمیکنی جنگ را
آوده باش چون نامه با امام حسین رسید بر خواند و میزدخت و گفت حال آن قوم زبون است که رضا
مخلوق را بر غضب خالق اختیار میکنند و رسول را گفت که نامه را نزد من جواب نیست و جزای او جز
کله عذاب فی فرستاده پیش این زیاد آمده خبر نامه رسانید این زیاد و غضب آمده بحرب تعدد گشت
و عمر را باشکر جزا روانه ساخت بنده ضعیف میگوید که اکثر محققان خبر ارسال نامه بنی زینب را صحیح
بهین است که نامه نه نوشت و عمر را باشکر گران که بنا بر حرب و علم آمده بود روانه ساخت کیفیت اینجا
برین منوال بود که این زیاد بعد از گشته شدن مسلم بن عقیل عمال تعیین کرده بولایات فرستاد

از آنکه مشور و ولایت ری با اسم عمر بن سعد نوشته نزد او فرستاد چون آوازه توجّه امام همام بجانب کوفه
 شیوع یافت بن زیاد با عمر گفت که بحسبین پرده از عمر گفت ایها الامیر از محارب به حسین معاف دار
 و این امر را بدیکری گذار بن زیاد گفت منس ترا مبدول میدارم بشرط آنکه مشور و ولایت را نزد من فرستی
 تا ترا از ولایت آند یا مفرzol کنم عمر العاص منح و که چندی مهلت دهد تا از سر بصیرت جواب گوید پس ان باجاست
 مقرون گشت عمر با اصحاب و دوستان در باب محارب به شیدیان مشورت نمود همه یکبار او را ازین نیت
 مانعت کردند حتی که خواهر زاده اش حمزه بن منیره بن شعبه گفت زنهار بحسبین متوجه مشو و کمر دشمنی برو
 مبنده چه حرب باوی یکی از بزرگترین ماتمست و مستلزم قطع صلح رحم و الله که ترا ترک سلطنت و خزیج از
 دنیا بهتر از آنست که نزد خدا استعاری روی و بار خون حسین بر گردن تو باشد عمر گفت انشاء الله تعالی همچنان
 خواهم کرد پس عمید الله بن زیاد او را تهدید و تشدید نمود و بعزل و قتل ترسانید از آنجا که دیده بصیرت عزاز
 حب دنیا و ثروت کور کرده بود و دود امارت و ایالت بد باغ پیچیده بر قتل و استیصال او در آن
 کمر بست میان بست و از غایت خفته بنحی و غنوده دلی در نشیب غوایت فرو رفت و بسروبی زمره
 ضلالت کیش و سردکی فرقه شقاوت اندیش متوجه گرد بلا شد و در برابر امام همام فرود آمده همان لحظه
 رسولی پیش آنجنابان رساند که با آمدن برین ولایت چیست و باعث برین شور و غوغا چیست حضرت م
 ب فرمود که مردم کوفه بن مکاتیب نوشته اند که امامی داریم که از عهد همام دنیا و آخرت بقیام نماید و در
 باره آمدن بن جانان از حد گذرانیدند و من کلمات واهی ایشان فریخته رو بر او آوردم در خاطر قیام نمودن
 و کمره شقایق اینجا معلوم و صورت است که شایسته خواستم که بکه مراجعت نمایم درین مین هر بن زید مراد ازین
 آمده و از من بنهارت گمده مراد درین منزل و آورده است اکنون باید که قرابت بر یک میان بان است

و مرا بگذاری تا بوطن بالوف مراجعت کنم رسول جواب امام همام بهر رسانیدم گفت امیدوارم که میان
 من و حسین مقاتله و مقابله روند بدو به نیکوترین وجه این مهم دفع یابد بنابراین کتوبی باین زیاد فرستاد
 و از التماس امام حسین و او را آگاهی داد این زیاد در جواب او نوشت که ای عمر بنیت یزید بر حسین
 عرض کن چون او و متابعان او بیت کتد اعلام نماید منتظر فرمان بابا باش چون نامه این زیاد به سید
 گفت عقیده من آنست که این زیاد و طالب عاقبت نیست آن نامه را بار سولی که آمده بود نزد امام
 فرستاد آنجناب چنین جواب فرمود که هرگز نبخشن این زیاد عمل کنیم و فرمان او نبرم چون جواب
 امام مظلوم در گوش آن ناپاک شوم رسیدم نمود که آب از ایشان بازدار چنانکه باقی زکی عثمان
 بن عفان رضی الله عنه این معاطله داده بود و یکجاعت را بنا بر منع آب متعین کرد و عمر بن حجاج را
 بگردگی ایشان روانه ساخت تا که حسین و دیگر متابعان او را سه روز آب بازداشتند و این حادثه
 پیش از شهادت آنحضرت سه روز واقع شد عبد الله بن حصین ند کرد که ای حسین این آب بسین که
 مشا به آسمان استاده و تریک قطره از آن نوشی و آخر شدت تشنگی میری حسین رضی الله عنه
 مرا فرود را به عابد یاد کرد و گفت اللهم اقلله عطشا ولا تنفر له ابدا از آنوقت تشنگی
 بروی غالب شد هر چند آب می نوشید اما تسکین نیافت آخر تشنگی شوق گردیده مستحق غضب و عتاب
 گردید و بر عمر بن حجاج نیز دعا کرد تا وی از غایت تشنگی هلاک شد و چون عطش بر ساکنان خبیام
 داخل بیت سید امام استیلابا آنحضرت برادر خود عباس را بانسی سوار دیت پیاده بطلب آب
 فرستاد میان عباس و عمر جاریه واقع شد عباس غالب آمد و پیادگان مشکها پر از آب کردند و عباس و
 سواران بجهت ایشان قیام نمودند تا آب مشک را که رسانیدند آنحضرت حضرت حسین رضی الله عنه

بعمر بن سعد پیغام داد که چند مرد را همراه گرفته تا باینجا خود را برسان که با تو سری دارم و آنحضرت
 بیت سوار همراه خود گرفته برد عمر نیز با بیت سوار رسید در میان هر دو لشکر با هم طاقی شده
 سخنها پوشیده تا دیر نمودند گویند که آنحضرت فرمود با من یکے از تنه کار بکنید نخت بکنید آریه
 تا من از موضعی که باینجا آمده ام باز بهمان موضع روم اگر درین بابیناقش و آریه مرا مانع مشوید
 که پیش زید رفته دست بردست او نهم تا در شان من حکم کند و الا رخصت دهید تا بشغری از ثغور
 اهل اسلام رفته یکی اهل ثغر باشم و ترک قتال نمایم و گویند که آنحضرت فرمود ای عمر هر دو لشکر را
 درینجا کشته ما تو تنها بشام رویم عمر گفت می ترسم که پوزیاد منزل مرا در کوفه خراک کند حسین فرمود
 عمارتی از آن بهتر تو از آنی خواهیم نمود و گفت ضیعت های مرا خواهر گرفت فرمود من ترا در حجاب
 از مال خویش ضیعتها بخشم عمر از قبول کرد ابو مخنف از عقبه بن سہمان روایت میکند که گفت پوسته
 ملازم امام پیام بودم تا از زمان که شهادت یافت و هر چه سبکفت می شنودم بخدا سو کند که هرگز
 بر زبان نیارود که مرا بگذارد تا زید روم یا شغری از ثغور اهل اسلام باشم بلکه همین قدر پیغام
 داد که مرا بگذارد تا بکنایه از اینجا بیرون آمده ام باز کردم یا دست از من باز دارد که سرد
 جهان عرفینم و در مهاجرت او طان و مفارقت خلان روزگار گذرانم تا بینم که امر مردم آخر بچه
 سوال رسد عمر بن سعد التماس امام را اعلام این زیاد کرده پیغام داد این زیاد طلسم او را حاجت
 مقرون کرد که درین من شمر لعین برخواست و ظاهر ساخت شنیدم که حسین و عمر با هم مودت و
 الفت میدارند و اکثر شبها با هم شسته مشورتها می نمایند اگر حسین مقلد فلانده بیعت زید نکرد
 و در قلمرو تنها باشد مردم بچشم دگر درونی مکنند و این صورت موجب زیادتی قوت و مکنت او شود

مصلحت آنست که بحکم تو راضی شده بگوید آید اگر از وی عفو کنی بمنون منت تو کرد و تو زیاده را راضی شمر
 بنظر مستحسن آمد مکتوبی مصحوب شهر فرستاد مضمون آنکه ترا بجهت آن نفرستادم که با حسین طریق مرا
 و مواسا مرعی داری و شبها با وی بمصلحت و مشاورت پرداز می کردی اگر حسین و تابعانش بر حکم من
 رضا دهند او را با اتباع بگرفته فرستد و الا همه را بکش که شاق عاقی طلوم اند و شمر را تاکید کرد و اگر عمر بن سعد
 بفرمان ما عمل کند بهتر و اگر با او هستماع نماید و قدم در میدان جلاوت دراز سازد او را بقتل رسان
 و تو بجایش کوس ایالت و امارت بنواز درین اثنا عبید الله بن ابی المجل میاید عرض رسانید که عباس رضی الله عنه
 و جعفر پسران علی بر خاققت برادر خویش در آمده اند از آنجا که از زن عمیده ام البنین اند در سایه عاطفت امیر
 ایمن نشینند پوزیاد طمس ابن ابی المجل را اجابت نموده نامه امان نوشته پسران ابی المجل
 نامه را مصحوب غلام خود که مان نزد فرزند ان ام البنین روانه ساخت چون آنها مضمون نامه اطلاع
 یافتند گفتند که حاجت امان ابن سمیه نداریم و امانی بهتر از امانش از بارگاه الهی مسالت نمی نمایم
 چون شمر مکتوب پوزیاد بفرستاد عمر گفت بعد الله دارک و قبح ما جنت به و الله ظن من
 چنانست که درین امری که من با صلاح آن میکوشیدم توسمی نمودی تا این زیاد نام بر چنین عظمت
 نوشته ذر بار کتاب امری که مستلزم خذلان دنیا و آخرت است مرا تکلیف کرده شمر گفت اکنون
 اراده تو چیست بر حکم امیر امثال نمائی یا من بفرستام آن اشتغال نمایم آخر تو بگروه خویشین
 شوی عمر چون این حال مشاهده نمود بجزب امام حاتم سندگشت از سعد بن عبیده منقول است که امیر
 عمر سپانرا سیراب می نمودیم درین اثنا شخصی نزد عمر رسید گفت که پوزیاد جویری بن بدر قیمی را روانه
 ساخته و امر کرده که تو اگر بجزب مبادرت کنی ترا قتل نماید عمر این را شنیده بر اسپ خود سوار شد

و سلاح طلبیدہ بر خود راست کرد و نداد ادا کہ یا خیل اللہ اربکی و البشرے و پیاد کا زائبر
 سپرد و بعد نماز عصر منہضت کردہ معرکہ کا زاریا بہت و آنحضرت پیش خیمہ خود شمشیر در دست
 گرفتہ و سر خود را بر زانو ہنوادہ در خواستہ خواہر آنجناب زینب آواز مخالفان شنیدہ اور ابتدا
 ساخت امام تمام فرمود کہ حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم را آنجناب دیدم کہ گفت
 شبانکاه تو بجانب ما خواهی آمد زینب لطافت بر رخسارہ ما زین خود زودہ گفت یا ولیتا امام
 اور اتسکین فرمود و گفت لیس لك الویل یا اخیۃ خاموش باش آہ رحمن بر تو رحمت کن
 و عباس بن علی گفت کہ جمعی از مخالفان قریب خیمہا آمدہ ترا میخوانند امام تمام عباس بن ابی سوار
 نزد ایشان فرستاد تا معلوم کند کہ سبب آمدن جماعت چیست عباس استفسار نمود گفتند حکم
 امیر ابن زیاد آمدہ کہ یاد حکم او بیانیدہ و یا آمادہ جنگ شوند عباس کیفیت حال بعرض اقدس
 حضرت امام رسانید آنحضرت فرمود کہ امشب مہلت د مید تا فردا آمادہ جنگ شوم و بعد گفت
 بہر کیف امشب او شازا بازدار تا نماز گذاریم و استغفار کنیم و از جناب باری دعا مانا می حق تعالی میدا
 کہ من نماز و استغفار و تلاوت کتاب مجید و دعا را دوست دارم عمر درین باب با اصحاب خود
 مشورت نمود و از شمر استصواب کرد شمر گفت تو سبر کردی ما ما مورستی آنچه پسندرت
 باشد بدان عمل کنی عمر بن حجاج زبیدی گفت کہ سبحان اللہ اگر مردی از کفار و یلم مسالت اینچنین
 نماید طمس او را مبدول نمودن ضروری است تکلیف از فرزند رسول اجابت آن نشود قیس بن
 گفت اجابت او را مبدول داری و اللہ چاہ حسین باشا جنگ مستعد میشود و قوم با یکدیگر
 زجر و توجیح آغاز کردند و یکدیگر را علامت نمودند کہ شما از بدترین مردمانید کہ ذریت پیغمبر خود

فاضلترین بزرگان زمان خود را از او قتل میدارید الغرض عمر مسالت آنحضرت را اجابت کرده
 از نزد گاه مراجعت ساخت و این واقعہ بر روز پنجشنبه نهم ماه محرم رونمود و چونکہ فرزندان النبی
 یعنی عباس و غیره از بنی کلاب بودند و با شمر از جانب مادر خویشی داشتند و از پور زیاد در باره
 ایشان دستوری سابق رفته بود شمر نزد خیمه رفته آواز داد کہ ای فرزندان خواهر من شما از
 حسین دست باز داشته پای از متابعت او بردن نهمید تا از صد مادرا من شهید ایشان
 گفتند اگر تو فرزند رسولی با امان دمی بهتر و الا از امان تو هیچ حاجت نداریم شمر خجل و منفعل
 بازگشت آورده اند کہ آنشب حضرت امام ہمام یاران و برادران خود را جمع کرده حمد باری
 جلشاند بجا آورد و فرمود کہ قوم ارادہ من میدارند یکسیکہ از شما ارادہ اہل و دیار خود داشته باشند
 من اورا دستوری دادم درین میان شخصی مالک بن نضر نام بساط بوس عرض کرد کہ عیال
 بسیار دارم و دین مردم بر ذمہ من متعلق است مرا رخصت فرمائی فرمود کہ اورا شرمی تریب
 سازند تا شبشب خود را ازین درطہ ہلاک بساط نجات رسانند انکاہ آنحضرت گفت من بعیت
 شما را از ربقہ شما مخفی ساختم می باید کہ امشب ہر یک از صحاب من دست یکی از اہل بیت مرا گرفته
 در اطراف و کناف متفرق کردہ ما از محنت نجات و از کربت انفراج یابند و مخالفان چون
 مرا حاضر بیند عقب گیری نروند و بخت و جوش نپردازند برادران و فرزندان و بنی اعلم و انصاری
 جواب دادند کہ ما ہر کہ مضارقت کنیم چہ بقا خود را بعد از ما تو نمینویسیم حقیقی مسات تو شاد ہدایا
 کننا و پس آنحضرت با خویشان مسلم فرمود کہ ای فرزندان عقیل ما میکہ از مسلم کشیدہ اید شمارا بستند
 و ناوک غمش کہ بکوشہ دل شمارا سیدہ منور نیام نیافتہ بر خیزید و ملاذی بر ہی خود کبیرہ

جواب دادند که در مفارقت تو پیشی مالی آنوقت خواهد شد و رسوایی در دنیا چه مردم خواهند لغت
 که اینها در حیات دنیا می فارغت کرده بنی عم خود را که فاضلترین اعمام بود ترک رفاقت کردند و در آن
 خود را در چنین حالت گذاشته راه خود گرفتند و بیک تیر و نیزه در جنگ با وی مواسات کردند و شمشیر
 از نیام کشیدند بعد از تو عیاشی را پسندیده نسبت مال و تن و فرزند و زن نه آجان تو با در رفاقت تو
 جان در بازییم و سرانشار پامیت کنیم مسلم بن عوج سجدی گفت تا از جان رمقی در بدن مانده و نیزه
 و شمشیر و دست تو انیم گرفت و با اعدای قره العین رسول مقاتله خواهیم کرد و دست از جنگ ما نخواهیم داشت
 تا از زمان که اجل موعود فرارسد سعید بن عبدالله حنفی گفت اگر معلوم ما کرد که هزار بار کشته شویم و بسبب
 آن قتل از ذات همایونت و این جوانان خاندانت من دفع شود البته آزار بر گیریمیم حالاکه خبر کتله
 بیش نیست و الله کاهی رفاقت تو از دست نهیمیم تا حق جلشانه دادند که مادر همو آخان رسول که بزرگ
 چسان جان در باختیم و در نگاهبانی و محافظت چه بخشها کشیدیم دیگر اصحاب هم سخنان موافق یکدیگر
 بیایه عرض در آوردند و همه ایک زبان شده معروض میداشتند ما دام که از حیا رمقی در بدن ماند
 مفارقت ترا خستیا نکنیم و نفسها خود را فدای تو سازیم و پیشانی و سینه ای خود بر مثال سپردیم ^{فطرت}
 تو که داریم و ساعد و دست مساعدت دارد دست باز نداریم هر گاه ما مقتول گشته شویم ^{فطرت}
 بر آیم عباس بن علی گفت حق سبحانه و تعالی آنرا نصیب بایان کرد اناد و مصیبت ترا چشم مانده بنیاد
 چه بعد از تو حیات را خوانان نیستیم بوخلف بطریق خود از امام زین العابدین روایت میکنند بلکه
 فردای آن امام تمام بحیات ابدی نایز گردید نشسته و عمه من زینب در تیمارداری من بود جناب
 پدرم در خیمه خود کنار کوزه و جمعی از دوستان که خدمت بسته حاضر بودند و جویره غلام ابی و غنچه

شمشیر خود اصلاح می نمود درین اثنا پدرم این ابیات بر زبان راند سه یا زهران لک من
 خلیل : کمر لک من الاشراف والاصیل : من حنا و طالب قتیل : والد الله کل شیخ
 بالبدیل : وان الامر الی نحو الخلیل : وکل حی سالت السبیل : و در سه بار تکرار
 فرمود تا که من ادرا یاد گرفتیم و مرادش ازین دریا نفم و گریه بر من گلو گرفت از آفرود برده سکوت
 اختیار کردم و دوشتم که آتش ملاخر من وجود را ذرا گرفته و عمده من بے گوشه بخدمت آن امام تمام
 شتافت و بنیاد گریه آغاز نهاد و گفت و انگلاه کاشن من ایزین موت پیر من جیاتم را امید
 و تیغ فنا کالبد مرامی بر پیدای خلیفه ماضی و ای فریاد رسن تا امروز فاطمه مرده است و پدرم علی
 و برادرم حسن زندگان را بریده اند آنحضرت زینب با بحال ملاحظه کرده فرمود خواهر از خدا بیگانه
 بر سر دست بعروة الوثقیی صبر و شکیبائی محکم بر و بغزای الهی استقامت و ز سزاگنان دین
 یکبار همه خواهند مرد و باشندگان طاق طایرین با خواهند ماند و هر شیء پاک است کز ذات باجی
 جلتان که خلق را بقدرت خویش آفریده بغیر و عزت خود هلاک میکند و بر وعده مقرره عاده خواهد
 داشت
 و اوست فردیکانه و معلوم است که پدر و مادر و برادرم از من بهتر بودند همه آنها بر کپسوستند
 و مراد همه ملانزاد رسول الله صلی الله علیه و سلم اسوه حسنه است و ترا بجدای مغر و جل قسم میدهم که
 اینچنین حرکات بعد از مرگ من نکنی پس دستش گرفته فرمود من که پشت و خود را از انجا برین خراب
 فرمان داد که خیمه با ما هم نزدیک نصب کنند و طناب را در کید کرده داخل بنوه محکم سازند تا بنگاه
 باشد و بعد ازین در بسیار هجوم نیار و آنجا حاصل حضرت حسین و یارانش همه شب بصلوات استغفار
 مشغول بودند و پاسبانان ابن زیاد بسر دکی عرزه بن قیس اجمعی را طرف خیمه گشت میکردند

چون با صبح پیراهن نیلی را چاک کرده بر بفتان روز بر آورد و عمر باشکوه انبوه لشکر
شقاوت پژوه از پیاده و سوار رو میدان رزم نهاد و آواز کوسر صبح و بکار در داد و میمند
نایم نزار و عهد عمر و بن حجاج زبیدی گذاشت و بر میره ناسره شمر بن ذی الجوشن را گذاشت و بر
سواران عززه بن قیس احسی را متعین کرد و پیادگان را با شیت بن ربیع سپرد و علم و از کون و ممت
سولای خود درید و او امام حسین با معده و چند که سنی و دو سوار و چهل پیاده بودند از کثرت دشمنان
خوف و هراس را با خود راه نداده و معرکه مردی داد شجاعت در داده و مقابل در آمد و میمند
به زهر بن القین شد فرمود و میره را بر حبیب بن المطهر متعین نمود درایت را به برادر خود عباس
از زانی داشت و خیمه کاخریم نشینان را در عقب گذاشت و خندق که اطراف خیمه ساخته بود
آتش و قصب همید و حطب در آن گذاشته از و خنک تا اعدا دست نطاول نخیمه در آن کنند
چون صفبار است شد امام حسین رضی الله عنه بخیمه در آمد و بنوره طلا کرد و غسل نمود و مشک بدن
مالید بعضی اعیان را که سعادت اقتدای آن معتقد ای بودند همین سخن برداشتند و بعضی دیگر
گفتند این صیبت که درین وقت بان مشغول شد یک گفتند که این ساعت باطل نیست بریر بن حصیر
گفت ای بار روزگار میدانند که من در حالت جوانی و کهنلت از مناهای اجتناب نمودم لیکن والله
من بشارت می یابم از آنچه با ما رسیده است والله میان ما و میان حور از یک ساعت پیش نیست
مردی در آن میان گفت که و یکم میان ما و حور همین است که این جماعت آنک را کنند و ما را بقتل رسانند
القصه امام سهام رختلی با در فتنه سوار شد و مصحفی پیش خود نهاد و در میدان گذاشت و بر
دست برداشته دعای کرب یعنی اللهم انت تفتی فی کل کرب و رجائی فی کل شدت ال

که سابق مذکور گشت بخواند و فرزند بکر بنده او امام علی زین العابدین با وجود مرض و ضعف که
 عارض حال بود بر اسبی که لاحق نام داشت سوار شده در بازوی پدر خود استاد درین اثنا
 حضرت حسین از اسب فرود آمده بر شتر می نشست و میان هر دو وصف متوجه گردید و در مقابل
 آن تفاوت پیشکان توقف و رزید فرمود ای کوفیان کلمه چند القا میکنم که متضمن نصیحت است
 شما را گوش کنید مردم خاموش شدند حضرت ستایش و نیایش باری عزیمت بقدیم رسانید گفت
 ای کوفیان اگر نصیحت من قبول کنید و کار با انصاف نمایند سعادت جاوید نصیب شما خواهد شد
 و از جانب شما بر من سبیلی نخواهد ماند و اگر از اقبال کمند فاجعه امر کمر و شکر کائناتم
 لایکن امر کمر علیه کرمه ثمر اقصوا الی و لا تنظروا ان ولی الله الذی نزل الکتاب
 وهو یتولی الصالحین چون زنان و دختران این بیت این سخن شنیده که به وزاری آغاز نمایند
 چنانچه آواز ایشان بسبع مبارک آنحضرت رسید گفت که ابن عباس با من گفته بود که صبیان و
 نسوان همراه مبرافسوس که نصیحت او عمل نکردم انگاه برادر خود عباس را فرمود که برو و بایشان
 که فرود شمار بسیار باید کریت حالا مناسب چنان است که ترک آن کنید چون آنحضرت این
 پیغام شنیدند خاموش شدند امام هم باز بر سر حرف خویش فتنه گفت ایها الناس شما معلوم دارید
 که من نمیدانم و جز من بر روی زمین هیچ پیغمبریست و علی مرتضی در من است و جمع من
 که با طایف پرواز میکنند و سید الشهدا حمزه عم پدر من است و شنیده آید که حضرت رسالت باب
 صلی الله علیه و سلم در حق من و برادر من فرموده که دو سید جوانان بهشت اند پس در دل خود
 نامل کنید و از بهر بصیرت انصاف نماید که ای شما را میرسد که بر خویش برتری من اقدام نمایند و با من مقام

در آیند آنچه گفتیم اگر تصدیق من در آن می نمایند بهتر است و کرده از جابر بن عبد الله و ابو سعید و سهل
 بن سعد و زید بن ارقم و انس بن مالک مسألت کنید تا تصدیق من نمایند و الله از آن روز که دانسته ام
 که حضرت جل و علا کذب حرام کرده و روغ نگویم اباشما از خدا خوف نذارید بجهت برگشتن من اقدم
 می نماید و بگدام دلیل خون مرا مباح می شمارید شمر گفت ای حسین عبادت الهی بر یک طرف میکنم اگر دادم
 آنرا که تو کوی حبیب بن المطهر جواب داد و الله ای شمر تو خدا را بر مفا و حرف عبادت میکنی ما میکنیم
 که آنچه حضرت حسین میفرماید حق و درست است و الله بر دل تو مهر گذاشته است بعد از آن آنحضرت
 فرمود ای مردمان مرا بگذارید تا با من خویش برسم کوفیان گفتند ای حسین چرا بر حکم نبی العزم خویش فرو نیاید
 آنحضرت فرمود معاذ الله از راه دولت و خواری دست در دست ایشان نزنم و چون غلامان
 قرار نمایم عباد الله انی عدت بر ربی و در بکرم من کل متکبر لایوم من بیو الحساب
 پسر شتر خود را نشانند و عقبه بن سیمان با فرمود تا عقال در پای شتر بنده نگاه گفت مرا خبر دهید
 ایامن کسی از شما قتل کرده ام تمام او در عونس او می طلبند و یا مال شما بغارت برده ام یا قصاص حج
 نسبت من متعلق است و بدله آن از من نیستانند مردم خاموش ماندند بعد از آن مذکره که ای
 شمش بن ربیع و ای حجاز بن ابجر و ای قیس اشعث و ای زید بن عارث رسول شما متعاقب و تابعها
 شما متواتر من رسید که ما را با ما نیست احق و ادلی میدانیم باید که متوجه این جانب شوی تا دوقیم
 تو جانها فداسازیم ایاشما با من نوشته بودند که میوه ما رسیده و بساها سربز کرده با
 اقدام نمایی که ما چند مجنده تو هستیم آنجماعت شقاوت شعار و فیه بناوت آثار جواب دادند
 که ما باین کار نه برداخته بودیم آنجناب فرمود سبحان الله والله لقد فعلتم بعد از آن فرمود

که ای مردم اگر آمدن ملاکوه دارید با کعبه بروی من نکشید و بگذارید تا از شما بازدم تپش
 اشفت گفت چرا بر حکم نبی عم خود نیایی و اطاعت ایشان قبول نمیکنی البته ایشان ترا ندانند
 و امر بکینه باعث بخشش باشد خواهی یافت حضرت امام فرمود که تو برادر همان محمد بن اشعث هستی
 که مسلم را مان داده آخر وی چه سلوک کرد پس از بنی ما شتم زیاد از خون مسلم بن عقیل سیطیلی و الله بهت
 و خواری دست در دست ایشان نهیم و بر مثال غلامان اقرار در باره ایشان نکنم اعدا محبت
 باز آمد بجادله و پرخاشن برخواستند و اسپهبد را بگریخت آورده همهار از جا برداشتند چون سخن
 اصرار و اقدام اهل غد را مشاهده فرمود از شتر فرو آمد و پرپ سوار شد و نصف لشکر خود پیوست
 و دل بر مرکب نهاد و انتظار می برد که مخالفان ابتدا بگریزند و درین اثنا زیاد از زمین از میان
 کوفه که بمراد عمر بود نرفتند که بنه پیوسته بر شما نیکی و از اقبال نیکنند و الله شما از اسلام نصیبی
 ندارید پس ترک رفاقت ایشان کرده با حسین لاتی شدند از آنجمله حر بن یزید نشلی است که از
 اشجع اهل کوفه بود و عمر بن سعد رفته گفت صلح الله الامیر با حسین علی محاربه خواهی کرد گفت
 و درین قتال بسی تن بی سر خواهند شد بر سید چرامتت او را با جابت مقرون نیگردانی تا این
 نغمه فرو نشیند عمر گفت از جانب من مخالفتی نیست اما این زیاد را ضعیف نشود و کوفیان را دشنام
 میدهد و زجر و توبیخ می نماید بعد از آن حر بن یزید از عمر اعراض نمود و نزدیک امام حسین رفت بعضی کوفیان
 او را علامت کردند گفت بجز اسو کند که من نفس خود را میان بهشت و دوزخ نمیخیر ساخته ام و الله
 بر حجت غیر از ا اختیار نکنم گو که بعضی من جدا کند و با تش سوزانند این کعبت و سپ خود را تا زیاده
 زود با امام همام لاتی گشت و معروف دشت ای ذرة العین رسول خدا اگر پنداشتمی که این قوم است

بر سینه الملمس تو خواهند نهاد هر آنینه ترا بجانب یزید بر دمی اکنون که ترمود و عصیان اینجا سمیت
 ظهور یافتن من بخدمت تو شتافتم و بیا بوس تو مبارکست نمودم هیچ میدانی که توبه و انابت من قبول
 افتاد یا نه حضرت امام فرمود که انابت تو درجه قبول دارد و تو دور و نیا و آخرت خود از ادا با
 نگاه حروریه مخالفان آورد و گفت ای کوفیان لا مکرر المهلل فرزند رسول خدا را طلبت در آن
 باب مبالغه بسیار بجا آوردید اکنون که آمد با دشمنان بر قتل او پیمان بستید زعم شما بود که ما در پیشگاه
 او جان خود را نثار کنیم اکنون بحرب او مستعد گشته در قتل او میکوشید و او را نمیکند از یه مادر و دست
 آباد زمین تو جز نماید تا حال بمرتب رسید که مانند هیران بنفس خود نفع نمی تواند رسانید و از خود وضع
 نمی تواند کرد دیگر آنکه آب فرات که یهود و نصاری و خنازیر و کلاب از آن می آشامند از وی باقی
 این میت رسالت از شدت تشنگی در مضطرا راند و بیک جرعه آب بقرا بخداسو کند که از شما بترکد
 ندیده و نشنیده ام شما را خدا ایضا در روز قیامت آب نهد چون حرامین سخن گفتند و اثر باران
 کردند و حرور و از انجمن بر تافه نزد حضرت ظهور آمده قیام در زید درین اثنا ز هیران قین بکلی خود را
 با سلاح آراسته و با خود و کتیر پر بسته اسب کوبان و نیزه بازان و رآمد و گفت ای کوفیان من
 شمار از عذاب بار جلتان می ترسم و در غرغره نصایح کوشش شما می اندازم چه سلما از نصیحت برادرش
 واجبست و تا حال ما و شما یکدیگر نسبت دوستی و برادری میداریم و بر دین و آئین واحد هستیم
 اما چون سیف در میان آید عصمت انقطاع می پذیرد و در شته اخوت میکسکه بدانند که الله تعالی
 ما و شما را بذرت پیغامبر زویش مبتلا ساخته تا باینکه که با دی چه سلوک در پیش آید و در امر احوال
 و حمایتش بر چه وجه کوشید و من شمارا بفرست و در کار حسین که بجز نبند کسی نیست سیللم

و مخالفت و مجانبت پور زیاد که مردی سرکش و طاعنی است دعوت می نمایم و مسلم شهادت که پوزیا
نسبت بشما جور و جبار و خواهد داشت و در پی ایذا و خواری خواهد کوشید چشمه را از صدقه برین
خواهد کرد و دست و پا را خواهد برید و امثال او قرآن را به تیغ بی دریغ از بن و بیخ منقطع خواهد خست
و بر مثال حجر بن عدو و مانی بن عروه و مار از روزگار خواهد برآورد کوفیان از استماع چنین کلمات
در مقام شنید و خشم آمده او را دشنام دادند و زبان بشنا پور زیاد و اعوان و انصارش کشتند
و گفتند که حسین را نگذاریم مادام که او را با باران و متابعان او نکشیم زهر کفایت ای کوفیان
اولاد فاطمه بنصرت و در دست او از ترا دشمنان آنها را کشته نزد محبت پور این سمیه باخته اگر
نصرت حسین منظور شما نباشد دست از قتلش کوتاه دارید و دل را از هلاکتش برداشته باری او را
بگذارید و میان او و میان زریه تخلص نماید قسم منخورم که از همین قدر اطاعت شما زید خوشنود
خواهد شد و حاجت بقل حسین نذار دشمن بن ذی الجوشن تیری بسوی او را کرد و گفت خاشاک
باش اسکن الله نامتک ایامارا این سخن فریب میدی زهر کفایت ای ابن ابوالفضل علیه
خطاب با تو نمیکم چه تو بنیاد بهیمه هستی ظن من آنست که هنوز دو آیت از قرآن مجید نخوانده باشی
برای تو سزای عظیم و عذاب الیم بر روز قیامت متحکم است شمر گفت حق تعالی ترا در دوستان ترا
بعد کیساعت علف تیغ بیدریغ بسازد زهر کفایت خوف دانندیش از موت ندارم تا هول
بر اس از ان بن راه یا بد چه موت با حسین بر اتب تفوق دارد که با شما سیات ابدی یابم
بعد از ان زهر میخورم مردمان شده و ندانم که ای مذکابان خدا شما از انغوی این مرد جحا کا ظلم
و ستمکار دین خود را بتبار مسازید بجا سو کند تو میکه خون ذریت بیغایم بر خود را بریزند و چون

و انصار او را بکشند در روز قیامت شفاعت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم نخواهند دید درین اثنا
 عمر بن سعد پیش صفوف آمد و درید را که عامل لوابود امر کرد تا علم را نزد یک نماید و خود استین ازین
 بر چیده تیری بجانب سپاه امام همام انداخت و گفت که او را باشد که اول کسیکه تیر بجانب لشکر
 حسین تیر انداخت من بودم و از سعید بن عبیده مرویست که گفت امام همام را دیدم بار سوهیکه
 از نزد پور زیاد آمده بود سخن میکرد و چون از سخن فراغت یافته و از آنجست کرد انید مردی که
 مردین فخاله طهبوی نام داشت تیری را ساخت که در جامه آن حضرت معلق ماند در خلال این حال
 شخصی از سپاه عمر بن سعد که عبد الله بن جوزده نام داشت بیرون آمده فریاد بر آورد که یا حسین
 اشد بالنار آنحضرت فرمود که پروردگار من رحیم است و پیغامبر مرا شفیع و تو اولی و احق بنا
 و حجیم هستی و دست برداشته فرمود که اللهم خره الی النار ان لعین خوست که استیجاب
 بر سر آنحضرت برسد با اسپس کوی فرودفته بجانب سفلی تمایل شد و پای آن شقی در رکاب معلق ماند
 مسلم بن عوسجه حمله کرده شمشیری بر او زد که ازان با رخت چون نرینه بریده شد و اسپس پهر مسدود
 و بر سنگ میزد تا که اعضایش از هم جدا شدند آنوقت چون عمر بن سعد تیر انداخت مردان در میدان
 مبارزت در آمدند و آتش کارزار مشتعل ساختند از آنجمله یار مولای زیاد و سالم مولای حمزه الله از
 لشکر عمر بر آمد که کوس بل من مبارز کوفتند از اصحاب حضرت امام مردی عبید الله بن عمر کلنی نام
 بر آمد و آن مردی بود که در سواد کوفه نزد کینت حجه در قبیله بنی مهران رخت اقامت میداد چون مردم
 دید که به تهیه قتال اولاد رسول علیه الصلوة و السلام مشغول اند باز وجه خود که از بنی مهران قاسط
 بود و ام و هب نام داشت گفت من اراده جهاد با کافران مبصر داشته بودم و در استیصال

بنیاد مشرکان هرصین بندارم که شوکت خویش باوزند رسول ازان برترست و مشوافت دران مشیر
 خواهم که جان خود را در رفاقت حسین نثارکنم تا شفاعت جد و دریا بم زن که رحمت حق بر او
 باد این رای را مستحسن شده سخن بفریب نمود اخوان هر دو مردوزن در شب ترک وطن و دیار
 کرده بخدمت آن کجانه آفاق خود را حاضر کردند اینده از دوار آن عالی تبار دیده و زانو کین
 ساخته چون آن هر دو غلام نامسعود در میدان مقابله درآمد این پیشه بر پنجهت از حضرت امام
 استیدان خواست حضرت او را مخص ساخت و چون دید که مردی قوی میکل سخت ساعد فرسخ
 سینده است فرمود بندارم که این شیر مرد بسیار مردانزایی سر خواهد نمود آفرود تهور شعار چون
 در مقابله آن هر دو روباها کرد در آمد از نام و نسب استغفار نمودند نام و نسب خویش بیان کرد
 آن هر دو غلام به سر انجام بر زبان آوردند که ما ترا نمیدانیم کلبی گفت ای اولاد از این مبارزه چه
 رغبت دارید و با شما در مقام مبارزه هر که می آید از شما بهتر است این گفت و حمله مردان نمودند تیغ
 آید اریسار او و نیم ساخت سالم کرد و کجین بود بر سر بر رسید شخصی کلبی را ندانم که اینک غلام
 بر سر تیر سیاه است تا آنکه کلبی خود را مجتبی خست بروی حمله نماید سالم بینی زد که از ان انگشتها دست
 خالی شد کلبی بسوی او متوجه شد و علف تیغ نمود و این رخسار او در دست ان تنکرانی
 فانا ابن کلب ؛ حبیبی بیته فی علیم حبیبی ؛ انی امرئ ذومرءة و غضب ؛ و بست المراء
 عند الکرب ؛ انی زعیم لک ام و هب ؛ بالطنع فیهم قدما و الضرب ؛ ضرب غلام
 مومن بالرب ؛ از وجه آن مرد ام و هب نمود بر دشته نزدیک شوهر خود شافت گفت با او
 وجه فداتو باد و پیشگاه ذریت طیبه محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم دست از مقابله کوتاه مدار

شوم زن را بسوی زمان تیکر دانید و او از ان ابا و امتناع نموده جامه میکرد و میگفت
 که من همراه تو باشم آخر حسین رضی الله عنه نذا فرمود که جنگ با زمان تعلق نمیدارد تو ازین اندیشه
 دست کو تا ده کن و همراه دیگر زنان بنشین بفرمان آنحضرت ناچار از معرکه بر تافته بانسوان جا گرفت
 حرم بزید بخدمت آنحضرت مبادرت نموده گفت ای قره العین قبول اول کسیکه بر تو خروج کرد
 من بودم اکنون خصمت بده تا نخست کسیکه بر تو جان فدا کند من هشتم حضرت التماس در ابا جانت
 مقرون ساخت حرم به دشمنان خاندان در آویخت و بسیار را بر زمین ریخت چون آن اشقیات نشا
 نمودند که یاران با وفا و جان نثاران دودمان مصطفی با وجود قلت عدد و عدت در میدان شجاعت
 فرزانه زستم و اسفند یار رامت میدهند و یلان لشکر و سران غضنفر فرار سازتن همچو اعجاز مخل
 خالی میکنند و هیچ یک از پهلوانان خود قدم مردی در میدان مبارزت نمی آرد و کوی سبقت با ایشان
 نمی برد عمر بن الحجاج بعمر بن سعد اشارت کرد که این جماعت اول بر مرکب نهاده اند و از سر جان گذشته
 تا چند کس از میان بقبل نرسد یک کس از ایشان کشته نمیشود و الله اگر با تفاق با این قوم جنگ
 کنیم کشته خواهند شد اکنون را که سواب آنت که بهیئت اجتمار و بخصم آریم عمر بن سعد این را بی
 مستحسن شسته باین حجاج که امیر میمینه بود اشارت نمود که با جمعیت خود حمله نماید چون بن حجاج نزد
 امام همام رسید با متابعان خود گفت که ای اهل کوفه بر جاده متابعت خود ثابت قدم باشید
 و جماعتی را که مخالفت امیر کرده از دین بیکانه کشته اند بشید حضرت حسین فرمود یا ابن الحجاج
 و یحک تو مردم را بر محاربه من تحریص میکنی و مرا از دین بیکانه میخوانی بخدا سوگند که عنقریب مسلم
 کرده که چون طایران ارواح مفارقت اشباح می نمایند سزاوار آتش ازین و طایفه کسیت

اصحاب برایت آفتاب در دافعت ایشان سعی مردانه و مکافحه دلیله از نمود و از جابر داشتند
 درین حمله مسلم بن عوسجه زخم گران یافته بر زمین افتاد و وی اول کس از یاران آنحضرت بود که برآ
 رضوان خرامید چون درین مسلم هنوز از جان زقی باقی ماند بود حضرت امام بفرش سید
 و بر حالت او رحم کرد حبیب بن المظفر گفت ای مسلم بشره بالجمه مسلم با او از ضعیف جواب داد
 که بشرک الله بالجبر حیثت اگر نیدستم که بعد از تو زنده خواهم ماند التماس وصیت میگردم ولیکن
 یقین دانم که همین ساعت تو خواهم بیوست مسلم گفت وصیت من آنست که دست از جنگ
 باز نداری و در محافظت این یعنی امام حسین سعی بجاری تا اینکه پیشانی گشته شوی بعد از آن
 بر برین حصیر هدائی که ز راهی بزرگوار و پیری عالمقه از بود با بارت آن فرزند سید ابرار
 رود و میدان کارزار نماید و بعد از طلبی کرد زین بن عقیل از سپاه ابن زیاد سر بیرون نهاد و بر
 تیغ غار اشکاف کارش تمام رسانید بکیرین او س ضعبه از سپاه کوفیان بجنگ بیرون آمد و
 بریر را و اصل جان گردانید بعد از واقعه او و هب بن عبد الله کلبی که او را بن عقیل نیز میگویند که
 بلاوات بیان به مبارزت نمود و این جرمیکفت سه ان ینکر و نی فاننا ابن الکلبانی
 سوف ترانی و ترون ضربی یا چه کس را گشته نزد مادر در آمد و گفت ای مادر از من بفر
 هستی یا نه مادر گفت تا پیش حسین گشته نشوی از تو شنود کردم با اعدا این مقاتله کن تا فرمود علی
 صلی الله علیه و سلم برو زجر اشفعی تو باشد و هب با شارت مادر باز میدان مراجعت نموده در ب
 آغاز کرد تا مخالفان دست راست و چپ او را انداختند چون و هب جام شهادت چشید
 عمر بن خالد از وی میدان تاخته جندان قتال کرد که آخر خوابگاه خود بفرودس علی ساخت

بعد از آن پیش قدم بر جاده پدید بر گواز نهاده او نیز شهادت یافت آنگاه سعید بن خلفه تمیمی که
 یکی از اعیان سپاه امام حسین بود متوجه عقابله و مقاتله شد و میگفت سه صبر اعلی الاشیاء
 والاسنہ صبر اعلی الذخول الجنة و میدان کارزار چنان گرم نمود که از کرد و همی آسمان
 کسوت خاکسری در بر کشید و زمین از خون اعدا لباس گلناری پوشید درین صحن شمر لعین با سپاه
 میسره محکوم گردید و قصد امام همام نمود اصحاب کرام و جان نثاران حضرت مقبول نام در مقام نصیحت
 و مکالمت درآمدند و ایشانرا از هنرم ساختند چون اعدای اخیال مشاهده کردند از عمر استمداد خواستند
 عمر حصین بن نمیر گفت تا با الفصد مر تیر انداز روی با ایشان نهاده تیر باران کردند سپاه
 از شامش و زخم سهام بر زمین افتادند یکبار همه پیاده گشتند و چون جواد حرم بر زمین افتاد و خروجا
 چون پلیمان و شیرزیان با تیغ آمدند و نیزه جان شکار معبر که کارزار انداخت و میگفت سه
 ان تعقر و ابی فانا ابن الحره الشجع من ذی لبدہ هزیر و سپاه دشمن را چون نباتش
 متفرق ساخت درین اثنا عمر بن سعد امر کرد که طناب خمیسه که مانع راه آمد خصم بود برکنند
 اصحاب سین برقع آن کوشیدند و اعدا را بقفل رسانیدند آخر عمر حکم نمود که در آن آتش زند حضرت امام
 فرمود بگذارید تا آتش دهند زیرا که چون او مشتعل کرد و خود سدره ایشان خواهد شد شمر نیز خمیسه
 حضرت حسین رضی الله عنه در آمد و خمیسه از نیزه پاره کرده خواست که آتش دهد زمان این بیت
 که اندرون خمیسه بودند فریاد بر آورده از خمیسه بیرون افتادند حسین فرمود احرقک الله بالنار
 شیش بن ربیع ایحال معاینه کرده با شمر گفت مروی بدتر از تو کسی را ندیدم شمرم نداری که
 در چنین هنگام محبت خود بسوی زنان می گاری شمر از آن شمرمند شده مرجمعت نمود

از احمد بن مسلم مروی است که چون شمر را ده اعراق نمود با وی گفت سبحان الله این کار ترازو است
 ایما از خدا شرم نذاری تا بعد از آنی خدا بکینی دزدان و کورگان را میکشند بخدا سوگند مردان
 که بقتل میرسانند آن خوشنودی امیر تو حاصل است شمر در غضب آمده پرسید که تو کیستی گفتیم
 از نام من تو نشان ندیم چه نام مراد ریخته میخواستی که از دست امیر مرا کنی رسالت درین بین
 زهیر بن العقیل حمله کرده سپاه شمر را از بندر گاه منهدم ساخت و با عزم همه کاراک از اصحاب شمر
 بود بخاک انداخته آن حاصل چون یک کس از اصحاب با احترام حضرت امام جام جام بچشمید
 در صف ایشان خنجره پدیدار میگشت اما از سپاه اعدا جمعی بقتل میرسیدند و بسبب کثرت
 خلی در ایشان نمودار نمی شد چون وقت نماز ظهر در رسید حضرت با یاران خود گفت که از اعدا
 التماس نماید که ما را چندان مهلت دهند که نماز پیشین بگذاریم یاران طمس امام به شمشیر
 حسین بن زکریا گفت نماز حسین مقبول نیست حبیب مطهر جواب داد و یک توکان می بری که
 نماز فرزند پیغامبر در قبول نخواهد یافت و نماز چون تو حارمی مقبول خواهد بود پس حبیب مطهر
 اسدی متوجه اعدا شده جنگ صعب نمود و مردیرا از زیریدیان که بیل بن مریم نام داشت بقتل
 رسانید و این رجز میخواند: انا حبيب و ابی مطهر؛ فارس هیجا و حرب مستقر؛
 انتم او فرعدة و اکثر؛ و عن اونی منکم و اصبر؛ و عن اعلی حجة و اظهر؛
 حقا و اتقی منکم و اظهر؛ شخصی از بنی تمیم شمشیری بروی زد که از صد نه آن در افتاد و حوآ
 که بر خیزد حسین بن زکریا یعنی بر فرق او زد که از آن بر زمین افتاد و تمیمی از آن سپرد و آه و شر
 از تن جدا کرد و بعد از فراغ جنگ سر او را نزد پور زیاد برد چون سپر حبیب که بر تنه بلوغ برسد

سر پر خویش را دیده بگریه در آمد و قاتل را گفت و الله اذنبت تو بهتر بود اورا بقتل رسانیدی و
 سر پر خویش از تو گرفته مدفن ساخت اما پسر حبیب بجز شد رسیده فرصت نگاه میداشت
 و همت تو خود بر قتل قاتل بدرمی کجاست تا آنکه در ایالت مصعب بن زبیر در شکرش آمده دید که قاتل
 پدر خود بر سر غفلت خوابیده است اورا بقتل رسانیده راه خود گرفت ابو مخنف روایت میکند که چون
 حبیب شهادت فایز گشت ملالت بسیار بر خاطر همایون حضرت امام راه یافت و آثار عزت
 اندوه بر چهره مبارک می نمودن نمایان گشت فرمود درین هنگام نعر خود را احتساب نام بعد از آن
 هر در میدان در آمده آتش قتال وجدال را گرم نمود و این رجز را بجانب حضرت امام متوجه شد و میگفت
 ۵ الیت الانیقلا حتی افکلا و لن اصاب الیقلا مقبلا اضربهم بالسیف ضبا
 مفضلا لا ناکل عنهم ولا مهلا و زبیر بن العین هم با وی در میدان نبرد با شد
 و یکی ازین دو تن جمله میکرد چندانکه اعدا اورا میکرفتند و آن دیگری حمله کرده اورا خلاص میکرد ساعتی
 بدین حال جنگ نمودند آخر چند کس بر هر حمله کرده اورا افزودن چنان رسانیدند در این اثنا
 ابو ثامنه صایدی عموزاده خود را که با وی عداوت میداشت بقتل آورد و امام هم با یاران
 با و فابناز پیشین قیام نمود و معلوم شد که خوف او فرمودند و چون از نماز فارغ شدند دست
 به تیغ برده جنگی صعوبت نمودند و صندل اویم را از خون دلاوران ارغوانی کردند و سرهای سران را
 چون کوی بر خاک غلطانیدند و عبدالله بن عبد الرحمن زبیری با اعدا مبارزت کرد و این رجز می گفت
 ۵ انا عبد الله من آل یزید : دینی علی دین حسین و حسن : اضربکم
 ضربتی من یزید : ارجو بذک الفی عند الموتین : پس بدان تهور و شجاعت او در آنکلی را

آخر مرغ و وحش از ضرب تیغ جناکاران قفس عصری شکسته بان بر و از بسوی روضه رضوان کشت
 بعد وی یحیی بن سلیم مازنی بیرون آمد و میدان جنگ را گرم کرد تا که گشته شد بعد از آن مالک
 بن مالک رو بخضم آورده چندان کوشش نمود که رخت بود خود بسرا آخرت برد انگاه عمر بن
 مطاع جعفی مر بر آورد و ولای مبارزت از خست و ابرودوردگی در داد و در بسفر آنجهمانی گذشت
 من بعد از دیدن مهاجر میدان توپرخامید و شربت شهادت چشید انگاه شیر چشید شجعمان شهید
 معرکه یوم النقی الجهمان زیرین العین بجلی قدم میدان شهادت و بسالت نهاد و فغانان را
 از تیغ خار اشکاف رخسار خون انداخت تا که شخصی از زمره اعدای اتری بجانب او را کرد و زهر زخم را
 برداشته در پیشگاه حضرت حسین بر زمین نهاد و گاه این رجز میفرموده انا زهیرنا بان العین
 اذ وکم بالسيف عن حسین : و کاد بکلب امام تمام دست زده خطاب می نمود
 اقدم هدیته ایا معدیاه فالقی نلقى جدك النبیا : وحسنا والمرضى علیا
 و ذالجناحین الفقی الکمیا : و اسد الله الشمید الحیا : درین اشعار بن عبد الله شبلی
 و مهاجر بن اوس از قلب عدو تاخته کارش با تمام رسانیدند بعد از و مانع بن طلال جلی که علم مهارت
 در فن تیر اندازی می افروخت و کوس ناموری در عرضه بیع مسکون می نواخت میدان در آن زمان
 رجز می گفت : ارمی لها معلا اوفاتها : و النفس لا ینفعها شفاها : انا الجمل
 انا علی دین علی شیرای زهر آلود که همزه خوردگان مجزشان را در قبضه گرفته بجانب دشمن را کرد
 و در دوده مرد را بر خاک پلاک انداخت و جمعی از زبان سوزناز مجروح ساخت اعدا از هر سو حمله کرد
 آن قلب بسالت او اید و در احاطه کردند آن شیر چشید شجاعت دست به شیر برده کوششها مردانه

بکار برد اعدا از کثرت برداخته هر دو دست او را از بازو جدا کردند و او را اسیر کرده نزد عمر بن سعد
 آوردند و دید که سیل خون جامه و محاسن او را از غوانی ساخته گفت و یک این چه اندیشه کردی گفت
 پروردگار میداند آنچه خسته ام و الله دوازده کس را از سپاه شما بقتل رسانیدم و چندین مرد را
 مجروح گردانیدم و این لقب گشیده ام از آن طایفه نفس خود نیکترم اگر ساعد و بازو باقی بودی
 شما بر من دست نیافتی شمر بن عمر بن سعد گفت که این مرد را بقتل رسان عمر جواب داد تو او را بقید آوردی
 اگر میخواهی تو او را بکش شمر شمشیر از نیام برکشید نافع گفت ای شمر و الله تو اگر مسلمان بودی فردا
 خدا بیعت را با جنه های با طاقات کردن کناه عظیم نپداشتی الحمد لله که خون ما از دست شرار مردم
 بماند پس شمر او را قتل کرد و بعد از آن جناده بن حارث انصاری بر محاربه اقدام نموده بهر دو طرف
 شتافت آنگاه پسرش عمر بن جناده قدم جلالت در میدان کشید و متوجه روضه رضوان گشت
 چون عمر شهید شد عمر بن قرطه انصاری و عبد الرحمن بن عروه ساز نیز در آنجا آید و جان را فدای
 خاندان مصطفی کرد چون باو هلاک و فنا از چار سو در زید و آتش که خرمینهای جان حاسیان
 دو دمان رسالت را بسخت چنانچه زیاد و از چاه تن شربت شهادت نوشیدند آن امام
 فرزند خیر الانام نداد که ایا کسی دینداری هست که اعدا را از حریم رسول کریم دفع نماید و بنیاد
 این جور و فساد قطع سازد و زید بن حارث را باحی که در لشکر پوز زیاد بود خلی کلکون نژاد را تا آنجا
 که همیشه آنحضرت استاد و بعرض بساط بوسان ساحت همایون گذارتنها و که این بنده خاکسار
 با بخت کوفسار از تاب خودی خود را در سلک اعدا از زمان جناب منکک ساخته بود اکنون که هدایت
 یزدانی دلیل گردیده خود را بران آورده که جان با حرمت و حمایت آل رسول شمار سازد و خود را

در روز جزا سزاوار شفاعت سرور امام علیه الصلوة والسلام کرد اندازین کیفیت عنان شهب
 سبب افتاد را بسوی اعدا منطف ساخته خود را بر اعدا زد و تنی چند را در خاک خون غلطانیده آخر خود
 بجهان فرود فرامید و عقب اینحال شهر با جمعیت کثیر میرایان آنحضرت حمله کرد و در قریب بود که آنحضرت رسد با
 باصفاء و حامیان آل مصطفی چون دست خود را از حمایت نفس نفیس آنحضرت کوتاه دیدند و بعلت
 دوست و کثرت دشمن از دفع نکایت عاجز شدند با چار باخود حیان بعد بستند که جاز از پیش
 آنحضرت نثار کنند پس عبدالرحمن و عبد الله فرزندان عبده عفار می نزد امام آمد سلام کردند و گفتند
 ما دست میداریم که پیش تو کشته شویم و گزندی بذات مقدس تو نرسد آنجناب فرمود حجابکا
 پیش من آئید و بکارزار اشتغال نایید هر دو بمقابل مشغول شدند و این خبر میکفتند قد علمت
 حجاب بنو عفار و خندق یعنی بنو نزاره لنضربن معشر الفجاره بكل عصب
 قاطع تباره یا قحذود و اعن بنی الاخیار و بالمشرقه و القنا الخطار و بنی مروم
 در میدان جلادت نهاده تیغ مید ریخ را از خون اعدا سیراب میکردند و بیدیه سبکین و لان نیزه
 خارا شکاف میکافتند تا که نفع شهادت بدست آوردند بعد از آن یک یک از یاران آنحضرت
 اقامت و زریده بسلام زبان میگشاد و بیدان رفتگشته می شد انگاه عابین بن شیب عزم قتال
 کرد و نزد آنحضرت سلام نمود و گفت یا ابا عبد الله بخدا سوگند که در روی زمین هیچکس نزد من
 از تو عزیز تر و دوست تر نباشد اگر چیزی نفیس تر از نفس خود میدیستم آنرا فدای ذات منظم نفس کرم
 تو میکردم یا ابا عبد الله گواه باش که من بر طریقه تو راسخ و ثابت ام چون سخن خود را تمام کرد بشمشیر
 برهنه و بعضی دشمنان بنیادگاه از او که الا اجل اجل و عابرم روی بود و لاه که مار

باطلان روئین تن کا زار کرده و با پہلو انان کو چکن مقابلہ فرمودہ مانی قدرت چہرہ اور انشانہ
 نجاعت نقش بستہ بود و غرہ جبینش شہال تیغ منور کشتہ چون مردم اور اور معارک بسیار بود
 و ہر مہی اور شاہدہ کردہ از مبارزت اور رسیدہ ہیکلین بر حربہ واقدا تم کردہ عمر سیاد
 فرمود تا اور سنگباران کردہ عابین چون ایحال مشاہدہ کردہ دروغ و مغفرا از خود انداختہ رو بہ
 آورد و اللہ زیادہ از و وسیت نفرش انداختہ مثل کو سفندان مید و اندہ افراد از اطراف و جانب
 اور آمدند و بزخمہای متعاقب اور ابراہ عدم فرستادند انکاء یزید بن شعیب کنانی کہ از بنی ہمدلہ
 مردی تیر انداز بود و در فن خود یزید بیضامی نمود پیش آنحضرت بدوزا نوشتہ و بجانب اہل نفاق
 تیر انداختن گرفت و کبید تیر را کردہ جمعہ را تہی ساخت و پنج تن را از ان بدجنان کونار
 بر خاک ادا بار انداخت و اکثری را بجراحت پرداخت چنانکہ پنج تیر بر زمین افتادہ نباشند
 چون از ان فراغت یافت این رخ فرخواند سہ قد تبین لانی فقلت خمسہ نفرہ
 ابایزید و ابالمہاجرہ اشجع من لیث قوی حادریہ یارب انی للحسین ناصرہ
 و لابن سعد تارک و ہاجرہ بعد از ان جنظلہ بن سعد بجلی در میان ہر دو وصف ستادہ اند کہ
 کہ ای قوم من بر شما از عذاب قوم نوح و عقاب عاد و ثمودی رسام کہ میخواستہ ستمی عقوبت
 نشوید دست از قتل حسین کوتاہ کنید حضرت امام فرمود کہ ای ابن سعد این قوم استحقاق عقاب
 الہی پیدا کردہ اند و دعوت شمارا اجابت نمیکند کہ ام خیر و صلاح از ایشان توقع توان داشت کہ
 برادران صالح ما را کشتہ اند و قاصد جان ما کشتہ ابن سعد گفت صدقت یا ابن رسول اندہ کنون
 دارم کہ باخوان خود طعن شوم آنحضرت گفت برو بمنزلی کہ بہتر از دنیا و ما فیہا ست ابن سعد گفت

سلام من بر تو و بر این میت تو باد امید دارم که خدا ایتعالی میان من و تو در بهشت جمع کند امام حسین
 امین گفت ابن سعد بر مخالفان جمله آورد و جنگ می مردانه کرده عاقبت بجز شهادت فایز گشت
 بعد از آن سیف بن حرب بن سرج و مالک بن سرج بپاوس امام حسین ستافتند بگریه افتادند
 آنجا بپرسید که سبب گریختن جواب دادند که ما بجهت حضرت میگذاریم چه می بینیم که دشمنان
 ترا احاطه کرده اند و ما بر دفع ایشان قدرت نداریم حضرت امام در شان آن دو شخص دعای خیر
 ایشان بروی سلام کرده و مخالفان آوردند و چندان قتال کردند که تهنل رسیدند چون در پی
 یکدیگر یاران ذفادار چهاراد و محبت این میت نشان کردند و بجز یک مرد که سویه بن عمرو بن ابی المطلب
 نام داشت کسی باقی نماند منتبان و در مان نبوی دیدند که غیر از ایشان کسی نماند یکدیگر را وداع
 کردند و دست از جان شیرین شستند اول کسیکه از اهل قرابت امام حسین از اولاد اسیط لب
 بجز شهادت فایز شد علی کبری بود فرزند حضرت حسین آنفرزند از جمله نفس نفس خود را قایم پذیرفته
 بیچنگ خدا می کشید و این بجز می گفت **س** انا علی بن الحسین بن علی **ع** یحیی و بیعت الله
 اولی بالنبی تا الله لایحکم فینا ابن البغی کیف ترون ستری عن الی و درین اثنا
 مره بن منقذ بن نعمان عقدی نیزه زد که از آن بر روی زمین افتاد آن قوم مبارک از تنها دور
 پاره پاره کردند امام تمام چون فرزند بلند را چنین حالت مشاهده نموده فرمود که قتل الله
 قوما قتلوا یا بنی بیهید که این قوم به جرات و دلادری برانتهاک بخارم الهی میدارند بعد
 دنیا چشم من با پیدا است زینت خواهر حسین بیرون آمدند خود را بر او زاده نویش انگل
 دادند او را که یا احیاه و ابن اخاه حضرت در رسید و دست تهنه گرفتند و من حیدر را در پی خود

قاضی را از آنجا برداشته پیش خیمه آنحضرت انداختند بعد از وی عبداللہ بن مسلم بن عقیل پیش رفت
 بہشت خرامیدہ آنجا ہون و محمد فرزند ان عبداللہ بن جعفر بجز شہادت نایز شد نہ بعد از ان عبداللہ
 و جعفر فرزند ان عقیل میدان شستائے شربت شہادت چشیدند آنجا ہ قاسم بن حسن بن علی
 ابیطالب مبارزت برآمد ابو جعفر از شخصی جسید نام نقل میکنند کہ میگفت من در سپاہ عمر بن سعد ہوا
 کہ ناگاہ کہو کی زیبا منظر کہ سبزہ جوانی نمود میدہ شمشیری بر منہ در دست گرفتہ و از آری در بدن
 و قیسی در برداشتہ و نعلین در پا کشیدہ میدان در آمد دین اثنا عشرین سعد با من گفت کہ برین
 حملہ خواهی کرد گفتیم سبحان اللہ ایجماعت کہ و وارد میان گرفتہ اند ترا کفایت میکند باری مراجعہ
 تکلیفی مالی عمر گفت واللہ مراد یکی تملی مانہ آنجا ابن سعد متوجہ آن پیشہ و یعنی بر فرق او را
 کہ بر روی افتادہ و زیاد نہاد کہ یا عمار حضرت حسین جو شیری کہ بشکار شہابہ بجانب عمر شتافت
 و شمشیری حوالہ او کرد عمر از او دست گرفت دستش از مرفق جدا شد عمر او از بر کشید اہل کہ نہ
 متوجہ آنحضرت شدہ سپہارا بحرکت آوردند و عمر را از دست آنحضرت خلاص کردند چون عمار
 در دست امام حسین را بر سر آن پستتادہ دیدم و او پای خود را حرکت میداد و آنحضرت میفرمود
 بعد القوم قتلوک در روز قیامت جد تو ختم ایشان نواب ہ بود بعد از ان گفت واللہ بر عم خوش عزا
 کن کہ تو میخوانی و او جواب نمیدہد یا جواب میدہد لیکن آہ از تو نفع نمیرساند واللہ عدو دشمن
 می شمار شد و ناصری مانہ ویس از ان دیدم کہ آنحضرت او را بسینہ خود برداشتمی برد و ہر دو پای
 بر زمین کشیدہ میشد تا کہ در میان کشتگان اہلبیت نہاد پرسیدم کہ نام این سپہر چیست
 گفتند وی قاسم است پسر حسن بن ابیطالب رضی اللہ عنہم آنی بن شیبہ حضرمی میگوید کہ من

در روز جنگ ایستاد بودم و همراه من ده تن بودند اسبها را که یکی از آل حسین از خیمه بدر آمد و جوجه
 خیمه بدست گرفته بود یکی چپ دست می نگرست و در بدن ما زایش قیص و ازار بود و دو کوشواره
 بهر دو کوشن او آویزان بودند ناگاه سواری شتافت و بنزدیک آن کودک سینه دهنش
 به تیغ چو دروغبارید هشام سگونی میگوید که خود بانی بن شیبان کودک را ک کرده و از اندیشه سوار
 نام خود اظهار ساخت درین اثنا عبد الله بن عقبه غنوی که از اعدا بود تیری را که از فرزند
 آن امام بهام که ابو بکر نام داشت بهشت برین شتافت بعد از آن عبد الله بن علی بن ابیطالب
 بمیدان خرامید و آخر بفر شهادت رسید بعد از آن عثمان بن علی بن ابیطالب بعزم جنگ
 برخاست و پای در میدان گذاشت و بعد از مقاتلت و مکاحمت بفرادین رضوان شتافت
 بعد از آن جعفر بن علی بن ابیطالب بمیدان درآمد و از عقب برادران سوی جهان روان شد
 بعد از آن محمد بن علی بن ابیطالب بعزم معرکه کرده بشا پراه عدم قدم نهاد بعد از آن عباس
 بن علی بیرون آمد و بر اهل یعنی دعدوان حمله کرده مراسم جد و اجتهاد بجا آورد و بخت الفردوس
 خرامید گویند که چون عباس شهادت یافت حضرت امام فرمود که الان کسر طهری و قلت حیلین
 چون اهل بیت نیز بفر شهادت نایز گشتند و میدان زرم از مردان جنگی تپ شد حضرت حسین
 زمانی در از آنها مانگی قصد آنجناب نمیکرد و قتل آنحضرت را کرده میداشت تا مردی بدین از بنی تار
 که مالک بن بشر نام داشت تبعی بر سر بیاوین آن سرور زده طاقیه آنجناب برید و جراحی بسیار کرد
 رسیده طاقیه خون آلود گشت حضرت فرمود خدا ایستاد از آن دست نخراناد و نوشاناد و با
 ظالمان حشر کند و طاقیه را از آن دست ساری بر سر مبارک بست و نزدیک در خیمه نشست

گوید کی سفر من اگر خدا نهد نام داشت طبعید و در کنار گرفت و بونه میداد و دماغ میکرد
 و با این خود همت میفرمود درین اثنا مردی از بنی اسد که موقد النار نام داشت تیری انداخت
 که بر کلهی آن طفل رسید و فی الحال جان بداد حضرت حسین خون آن طفل بدست گرفته بسوی
 آسمان انداخت و فرمود یا رب ان یکن قد حبست عنا النضر من السماء فاجعله
 لاهو خیر و انتقم من الظالمین و بر آنجناب از غلبه عطش ضعف استیلا یافت پس آنهنگ
 رود فرات کرد تا حواریت عطش را تسکین دهد شمر با قوم گفت گذارید که حسین آب خورد چون
 این زمان مرده است اگر آب خورد زنده کرد و امام چون کینا فرات رسید و دست باگرد
 تا بیاشاید یکی از آن اشرا که حسین بن تمیم نام داشت تیرے بجانب آنحضرت انداخت که در دماغ
 مبارکش آمد آنجناب تیر از دهن کشید فواره خون از آن روان شد آنحضرت خون بدو دست
 گرفته بسوی آسمان انداخت و فرمود اللهم احصهم عدا و اقللهم بداد اولاد نرس
 منهم صلی الله علی اهل البیت بعد از آن دعا بدو در حق آن کون بخت فرمود گویند بسی بر نیامد که آن
 بد نهاد را عطش غلبه کرد هر چند آب سرد می نوشید اما تسکین نیافت تا که در اندک فرصت کمتر
 در پاره براه عدم رفت در این اثنا شمر بن ذی الجوشن از پیادگان کوفه زده مرد را همراه گرفت
 میان آنحضرت و خیمه حایل شد و بعضی از کوفساران خواستند که بخیمام در آمده غارت کنند
 امام حسین مشاهده اینصورت کرده فریاد برآورد که ای مردان اگر چه شما را دین نیست و از روز قیامت
 اندیش ندارید باری در دنیا حسب خود انکسارید و از عار بانه شید شمر گفت ای حسین
 تو جیبت امام فرمود که اگر عرض شما قتل نیست ایک من اینجا ایستاده ام مقصود من آنست

که نازده باشم قصد حرم من نکند و دست بعبادت نبریه شمر گفت ای ابن فاطمه این القماس تو
 با جابت مقرون است و آنجماعت را از خیمه بیرون آورده گفت روی بحسین آید که غرض ما از
 افتاد اعدام او پیش نیست آنجماعت نابکار رو با نقد و هه اختیار آورده علی التواتر جملهای عظیم
 نمودند آنجناب در دفع آن کوشید شمر دید که لشکریان در کشتن آنحضرت توقف می نمایند با آنکه
 که تاخیر و تسویف چیست ابو الجنب که مردی از سران کوفه بود بدو گفت ترا چه مانع است که تو خود
 بر قتل آنحضرت اقدام میکنی شمر گفت مرا اینچنین سخن نایلام کوئی ابو الجنب گفت ای تو چرا چگونه
 غرض مرد و بایکدی که سبب شوم آغاز کردند ابو الجنب مردی بود شیخ و چشم آید و گفت والله سنا
 در چشم تو چنان می زخم که دیگر از حیات در تو باقی نماند شمر و از وی کرد ایندو امر که در ناسپا
 از هر جانب با آنحضرت احاطه کردند و آنحضرت مانند شیر خشتناک بران قوم ناپاک نفاق حمل کرده
 جمعی را میزداخت و دیگران چون کوه سفیدان او بفرار نهادند و آنحضرت شمشیر آید از پیام برود
 کشیده این آیات بخواند **انا ابن علی الخیر من الہا شتم** : کفانی **هدا معتر حین**
الخرز : وجدی **رسول الله اکرم من مشی** : ونحن **سراج الله فی الناس یزهر** :
وفاطمة امی صلاکة احمد : **وعسی یدعی ذال الجناحین جعفر** : **وفینا کتاب الله**
انزل صادقاه : **وفینا القدر والوحی والخیر یدکر** : **بار دیگر شمر مردم را بر قتل آنحضرت**
ترغیب و تحریع نمود آن سببها : **کلبان** : **بر آنحضرت حمل کردند** : **درین اثنا خواهرش زینب از خیمه بیرون**
و گفت که کاش آسمان بر زمین افتد : **و بفرین سعد گفت ای عمر شرم نداری که در زمان کشته شدن**
ابو عبد الله تو : **دی می نگری** : **عز چشمها از تاب پر کرده متوجه دیگر شد** : **و امام پیام بران پیام** : **ملا بکر**

و میگفت که والله شما بعد از من هیچ بنده خدا را که سخط الهی برایتان است و از من زیاده با نخواست
 بود اینست خدای جل جلاله که درین خواری و زاری امید عزت و کرامت دارم یقین دارم که شما را
 خوار گرداند و انتقام من از شما بکشد نوعی که شما در حساب نداشتید و الله هر گاه که شما مرا
 الله تعالی در میان شما عداوت انگیزد تا خونهای خود بریزد بعد از آن خدای غیبی بر شما غضب عظیم
 نهم چون دید که مردم در مهم آنحضرت تقاعد و تغافل می کردند آنها را دشنام داد و گفت چه
 میکشید و در قتل این مرد چه تساهل میکنید درین اثنا در غم بن شریک تمیمی شمشیری بردست چپ آنحضرت
 زده کتف مبارک جدا ساخت آنحضرت تیغی بردوش زد و آنکس آمد نمود و سنان بن عمرو
 بن انس نخنی نیزه بر سینه از خنده اش ز که از آن بردی زمین افتاد آن لعین از آن تیغ آواره
 سر مبارک جدا کرد و بدست خونی بن زید سپرد بعضی گویند که خود شمر قتل آنجناب نمود و بعضی گویند
 که مردی از بنی مذحج باین کار اقدام کرده گویند عمر بن سعد بن ابی وقاص قتل نمود این کثیر میگوید که این
 قول اخیر قابل اعتبارست و عمر امیر آن سریه بود آن عساکر از محمد بن عمرو بن حسن روایت میکنند
 که من همراه امام حسین بر سر کربلا بودم آنحضرت شمر بن ذی الجوشن را ملاحظه کرده فرمود که صدق
 در سوره رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که سلی الحق خون اهل بیت من میخورد و شمر بر من بود
 انا لله وانا الیه راجعون **تنبیه** کاشفی در روضه خود نقل کرده که جنی زعفران نام از
 حضرت امام استیذان حرب نمود آنحضرت او را منع فرمود و نیز در باره کجاق قاسم با دختر حضرت
 حسین حکایات آورده و قصه مبارزت بعضی مر و از ابا ذر ابطحان ساخته آن عمده و محققان ثابت
 نیست این کثیر در تاریخ خود میگوید که اخباری که ما ایراد کرده ایم در ثبوت آن نظر است اما محققان

و حفاظ ازین مثل این خبر برود غیره آنرا ایراد کرده اند ماینز به تبعیت ایشان ایراد نمودیم و اکثر حکمای
 از انانی مخفف بوطن یکی مرویست و وی مروی بود شیعیانیه در روایت او را ضعیف
 میدانند لیکن چون در حفاظت بسیاری اکثر مصنفان قول در اعتماد داشته در مصنفات
 خود ایراد میکنند انتهی میگویند و فاضلی که بر این مختصان آنرا مقبول داشته در کتب خود آورده
 ذکر کرده و دیگر روایات بسیار که قابل اعتبار بودند آنرا آورده که هشتم نوشته پوشیده نماند که کاشفی
 در موض ذکر کرده که آنحضرت چون امام زین العابدین را دید که از خیمه بیرون آمده بای میدان
 نمی بنده او را از تنگ بازداشت و مصحف محمد و دیگر مصحف فاطمه و غیره ایضاً و جامع و جفر احمد و علم
 قیامه و باقی علوم که غیر ائمه اهل بیت را بران اطلاع نیست با وی تفویض نمود این از جمله روایات
 شیعه است و قابل اعتبار است چه در بخاری شریف آمده که شخصی از علی رضی الله عنه
 سوال کرد که آیا نزد شما علوم دیگر اند که بجز شما دیگران بران اطلاع نیست آنحضرت جواب داد
 که همین که در کتاب الله است یا آنچه درین صحیفه است و در ان امور ایت و عمر شران زکوة
 و فحاک اسیر مسطور بود هر گاه حضرت امیر چنین فرمود پس ان علوم مخصوصه از چهار صد و علماً
 اتفاق است که تا چند سال از هجرت کتابی در اسلام تصنیف نماند پس بگو کتاب غیر ما و
 پیروده محققان گفته اند که کتاب جفر امام جعفر صادق رضی الله عنه وضع فرموده انوار کشف روایت
 میکند که بر خسار مبارک آنحضرت رضی الله عنه سی و نه کتاب بود و در ان کتابها شصت و شش هزار
 و گنبد که چون آنحضرت را بقتل رسانیدند عمر بن سعد گفت آید در اسپان برده ان مقدمات
 آن سرور و آیند تا جسد مبارک را در این برابرند این کثیر بگوید که این روایت صحیح نیست

نقل است که هفتاد و ده تن از متعلقان امام همام در کربلا شهید شدند اهل قریه فاصریه که بنی اشتر
 روز دوم شهید اراد فن ساختند و از جماعت ابن زیاد هشتاد و هشت مرد بقتل درآمدند و جمعی جراحت
 یافته از مهر که برداشتن عمرین بعد بر مقتولان خویش نازل خوانده و دفن کرد و از همبر ایسان امام همام
 دو کس نجات یافتند یکی عقبه بن سماعه بودند که او را بقتل رسانند گفت من عبدی ام ملوک پس عمرین
 سعد او را اگر دو دیگر موقع بنمانند که ابن سعد او را نزد ابن زیاد فرستاد و وی او را بکشد
 و از اهل بیت یکی امام علی اصغر زین العابدین بن حسین رضی الله عنهما که از بیماری مفاخر شده بود دوم
 برادرش عمر که چهار ساله در هشت سیوم حسن مثنی فرزند حسن بن علی بن اسطالب وی مبارزه
 و مقابله نمود در چهارم دهم شده در معرکه افتادند و قتل امام همام سر آفرینان را چون گرفتند
 دیدند که در وی زنی از حسات باقی مانده اسما بن مهران فراری گفت برآ من او را بکشد
 اگر امیر ابن زیاد در این سخن با حق نماید بهتر و کند سر بریده خواهد کند و او را بر دوشه کوفه برد
 و قصه اشن کوشش این زیاد برسانند این زیاد گفت که برای ابی حسان خواهد زد او را بکشد
 و این خبر روایت کرده که دو پسر او را و لعنه الله من جعفر و یا ابن ابی جعفر از آن تهلک نجات
 یافته بخانه مروی از بنی طلی امان بردند آن سفاک بی باک هر دو پسر را کشته سر را پیش این پسر
 بردی در چشم آمده خانه او را در ابران کرد و خواست که آن طائی را کردن بزند و امر کرد تا قاف
 انگس منهدم ساخته **مجلس هفتم** در بیان وقایع عظام که بعد از شهادت
 امام همام بظهور آمده آورده اند که آن کرده شهادت پژوه چون این ظلم و جفا برد و در آن مصطفی
 و با مان باد فاجایزد آشتند و از تیغ جور و ستم کل بوستان رسالت را باراج برودند

و جمعی از شقاوت پیشکان بر او بچشمه با آورده دست غارت کشوند و آنچه یافتند از قلیل و کثیر در برون
 حنا که زیور و رخت حرم مطهره هم نماند هشتاد و نمان و غیر سلب آنحضرت را در گرفته شمر و خیمه
 که امام زین العابدین تکلیف داشت در آید شمشیر بر کشید و خواست که مهم او را با تمام رساند حمید بن مسلم
 که از یاران او بود گفت سبحان الله از کشتن این کودک مریض در کوزه درین عمر بن سعد وارد گشت
 و نمادی فرمود که کسی بطرف حرم حرم قدم نکند ارد و بچشمه زمان در نیاید و متعرض این صبی یعنی
 علی زین العابدین نشود و دست از غارت باز دارد و آنچه برده با باز بدین سخن را کسی اطاعت
 نکرد و شنود و چیزی باز نداد اما او دیگر غارت نکردند علی بن الحسین در باره عمر بن سعد دعای خیر فرمود
 گفت که از باعث تو شر از من مندرغ گشت قدین ایشانسان بن انس سه مبارک را بد خیمه عمر بن
 برودند اگر که سه اوز قمر کابی فضه و ذهباء انا قتلتم الملك المنجباء قتلتم
 خیر الناس اما و ابا و خیرهم اذینسبوننا نسبا عمر بن سعد او را زود خود طلبید و باز با
 آویز کرد و گفت اگر این زیاد این سخن از تو بشنود در حال نظر عشق تو زمان دهد این سعد
 در کتاب طبقات ذکر کرده که سان بن انس سه مبارک آنحضرت را پیش این زیاد نهاد و ایامت کرد
 بخواند این زیاد در خشم شده گفت که اگر میدانستی که حسین باین صفات متصف است چرا او
 کشتی و الله که هیچ چیز از من بتوزد الا که ترا با و برسانم نگاه نمود تا او را بعد اب الیم کردن
 را و بیان اخبار و ناظران آثار ذکر کرده اند که عمر بن سعد سه مبارک آن سردار را هم از زهره
 بن زیاد و سبخی نزد این زیاد فرستاد و خود روز دیگر در کربلا توقف کرده بعد از آن عزم باز گشتن نمود
 و روس اگیر شهید این زهره سه مبارک روان ساخت سیزده مرتبه قیل کبده که سردار ایشان قیس بن

بود و در جوانی نسبت سر بردند و بنی اسد شش سر و پنج بخت سر و بنی تمیم هفده سر و دیگر اخلاط لشکر
 شش سر که میزد که چون خولی سر مبارک را بگویند برودید که دروازه قصر امارت از باعث شب است
 بخانه خود مراجعت کرد و سر مبارک را در اجانه نگاه داشت و باز وجه خود نواریت مالک اظهار با
 که عزت روزگار را با خود آورده ام پرسید آن عیبت گفت سر حسین را آورده ام زن گفت
 مردم زرد و سیم آورند و تو سر پسر پیغمبر آوردی و الله گاهی با تو همبستر نخواهم شد و از بسترش
 آن کون بخت زن دیگر از بنی اسد طلبیده با وی همبستر شد ازین زن اسد یہ منقول است که می گفت
 همه شب از آن اجانه نوری میدیدم که تا آسمان رسیده و پرنده های سپید او را فرا گرفته چون روز
 روشن شد سر مبارک را پیش پور زیاد نهاد آن نایاک چوبی که در دست داشت بر لب و دندان مبارک
 آنحضرت میزد و میگفت که لقد کان احسبه جمیلاً انس بن مالک که در آن مجلس حاضر بود گفت
 و الله لاسوئک رسول خدا صلی الله علیه و سلم را دیدم که بوسه میداد جانیکه تو چوب نهادی این زیاد
 از آن منعقب شد درین اثنا زید بن ارقم رضی الله عنه خردش بر آورد که یا ابن ماجه این چوب از
 ثنایای حسین بردار بخدای لا اله الا هو رسول خدا صلی الله علیه و سلم را دیدم که بوسه بر لب و دندان
 او میداد بعد از آن گفت ای ابن زیاد سخن دیگر بگویم که خشم تو از آن زیاد تر خواهد شد دیدم که پیغمبر
 صلی الله علیه و سلم حسن و حسین را از نوای راست بستاند و حسین را بر زانوی چپ دست مبارک
 بر سر آن دو فرزند بلند نهاد و گفت اللهم انی استودعک ایاها و صالح المؤمنین
 ای ابن زیاد در بیت رسول الله صلی الله علیه و سلم پیش تو بچنین حالت سید انگاه با و از بلند
 بگرایست پور زیاد گفت ای کی الله عینک اگر ترا که بر سر من در یاضی و حرف نشدی کردنت زدی

زید از آن مجلس برخاست و گفت که غلام را مالک گردانیده است و او همه خانزاد دهنده ای
 معشر عوب از امر و زشما غلامهای او یند پس فاطمه را کشید و این مرغان را بر خود او میر ساختند او
 اختیار را خواهد گشت و شرار را بخلای خواهد گرفت فبعذ المن رضی بالذل بعد از آن بوزیر
 مردم را امر کرد تا در مسجد جمع شدند و خود بر سر منبر بر آمد و گفت که حسین در سینه دهنده بود که
 ملک از دست ما بکیر و در میان مسلمانان تفرقه اندازد الله تعالی او را قتل رسانید و ما را منظر ^{منظر}
 گردانید چون اشغال این کلمات بنه کرد آورد و عبد الله بن عقیف از وی برخاست و گفت و بیک
 یا این زیاد و زید از آن بیغایر بقتل آوردی و کلام صدیقان بکذا رشع داری این زیاد بقتل
 و گفت تا او را قتل کردند و سر او را بردار کشیدند آنگاه آن السیم امر کرد تا در سر مبارک بر آغ
 کرد و بر نیزه نصب نماید مردم بر این اقدام کردند کرمردی شوم ناباک که طارق بن مبارک نام داشت
 برخاست و در آن سوراخی نموده بر نیزه رهاست کرد و در کوبه و بر زن کوفه گردانید و در دروازه صبح
 جامع نصب نمود عمر بن سعد بر زمان و باقی ماندگان و دو مان ساعت محافظان بر کاشت تا روز یک
 در محله باشند و متوجه کوفه شدند چون در نبردگاه رسیدند دیدند که نرسان کلین خانان ^{است}
 از صرصر غم حجابیشان بخزان فنار سیده و از طوفان تیغ جو روستم طالمان ابان بی سر
 در خاک و خون غلطیه و زمان فریاد و ماله بر کشیدند و نقره آه و فغان مباسع ساکنان سبب العبا
 رسانیدند و زینب چون برادر خود حسین را با خیال دید فریاد بر آورد که یا محمد یا محمد ^{الله}
 عليك وملائك السماء این حسین است که در خاک و خون بصرای برک افتاده و اعضایش
 از یکدیگر جدا شده یا محمداه دختران تو بدین خواری و زاری در پنجه دشمنان سپیدانند و ذیت تو گشته

و باد خزان بر جسد ایشان می وزد و وزغ و زغن بر اجسام اینها می نشیند القصد از گفتار زینب
 دوست دشمن همه یکبار کبر است نه چون جریم مصطفی علیه الصلوة و السلام بر مثال اساری بگفته اند
 اهل کوفه بشاهد ایمان مگریه در افتادند زین العابدین فرمود که ایشان از بر آمانا میکنند باری کلام
 جماعت ما را گشته اند نقل است که چون عمر بگفته رسید منتبان و دو مان نبوت را بجلس این زیبا
 حاضر آورد دیدند که زینب لباس زینین پوشیده و پیش تغییر یافته و کنیزان او را گرفته اند پوزیا
 پرسید این کیست زینب جواب نه داد کنیزان گفتند که این زینب است دختر فاطمه آنحضرت
 بادی خطاب کرد که شکر مر خدا را که ما را بر برادرت که از در و غکوبان بود نصرت داد و شمارا
 رسوا ساخت و سخنان دروغ شمارا بر خلائق اشکارا کرد امید زینب فرمود فی عکبه شکر مر خدا می را
 که ما را پیغمبر گرامی کرد و بضمون یطهر که تطهیراً ما را پاک نمود و او سبحانه فاستاذار رسوا سازد و سخن
 بدکاران را دروغ کرد و اند این زیبا گفت که ای اید می صنع الی راد باره خانه ان تو که چکونه بود
 زینب فرمود اراده از لی بعل متعلق بود ایشان لطف و تقیر ربانی را در باره خود دیده تن
 برضا دادند و بمضاجع خویش شتافتند عنقریب خدا تعالی ترا و ایشان از ادیک منزل جمع میکند
 تا با تو محاسنت نمایند این زیبا در غضب آمده خواست که خاتون را کرنذی رساند عمر بن حش
 مخرومی گفت که اصلح الله الامیر بر گفتار زمان مواضعه نباید کرد بعد از ان این زیبا در سوج
 علی بن الحسین رضی الله عنهما شد و گفت تو کیستی فرمود منم علی بن الحسین پوزیا و گفت که چون
 نه خدا ایضا علی بن الحسین را گشت زین العابدین جواب نه داد این زیبا و گفت چرا سخن نمیکوی
 آنحضرت فرمود برادری هشتم او را علی نام بود مردم او را بعل رسانیدند این زیبا و گفت او را

خدا بگفته است آنحضرت باز ساکت شد گفت چرا سخن نمیکوی فرمود الله يتوفى الانفس
 حين موتها وما كان للنفس ان تموت الا باذن الله ابن زیاد گفت تو نیز از همان دسته
 و اعرابان را گفت جهت سیاط کند که این پسر بسن طوع رسیده یا فی از حاضران مجلس بن معاویه
 شرط تفحص بجا آورده گفت که بالغ شده است ابن زیاد گفت این پسر را بقتل رسان بن العابدین
 فرمود هرگاه مرا بقتل رسانی کدام کس بنا بر حفاظت زنان مقرر کرده و زینب بنت فاطمه در زین العابدین
 آویخته گفت ای ابن زیاد هنوز از کشتن اهل بیت مصطفی نگرستی و دیده تو از خونهای ماما حال خنکی
 نیافته ای کسی را از ما گذشته ترا بجهت اسو کند که اگر مسلمان هستی مرا نیز با این پسر و قتل شریک گردان
 درین اثنا علی بن الحسین رضی الله عنهما ندانند که ای ابن زیاد اگر پاس رحم و قربت ملحوظ داری
 نخت مردی بر پسر کار تقرر فرما تا این زنان را محافظت نماید و بار عایت حقوق اسام صحبت
 پور زیاد ساعتی در حال آن زنان نگریت انگاه بطرف مردم مخاطب گفت امر رحم محبت و الله
 این زن دوست میدارد که اگر من این پسر را بقتل رسانم نخت او را قتل نماید از خون این پسر
 در که زبده آنحضرت را گفت همراه زنان خویش پیش دام گردانم راه را در سر افزود و آردند این چیز
 از سعد بن عبیده روایت میکند که از ابن زیاد اظهار بیعت همین بود که زنان و دختران
 من شبان امام همام را مکانی علیجه مهیا کرد و او دراری جهت ایشان معین است و نفقه و کسور رسان
 بعد از آن پور زیاد و تهیه استبا سفر نسوان و زراری حسین رضی الله عنهم مشغول شد و زمان از آنجا
 بن ثعلبه عاندی قرشی و شمیر بن ذی الجوشن و زحر بن قیس و جمعی از سواران نامه ارسال بود و بن
 از دی و طارق بن ابی طیبیان از دی آنجا عت با به مشق نزد یزید بودند و سر کشته را نیز با ایشان سپرد

و علی بن الحسین بطریق دیگری مقید گردید بعد طی مراحل و قطع منازل پیش رسیدند از آنجا که
 بن تحب روایت کرده که چون آن لیام بشام نایزگشتند مبارک فرا گرفته مسجد دمشق در آن
 مروان بن الحکم پرسید حال چیست گفتند عجزه تن بگرفته رسید به بودند کار همه بانجام رسانیدیم
 و سرای مقتولان را مع زراری و نسوان که بسببی درآمده بودند حاضر ساخته ایم مروان از آنجا رها
 رفت درین اثنا یحیی بن حکم برادر مروان در آنجا وارد گردید و حال رسید ما بخواب گفتند که نخواست
 بر برادرش ظاهر ساخته بودید یحیی گفت شما در روز قیامت از شفاعت محمد صلی الله علیه و سلم
 محجوب شوید و من هرگز با شما موافقت نخواهم کرد پس از آنجا برخاسته بر رفت گویند که چون آنجا رفت
 شقاوت سرانجام بر سر او ای شام رسیدند محقر بن ثعلبه او از برداشت و گفت اینک محقر بن
 ثعلبه که لیام فخره را بر سر امیر المومنین حاضر آورده یزید او را شناس نیند و جواب داد مادامت ام محقر
 گویند که یزید اعیان داشته باشم بار داد چون جمع آمدند حکم کرد تا سرهای شهدا و بقیه دو دامن طغی
 حاضر آوردند و مردم در میان نگاه میکردند هشام کلبی از این بینه جویشی نقل کرده که چون کوفیان
 نزد یزید حاضر شدند یزید زحر بن قیس را پرسید که و یحک در ادک زحر جواب داد که بشادت باد
 مرا امیر المومنین را که الله تعالی پرچم اقبال را تو بن فتح و فیروز می ساخت تفضیل این مقال برین
 است که حسین بن علی بن ابیطالب با جمعه نفر از اهل دین ایشان به نصرت نفر از شیعه و مجانب خود
 بگر بار رسید ما بالشرک انبوه کرده بر شکوه متوجه او شدیم چون عتاقی فریقین دست داد ما گفتیم
 که یان حکم امیر عبید الله بن زیاد برضاد کرده و با آماده جنگش او قتال را اختیار کرد علی الصبح
 برای ایشان آماده ستاییم و از اطراف و جوانب ایشان را در گرفتیم چون تیغ بر سر ایشان افتاد

ملاذ و مجالی میبستند و از درخت و مغاک چون کبوتر از چرخ پناه میگردیدند در اندک فرصت جمعیت بسیار
 متفرق ساختیم و در بازار و زکاب بر آوردیم اکنون اجساد آنجماعت در صحرا افتاده اند بخون غشسته
 در خاک غلطیده و آفتاب بسیار میگذارد و باد خاک بر آنها می اندازد هر دو ایشان که کس و عقاب
 مرجع ایشان عذاب و عقاب یزید چون این سخن بشنید چشم از اشک پر کرد و گفت الله بر حسین رحمت
 کند و الله از اطاعت شما بدون قتل حسین راضی بودم لعنت بر این سیه که بر چنین امر اقدام نمود و الله که
 من بودم از وی عفو میکردم آنگاه یحیی بن حکم برادر مردان برخاست و گفت اللهم بجنب
 اللطف ادنی قرابه؛ من این زیاد العبد ذی الحسب الوغل؛ سمیة اضحی نلهما
 عند الحصى؛ و بنت رسول الله لیس له نسل؛ یزید دستی بر سینه یحیی زد و گفت خاموش
 گویند که چون علی بن حسین و دیگر فرزندان حسین رضی الله عنهم نزد یزید آمدند یزید با زین العابدین ^{گفت}
 ای علی پدر تو با ما قطع رحم نمود و حقوق ما را فراموش کرد و در امر سلطنت منازعت ساخت دیدی
 که الله تعالی جزای گزافش در کنار نهاد زین العابدین فرمود که ما اصاب من مصیبة فی
 الارض و لا فی انفسکم الا فی کتاب یزید پس خود خال را خطاب کرد تا بجا بآن پردازد
 خاله تو انت که جواب دهد یزید گفت که گو ما اصابکم من مصیبة فیما کسبت ایدیکم
 و یعفوس کثیر آنگاه ساغاموش نامد از آن بعد از آن در ضیاء از اطلالیه بحالت تباه و دیگفت
 که قبح الله این مردانه اگر با ایشان قرابت در جمدها شتی بخین حرکت نبرد اختی و ازین تباهی روان
 نساختی ابو مخنف از خاله بنت رضی الله عنهما روایت میکند که گفت چون ما از یزید برودند یزید
 تباهی ملاحظه کرده نخست رقت نمود و ملاحظت کرد آنگاه مردی سرخ رنگ از اهل شام مرادید

که حسن و جمال فایق مییازم بر خاست و زمین خدمت بوسید و گفت تا این دختر را با خود و حرمت نند
ازین سخن بول و هر این من مستور کی گشت و لرزه بر اندام افتاد که شاید در روش و این شایان
این فعل جایز باشد جامه خواهرم زینب حاجت گرفتیم زینب و خشم آمده و شنام داد و گفت
این جایز نیست ترا و نیزید را نیزید بهم بر آید و گفت که این مرا جایزست هر گاه خواهم بکنی پنجم
زینب گفت کلا والله مگر اینکه از ملت اسلام بیرون شوی و بدین دیگر کبرائی نیزید بفضیب دروه
گفت که چنین کلمات نسبت بمن میکنی حال آنکه پدر و برادر تو از دین پدر شده و بودند زینب در جواب
گفت بدین خدا تعالی و دین پدر و برادر و جد من تو پدر تو و جد تو هدایت یافته اند نیزید که گفت
کذبت یا عدل الله زینب در جواب فرمود تو امیر مومنان هستی از راه ظلم و شنام میدی
و نظر بسطنت خویش چیره میدار نیزید شرمناک گشته خاموش ماند درین اثنا آن شنامی باز ایستاد
و عرض کرد که این دختر را با من حرمت نمائی نیزید گفت دور باش الله تعالی ترا اطلاق می کند
و گویند که چون نیزید مبارک آنحضرت را دید رو با این مجلس آورده گفت چه باعث که این فاطمه
با این کار اقدام نمود و خود را با این تنبلیکه انداخت گفتندی گفت باعث همین است که این شخص بر من فخر
میکرد و میگفت که پدر خود بهتر از پدر من و مادر خود بهتر از مادر من و جد خود رسول الله بهتر از جد من و
خود بهتر از من است اما پدر من و پدرا را برده و دعوی خلافت کردند و با هم محاربه ساختند و بسوی
جناب مبارک حاجت نمودند و مردم دانستند که حکم بنام که ام کس از آن شد و آنچه گفته که مادر خود بهتر
از مادر من است راست فرمود زیرا که فاطمه بنت رسول الله از مادر من فاضله است و آنچه گفته که جد خود
بهتر از جد من است بیچ مومن را درین استنباهی نیست و گریا را که با وی دعوی مساوات کنند

لیکن فہم او فاعر شدہ و این آیت از قرآن مجید نخواندہ کہ قل اللہم مالک الملک توتی الملک
من تشاء و بنزع الملک من تشاء و تعز من تشاء و تذلل من تشاء الایہ و قوله
واللہ یوتی ملک من یشاء انکاء چوبی بردست گرفته بر ثنایای شریف حضرت حسین
رضی اللہ عنہ بناوہ میگفت کہ مثال من و این بجهانت کہ حسین بن حاتم مزی شاعر کفایت
یفلقن ہا ما من رجال اعزۃ علینا و ہم کا ذوالعق و اظلماء ابو رزہ اسلمی کہ در آن
مجلس حاضر بود گفت ای زید چوب خود از ثنایای حسین بردار من بارہ دیدہ ام کہ رسول خدا
صلی اللہ علیہ وسلم بر ثنایای وی بوسہ میداد انکاء گفت نزد اقیامت این شخص خواهد آمد شفیع
محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم خواهد بود تو نیز بوی آمد و شفیع تو این زیاد خواهد شد و از انجا بر خاستہ باز رفت
آلعمہ زید از حضار مجلس در ہم ایشان استشارہ نمود یکی از حاضران بیدین گفت کہ اندک
بچونکا بدشتن کار خردمندان نباشد صلاح آنت کہ علی بن الحسین را نیز جو الاتبع باید نمود
تا از ذریہ حسین کسی نماید نیز بد خا موش ماند نمان بن بشیر رضی اللہ عنہ فرمود لازمہ سلطنت
در عایا پر در چہین سبت کہ با ایشان رعایت و مروت آنچنان کنی کہ اگر سردانام علیہ الصلوٰۃ
زندہ بودی دیشا زار بحالت دیدی چہ نوازش و مراحم در بارہ ایشان نمودی زید را این
سخن رحم آمد و رفت بر حال ایشان زیادہ غمخ و امر کرد تا ہمہ را در حجام بردند و لباسها کاغزو
جہت ایمان ارسال نمود و اطعمہ کثیرہ معین ساخت و انعامات فرساد و در کوشک خود
فرود آوردن زمان قرابت معاویہ بر اقربیت نزد ایشان می آمدند و انستماع احوال شہدا
میکرستند و تا سہ روز ہنگامہ عزا کریم داشتند و زید صبح و شام علی فرزند ان حسین را

با خود گرفته ماحضر تناول می نمود گویند که فاطمه بنت حسین چون نزد یزید آمد گفت ای یزید
 حق اسلام همین بود که دختران رسول الله صلی الله علیه و سلم نزد تو بسی در آمده اند یزید گفت که
 یا بنت اخی من هرگز این نجواسته بودم و این را مکر و همدستیم فاطمه گفت که سپاه کوفه
 همه سباب مادر بودند حتما که خلقه های کوش را هم گرفتند یزید گفت ازین اندیش کن آنچه رفته
 از ان زیاد خواهد رسید و امر نمود تا اسباب هر یک آنچه رفته است از ان مضاعف رسانند
 آورده اند که روزی یزید بسبیل نمازحت عمر بن حسین را که صغیرین بود گفت تو آئی که با من
 خاله کشی گری عمر گفت کار کشتی سهل است شمشیری من و شمشیر من به پیرت بده تا با هم
 جنگ کنیم یزید عمر را بسینه خود ضمیم نمود و گفت شنشنة اعرها من اخزم اهل
 تلد الحیة الاحیة تا گویند بعد از روزی چند یزید نعمان بن بشیر را امر کرد که دو دمان
 مصطفی را بحدین منور و روانه سازد و جمعی از سواران همراه مرد این جهت محافظت
 گمارد و بوقت نخصت با زین العابدین مخاطب شده گفت که قبح الله این ستمیه که بخدا سو کند که اگر
 معاطله پدر تو با من صورت بستی هر خصلتی که طلبیدی آزا اقبال نمودی و بهر پنج که ممکن بود بدان
 ظلم را با خود راه نداد می گوید که در آن هلاک بعضی فرزندان من باشد لیکن در مشیت الهی همین رقم
 نقش بود که دیدی و مال جزیل از ادب داشت و طعنهای همه مرتحت نمود و امر کرد هر حاجتیکه
 در پیش آید بوی طلوع دهد تا اینجا مسالت نماید و میرشکر را غنای طبع نمود که محافظت
 و صیانت کما ینبغی نماید تا گرد می بایشان نرسد چون مسافران ممکن بود نیزه کشیدند میرشکر
 کبخی از طریق فرا گرفته بغاصه که در طریق محافظت بان خلل راه نیابد مباحثت می و رزید

و کمر خدمت بمیان بسته بوجه حسن رفاقت می گردید چون بدین فایز شدند فاطمه بنت علی بخواب
 خویش زینب گفت که این شخص در ادای حقوق صحبت مساعی جمید بکار برد و با حسن و جد در عهد ^{تکلیفی}
 قیام نمود اگر در جلد وی احسانش اکرام و انعام نماید بعد نباشد زینب گفت درین وقت
 بخیزد یور چیز دیگر بدست نداریم که بان اکرام کنیم فاطمه گفت من زیور خود با وی مرحمت
 میکنم پس سوار و بازو بند خود را آورد زینب نیز سوار و بازو بند خود با وی منضم ساخته نزد
 آنکس فرستاد و گفتند که هر چند این انعام شایسته خدمات تو نیست اما بمقتضا وقت نظر
 بعلتش نبرده اقبال نماید آنرا گفت خدا تا یک از من بقدیم رسیده اگر بنا بر منافع دنیوی
 می بود این صلت که مرحمت گشته من کافی و زیاده است اما بنده آنرا محض لله بقدیم ^{نیت}
 و پاس قرابت رسول الله صلی الله علیه و سلم ملحوظ داشته این کثیر در تاریخ خود می نویسد آنچه شخصی
 رو افض نقل میکند که زید آل حسین را بمشایه سرایا بر بندگی شتران بی چهارزان وانه نمود مردود
 و بعضی میگویند که شتران بختی داد و کوهان از چهار روز موجود گشت تا شتر مگاره را از پیشین ^{دست}
 سازد این نیز دروغ بی فروغ است را تم حرف میگوید که قصه نبات کوهان بی اصل و
 کذب محض است اما روانه نمودنش آن بیت را بر مثال سرایا بر شتران بی چهارزان که این کثیر آنرا
 تضعیف نموده در آن نظر است ابن جوزی و غیره محققان این فن ذکر کرده اند که زید بمشایه
 بر مثال سبایا بر آفتاب جمال موثق بحبال نموده روانه کرده و سرد روی زانرا کشوف گشت
 و آنچه مرقوم شده است که زید بر حسین رحم نموده بر این زیاد انکار کرد بعضی انکار آن هم می
 بسط ابن جوزی میگوید که مشهور نزد مورخان همین است که وی اعیان شام را جمع نموده میساک

در طست گذاشت و چوب در دست گرفته بر دندان مقدس زده و منصب این زیاده را بر او پشت
 حنا که او را بر زمان خود در آورده محمد بن حمید رازی از مجاهد نقل میکند که هرگاه در شش یف پیش
 یزید حاضر آوردند یزید باین ابیات مثل گرفت سلیت اشیاخی ببد شهیداه و اجرع
 الخزرج فی وقع الاسلء فاهلوا و استهلوا فرحاه ثم قالوا الی هنیئا لتسلء
 حین حکت بفنائک کهاء واستحر القتل فی عبد الاسلء قد قتلنا الضعف
 من اشرا فکء و عدلنا میل بد فاعتدلء مجاهد میگوید نافع فیها و الله ثم الله
 کسی در لشکرش نماند که او را عیب مذمت نکرد این که شیر میگوید که محمد بن حمید مرد شیعی بود بعضی میا
 هر دو قول جمع میکنند باینکه یزید بخت ابتهاج و سرور نمود و ازین فتح شادان و فرحان گردید
 از آن بعد چون دید که مردم از هر طرف لعنت و ملامت میکنند و بهر جانب کوس نفرین و مذمت
 بلند آوازه می نمایند تا بحدی که نصاری و یهود هم صد و در این فعل استعجب شدند تا چاره ایشان را
 نوعی اعزاز و اکرام نمود و بر حالت شهدا تا مساف کرد چنانچه سبط ابن الجوزی از عمید بن عمر روایت
 میکند و حقیقکه سر مبارک آن سرور و شباب پیش یزید نهادند سفیر قمی که در آنجا حاضر بود از یزید پرسید
 که این سر کدام است گفت حسین پرسید حسین کدام جواب داد پسر فاطمه پرسید فاطمه کدام گفت زینب
 محمد پرسید کدام محمد گفت بنی ماضی الله علیه و سلم پرسید پدرش کدام گفت علی فرزند ابیطالب پرسید
 علی کدام گفت عمو زاده پیغمبر است گفت طاک با دشمار او دین شمارا سو کند مسیح که شمار پیغمبری
 نیستند و بعضی هزار گز دست که در آن سم دراز کوشی که مسیح بر آن سوار شده بود واقع شدت هر سال شمار
 زیارتش از زمین دور دراز به انجام میرسیم و نذر و نیاز میگذاریم و تعظیم و توقیرش بجای آوریم

یعنی بنده اشتم که شتاب باطل اقامت داشته اند پس بر فاست او دیگری مراجعت نکرد این حدیث
 از محمد بن عبد الرحمن روایت میکند که یکی از جهود که پس جالوت نام داشت با من ملاقات کرد
 و تذکره قتل امام حسین در میان آورد و گفت که میان من و او علیه السلام هفتاد و پست برآید
 با این بود و تعظیم و حرمت من بجای آرد و دقیقه از دقایق عزت فرزندیکه آرد و شما فرزند خنجر
 پیغمبر خود را بقتل رسانیدید آفتاب چون ستم کشیدگان این بیت بدین رسیده بود همه ساکنان
 مدینه قرین ناله و زاری در فیت کرید و سوگواری گشته با استقبال ایشان بیرون آمدند ابو جعفر
 طبری روایت میکند که چون اهل بیت بدین داخل شدند زنی از دوستان بنی عبد المطلب بانرا
 اضطراب و فغان بصداه گریه کنان برآمد و از کمان بقراری بوی سرش منتبث گشته و گیسو
 از هم گسته سر خود باستین پوشیده با استقبال شافت و این ابیات میخواند سه ما اذا
 نقولون اذ قال النبی لکم: ما ذا فعلتم و انتم اخرا لام: بعترتی و باهلی بعد
 مفقودی: منهم اساری و منهم قتلی فرجوا بدم: ما کان هذا جزاء اذ صنعت
 لکم: ان تخلفونی بسوء فی ذوی حرم: ابو مخنف از عبد الرحمن بن عبید ابی الکنود روایت
 میکند که این ابیات را دختر عقیل شاه نمود و زبیر بن بکار نقل میکند که زینب بنت عقیل این ابیات
 ابیات مذکوره را در قفقاز اهل بیت بدین رسیده بخواند اما ابو بکر بن الانباری روایت میکند
 که زینب دختر علی رضی الله عنه خواهر عینی حضرت حسین و زوجه عبد الله بن جعفر در روز کربلا
 پرده نیمه برداشته این ابیات بخواند و الله اعلم و یحتمل که از هر دو در اماکن مختلفه باشد این
 ابیات بعمل آمده باشد **فصل** قول مشهور و صحیح آنست که شهادت آن امام همام و جده

و هم محرم سال شصت و یک هجری بود و اقدی و غیره ایمن نیز بهمین خرم کرده اند و بعضی گویند
 که در ماه صفر واقع گشت هشام بن کلبی گوید که شهادتش در سال شصت و دو واقع شده و گویند
 شصت و سه و بقولی سال شصت و مکانی که این حادثه جان کاه واقع شد موسوم است
 بکربلا بفتح کاف و سکون را و جمله باخر الف مدود و از علاقه ظف بفتح طاء جمله و تشدید فاء صغیر
 است بقرب کوفه و آن بضم کاف شهر است معروف و به قبة الاسلام مشهور سعد بن ابی وقاص
 رضی الله عنه در ایام ایالت عراق و آبادان ساخت و بجزیرتگاه مومنان شده و بود گویند
 که سرای نوح علیه السلام در آنجا بود و بهمانجا مسجد معمور گشت و او را کوفان هم گویند و گویند
 از برای آنکه در خلافت عثمان رضی الله عنه عساکر عرب در آنجا فرود می آمدند گویند که کوفه در اصل
 یک مربع را گویند که مستدیر و مجتمع باشد بنا بر استدارت اجتماع مردم باین اسم موسوم گشت
 و گویند که در آنجا کوهی بود خرد و او را هموار کرده سکونت اختیار کردند بنا بر آن باین اسم مسمی شد
 و گویند که مشتق از کیف است بمعنی قطع چون ابر و زبان زمین یا بهرام قطع کرده بود باین نام
 تسمیه یافت او قطع است از بلاد و در اصل کیف بود چون یاراساکن کردند و ما قبلش مضموم
 نمودند یا او شد مشتق است از قول ایشان هم فی کوفان بالضم و فتح نیز آمده و کوفان
 بالتحریک و او شده و نیز مسموع شده بمعنی عز و منفعت یا اینکه کوه سائید ما بر مثال کاف
 او را محیط شده لهذا بکوفه موسوم گشت یا اینکه چون سعد رضی الله عنه باین مقام سکونت ورزید
 گفت تکو فوا هذه الرملة یعنی دور کنید این ریگ پس باین اسم نام نهادند
 و عراق کبر معین و نوح را هملین بلاد است معروف حد آن در طول از عبادان تا موصل و در عرض

از فادسیه تا طوان گویند از کثرت عروق و بخیای نخل و شجار باین اسم اختصاص یافتند اینک
مشق است از عراق مزاده و آن عبارت است از چرمیکه بر طغای دو جانب جله که بجهت پائین
می دوزند و چون این بلاد بر طغای ریف و بر واقع شده باین اسم می نامند یا اینکه عراق
بمعنی کنار دریا است و این بلاد بر کنار جله و فوات آمده لہذا باین نام مشهور گشت یا معرب
ابرا ن شهر است بمعنی شجار و درخت خوب بسیار دارند و باید دانست که عمر شریف آنحضرت
در روز شهادت قریب پنجاه و هشت سال بود و آنچه ابو نعیم نوشته که عمر آنحضرت شصت و
پنج یا شش سال بود از راه سهو واقع شده و مشهور نزد متأخرین آنست که جسد شریف آنحضرت
در کربلا در موضع شهادت مدفون است و مشہد که مبنی است بر قبر واقع است این جوید و غیره
ذکر کرده اند که آثار موضع شهادت آنحضرت محو گشته و بالیقین کسی از آن شناخته کسی که
از مقل نشان میداد فضل بن دکین بر او انکار میکرد و کلبی میگویی چون بنا بر نحو آثار قبر آن امام عالم
آب بر آن روان کردند بعد از چهل روز آب خشک گردید مردی اعرابی از بنی اسد در قحط و
در یافت موضع قبر شریف میگردد و قبضه قبضه خاک از زمین برداشته می شمید تا آنکه بر آن موقع
الملاع یافت دانه دانه مروارید اشک از چشم پر نم انداخت و گفت بای آنست و اے
ما اطیبک و اطیب تربتک بعد از ان از دل پرورد بر آورد و ارادوا لیخفوا
قبره عن عدوه؛ فطیب تراب القبر دل علی القبر؛ اما سر مبارک را بجز زیاد بشرق
نزد یزید فرستاد و همین قول مشهور واضح و اظهر نزد اهل تاریخ و سیرت و کسی که انکار آن کرد
قابل اعتماد نیست اما اختلاف در آنست که پس شریف بکه ام جاده مدفون است محمد بن سعد

روایت میکند که زید انزابی نیز فرستاد و عمر بن سعید نایب مدینه در قبر مادرش فاطمه رضی الله عنها
 بقیع دفن نمود و گویند بعد از چهل روز باز بکر با معاودت نمود و همراه جسد شریف دفن کردند
 و ابن ابی الدنیا روایت کرده که پیشتر شریف در خزانه زید بود تا آنکه زید بمرد انگاد او را
 گرفته در دمشق اندرون باب فرادین دفن کردند و سندش عثمان بن عبد الرحمن و محمد بن عمر
 بن صالح اند هر دو ضعیف اند ابن عساکر در ترجمه رثا حاضر زید بن معاویه ارقام ساخته که چون
 راس شریف پیش زید نهاده شد وی با بیات ابن الزبیر بعری یعنی قولی بایلت اشیا
 بد شد و اجزاع الخرمیج من وقع الاصل و متمثل کشت زید با کفت ازان پس زید مبارک
 راسته روز در دمشق نصب احدث من بعد در سلاح خانه گذشت تا آنکه سلیمان بن عبد الملک
 برار یک سلطنت قایم کرد و دید آن سر مبارک با بلبید دید که فقط استخوان سفید باقی مانده او را
 در کفن سحیده خوشبوی مالید و بران نماز گذارده در مقبر مسلمان دفن کرد اند چون سیاه پوشان
 یعنی بنی العباس سلطنت فایز شد نه آنرا از قبر بر آورده با خود بردند و نیز ابن عساکر ذکر کرده که
 این زن بعد دولت بنی امیه هم بجیات بود و عمرش از صد تجاوز کرده حافظ جمال الدین محمد
 بن یوسف زرنجی روایت میکند که شبی سلیمان بن عبد الملک ستر در عالم صلی الله علیه و سلم را
 بخواب بد که با وی لطف و مهر با میفرمود و بشارت میداد چون روز شد این واقعه بحسن کبر
 ظاهر نمود حسن گفت شاید که تو نسبت با اهل بیت رسالت احسانجا آورده باشی گفت آری
 سر مبارک حسین رضی الله عنه در خزانه یافتیم و آنرا در پنج پارچه کفن کردم و با جمعی از یاران خود
 بر آن نماز جنازه او ساخته در مقبره دفن کردم حسن گفت خوشبوی در عالم صلی الله علیه و سلم

از همین باعث بود سلمان حسن را جایزه سینه مرحمت نمود صاحب الطراط السوی میگوید که تبحر
سلمان گفته اروع بیفروغ است چه اگر سر مبارک بحضور مردم در کفن حمید می نماز خواند و در
مقابر مسلمین دفن نمودی البته این خبر میان مردم شایع میگشت و سلاطین مسلمین بر آن قبه عظیمه
مبنی می نمودند و چنانکه در کربلا زیارت میکنند که لک جمه زیارتش مردم از دور دور از می رسیدند
و در افشای این کذب پیش حسن سیرت است که حسن بصری از اجاب اهل بیت بود چنین خواب
بوی بیان ساخته جایزه سینه مرحمت کرد تا زبان مومنان از ذکرش کرماد کرد و دیگر کسی در حق یزید
بعین وطن زبان نکشاید انتهی بنده ضعیف میگوید که این اعتراض از پای اعتبار ساقط است چرا که
مراد سلیمان این می بود خواب بر منط و بکر بیان می نمود و سلیمان با علم هم نبود که حسن خواب را تعبیر باجنا
و معروف نسبت با اهل بیت نماید چه امکان داشت که حسن ملاطفت بنی صلی الله علیه و سلم را تعبیر باجنا
قرآن و اظهار شعائر الاسلام نماید چه سلیمان انصاف دوست میداشت و اتباع قرآن مجید می بود
و شعائر اسلام را اظهار و اعلان میکرد و نماز را بر خلاف عادت خلفا بنی امیه با اول وقت قیامت
میساخت و از نماز که اردن با جمعی از خواص خود لازم نیاید که همه بر آن اطلاع است و در آن
که وقت نماز اطلاع نکند که این سر مبارک حسین است و باشد که اطلاع نمود لیکن خواص که از اجاب
بنی امیه بودند و با خاندان مرتضوی خصومت میداشتند صنع سلیمان را از مردم مخفی ساختند
و بنا نمودن قبه بر آن مستلزم نیت چه بسیاری از انبیا علیهم الصلوٰة والسلام نیز بر این مستلزم ایم
مدفون اند و از نام و نشان ایشان اثری باقی مانده و چونکه دمشق تحکمه بنی امیه بود و تا سال
امور سلطنت با ایشان تعلق داشت احدی را نکند داشتند که آنجا قبه بنا سازد

وجهت زیارت مبادرت نماید علاوه اینکه این کثیر در تاریخ خود ذکر نموده که اندرون باب در این سینه
 موضع دفن سر مبارک مکانی بمسجد رس معروف است انتهی در زیارت جسد شریف در مشهد سابق نیز
 بلکه در زمان نبی بویه که مذکور شد می داشتند در حد و دسنة ثلاث مایه ظاهر شد پس از چنین امور کذب
 سلیمان لازم نیاید و الله اعلم و جمعی که به فاطمین مشهر شده بودند و از حد و دسنة اربع مائة تا حد و
 سته ستن و سمانه در مصر ایالت و نظامت میکردند زعم آن دارند که سر مبارک حضرت امام همام
 بدیار مصر رسیده در آنجا دفن است و بران مشهدی بنا کرده اند که بمصر مشهور است این کشیر
 از اهل علم روایت کرده که این کذب محض است و باعث است که چون ایشان دعوی شرافت
 اظهار نمودند نسبت باین میت متصل ساختند بنا بر ترویج زعم فاسد خود این ادعا بمرض میان
 آوردند و هرگز نسب ایشان با دودمان مصطفوی اتصال ندارد و ایشان درین زعم کذب و خوله
 قاضی باقلانی و غیره علما اعلام که در حد و دسنة اربع مائة بودند باین نص کرده اند و الله اعلم
ذکر اسامی اهل بیت رسول و جان نثاران او و اولاد بتول که همراه امام همام
جانزادان کرده اند همین اخبار و محرران آثار چنان در کتب خود ذکر کرده اند که همراه حضرت امام
حسین رضی الله عنه بنفعا و دوتن از قرابتاران و مجانب شریک شهادت چشمه نه و نقد جان
در رفاقت آنحضرت در باخند و از حسن بصری منقول است که در حرب یزیدیان همراه امام حسین
برزده تن از اهل بیت که بر روی زمین شبیه و مقابل خودند شتمند بقتل رسیده اند از اولاد علی رضی
شش اس حسین و جعفر و عباس و عثمان و محمد و ابوبکر و از اولاد حسین دوتن علی اکبر و عبد الله
و از اولاد حسن محبتی بن علی مرتضی سه تن عبد الله و قاسم و ابوبکر و از اولاد عبد الله بن جعفر و کس

عون و محمد و از اولاد عقیل سه پسر جعفر و عبد الله و عبد الرحمن و دو دنییره عبد الله بن مسلم بن عقیل
 و محمد بن سعید بن عقیل و سوسای این مسلم بن عقیل پیش ازین واقعه بقتل درآمد چنانچه شامی
 در معنی گفته و افندی تسعة لطلب علی قد اصیبوا و ستة لعقیل و همو
 النبى عوذ و فیهم قد علوه بصارم مقنق و بعضی گویند که نوز و تن شهادت رسید
 و از محمد بن الحنفیه نقل است که همراه آنحضرت هفده مرد بقتل درآمدند و همه از اولاد فاطمه بودند
 این هر دو روایت پار وایت سابقه منافات ندارند چه هر که نوزده گفت که یا حسین و مسلم را
 با ایشان شمار کرد هر که هفده گفت آن هر دو را بشمار نیاید و زیرا که قتل مسلم درین واقعه اتفاق
 نیفتاد چنانچه بالتفضیل مذکور شد و حسین متبوع بودند تابع ابا آنچه در روایت ابن الحنفیه بود
 ایشان از اولاد فاطمه تحریف است چه اولاد فاطمه در آن زمان با مقتدر نبودند شاید که مراد
 از فاطمه مادر علی و زوجه ابیطالب باشد چه جمیع هاشمیان که در آن معرکه بفر شهادت نایز
 شده اند همه از اولاد فاطمه بنت اسد بن هاشم بن عبد مناف اند و بعضی گویند که میت و کس
 از اهل میت بودند و بعضی میت و یک ذکر کرده اند بنده ضعیف اسامی شهید که بر آن اطلاع یافته
 بر ترتیب خود قحجی ذکر می نماید ابو اھیم بن عقیل بن ابیطالب در شش ام ولد اسد
 بن ابیذجانہ این را طاحسین کا شفی ذکر کرده است آفس بن الحارث بن عبد نفوی و ابن البکر
 و ابن شامین و زعمولی و ابن زبیر و باوردی و ابن منذر و ابو نعیم و مزنی او را در صحابہ شمرده اند
 ابن منذر و میگوید که شمار او در اهل کوفه است و پدرش نیز شرف صحبت سید نام نایز گشته
 و در اصحاب بعضی و آنمل بود بخاری میفرماید که او بجز هاشمین رضی الله عنه در طرف شهید شده و حدیث

ان ابنه هذا يقتل بارض يقال لها كربلاء الخ روايت کرده چنانچه حديث مذکور در باب
 فضائل ياد کردیم اين حديث لغوی وغيره از سعيد بن عبد الملك خراسی حرانی از عطاء بن مسلم از اشعث
 بن عجم از پدر خود سجم از انس روايت کرده و آنند بخاری ميگويد سعيد که راوي اين حديث است در و تحکم
 ميکنند لغوی گوید که سوائی اين چيز ديگر روايت نکرده و آنچه ذهبی در تجريد گفته که لا صحبه له و حد
 مرسل مرده دست چنانچه حافظ ابن حجر عسقلانی در اصحابه نسردوده آنيس بن يعقل اصحابي اين
 کاشفی ذکر کرده ترمذی بن حصير هماني اين را بعضی مورخان ذکر کرده اند جعفر بن علی بن ابي طالب
 هاشمی مادرش ام السنين بنت حرام بن مجمل بن خالد بن ربعه بن كعب بن عامر بن كلاب
 اين را خولی بن يزيد تیری زد که از ان قبل سيد جعفر بن عقیل بن ابي طالب هاشمی مادرش
 ام السنين اين را بشر بن خود همدانی بگشت جناده بن حارث انصاری ذکره بعضی
 جویر مولای ابی ذغفاری ذکره الكاشفی حمر بن زید التميمی النهشلی امير مقدمه اين زياد بود
 شقاق و نفاق قوم را چون ملاحظه کرد ترک فاقه نميآورد شريك معين اهلبيت گشت
 و جان شیرين در محبت ایشان باخت حبيب بن المطهر بن رباب بن الاشر بن جحوان
 بن فقعه الکندی الفقعسی زمان نبی صلی الله عليه وسلم دريافت اما از رويت جناب سلامت
 مشرف گشت و در لطف شهيد شده و از جمله ابطال بود حجاج بن مسروق جعفی مؤذن امام حسين
 ذکره الكاشفی حماد بن انس ذکره الكاشفی ايضا خنظله بن سعد الجعفی ذکره بعضی المورخين
 خالد بن عمر بن خالد از وی ذکره بعضی هم ترمذی بن العین الجعفی با رج آمده در اثنای طريق
 با نخوت لاجت گشت سعد بن عبد الله الحنفی ذکره الكاشفی سعيد بن خنظله تميمی ذکره بعضی

سلیمان مولای امام حسین عوف حضرمی اور ابقلر سانیدہ سف بن حارث بن سیرع ذکر و حکم
 شرح بن عبید اللہ ذکر و الکاشفی عباس بن ابی شیبہ الشاکری ذکر و بعضہم عباس بن علی
 بن ایطالب القرشی برادر علانی امام حسین رضی اللہ عنہ مادرش ام البنین دا اور القب اسقا
 چروی جہت برادر خود آب از فرات آورد و در میدان کارزار و دشمنان و جلالت داد و آخر
 بر کنار فرات بشہادت فایز گشت قاتلش زید بن رقاد جہنی بود و او را دو پسر بود ذکی عبد اللہ
 از بطن لبابہ بنت عبید اللہ بن الحسن و دیگر از بطن کنیز و اورا عقب بن عبد اللہ بن الحسین بن علی
 مادرش رباب بنت امیر القیس طفل بود مانی بن شیبہ حضرمی اور ابقلر سانیدہ عبد اللہ بن عقیل
 بن ایطالب مادرش کنیز بود اورا عمرو بن صبیح صدیقی تیسری زد کہ از ان بشہادت فایز گشت
 عبد اللہ بن مسلم بن عقیل بن ایطالب مادرش رقیہ بنت علی بن ایطالب او نسیز
 عمرو بن صبیح گشت عبد اللہ بن بقطر رضیع امام حسین رضی اللہ عنہ و کونند کہ وی پیش ازین تکیہ
 آنحضرت ہمراہ نامہ خود از قادیسیہ بکوفہ فرستادہ بود و بقلر آمد عبد اللہ بن علی بن ایطالب
 برادر علانی امام مہام مادرش ام البنین بود عبد اللہ بن حسن بن علی بن ایطالب مادرش کنیزکی
 بود عبد اللہ بن عمیر الکلبی از بنی عامر عبد اللہ بن عبید اللہ بن عبد الرحمن
 الیزنی ذکر و بعضہم رضیع عبد اللہ ابو دجانہ ذکر و الکاشفی عبد الرحمن بن عقیل بن ایطالب
 ہاشمی مادرش ام ذلد بود اورا عثمان بن خالد جہنی بقلر سانیدہ عبد الرحمن بن عبید اللہ بن
 عبد الرحمن بن عزرہ ذکر و بعضہم رضیع عبد اللہ بن علی بن ایطالب ہاشمی مادرش
 لیلی بود بنت خالد بن مسعود بن خالد بن مالک از بنی تمیم ہاشمی بن الکلبی گفتہ کہ او بطف شہید شد

و اقدی زعم میکنند که مختار بن ابی عبید اور اہ یوم الد اقل نمود عثمان بن علی بن ابیطالب ہاشمی
 مادرش ام البنین بنت حرام بود و علی الاکبر بن حسین بن علی بن ابیطالب ہاشمی مادرش علی
 بنت ابی مرہ بن عروہ بن مسعود ثقفی و مادر علی میمونہ بنت ابی سفیان بن حرب بود و منقذ بن نعمان
 عقدی اور ابقل رسانید گویند کہ عمرش وقت شہادت نوزدہ سال بود و علی بن الحر بن زید
 تمیمی ذکرہ الکاشفی عمسور بن علی بن ابیطالب ذکرہ الکاشفی ایضا اما دیگر محققان اور اذکر
 نمیکند مادرش ام حبیب بنت زعبہ بن بجر بن علقمہ ام ولد بود از بنی تغلب و تیکہ خالد بن الولید
 بر عین النمر اغارہ نمود اور ابسی در آورده و عمر بن خالد الازدی ذکرہ بعضہم عمسور بن المطاع
 الجونی ذکرہ بعضہم عمسور بن جنادہ بن حارث انصاری ذکرہ بعض الموضین عمسور بن قطامہ الانصاری
 ذکرہ ایضا بعضہم عمسور بن عبد اللہ المدحی عون بن علی بن ابیطالب مادرش اسماء بنت
 عمیس خثعمیہ ذکرہ الکاشفی جمہور اور اذکر کردہ اند عون بن عبد اللہ بن جعفر بن ابیطالب
 الاصفہر مادرش حازمہ بنت مسیب فرزند عبد اللہ بن قطنہ طائی اور اقل نمود و غرہ مولا حر بن
 ذکرہ الکاشفی فضل بن علی بن ابیطالب ذکرہ الکاشفی و این قول ثابت نیست و کسی
 مورخان نامش یاد کردہ بلکہ ابن جریر جلد پسران علی رضی بر چہار دہ ہصر نمودہ و نام فضل
 و ران ذکر ساختہ فیروزان مولای امام حسین ذکرہ الکاشفی قاسم بن حسن بن علی بن ابیطالب
 ہاشمی مادرش ام ولد بود و نزد عوام پنج شہتہار یافتہ کہ قاسم پیغمبر محرم کشتہ تیغ جغای
 بریدہ یاں شد غلط است و کاشفی قصہ طویل در باب اجازت او از عم خود و تزوج کردن آنحضرت
 و غیرہ ذکر کہ خطئہ او بود ذکر کردہ شامہ نیست قیس بن مسند ذکرہ الکاشفی مالک

بن السریع ذکر بعضہم، مالک بن مالک بن انس ذکر بعضہم ایضا مسلم بن عوسجہ اول قتل است کہ
 از اصحاب امام حسین بر یاض رضوان خرامید کما ذکرہ ابن کثیر فی تاریخ محمد بن انس ذکرہ الکاشغری
 محمد الأصغر بن علی بن ابطالب ہاشمی کلبی کوید مادرش ام ولد بود و اقدی کفتمہ کہ درش
 اسما بنت عمیس بود مردی از بنی دارم اور اقبل سانیہ محمد بن عبد اللہ بن جعفر بن ابطالب ہاشمی
 مادرش خ صابت حفصہ بود از بنی تیم اللہ بن ثعلبہ اور اعامر بن نیشل تمیمہ بقتل آورده محمد
 بن سعید بن عقیل بن ابطالب ہاشمی مادرش ام ولد بود اور العیظ بن یاسر جنبی ہلاکت و محمد
 بن مقداد ذکرہ الکاشغری مرہ بن مرہ الغفاری ذکرہ الکاشغری ایضا مصعب بن زید برآ
 حر بن زید ذکرہ الکاشغری نافع بن مالک حملی و ہب بن عبد اللہ و اور ابن معقل کلبی ^{مکنہ}
 ذکرہ بعضہم وقاص بن مالک ذکرہ الکاشغری ہلال بن رافع البجلی ذکرہ الکاشغری ہاشم بن
 عتبہ بن ابی وقاص بن امییب بن زہرہ بن عبد مناف زہری این را نیز کاشغری ذکر کرده و در
 مبارزت طلبی او از عم زادہ خود عمر بن سعد کہ سپہ سالار فوج ابن زیاد بود و امر کردن عمر ^م
 بنابر دفع او کا می طویل کجوزہ تسلیم آورده اما این قصہ قابل اعتبار نیست چہ محققان ذکر کرده اند
 کہ این ہاشم در جنگ صفین ہمراہ علی رضی اللہ عنہ بقتل درآمد چنانچہ ابن سکین و ابن جبر آرا
 از ابی عبد الرحمن سلمی و عبد الرزاق از ابی بکر بن عمرو بن حزم روایت کرده و گویند کہ روایت
 علی مرتضی رضی اللہ عنہ در روز صفین بہست او مغضوب بود و او یکی از شجعان عرب بود مشہور و مرقا
 لقب میداشت و در روز فتح مکہ اسلام آورد و در فتح قادسیہ ہمراہ عم خویش سعد بود و آثار
 مردانگی از او در اینجا بظہر پیوست و در وقتہ طلوع سعد اور امیر بکر ساخته متوجہ شمال ^ب

پادشاه فارس یعنی یحیی بن سلیم المازنی ذکره بعضهم یزید بن الحارث الریاحی یزید
 بن زیاد الکنانی ابن الشعثا یزید بن المہاجر الجعفی این بر سره را بعضی مورخان ذکر کرده اند ابو بکر
 بن الحسن بن علی بن ابیطالب اشعی گویند نام او عمر بود و مادرش ام ولد او را حرطه به تیر کشت
 ابو بکر بن علی بن ابیطالب اشعی گویند نام او محمد و مادرش لیلی بنت مسعود و او میوه بود
 فان الله وانا لله وراجعون **فصل** در بیان رسیدن اخبار قتل امام اخیار ببلاد
 دیار و مرثیه گفتن و تحریر نمودن احباب و شادمانی کردن بعضی فجار آورده اند که چون پوزنی
 از بهم آنحضرت فراغت یافت نامه متضمن بشارت بدیاری و امصار فرستاد هر گاه نامه بمحمد
 بن سعید امیر حرین رسید امر کرد تا منادی در کوچه و برزن مدینه صدا دهد و چون این خبر حجت
 بدین مشهوره شته کشت او از زمان بنی اشعم بگریه بلند یزیرفت عمر بن سعید شنید گفت
 که این گریه در عوض گمائی زمان عثمان بن عفان است سبحان الله این چه گمائی اندیشی مردم خرد دشمن
 است که قتل عثمان فی الواقع از با دست بنی امیه بود چه ایشان از طرف عثمان رضی الله عنه بنطاست
 دیار و امصار می رود به عثمان فرود که از آن مردم متفرگشته هیچ فتنه و فساد شدند و در این اثنا
 مروان کتاب مزوره بنام والی مصر داد که در کتب عثمان بن سعید شد پس قصاص آن از
 ازل میت مصطفی گرفتن چه عینی داد چون خبر قتل مکه رسید عبداللہ بن الزبیر رضی الله عنهما
 باحضار صنایع قریش فرمان داده بنبر برآید و بعد از حمد خداوند جلشانه و در مصطفی علیه
 والسلام گفت فاطمان ولایت عسراق بمه غادر و فاجر و در باب کوفه
 بناست عذر و خدمت به ترا از مردم عسراق اند صدق این مقال آنکه

که فیان بار سال رسول بر سال حسین را که بهتر و بهتر قوم بود طلب داشتند تا در اوالی امر
 خویش گردانند و از واسطه او معالم اسلام زنده نمایند چون آنجناب از حرم بیرون رفت
 و روی بکوفه نهاد همه مردم که در محبت او در آمده بودند و انتظار مفدم مبارکش میباشند
 شمشیر بر روی او کشیدند و گفتند که دست خویش بدست فاجر ملعون پور زیاد نهد
 تا آنچه را این معتقنی کند به ان عمل نماید و کردند به تیر و شمشیر دست بکشائیم حسین رضی الله عنه
 برین حیات ذمیر و فات کریمه را اختیار نمود آخر تا آن سه روز در دمان رسالت به تیغ
 و ستم آنجماعت پر شقاوت با اهل بیت و یاران خود کشته شد رحمت حق بر حسین باد
 و الله سبحانه قاتلش را غایب خاطر گرداناد و آنکسی را که باین فعل امر کرده و یا باین کار شایع
 راضی گشته قرین لعن و نفرین کند و محمد بن سعد از شهر بن حوشب روایت میکند که نزد ^{امیر} ^{المؤمنین}
 ام سلمه رضی الله عنها نشسته بودم که زنی فریادگنان در رسید و گفت که حسین شهادت
 بگریه درآمد و گفت خدایتعالی گور و خانههای قاتلانش را با تاش بر کند و از کمال غم داند و بهیوش
 افتاد زهری روایت میکند که چون خبر قتل حسین رضی الله عنه به بریج بن خشم رسید چندان
 گریه نمود که هر دو صدع او کشید و شبنم گفت که و اذل امت ابن مکتب نبی این دعوی قتل کرد بخدا
 روزی الله تعالی بر مبارک حسین را با جسد منضم خواهد نمود و بعد پدرش انتقام آن از ابن مرجانه
 خواهند کشید باید دهنست که در اصل کتاب چند مرتبه که بمذاهب اعلام هشاد کرده اند آورده ایم اما
 چونکه اکثر اینجای زمان از زبان تازی و قفیت ندارند لهذا عثمان میان از ابرو آن منطف
 ساخت **فصل** در آنکه حسین رضی الله عنه با وجود نعره سن از ترفیح محبت ^{الله} ^{صلوات}

نایزگشته ذخیره وافی برداشت و احادیث از ان سرد و عالم صلی الله علیه و سلم یاد گرفته
 روایت نمود و چون صدیق رضی الله عنه از یک خلافت آر هست اکرام و اعزاز آن سید شبا
 می نمود و کذلک فاروق و ذوالنورین رضی الله عنهما حقوق سیادت امرعی میداشتند و دقیقه
 از دقایق عزت و احترام فرود میگذاشتند و از فیض صحبت پدربزرگوار خویش حظ وافر بر گرفت
 و در جل و صفین و نهروان همراش بود و اهل عتق بجای آورد و اما آنکه مرتضی رضی الله عنه جام شهادت
 چشید چون زمام خلافت بدست حسن رضی الله عنه درآمد، وی رضی الله عنه مصالحت را
 با معاویه پیش گرفت رای ز ریش مطابق حسین رضی الله عنه نیفتاد و آنحضرت برادر خود را بر قتال
 باغیان شام حث و تحریص نمود تا بحدیکه حسن رضی الله عنه فرمود عزیم کردم که ترا در خانه حسین عالم و از
 محبت فراغت حاصل کرده بگذارم چون حسین رضی الله عنه جد و کد برادر خود برین منظر دید سکوت
 ورزید چون خلافت بر معاویه قرار یافت آنحضرت همراه امام حسن رضی الله عنهما نزد معاویه
 میرفت و معاویه اعزاز و اکرام و حرمت و احترام بحدیکه زیاده بران متصور نیست بجای آورد
 و مال جزیل پیشکش میساخت آورده اند که روزی معاویه آنها را دید و امام را در ملک درهم عطا کرد
 و گفت که این را بگیرند و من این ببنده ام و الله که چندین درهم بشما کسی پیش از من نداده و بعد از من
 نخواهد داد حسین رضی الله عنه فرمود و الله تو نه کسی پیش از تو و یا بعد تو کسی که از ما فاضلتر باشد
 نخواهد داد و چون حضرت حسن رضی الله عنه این جهان را پرورد کرد حضرت حسین رضی الله عنه هر سال
 نزد معاویه بشام میرفت و وی بکسب سلوک و توان پیش می آمد و در سلسله و خمیسین چون معاویه
 لشکری بسر کرد که پیش خود بر جهت غزای قسطنطنیه روانه نمود آنحضرت نیز در آن غازیان شریک بود

فصل

در بیان آیات و آثار که بقتل آن سید انبیا چشم عبرت بین بانمودار کرده
 ترندی از طریق سلی روایت میکند که گفت من بخانه ام المؤمنین ام سلمه رضی الله عنهما در آمدم
 خاتون را دیدم که می نالید گفتم سبب گریه چیست خاتون گفت سرور عالم صلی الله علیه و سلم را
 دیدم که گریه میکند و سر و محاسن مبارک خاک آلودست پرسیدم که سبب چیست فرمود این
 نزدیکی بقتل گاه حسین حاضر شده بودم و امام احمد بسند قوی از ابن عباس رضی الله عنهما روایت
 میکند که گفت سرور عالم صلی الله علیه و سلم را وقت نصف النهار بخواب دیدم موی اشغنه و گرد آلود
 و در دست شریف قاروره است که در آن خون را فرافزوده می انداخت گفتم یا رسول الله این چیست
 فرمود خون حسین است که از ابدت ای این روز در پی طلب اویم غرض از آن بعد ظاهر شد که
 حسین رضی الله عنه در خانه بقتل رسیده بود ابن ابی الدنیا از طریق علی بن زید بن جریان روایت
 کرده که روزی ابن عباس رضی الله عنهما از خواب بیدار شد و کلمه ان الله وانا الیه مرجعون
 بر زبان راند و گفت و الله حسین کشته شده یاران گفتند همچنین بخوابد بود گفت رسول الله صلی
 علیه و سلم را بخواب دیدم که شیشه پر خون همراه میدارد و میفرماید که نهستی که امت من چه کار
 کردند فرزندانم حسین را بقتل رسانیدند اینک خون او و خون یاران او که نزد خدا استعجابی برم پس آن
 روز و ساعت را ضبط کردند همیشه بیت چهار روز انقضا یافت خبر بدیده رسید که سوی صبح عینه
 در همان روز همان ساعت شهید شد هشام بن کلثوم بن ابی العزیز مکرره روایت میکند که صبح روزی که
 حسین رضی الله عنه در آن کشته شده در مدینه بودیم مولات خود را شنیدیم میگفت که: شب نادانی
 میکرد ایها القائلون ظلما حیناء ابشر بالعداب والنصیك

كل اهل السماء يدعوا عليك من بنی و منسل و تبیل قدا لعنتم
 علی لسان ابن داود : و موسی و حامل الانجیل : ابن مشام از ما در عمر بن حنبله
 کلبی روایت کرده که گفت من آنرا شنیده ام امام احمد و ملا از ام سلمه رضی الله عنهما روایت میکنند
 که گفت شنیدم جن را که برای حسین گریه میکردند و حسین بن ادریس از ام سلمه رضی الله عنهما روایت کرده
 که زنان جن باین ابیات نوحه میکردند ایها القائلون جهلا حسینا الخ و ابونعیم
 از طریق حبیب بن ثابت روایت کرده که ام سلمه میفرمود از روزی که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 وفات یافت نوحه جن را شنیدم که شب و شبانه که فرزندم حسین بقتل رسید و کثیر خود را
 کرد تا از مردم دریافت همین نوحه شنید که وی رضی الله عنه بقتل در آمد و جنبه نوحه میکرد
 الا یاعین فاخترت لفی یجهد : و من یسکی علی الشهداء بعد : علی رهط نقود
 بهم المنايا : الی متجبر فی ملک عبد : ابونعیم از ما در فریبه بن جابر حضرمی روایت میکند
 که شنیدم جن را که بر حسین نوحه میکرد و میگفت انلی حسینا هبله کان حسین جیلا
 ابو حباب کلبی نقل میکند که اهل کربلا نوحه جن را شنیدند که میگفت مسح الرسول الجبینه :
 فله بریق فی الحدود : ابواه من علیا قریش : وجد خیر الجدد : بعضی شاعران
 در جواب گفتند خرجوا به و فلا الیهم : فهم له شر الوفود : قتلوا ابن بنت نبیهم
 استخوانه نار الحدود : حافظ ابونعیم در دلائل النبوه از نضره الازدی روایت میکند
 که چون حضرت حسین رضی الله عنه شهادت فایز شد از آسمان خون بارید چون صبح گشت دیدیم
 که سبزه و جوار باران خون اندود و روایتی آمده که در خراسان و شام و کوفه باران بر مثال خون

برخانهای بارید و چون سحر مبارک را بخانه این زیاد آورده اند از دیوارها سرشک خون سیاه
 بافت و آذابی سعید منقول است که هیچ سنگ در دنیا نبوده است مگر اینکه از زیر او خون غالب
 بر آید و از آسمان باران خون بارید چنانچه اثرش بر لباس نمایان گشت و از عیسی بن ماری
 گندی منقول است که گفت چون حسین رضی الله عنه بقل سعید دیدیم که تابش آفتاب دیوارها
 چنان سرخ بود تو گوی که چادرهای معصمران گذشته اند و تا هفت روز همچین مشا
 می نمودیم و مروی است که مدت دو ماه یا سه ماه وقت طلوع آفتاب دیوارها ملاحظه میکردند
 که گویا خون آلود است و تا ارتفاع قرص آفتاب همسان بود و ثعلبی روایت کرده که آسمان
 بر حسین رضی الله عنه تبالید و حرمت اثر ناله او است و بعضی گفته اند که بعد قتل آنحضرت مدت شش ماه افق
 سرخ بود از آن بعد همیشه سرخی نمود میشود و از این سیرین مرویست که حرمتیکه همراه شفق
 نمایان میشود پیش ازین نبود تا آنکه حسین رضی الله عنه کشته شد این جو زی از این سیرین نقل
 کرده که سه روز دنیا تاریک بود از آن بعد سرخی در آسمان پدید آمد و این بعد ذکر کرده
 که این حرمت در آسمان پیش قتل حسین نبود این جو زی میگوید حکمت در حرمت آسمان آنست
 که انسان هرگاه در غضب می آید از اثر آن چهره او سرخ میشود و حق جل شانّه چونکه ازین منزه است
 تا اثر غضب خود بر قاطعان حسین بجزت افق ظاهر کرد تا همگنانرا بخلعت این جنایت بود اگر درود
 که امین عباس که بجزک بدر کرد در اساری آمده بود مانع خواب سردانام علیه الصلوٰه والسلام آمد
 این حسین را قیاس باید کرد که چه حالت با آنحضرت راه یافت باشد و حسی بن حرب قاتل
 سید الشهدا حمزه رضی الله عنه چون بسک اسلام منسلک کرد و در حال آنکه اسلام بجهت را نطع می نمود

نبی صلی اللہ علیہ وسلم اور امود کہ چہرہ خود از من پوستیدہ دارچہ دوست ندارم کہ قاتل جان
 ملاحظہ کنم ہر گاہ در حق او چنین ارشاد از آنحضرت صا و کشت ملاحظہ باید کرد کہ وال آنحضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم بر دیدن کسی کہ حسین رضی اللہ عنہ را کہ جگر کوشا او بود بچ نمود و بقتل دین نماند
 امر داد و عیال و اطفال او را بر آفتاب جمال دہشت چگونہ راضی کرد و انتہی مخفی ماند کہ بعضی در حدیث
 حمرت بعد از قتل آنحضرت خصوصاً بر قواعد فلسفہ کہ حمرت را از لوازمات غروب میدانند اعتراض
 می نمایند شیخ عبدالحق دہلوی قدس سرہ در جواب کفہ کہ بر طریق سننزل میگویم کہ این حمرت
 باعتبار شدت و کثرت باشد کہ سابق اینقد حمرت نمی نمود ابو الشیخ بن حیان در کتاب السنہ
 از زید بن زیاد نقل کردہ کہ در ہسنگام قتل حضرت حسین رضی اللہ عنہ عمر پانزدہ سال میباشتم
 دیدم در محل کہ دیشکر بود خاکستر کردیدہ و این ورس همانست کہ از من بشام میرفت و در پنا
 راہ حضرت امام رضی اللہ عنہ او را گرفته بود و بعد قتل آنحضرت دست برد طاغیان شام کشت
 و از جملہ آیاتیکہ در آن روز بظہر پیوست کوف آفتاب بود و آسمان بہ تابہ تاریک کشت کہ وقت
 نصف النہار ستارہ نمودار کردیدہ و کواکب با یکدیگر مضار بہ نمودند حتا کہ مردم مکان بردند کہ نہ
 رستاخیزست و تا آنکہ از آنحضرت بہ نسیب گرفتہ بودند بزنج نمودند کشت آن مثل قرآن نمایان
 و چون بطبع در آوردند از غنظل محتر بر آمد عثمان بن ابی شیبہ روایت میکند کہ شمر را در جنگ زری
 بدست در آمدہ بود ازان چیزی بدختر خویش سوخا داد دختر از ابرو گر جوالہ کرد چون زر کہ او را بر آتش
 گرم نمود جز غبار هیچ بدست نیامد شمر ازان الطلاع دادند قدری زر کہ باقی بود باز بر آتش نهاد
 سواغی چیزی نیافت منصور بن عمار و ابو نعیم روایت میکنند کہ چون طاغیان کوفہ شام سران

امام تمام را همراه گرفته جانب یزید متوجه شدند در اول مرحله در جایی نزول کرده بسر مبارک
 باده نوش گشتند در آنچنین دستی از دیوار پدیدار گشت و با قلم آهنی سطر از خون نوشت و چون
 به اتروا امت قتلت حسینا، شفاعت جده یوی الحساب، ایس مردم سر مبارک
 که هشتم راه فرار پیش گرفتند این عسا کرد و ایت کرده که جمعی از غازیان سیلاد روم رفت بودند
 و این بیت را در کنیه مکتوب یافتند از ساکنان دیر پرسیدند که این بیت را که اتم نجی نوشته است
 آنها گفته که پیش از مبعث نبی شما از سه صد سال این بیت در اینجا منقوش است در سیر این شهر
 مسطور است که پور زیاد چون سر مبارک را بشام روانه کرد در سربکان آنرا در صندوقی نهاد
 می بردند و هر گاه بمنزل میر رسیدند از آن بر آورده بر نیزه نصب میکردند روزی فرد گاه پیشان
 به دیری افتاد بر عادت معبود سر مبارک را بر نیزه نصب کرده نزد دیر که اشتهار ایتبی که آن
 دیر بود دید که از سر مبارک تا آسمان نوری روشن است از شاخه و ایخال شکفت در آمده
 سر سبک از ابر سپید که این سر کیت گفته سر حسین است نبی رسول الله صلی الله علیه و سلم پرسید
 محمد است که پیغامبر شما بود گفته آری گفت شما به ترین مردمان اند چه اگر مسیح را فرزند بودی البته او
 در چشمان خود داشتی از آن بعد گفت مسالقی وارم آنرا قبول باید نمود گفته چیت گفت این
 سر را پیش من امشب بگذارند فردا چون روز روشن کرد و دوشماره خود پیش گیرند آنرا بریزند
 در حوض آن شمارده هزار دینار عطا میکنم گفته باکی ندارد پس سر مبارک را با دیر سپردند از آن
 غسل داده خوشبوی مالید و بر زانوی خود نهاده تا دمیدن مسیح می نالید و میگفت ای دامن جز نفس
 بیج مالک نیم و شهادت میدهم که جز الله سبحانه و دیگر معبود نیست و تحقیق محمد رسول است

ازان بعد دیر و مافیه را ترک داد و مردم در خدمت هبیت نهاد چون عامیان پیام سر امام همام
 گرفته در شبام رسیدند بقرب دمشق خواستند که کیسهای زر را که بغنیمت گرفته بودند کشاده
 تقسیم نمایند دیدند که همه بخذف پاره مبدل گشته و بر یکجانب آن نبشته که ولا تحسبن الله
 غافلا عما یعمل الظالمون انما یؤخرون لیوم تفتضح فی الا بصار و بر جانب دیگر رقم ساخته
 و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون این عساکر از منبها ل بن سسر روایت کرده
 که چون سر مبارک حسین رضی الله عنه بدمشق رسید من بهما بخا بودم شخصی را دیدم که پیش سر مبارک
 سوره کهف تلاوت میکرد چون بگرمه ام حسبت ان اصحاب الکهف والرقیم کاذا
 من آیاتنا عجباً رسید حق سبحانه سر مبارک را گو یاکردانید بزبان فصیح گفت که عجب از قصه
 اصحاب کهف آنست که مرا کشتن و باز سر مرا همراه بردن این کثیر در تاریخ خود گفته که شیعہ در روز
 عاشورا سبانه نموده بسیار احادیث وضع کرده اند از جمله میگویند که آفتاب در آرزو شکست
 و تاریکی مینشاید رسید که ستارگان پدید آمدند و هر سنگی که می برداشتند در زیر آن خون می افتد
 و افق سرخ گشت و آفتاب چون طلوع می شد شعاع آن سرخ رنگ می بود و آسمان سیاه و گویا
 بایکدیگر می زدند و از آسمان خون بارید و حمرت در آسمان پیش ازان بود و گفت که این بعد از
 ابی قبل مغازی روایت کرده که آرزو آفتاب شکست شد بعد که وقت نصف النهار ستارگان
 پدید آرگشتند و چون سر مبارک در دارالاماره برودند از دیوارها خون جاری و تا سه روز زمین بکشد
 و هر کس که عرفان و کافره که همراه آنحضرت بود مس میکرد و شش سوخت و سنگی از سنگهای بیت المقدس
 نبرد داشتند که بر آن خون عیسی می یافتند و شتران همراه آنحضرت را پی زده بودند چون کشتند

فتح کرده اند بر آنکه ضلالت را بر آنه ماسوای این دیگر بسیار اخبار کا ذریعہ وضع نموده اند نیز از آن بصحت
 آنتی نصیحت دستگاه مولوی باقر آگاه بر آن رو کرده که این آثار صحیح اند و اکابر حقا از او ارد
 نموده اند چنانچه سیوطی در تاریخ و علامه سنی در جواهر العقیدین و علامه ابن حجر در صواعق و محقق عارف
 در شواهد و معانی محدث در روضه الاحباب غیر هم که در عداسامی انان طوالت است ایراد نموده اند
 باین نسبت وضع آثار بر فصد و حکم بر وضع آن ناشی از نصبت آنتی تنده عاصی میگوید که نظر بر جنگی آثار ^{نیک} مشیر
 که وقوع آیات است در آن روز باین اخبار متحقق میگردد و بهین لحاظ اکابر محققین تمهید آن ایراد کرده اند
 اما نظر بخصوص اسانید هر یک بعضی جمید و بعضی ضعیف اند پس ایراد آن در فضایل پاک نه ارد فصل
 رقمطرازان آثار و نقلین در ازان اخبار و صحایف خود چنان نگاشته اند که کسانیکه در امر حسین رضی الله عنه
 دخل بودند از آفت و عاهت در دنیا کم نجات یافتند اکثری بجنون و بعضی با مرغن و قلم بن مبتلا شدند
 و آثار صحیحین باین باب وارد اند چنانچه ابوالشیخ نقل کرده که جمعی طرح مجاست انداخته از به در می سخن بگردند
 کلام باغیا رسید که هر کس در قتل حسین رضی الله عنه اعانت کرد به بلای عظیم مبتلا گردید مردی که بن سال
 در ان میان بود گفت من نیز در قتل حسین اعانت دادم او کردم با به بلای عظیم مبتلا گردیدم و هیچ آفتی
 بمن نرسید درین اثنا آن پیر خود دشمن بر عاصت تا بهر اعر روشن نماید ناگاه آتش او را فرا گرفت
 دوی ندایک کرد که انار انار تا بجای که خود را در ذرات انداخت اما حواشش لطفانیذیرفت آفر بهانگاش
 جان داد و روایت کرده است منصور بن عمار از ابی محمد بذلی که گفت دشمنش از میان او قتل حسین
 شریک بود هر دو بلای عظیم مبتلا شدند یکی انشکی غالب شد تا بحدی که بسو سو آب نوش میکرد تشنگی
 فرود نیشد دیگر بر او آزی ذکر بجای رسید که هر گاه بر سو آب میگردید از او چون رسن بر کلبوی حمید

حضرت ابن الجوزی از سی نقل میکند که شخصی او را در کربلا ضیافت نمود و اطمینان مذکوره در آمد که هر که در خون
 حسین رضی الله عنه شریک بود بحالت بدبرد و مصیبت آنرا نکند یب کرد و گفت که من نیز در آن حاضر بودم
 لیکن کلبی من بر سید الغرض آنروز در آرزو شب با صلاح چراغ مشغول بود که ناگاه آتش او را در گرفت و
 بدخت سدی گوید و الله من او را معاینه کردم که چون زغال سوخته بود مروی است از زهری گفت
 ای جیس از قاتلان حسین با نماز که اینک سبایش در دنیا یافت بقتل رسید یا که کردید یا سیاه رو
 و در آنک مدت زوان ملک پذیرفت حکایت کرده است بط ابن الجوزی از واقعه ای که گفت پیر
 در کوفه در قتال حضرت حسین رضی الله عنه حاضر بود سبب نامیانی او پرسیدند گفت ماده تن همراه تو بودم
 لیکن من نه شمشیر کشیدم و نه نیزه زدم و نه تیر انداختم چون حضرت امام بقتل درآمد و سر مبارک را بکوفه
 بردند بجان خود مراجعت نمودم در آنوقت چشمان من روشن بودند چون آن شب بنجاب رفتم دیدم که
 شخصی آمد و گفت رسول الله صلی الله علیه و سلم ترا الطیبه کفتم مرا از رسول الله چه کار آنروز کرد
 دست من گرفت و در کردن زده بکافی برد که در آنجا جمعی فراهم آمد و الله و رسول خدا صلی الله علیه و سلم
 تشریف داشته اند عمامه بر سر بسته و آستین از دست برچیده و شمشیر در دست آینه و الطیبه در پیش
 انداخته و آن ده تن که همراه من بودند بلوح اند من بر آنحضرت سلام فرمودم و سلامت گفتم و ترا الله تعالی
 و ملائک گرداناد ای ع و الله ای ملعون شرم نداری که حرمت مرا تنگ ساختی و عمرت مرا کشتی و حقوق
 مرا مراعات نمداشتی کفتم یا رسول الله من بقا که نکردم فرمود آری لیکن سواد آنجماعت زیاد کرده
 پس دیدم که طشتی از خون حسین بر جانب راست آنحضرت نهاده اند مرا فرمود بنشین رو برو آنحضرت صلی الله
 علیه و سلم بدو زانو نشستم میلی گرم کرده در چشمان من کشید و در روایتی آمده که میل را از خون حسین رضی الله عنه

بگرد چون بیدار شدم دیدم که چشمان من کورگشته اند و روایت از امام بن اصبغ مخاضی که روایت کرده است
 سر مبارک حسین رضی الله عنه بر فتراک سپاسته بودیدند که در آنکس است روی او مانند قیر سسایه
 گفته که تو از خبر دو بیان عرب بودی چه باعث کردی و چنین گشته گفت از روی آن سر آبرویم
 هر شب در خواب می بینم که دو مرد با زوی مرا گرفته بسوی آتش سوزان می برند و مراد آن می اندازند و من
 پس می شوم لیکن تابش آتش روی مرا می سوزد و باین حالت رسید بعد از چندی آن مرد بکالت بر آمد و نیز
 روایت کرده که پیر مردی رسول خدا صلی الله علیه و سلم را بخواب دید که دو بروی آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 لشتی پر خون نهاده اند و مردم را بر آنحضرت عرض میدهند حضرت آنخون با ایشان می آید چون نوبت
 من رسید کفتم من اینجا حاضر بودم آنحضرت فرمود آری لیکن بدل از زود داشته بودی و از آنکشت
 بسوی من اشارت فرمود چون بیدار گشتم دیدم که چشمان من نابینا اند روایت کرده است احمد
 رضی الله عنه که مردی گفت قتل الله الفاسق بن الفاسق الحسین بن حق تعالی بسوی او
 ستاره انداخت که چشمانش کورگشته اند روایت کرده است بازمی از ابی جعفر منصور که در شام قدم
 دیدم که صورت او همچو صورت خوک است سبب آن پرسیدم گفت من هر روز بعد از نماز هزار بار
 لعنت بر علی رضی الله عنه میگویم روزی که جمعه بود چهار هزار بار او را و اولاد او را لعن نمودم و از مسجد
 بیرون شدم و بجانه خود رسیدم بر دیوار کعبه زدم درین اثنا خواب بر من غالب گشت را دیدم در نگاه
 که رسول الله صلی الله علیه و سلم نشسته اند حسین آتیا بدوست گرفته و حسن پیاله را برداشته است که
 نزدیک آن سر هر دو عالم صلی الله علیه و سلم میرسد او را از آن می نوشاند رسول خدا صلی الله علیه و سلم بر من
 نظر انداخته فرمودند که ای پسر این مرد را که بر دیوار کعبه است نیز نوشان حسین رضی الله عنه روی خود

بگردانید و گفت ای پدر من چگونه در این خوشام که او هر روز هزار بار با نعرین میکرد امر و چهار هزار بار لعنت
 کرد رسول الله صلی الله علیه و سلم بختم درآمد و لعنت کرد و گفت چیت ترا که گوشت و خون مرا لعنت
 میکنی لعنت خدا بر تو باد پس بر روی من تعفن نمود چون از خواب بیدار شدم دیدم که مانند خنزیر گشته
 و مردم را عبرت شدم باید دانست که حق تعالی شاز در اندک فرصت انتقام آن از یزید در گرفت
 و بعارضه نقرس او را مبتلا ساخت چنانچه بعد از قتل آنحضرت در مدت سیال در سنه اربع و ستین این
 چهارم بگذشت و عمرش قریب چهل سال بود و کذک لب این زیاد دیگر کرده است و تباوت بنیاد و بادا
 هلاک و کوفتار گشته تفصیل این اجمال آنکه بعد از موت یزید چون ابن زبیر کوس خلافت در نوبت
 و ادایت حکومت در دیار اسلام برافراخت ابن زیاد دید که هم خود در عراق تمشیت نخواهد رفت
 پس بسوی شام گریخت و با مروان ملحق گشته شامیازا هجرت او ترغیب داده خود مدد معاون او
 و کوفیان که با مسلم بن عقیل معیت کرده بودند با امام حسین رضی الله عنه نامه نوشته طلبه هستند
 و مسلم را در کوفه درگذرد تا به تیغ ستم گشته شد بعد از آن در ظل رایت عمر بن سعد بگزارفته حسین علیه السلام
 رضی الله عنهم بقتل رسانید بعد از چند گاه عقده شده بر کرده خویش نشان گشته و انگشت دمت بدندان
 حیرت کزیده بر خود نعرین کردند و با یکدیگر گفتند که خسران دنیا و آخرت نصیب شد و داغ و فغان صید
 ما را سوخته است چه اگر حسین رضی الله عنه را طلبیده تیغ در روی او کشیدیم تا از یوفانی رسید آنچه باو رسیده
 و دروسای اینجماعت پنجگن بودند سلیمان بن مرد فرحی و سبب بن نجبه و زاری و عبد الله بن سعد و
 عبد الله بن و ال تمیمی و فاع بن شد و بجلی و اینها از معارف اصحاب حضرت امیر المؤمنین علی رضی الله عنه
 بودند چون عزیمت ایشان بزدارک خون امام حسین تصمیم یا جمعی کثیر در مرای سلیمان بن مرد جمع آمدند

و سب بن نجید که مصحوب عمر بن سعد کربلا رفته بود سخن آغاز کرد و گفت که خدایتعالی ما را بلول عمر متکا کرد و نهد
 تا در موضع فتنه افتادیم و با مورنا شایسته تمکیم کشیم کنون از اعمال سبیه خویش نام شده میخوهم که دست
 در و امن تو به و انابت ز نیم شاید که الله تعالی تو به ما را قبول نموده بر ما رحمت فرماید سلیمان بن مردک گفت
 که بیسج چاره نمیدانیم جز اینکه خود را در عرض تیغ آوریم و تمامی سبیه به استغفار درآمد و گفت صلاح آنست
 که شمشیر را از نیام بیرون کشیم و سان را بر سان راست کنیم و چهار از اولت دشمنان آل محمد علیه السلام
 پاک کردانیم چون هم بر نیوج قرار یافت سلیمان بن مردک که از صحابه کرام و بشرق صحبت سید امام
 علیه الصلوٰه و السلام مشرف شده بود و بزهد و تقوی و عبادت کوی سبقت می رود با مارت خود را
 رضا دادند و درین باب با طرف و اکناف ما جهاد شتند چنانچه سعد بن خدیجه یانی که والی مابین
 بود با ایشان موافقت کرد و بسال آینده بنجید و مد و نمود و این بیعت در سال اربع و ستین واقع شد
 و قریب هفتده هزار مرد شریک بیعت گشتند و در اول محرم سنه خمس و ستین سلیمان بن مردک که ف
 بیرون آمد و بنجید را لشکرگاه ساخت و زیاده از بیست هزار مرد با او همراه بود و چون بعد از چند روز
 عرض لشکر کرد زیاده از چهار هزار نفر یافت سلیمان از مشاهده اینحال با اصحاب مشورت ساخت
 همه با اتفاق عزم شام میسرم کردند و خود را بجهت تو امین لقب نمودند و سلیمان با میراث امین نامزد ساختند
 چون این سخن بسج عبد الله بن زید که از طرف ابن الزبیر ایالت کوفه مامور بود رسید ایشان بی نام
 داد که شامیان بسیار اند و سپاه شان از ک از خود بلیدی نماید که چند معدود با خلق نامحدود در مقام
 مقابل و معاند آیند و ما را نیز رفتن آند یار از جمله فروریات است مدتی توقف نمایند ما از جانب
 بن زید مدعی برسد انگاه با اتفاق رو به شلمان نسیم و داد خویش از مخالفان بستیم تو امین

اقبال بن محسن نگاره متوجه سام شاند و شامیان نیز از آهانه که فیان طلح کشته عثمان عنایت بسوی کوفه
 با است ابن زیاد غطف سا چون بر دو لشکر قریب من ورده رسیدند که فیان مبادرت کرد و بعربی
 میر فرودگاه نمودند و از تعب سفر خود را آسوده کردند و محرکاه پانصد سوار را همراه سیب بن نجبه کردند
 بر مقصد ابن زیاد که بسردکی شبر جل بن ذی الکلاع بود تاخت آوردند شامیان بعضی کشته شدند و بعضی
 از غنیمت شمرده را و او بار پیش گرفتند چون این خبر جمیع ابن زیاد رسید حصین بن نمیر را با دو اوزه
 هزار سوار مجرب که فیان فرستاد و از چهار شنبه میت دوم جمادی الاولی سنه خمس و ستین ملاقای قریب
 است و او حصین بن نمیر سلیمان را به بیعت مروان دعوت کرد سلیمان گفت اگر شما این زیاد را تسلیم مکن
 نیز چون که او را بعونش جوئی که از وی سده و ریافته کشیم فائده تسکین بایه حصین این را قبول نکرد و آهنگ
 جنگ با سازداد و از جمیع تاشب از جانبین کوشش بلوغ کار آمد و پامی شامیان از جا بلغزید روز دوم ابن
 ذی الکلاع با ده هزار سوار به دشامیان رسید آرزو ز نیز که فیان تنور حرب بجهدی اشتغال دادند
 و بر تبه کارزار نمودند که هیچ بر نایر شل آن ندیده بودند و تاشب بجز اوقات نماز حاجری در میان واقع نشد
 زور نسیم که تبعه بود او هم بن محرز بدو شامیان با ده هزار سوار رسید و ما وقت چاشت و ایران چون
 لشکر و نصف همچو غبار فتنه و خست برانگینند که کو فیان با وجود قلت مردم با ثبات در میدان در زید
 داد و تمجاعت دادند تا حسین بن نمیر چون تکلدش کمر حراق شتاب کرده امر نمود تا ایشان را بر کار و ارجاع
 کردند و از هر طرف تیر باران نمودند و سلیمان بن مرد در برابر قتل شامیان تخریص نمود و گفت عهدی که با خدا
 نموده اید در ایفان کوشید و اگر از وی بشت در سر با بسوی من بشتاید کو فیان بگفتند او تهور زیاد شد
 تکلد با مردان نمود و قلب شامیان رسیدند و دمار از روزگار ایشان بر آوردند و شتر را چون گوی این جدا ساختند

مندی او یوم را از خون مردمان ارغوانی کردند و آشنای اجمال تیری بمقتل سلیمان رسیده جابر بجان
 او سبب بن نجبه را میت گرفته معالجه شدید نمود تا آنکه بجز بیست پس عبدالله بن سعد بن خلیل است در کت
 او نیز بمقتل رسید از آن بعد عبدالله بن وال متحمل بیت شد و مرد را از غیب و تحریص نمود و نیکفت
 الروحاح الی الجنة و این معالجه بعد العصر و داد گوش مردان و حکماست تا بر اعدا نمود و شامیان را
 پس پا کرد آخر او نیز بمقتل درآمد و فاضل بن قناد را میت در گرفت و این آشنای لاری را هم بفرودگاه معتر
 شافت و طالع ثبت است پاسدار کوکب که شت رفا و لشکر ادمی چند با زمین بنا و دست جنگ
 باز داشته نزول کرد شامیان نیز بفرودگاه خود آمدند چون شب تاریک شد کوفیان قیام دین تمام
 صلاح ندید و کوچ نمودند و شامیان را که خوف تیغ کوفیان در دل ستی بود تعاقب ایشان را فلاح نپسندیده
 قدم از جا برداشته از آن بعد شامیان غزیت عراق معکم کرده باز روان شدند و در شب بخیر رسیدند
 که ناکا و موت مردان گوش در ایشان شد و در سیدن عراق توقف نمودند و این آشنای بن ابی عبدی
 بانچه ثمار حسین رضی الله عنه قیام نمود تفصیل این اجمال برین منوال است که مختار در جنگا سیکه مسلم کوفه سید
 او را در منزل خویش فرود آورد و در نوظایف ضد شکاری قیام می نمود این زیاد برین جوار توقف یافت او را
 مجوس سنا آخر بخارش عبدالله بن عمر رضی الله عنهما که صفیه خواهر مختار و جباله کنج او بود از قید روانی نیت
 و سکونت خود بگذرید مصلحت نه آنست که گرفت و بعد از چندی بعیت ابن الزبیر نمود و دفع محاربه شامیان
 جرات و جلالت بجای آورد و او مردی و مردانکی داد چون زید فوت شد و ایت ابن الزبیر در اطراف
 الکاف بالاشت با مختار بنی تغلبی آغاز نمود مختار از انجا برگشته مشوجه کوفه کرده و از اهالی آنجا بعیت
 برای محمد بن الحنفیه گرفتن آغاز کرد و عبدالله بن زید که با ایت کوفه از طرف ابن الزبیر آمده بود بی

از خون ماباز دارد مختار فرمود تا هر دو دست و پا او را قطع کردند و بهمان حالت که اشتهند تا در خاک و خون
 اضطراب کرده جان داد و عبد الله بن اسید جنی را بعد از سخت قتل نمود و جمعی از سر بنگان همراه با
 بخانه خولی بن زید بصحبه که سر مبارک حضرت حسین را رضی الله عنه از بدن جدا کرده بود روانه کرد ناگاه
 بمنزل وی درآمدند وی در زیر قوسه پنهان شده بود از زوجه او طیوف نام که کتبه توسط آن امر بیخ خولی را
 لعنت میکرد پرسیدند که شوهر تو کجاست گفت نمیدانم و بدست اشاره کرد که در قوسه است پس او را
 از آنجا دستگیر کرده نزد مختار آوردند فرمان داد تا او را بسان کوفه بفرستند و چون فرستادند با کشتن زان
 سوختند و حکیم بن طفیل طارک که لباس عباس بن علی بن ابیطالب کتفه بود طلبید مردم قرابتی او نزد عدی بن
 شافستند تا پیش مختار شفاعت وی نماید عدی بر مرکب خود سوار شده متوجه مختار شد سر بنگان داشتند
 که خاطر عدی نزد مختار غریبست مبادا اسیر درین باب بیاید پس شین از وصول عدی حکیم العقل آوردند
 و عدی نزد مختار آمده شفاعت خواست مختار شفاعت او را قبول کرد چون عدی از آنجا مراجعت نمود
 دید که حال عدی بفضیلت آمده ایشانرا شتم نمود و بسوی زید بن رقاده که عبد الله بن مسلم بن عقیل
 کشته بود سر بنگان فرستاد تا منزل او را احاطه کردند زید شمشیر از نیام بیرون کشید مردم از اطراف
 بروی باران تیر و سنگ نمودند چون بر زمین افتاد هنوز در وی بعضی از حیات باقی بود که با تش سوختند
 و برای طلب سنان بن انس مردم را فرستاد سنان از آنجا کریمه بصره رفت پس خانه او را شکستند و محمد
 بن اشعث بن قیس بسوی مصعب کربخت مختار خانه او را شکستند در آنجا خانه حجر بن عدی که پور زیاد را
 منهدم ساخته بود بنا نهاد و همچنان که سائیکه بصره یا جزیره فراری شده خانها ایشان از بیخ برکنند
 قاصداً مصعباً ساخت اما عمر بن سعد که سپه سالار فوج ابن زیاد بود مختار او را شفاعت عبد الله بن جعد

بن میر و مخدومی که خویش و داد امیر المومنین علی رضی الله عنه بود امان داد و مختار عبد الله را معزز و محترم
 و از اطاعت و فرمان وی تجاوز میکرد مضمون امان همین بود که عمر و اهل عیال و اسباب اموال او را امان است
 مادام که اطاعت نماید و خانه خود را لازم گیرد و از شهر خویش قدم بردن ننهد بلکه از وی حدت و دشمنی
 مراد مختار همین بود که بول و غایط نکند و به مستراح نرود و بعد از آن مختار و وی در مجلس خود فرمود که من شخصی
 که در از قدم و فرود نه چشم و بلند ابر و باشد و از قتل او طاکه مقربین اخبار و مومنین ابرار خوشند
 خواهند شد خواه کم گشت و بدان اوصاف غیر عمر کسی در کوفه نبود و بهیتم بن اسود که در آن انجمن حاضر بود این
 سخن شنید و دلت که مراد مختار عمر بن سعد است چون میان ایشان طریق محبت و دواد مسلک بود
 پس خود را نزد عمر فرستاد که امیر چنان و چنین فرموده و مقصود او جز تو دیگری نتواند بود عمر جواب داد
 که قواعد عهد و میثاق مختار با من چنان است حکام میدار که گردون گردان از استرزال و در این نتواند کرد
 و این از آن مگر گفت که مختار سیرت سدید و احوال پسندیده در ابتدای امر خویش مرعی میداشت گفت
 ای پسر برو و باید که بگو که خاطر جمع دار اما از استماع این خبر عمر احوال عجب توی گشت و از محله بجلد و از
 خانه بخانه سناری می گشت چون این خبر مختار رسید گفت بخدا سو کند که در آن عمر سلسله خون حسین بگردد
 اگر آسمان هم پرواز نماید پایش گرفته خواهد آورد آخر عمر باز سخنان خود مراجعت کرد مختار ابو عمر را فرستاد
 تا سرا و از تن جدا کرد و بیمار و چون ابو عمر بخانه رسید بجز خواست که فراری شود و امن بر پا و آه بهتفا
 افتاد ابو عمر سرد را بشمشیر بریده پیش مختار آورد و بجلد او نهاد مختار از حضرت عمر پرسید که سر را می شناسی
 گفت آری سر بر من است و از نه کالی بعد از وی ناخوشی نماید مختار گفت راست می گویی و فرمود تا گردان
 حنظل را زد و با سر بر قرین کرد و مختار گفت این کی در عوض حسین دیگری در عوض علی بن حسین است

ابرابری نمی توانند که بخدا سوگند که اگر سه حصه از قریش کشم عوض یک انگشت حسین نخواهد شد و امر کرد
 تا آن مرد و سر را بیدین منور نزد محمد بن الحنفیه روانه ساختند و خطی باین مضمون نوشت که الله تعالی مرا نعمت
 دشمنان ابلهیت ساخته و استیصال آن بد کرداران در دست من گماشته چنانچه جمعی قتل و کشتند
 و برخی فراری و طریقه شدند سپاس مرخدا ای را که قاتلان شمارا مقهور نمود و دستما را از انظار و منصور فرمود و اینک
 سر عمر بن سعد و پسرش حفص را در پیشگاه شمار سال داشته ام و هر کس که در قتل حسین رضی الله عنه و اهل بیت
 شریک بود و هم دست کردید او را بقتل رسانیدم و در تعص و تحس و امانه کان سعی بجاری برم مادام که بسلا
 ازان ببنهادن پاک و صاف کرده دست طلب کوفه تا فکرم زیاد و السلام چون خاطر مختار از جانب
 مخالفان جمع شد فرمان داد تا بار دیگر ابراهیم بن الاشرع دفع طاعیان شام بردارد و بغرم رزم پوزیاد
 که بنده ابراهیم بفرمان او از کوفه بیرون آمده متوجه لشکر شام شد و بعد قطع منازل و طی مراحل مکانی که آزا
 جاذر میگویند و بیخ فرسخی از موصل واقع شده رسید و تمام شب از هجوم افکار او خواب گرفت چون وی
 مهر علم شجاع در میدان خاور افراخت و زنگی شب تا صبح امت نیار و ده خود را متوجه فرار ساخت
 ابن الاشرع تا صبح در اول وقت با جماعت او کرده بر تن عساکر و تعبیه سپاه پرداخت و بر سینه
 سفیان بن معقل را گذاشت و صلاح و فلاح میره برای علی بن مالک گذاشت و اسامع جعیش و خدمت را بکلی
 کران بار کرد و انیده حکم کرد تا فوج فوج از عقب یکدیگر بر تلی عظیم که بر لشکر شام مشرف بود بر آمدند شامیان
 از مشاهده عساکر از خواب غفلت بیدار شدند و غنیم را بر سر خود دیدند و عجبی فظیم بر ایشان استولی گشت چون
 ابن زیاد دانست که بغیر از جنگ چاره نیست بسوی صفوف بردخته بمنزله جحشین بن زبیر بغیر لغز نمود و در تمام
 میره و قبضه اقدار عمر بن الحباب سلمی نهاد و سواران پسر شمر بن ذی الجلال کرده در مقابل لشکر مختار رسید

ابراهیم بن الاثر که سپه سالار فوج عراق بود بر باد بای فلک قمار سوار شده قبایل را رغبت و تحریج می نمود
 و با او از کعبه می گنجشک می مویسمان در عقاب این بیا که شوکت کند و این چنین از دست مگذرد و او آنست که آنست از حسین را از تن بار داشت
 با او آنست که حسین رضی الله عنده را کذب است تا بوطن و دیار خود مراجعت نماید و یا نزد یزید بن معاویه برسد
 تا آنکه او را او این میت اورا بقل و آورد و او آنست که بزنبه رسول انجمن ظلم کرد که هرگز فرعون برستی
 این چنین جور و جفا کرد و بود امر در حقیقتی شمارا بر او مستولی گردانید و لازم که شام به تیغ تیز و شمشیر خوریز
 و مار از روزگار آن مینهاد بر آریه و دلهای خود را بهلاک آن لعین شفا بخشید و نیزه و دستان را
 از خون او سیراب کند امثال این کلمات بسیار گفته اند یک علم خویش فرود آمد و آتش حرب و پیکار بر الفیض
 مشتعل گشت حصین بن نمیر همینه را بر سیره اهل عراق زد و ابر سیره عراقیان که علی بن مالک بود بقل در آمد
 پسرش محمد بن علی علم بر گرفت او نیز بقل سید پس سپاه منتشر شد و در پی میت نهادند این شمار ابراهیم
 بن الاثر آنها را در یافته اند و که ای شریکه الله منم بن الاثر خود را بسوی من رسانید و خوف و هراس را
 بر خود راه مید و خود از سر بر آورده بر سپاه مستتر فگشت سپاه که منهنم شده بودند او از ابراهیم
 شنید که در آمد نه پس امر کرد تا همه عراقیان بر سیره شامیان زده نمیریت دادند و آن روز ابراهیم
 بنفس نفس خوش جهان جلادت و مردی نمود که کا و زمین از ضرب تیغ او بزرگ در آمد و سینه که خارا از
 کتکش تیر و سناش بشکافت و سیاه را امر کرد تا جمله ای مردان بر لشکر شام نموده بر مثال کوسپندان
 بقل در آمدند اما بوز زیاد و زمر که بای نبات در زید بود چون ابراهیم او را دید که بر کنار فرات است
 و دستار حوری بر سر بسته و جوشن وسیع در بر گرفته است تنی بر آن ناپاک زده دو نیم سانت و نه است
 که آن لعین است لیکن باز در میان خود گفت که من کی از مخافان را که نزد یکت علم هستم و دور و در کینه

از هشتم میر سید و اسپه خوب و وزیران میدهشت از تبع و دینم کردم و دسبها او بجانب شرق و پایها
 طرف غرب در افتادند غالب فلن من آنست که ملعون ابن زیاد همانست جمعی بران محل رفته ابن زیاد را
 کشته یافتند و سر او را از بدن جدا کرده نزد ابراهیم آوردند حصین بن نمیر و شرجیل بن ذی الکلاع نیز در آن
 معرکه قتل رسیدند و جمعی عظیم از شامیان علف تیغ عراقیان شدند و اکثری رو بفرار نهادند در آب غرق گشتند
 بر ابراهیم هزارین زیاد و دیگر امرای بنی نهدامه بشارت نامه طغر بنیاد نزد مختار روانه کرد و این واقعه
 در عاشوراء سال سبع و ستین واقع شد چون سراسر شامیان را در کوفه پیش مختار نهادند ماری باریک در آن
 در میان سراسر مقتولان میرفت تا که در سوراخ بینی ابن زیاد داخل شد و اندک بگفت نموده بیرون آمد
 و باز رفت همیسان ته بار نمود و این نعمت و عذاب بود که حق سبحانه بران مردود فرستاد العرض مختار
 زمان داد تا سرهای مقتولان را بوضعیکه سر حسین رضی الله عنه نصب نموده بودند بیا و بختند مردم سعی مختار
 مستحق و سرور داشتند و سیرت و حمایت او با اهل بیت محمود و شگور بنیداشتند بخدا سوگند که حمایت
 آل بیت نبوی و ائمه است ظهورمان در دمان مصطفوی مستحکم بود و مبارکت باین کار مغتنم اما حق سبحانه
 بجزای آن الله لبوید الدین بالوجل الفاجر بردست مختار کذاب جاری ساخت و بی عذر
 چندی از سیرت حمیده خویش بازگشت تا بنیاده که زعم می نمود که بسوی خود حمی می آید و محمد بن الحنفیه مدعی
 است و بسیاری رو واقعه می کرد و آخر در ماه رمضان در سال سبع و ستین از دست مصعب بن زبیر قتل
 رسید بن بعد مصعب نیز در سنه احدی و سبعین از دست عبدالملک بن مروان بپاک شد عبد الملک
 بن عمر نقل کرده که من نزد عبید الله بن زیاد بودم دیدم که سر حسین رضی الله عنه پیش او بر سپهر نهادند و آنسوی
 بر نیامد که سر ابن زیاد را پیش مختار معاینه نمودم زمانی گذشت که سر مختار را رو بروی مصعب ملاحظه کردم

ماتی بر نشد که سر مصعب را بحضور عبد الملک یا قثم و این واقعه با وی در میان آوردیم عبد الملک لعنت
 الله تعالی بر او و بیجا سر عیسم بخوابد نمود و از تحت برخواست و امر کرد تا آن ایوان را بشکستند
مجلس دهم در ذکر اولاد و از و اوج آن مهر سپهر شرف و غیر برج کرامت یعنی آن غنیمت بود که
 اولاد ذکور که آنحضرت بطهور پیوستند هفت اند علی اکبر و علی اوسط یعنی زین العابدین و علی الصغر و محمد و عبد
 و جعفر و عمر اما علی اکبر در روز زلف بحضور پدر خود جایزید یا بن مبارزه کرد و بر وضه رضوان خرامید و گدگد
 عبد الله که طفل شیر خوار بود تیری از جفایمشکان خورده جان شیرین بجان افرین بخشید و آئینه که علی الصغر
 نیز همراه پدر بزرگوار از ظلم و جور شامیان شتر از بغر شهادت نایز گشت و جعفر در حیات پدر خود وفات
 یافت و محمد و عمر که از بلغن سرید بود بسبب صغر سن بسبب تنگی شامیان

نگردید و همراه زنان بشام رفت یزید با وی ملاحظه و داعیه می نمود و در سینه

وفات یافت و علی اوسط زین العابدین همراه پدر در روز زلف حاضر بود اما از باعث بیماری ضعیف
 و منهک گشته طاقت جنگ نداشت و شریک بدنگشت شمر لعین خواست که او را بکشد عمر بن سعد از آن
 باز داشتند و پور زیاد را راه قتل او هم معصوم کرد و گدگد بعضی شقاوت پیشکان یزید را بقتل آنحضرت ترغیب
 و تحریص نمود و چون که اراده لایزال بر سلامتی او سابق گشته و ظهور نسل طیبه تا روز قیام از صلب او متکون بود
 لعین بسکله سلامت ماند مکارم و انعام او همه را ذرا گرفته بود و کف دریا نوالش بر یک افراز سیده
 و لادتش در ماه شعبان روز بیستم سال سی و هشت واقع گردید و در وقت شهادت جد بزرگوار او
 علی رضی الله عنه عمر شش و دو سال بود و روز شهادت پدرش بیست و دو سال و بقولی بیست و سه سال
 عمر داشت مادرش سلامیه بنت یزید بود که آنحضرت را طین محرم بود و نسل حضرت حمزه رضی الله عنه از او جاری شد

مناقب وی رضی اللہ عنہ از حد افزون و دایره عد بیرون است هر گاه وضو میکرد رنگ او زردی میگرفت
 و چون نماز قیام میکرد لرزه در اندام او مستولی میگشت چون از یخچال سوال نمودند فرمود میدانید که
 در پیشگاه کدام ارادۀ قیام میدارم و به که مناجات می نمایم روزی نماز بود که خانه را آتش در گرفت اما
 در نماز وی رضی اللہ عنہ فتوری راه نیافت چون از نماز فارغ شد مردم ملامت کردند که ترا چه بود که از آنجا
 بیرون نجستی آنگاه فرمود که آتش اخرو را ازین بخبر کرد و چون وی رضی اللہ عنہ بچ پرداخت بر زید و فرمود
 می ترسم که لبیک اللهم لبیک بگویم و مر اللبیک گفته شود مردم به دلیری در آوردند و گفتند که تلبیه ضرورتاً
 ناچار تلبیه گفت و بهوش شده از راهی بیفتاد و آنحضرت را وظیفه بود که در روز شب هزار رکعت ادا
 می نمود و صدقه بسیار میداد تا بحدیکه در مدینه بکشد اهل خانه را خبر گیری میکرد و کسی بان مطلع نبود تا که وفات
 یافت روزی برای عیادت محمد بن ساهم تشریف برد این ساهم بگریه درآمد وی رضی اللہ عنہ پرسید که
 باعث گریه چیست گفت بزدمه من بازده هزار دینار دین است ازان گریه میکنم فرمود من کفیل آن شدم
 شخصی او را رضی اللہ عنہ دشنام داد آنحضرت تغافل نمود گویا که خود را نمیکوید آنمزد گفت ترا میکویم فرمود
 من نیز از تو تغافل می ورزم روزی مسجد تشریف می برد که مردی او را رضی اللہ عنہ دشنام داد
 مردم مبادرت کردند تا او را سیاحت نمایند آنحضرت فرمود که او را بگذارید و خود بسوی او متوجه شده
 فرمود عیب بسیار کرد من از تو پوشیده اند از من زیاد اند اگر حاجتی پیش داری بیار تا اعانت نمایم
 آنمزد شرمنگ گوید پس آنحضرت پیراهن خود بر آورده او را رحمت فرمود و امر کرد تا هزار دینار
 او را بخشش دادند ازان بعد آنکس هر گاه آنحضرت را میدید میگفت کواهی میدهم که این کس از اولاد انبیا
 است و زان حضرت حسن رضی اللہ عنہ سه اند زینب و سکینه و فاطمه و بقول کبشه

ابازیب

و یکنیزه که بنده گننام او امینه است و گویند امیه و همین قول رایج است و یکنیزه لقب است مادرش را باب
 حسن ظاهر و جمال هر میداشت و بسیار ظریف و خوش اخلاق بود و آنکه در نکاح مصعب بن زبیر در آمد چون
 او بعلن سید عبد الله بن عثمان بن عبد الله بن حکیم بن خرام او را بحاله نکاح خود را آورد و یکنیزه زنده ترین
 از وی متولد شد از آن بعد اصبح بن عبد البسند زبیر برادر عمر بن عبد العزيز او را نکاح نمود و پیش از دخول
 مفارقت کرد زبیر بن عمرو بن عثمان بن عفان او را در سلک ازواج کشید و با هم پیمان بن عبد الملک
 طلاق داد و در تربیت ازواج او اختلاف است و در خلافت هشام بدین منوره سه کعبه و هفتاد
 بجمعی وفات یافت و از اهل بیت روایت میکند و اهل کوفه روایت میکند و این جهان او را
 در ثقات تابعین ذکر کرده و فاطمه مادرش ام اسحاق است بنت طلحه بن عبد الله و از رجال نکاح
 حسن بن حسن بن علی بود بعد از وفات او عبد الله بن عمرو بن عثمان بن عفان او را در سلک ازواج خود
 کشید و یک لکت هم در وجه کلین داد و در سال کعبه و ده هجری وفات یافت اما زوجه است
 رضی الله عنه یکی باب است بنت انیف و گویند بنت امر القیس بن عمار بن اوس کلبی پیش از
 عمر رضی الله عنه با سلام مشرف شده وی رضی الله عنه او را سردار قوم او کرده دستاورد چون از نزد عمر
 رضی الله عنه برآمد علی رضی الله عنه خواستگاری دختر آن او نمود و انیف بنت انس آنحضرت را اجابت کرده
 و یک است یک دختر که علی نام داشت باز درواج حضرت حسن رضی الله عنه کشید و دیگر که باب است
 در رجال نکاح حضرت حسین رضی الله عنه کرده امید و سیومی که به محاسن او بود و عقد حضرت علی رضی الله عنه
 منسلک ساخت بر حسین رضی الله عنه این باب بسیار دست بیند او بنام عاشقان شعار بر حق میسر

چون هی رضی الله عنه بکر بلا شهید شد باب از نهایت اندوه و غم غایت کربت و الم چون کباب حی خست
 و گویند که تا یکسال بر قبر آنحضرت اقامت داشت پس از آنجا منصرف گشت و این بیت انشا کرده است
 الی الحول و هی اقرا السلام علیکمساء من بک حوگا کاملا فقد اعنت ذی کونیند
 که جمعی کثیر از اشراف قریش بعد آنحضرت در آنجا استکباری نمودند اما وی رضی الله عنها مطمئن البت را اجابت
 نکرد و گفت که والله بعد از رسول خدا صلی الله علیه و سلم دیگری را بخویشی نخواهم گرفت و بخدا سوگند که بعدین
 زیر سقف هیچ مرد جانم بر دم و غم و اندوه نیخورد تا که در سنه اشین و ستین سیاله عمرش بریزد و دید و گویند که
 بعد آنحضرت چند ایام معدوم و بحیات ماند و برمت حق پوست و یکی ام اسحاق است بنت طلحه بن عبد الله
 تیمیه و وی مادر فاطمه است و یکی میوه است بنت ابی سفیان بن حرب و یکی سلامه است الملقب بشهر بانو
 و گویند که نام غزاله است بنت یزدجرد بن شهریار بن شیرویه بن خسرو بن پرویز بن کسری نو شیروان پادشاه
 عجم و وی ام ولد بود و گویند که او را آزاد کرد و در عقد خود در آورد و در مختصری در ربیع الاخر از نوشته که یزدجرد
 است و دختر بود و در ایام خلافت حضرت عمر بنی الله عنه سبی درآمد و یکی را بعد از آنکه بن عمر مرحمت کرد و از
 اهلن او سالم بوجود آمد و دیگری را به محمد بن ابی بکر صدیق رضی الله عنه از او داشت و از وی قاسم متولد گشت و پوئی
 حضرت حسین رضی الله عنه نمود و از وی زین العابدین موجود شد **خاتمه** مشتمل بر چند فواید که باین بحث
 متعلق اند **الاولی** امام غزالی فرموده که و اعطاه غیره را و روایت معتقل حسین رضی الله عنه و حکایات
 آن ایام حرام است و کند لک آنچه میان معایبش جبر و تخاصم واقع گردیده ممنوع است بدین حکایات
 باعث نفی صحابه کرام و بیج طعن و تشنیع در شان ائمه اعلام میشود و انتهی تنده ضعیف میگوید که شاید تحمیر
 نموده بآن باشد که اخبار دروغ آمیز و تصدیه انگیز چنانچه عادت و عیطان معلوم است روایت نمایند

بماء واقعه خوان شیعیه که اکثر وقایع کا ذبه عبارات دلکش و نازک خوش رنگ بود او و بیان میکند و نود
 و فغان و سب و شتم بان معارن می سازند اما آنچه امر واقعی است و خالی از ظن و منقصدتین صحابه است
 باشد بیانش پاک ندارد چنانچه خاتم محققین ابن حجر کلی در صواعق محرقة میفرماید که آنچه امام غزالی فرمود
 منافات ندارد با آنچه مادر کتاب خود ایراد نموده ایم چه این بیان حق است که بان عقاود داشتن و وصیت
 از حالات صحابه و برات ایشان از نقلین بخلاف آنچه واعظان بعلم بعمل می آرند و اخبار کا ذبه مرغوبه
 روایت میکند و هر یک بر عمل صحیح نمایند و عقاودات حقه که رویه بنان و وصیت ترک است
 که عوام از آن در ورطه هلاک و بغض صحابه و تمعیش شان می افتند الثانی تا اهل سنت در کفر زید بن
 معاویه اختلاف نموده اند که وی کفر او قایل اند و مستند ایشان آنچه سبط ابن الجوزی روایت کرده است
 که چون سرب مبارک ز زید رسید وی ایمان شام را جمع کرد و سر مبارک از زید میزد و ابی بن الزبیر
 یعنی لیت اشیاخی بید شهادت و الخ که در سابق مذکور شد و انشا کرد و در آن غتی زاید نمود که
 تصریح بر کفر میکند و او ایست لعبت هاشم بالملک فلا مات جاء و لا وحی نزل و سبط
 ابن الجوزی از جرد خود ابن الجوزی نقل کرده که قتل کردن ابن زیاد حسین را رضی الله عنه فعل تمجید است
 و عجب از زید است که حقوق حسین را و گذشته و زمان مبارکش را نصیب آل رسول الله صلی الله علیه
 و آله را بر مثال سبایا راقاب جمال نشانه و سر مبارک که بیفتن متغیر گشته بود و نمود مقصود دشمنان نصیحت
 و اظهار سر را می بگر نبود و این چنین حرکت با خواجه که از دین مردق کرده اند جایز نیست و اجماع
 برین منعقد گشته که خواجه و الخ باید داد و نماز او کرده و مقابر مومنین دفن نماید اگر در اول
 احوال با طیب و الطاهر بود و زید بن ابی سحر را و کرام سوزانگ نمودن و کفر و دوزخ سانس

و بهال رسول صلی الله علیه و سلم احسان و اکرام نمودی انتهی و جمعی بر آنند که وی کافر نیست چه صد و سیبک
 موجب کفر اند نزد ما ثبوت نیافته و بقا او بر اسلام اصل است مادام که منافق آن به ثبوت رسد و در ایام
 ذکر یافته اند معارض آن نیز مروی است چنانکه حکایات کنند که هرگاه هر مبارک نزد زید رسید گفت
 رحمت الله یا حسین ترا مروی هلاک نمود که رعایت حقوق ارحام نکرد و بر این زیاد ناخوش گشته گفت که عدا
 من در دل نیک به کاشت این حجر کلی میفرزاید که موجب بیخ یک از دو بمقال با ثبات نرسید و هر دو
 اسلام بود همان اصل را باید گرفت مادام که موجب اخراج از اسلام ثابت شود و برخی از معتقدان در حال
 توقف میفرمایند و امر او را با عالم السرد و الحقیات مغموض میدارند و این طریقه قویست الثالث
 برائمه روشندان ظاهر است که بر آنقدر بیخام زید فسق مسلم الثبوت جمیع ائمه اعلام است و ابویسلی
 در سنه خود از ابی عبیده رضی الله عنه آورده که وی صلی الله علیه و سلم فرمود که لا يزال امر امت من قسط
 و عدل قائم خواهد ماند تا که اول کس که در آن نماند یکمردی باشد از بنی امیه که او را زید خواهند گفت و روایتی
 در سنه از ابی الدردار روایت کرده که شنیدیم پیغامبر خدا صلی الله علیه و سلم که میفرمود اول کسی که
 سنت مرا سبیل خواهد کرد مردی باشد از بنی امیه او را زید خواهند گفت اگر چه بعضی حدیث اول الضعیف
 کرده اند اما نظر مجموع بر تبه حسن میرسد و اندک اتفاق بر نفس اختلاف نموده اند در اینکه لعنش بمجموع مسلم
 جایز است یا نه جمعی اجازت آن داده اند و ثقتاً این جوزی نیز همین قول است و آنرا از امام احمد بن حنبل
 روایت کرده است و قاضی ابویعلی نیز کتابی تصنیف کرده و مستحان لعن را در این نام بنام شمار نموده
 و نام زید هم در آن مرقوم ساخته و شیخ زکلیا بر اینی که از کبار ائمه شافعیست نیز بجز آن قابل شده و گفته
 که ابوجسیف و مالک احمد را درین دو قول است تسبیح و تلویح و ما را یک قول است بدون تلویح

و تفسیر آنی در شرح عقاید نفسی گفته که رضا مندی برید بقل حسین رضی الله عنه است بشماره و بیان و امانت نمود
 در این بیت استوار است معنی بار در نشان او توقف نیست بلکه در ایمان او لعنت خدا باد بریزید و انصار
 و خوگان او انتی و حافظ جلال الدین سیوطی نیز در تاریخ خود لعنت بریزید و ابن زیاده و شیخ علی بن
 ناکلی نیز لعنتش جایز داشته و جمعی از لعن بریزید منع نموده اند و امام غزالی فتوی بر منع لعن داده و شیخ
 ابن الصلاح در فتاوی خود نیز منع لعن رفته و گفته که مردم در بریزید سه فریق اند بعضی محبت و موالات
 دارند و بعضی سب و لعن کنند و بعضی نه لعن کنند نه موالات دارند و مصیب همین فرقه اخیر است و شیخ
 یوسف اردبیلی در کتاب الاوار نیز منع لعن کرده و از غزالی و متولی و غیره نقل نموده و قائم محققین
 شیخ ابن حجر مکی نیز قول غزالی اختیار کرده و گفته که اند اللایق بقواعد اینست باند عاصی نیکو بد لعن کردن
 و آب لمانان نریخت چه از سر و در عالم صلی الله علیه و سلم منقول است که لا یكون المؤمن لعاقار و الله
 لعن کردن زبان خود را آلودن است اگر آن ناپاک از اهل این لعنت باشد لعنت الله بنده است
 الرابعه یعنی کور باطنان و محبت و موالات بریزید مبالغه نموده و گفته اند که وی خلیف و امام بود و چون
 یکی انگیزد بشن در حیات خود او را ولی عهد ساخته و از مردم بیعت بنام او گرفته آدم آنکه اکثر اهل طایفه
 بعد موت معاویه با او مبايعت نمودند هرگاه خلافت بنام وی مستقر گشت و بیعت وی سبقت گرفت
 حسین رضی الله عنه در خروج خود با دظالم بود و قتل یافت از تحمات است و نیز در غیریت بریزید منس
 خیر القرون قره نعم الذین بلوهمم ثابت است و نیز بریزید از سینه اربعین و غم حسین ^{سالار}
 خود غزالی بریزید نموده و در صحیح بخاری و غیره وارد است که اول حبش یعنی مدینه قیصر مغموم
 این همه سه تالیات ساقط از اعتبار اند چه جمیع و کرمت خروج برانید چون بعد از صدر اول منبغ گشته

اما در صدر اول اختلاف شایع و ذایع بود و نه سب اکثر صحابه همین بود که خروج برای جبر لازم است چنانچه
 پس کس از صحابه حسین رضی الله عنه را درین خروج انکار کرده و جماعت کثیر از صحابه کرام و فقهای تابعین در وقت
 حصره با ابن حنظلیه بیعت کرده بریزید خروج نمودند و کذ لک ابن الزبیر بریزید خروج نمود و جمعی از صحابه با
 موافقت کردند و در صدر اول جمعی از فقهای تابعین مثل سعید بن جبیر و شعبی و ابن ابی لیلی و حسن بصری و غیرهم
 همراه عبد الرحمن بن الاشعث بر حجاج و عبد الملک بن مروان خروج نمودند و امام زید بن علی بن زین العابدین
 رضی الله عنهم بر هشام بن عبد الملک در سنه مکیده و بیت و در خروج کردند و جمعی کثیر از علما و فقها با
 بیعت نمودند و امام ابوحنیفه نیز بیعت کرده و با اموال خریطه با وی معاونت ساخته و اجماع حرمت
 خروج برای جبر وقتی است که بعد از بیعت فاسق کرده و اما کسی که پیش از بیعت فاسق باشد عقد خلافت با
 صحیح نیست نزد جمعی از علما و حال زید همین بود پس خلافت وی نزد ابان ثابت نمیشود و حقیقت زید
 نایب نبود بلکه متغلب بشوکت شده و اول اصل اهل بیت با وی گریبانموده و سومید این قول نوافل بن فرات
 است که گفت روزی در خدمت امیر المومنین عمر بن عبدالعزیز رضی الله عنه حاضر بودم شخصی نام زید بن
 معاویه بقرین لفظ امیر المومنین یاد کرد و عمر گفت ایما و امیر المومنین میگوید و فرمان داد تا او را بیست
 زدند اینهمه گفتگو وقتی است که اسلام زید محقق باشد اما وقتیکه کفرش نزد حضرت حسین رضی الله عنه
 ثابت کرد و چنانکه در ای امام احمد است خروج بره البینه واجب باشد اما بودن آن پلید از خیر القرون و غزا
 کردن بدینه قیصر و لالت بر فضیلت ندارد و چه این فضیلت مشروط است کسی که سیرت و از انجاس مآثم
 سلامت باشد اما کسی که در هوای نفسانی منهک بود و باغواهی شیطانی در اندام میان دین گوشت
 نفع نخواهد داد **الخامسه** مفعی نامه جبری که ازین فراغه ملائمه نسبت بان امام صادر شده

باعث عیب و تنگ در آبا، آنها نیشود و بخار لوث بدامن ایشان نمی نشیند مومن را لازم است که با خون
 از لعن و تشنیع ایشان نکا بدارد و چون شتر گسته بهار خود را هرزه کرد اندک و کلا نوز و از سره و زخم
 و از دست علی الحفصی که بعضی از سادات صحابه کرام اند مثل عمر که سپه سالار لشکر خبار بود، او را
 بجانب حسین رضی الله عنه را کرد بدین شکر بعد بن ابی وقاص است احد العشرة المبشرة بالجنة و اول مردی
 که تیر در راه خدا تعالی را کرد و کنگ شمر بدین شرف و الجوشن از فضیلتی صحابه بود و نیزه پرشش معاویه
 بن ابی سفیان از اجله صحابه است اما آنچه میان معاویه و حضرت علی رضی الله عنه واقع شد و کنگ
 میان عایشه و علی رضی الله عنهما صادر گشته از باعث اجتهاد بودند از حسب جاه و هوای نفسانی و همین
 مذہب اهل سنت و جماعت است اما آنچه بعضی فاضلان در رساله مندی خود بر حاشیه تاریخ ابن کثیر نوشته
 که متازعت و مقاتلت معاویه با خطای اجتهادی شمر در قول شمر زمره قلیل است و مذہب اکثر سلف
 از صحابه و تابعین و جمهور اهل سنت است که این از قبیل اجتهاد نیست و محض باین صحبت است که سبک
 و کف لسان ستیم و خود از کلام سلف اکابر بلف که قبیله است که این نزاع و قتال از مرتب جاه و ملک
 و مال ناشی شده است نهی انهم فی الف کلام این مذہب است و ما اینجا قول امام نووی که در مذہب است بر اقول
 اوسته ذکر میکنیم که در شرح مسلم فرموده اما معاویه از عهد و فضل صحابه نجاست جنگها که واقع شده
 در آن مر هر طایفه را شبهه بود که بسبب خود را مصیبت میدنستند و همه عدول اند و در حروب غیره مساوی
 و کسی را چیزی ازین از عدالت بیرون نکرده همه مجتهد بودند، مسائلی که در محل اجتهاد بود و در آن اختلاف
 کردند چنانکه مجتهدان که ایشان آمدند و مسائل و ما و غیره اختلاف نمودند پس ازین نفی کسی از ایشان
 نمی آید و در شرح اذ التوجه المسلمان بسیفهما فالقاتل والمقتول فی النار گفته خونها کرد و میان

سحابه واقع شد داخل این وعید هستند نه سب اهل سنت و حق است که در حق ایشان لمن نیک باید نمود
و متجاوز که فیما بین واقع گشت ازان باز باید ماند و قاتل ایشان را تاویل باید کرد و آنچه محمدان و مسلمانان
و قصد ایشان معصیت و محض و نماند بلکه بر فریق اعتقاد میکرد که خود مصیب است و مخالف او باغی و مخالف
و اجب تا رجوع با مراد آرد لیکن بعضی مصیب بودند و بعضی مخطی اما درین خطا معذور اند چه این خطا با جهتها بود
و جهت هر گاه که در اجتهاد خطا کند گناه بر وی نباشد و محمی و مصیب درین جنبها علی رضی الله عنه بود و این
نه سب اهل سنت است و قضا یا مشبه به بود و حتی که جمعی از صحابه بتحیر مانده از هر دو طایفه گناره کردند و بقول مسأله
نمودند اگر مصائب ایشان متعین بودی از مسأله است وی رضی الله عنه تاخیر نوزیدی استی و حافظه عسقلانی فرموده که
اهل سنت متفق اند بر وجوب منع لعن کسی از صحابه بسبب آنکه ایشان واقع شده اگر چه علم بمحقق با چه ایشان درین وجوب
قتال کرده و ذکر با جهتها و جهت مخطی الله تعالی معاف فرموده بلکه ثابت است که او را یک اجر میرسد و مصیب را دو اجر است
و گفته اند شیخ جمال الدین و سلطانانی و ابن حجر مکی و غیر جمعی این اعتقاد را نسبت با اهل سنت و جماعت نموده
که سبک خلاف آن گفته خلاف این عقیده کرده و آن مستدل چند اقوال از خلف آورده که هیچ یک از آن
قابل حجت نیست و ازان استدلال بر عدم اجتهاد گرفتن دان بر بعضی القاصبت والله اوفق المعین
السادسست مردم در روز عاشورا بسیار از آنرا غمناک نموده اند و قباح بسیار و بدعتها بیشمار احداث
کرده و حنا کرده و انقض آنرا روزنامه قرار داده و ابتدای آن در حد و در بجا آورد دولت بنی بویه کرده و
در بغداد و غیره طبعمای نوختند و انار و انجیر در راه او بازارهای انداختند و کلیم انی سیاه بردگان
می آویختند و مردم غم و بکا آشکارا میکردند و بسیاری بر امر الفت حسین رضی الله عنه در آن شب استی
و وی رضی الله عنه شمشیر مقتول شده و زمان نقاب از چهره بر آورده و سینه که باورده می زانان پیاده در بازار می

الغرض افراع بدعات و اقسام مخترعات در آنروز بجای می آوردند و ندانستند که روزی که حسین رضی الله عنه
 بدرجه شهادت رسید و مشروبات عظیمه فایز کردید سر او از آن بود که طاعات و عبادات و صوم و صدقات
 بجای می آوردند و با ستر جاع که نزد سوح مصایب و آفات وارد شده کار بند می شدند که اذاصابکم
 مصیبة و الوالا لله و انا لله راجعون تا بخلعت اجر عظیم اولئک علیهم صلوات من ربهم
 و رحمة و اولئک هم المهدون فایز می شدند امام احمد و ابن ماجه از علی بن الحسین از جد خود
 روایت میکند که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود کسی که سیمان نیت که او را مصیبتی برسد پس یاد کند
 آن مصیبت را که زمان آن مصیبت متقدم باشد بر آن استر جاع نماید که آنیکه عطا کند او را خدا تعالی
 اجر مثل اجر روزی که آن مصیبت در آنروز واقع گشته است یعنی آنکه به نیاحت که ایشان احوال کرده اند
 از اطلاق مومنان نیت اگر این جایز بودی روز وفات نبی صلی الله علیه و سلم احری و اولی می بود اما آنرا
 شام عمل بعکس این کرده روز ما شور اجوبے پزند و غسل نمایند و سرمد در چشم میکنند و لباس فاخره می پوشند
 و آنروز را روز عهد شمار میکنند و الطعمه نفیسه تیار می سازند و فرج و سرور اظهار می نمایند بر عم و نیکو این سنت
 است حالاکه سنت در ترک این بدعت است چه این باب پیروی که بر آن اعتماد نماید یا اثری که بر آن رجوع
 آرد ثابت نشده اینها از جبل خود آنروز را نمیدومند و آنجا بر نفس خویش تمام می نگارند و هر دو طایفه غفل
 و مخالف سنت اند اما اهل مندر طرف بدعتی اختیار کردند و بموجب شفقتی متباکشتند و قدیمی بیشتر که از افعال
 رافضیه و ناصبه و اگر نه بر آن بسیار از اطوار عبده اصنام مزید نموده و داد می آن اموال خردی صرف گشته
 و در اقامت این قباچ مساعی جمیله بکار می برند و بعضی طایمان بدعت شعار این قباچ را از شعائر اسلام
 قرار داده جمال بر آن تخصیص نمایند نخستین بدعتی که آن ترک و جهادات انصاب است بدعتی است

در نشان نجاتی از سیم و زر و مانند آن تیار کرده و لباسها فاخر و برونه و کلاه و کلاه و کلاه و کلاه
 با انواع تجلیل و تعظیم با وی پیش می آیند و نذر و نیاز نزد پیش می کنند و آنچه حاجت و حاجت از او میخواهند تا که
 بعضی با وسع و هم میکنند و فی الحقیقت این پرستی است و بت را تصویر انسانی یا حیوانی بودن ضرورتیست
 در بیان با ایلست برست نوع بود که آنکه بتها بر مثال صورت انسان و مانند آن نصب میکردند
 و در آنوقت صورت با حاشیه بسیار خسته و این هر دو را صنم میگویند و سیم و جی می بود بلا صورت که از انصاف نامند
 و در علم و نشان قادر و اولیا و غیره که در هند مروج است از قبیل انصاب است که که مقتدا ایشان بالبر^{هیت}
 این شبها بنامند چه تعظیم و توسل اکثر کفار بالانصاب خود با معنی نمی بود که این است بلکه ایشان در زمان
 سلف مروانی بودند بصداح و تقوی موصوف و بزهد و ورع معروف و تقرب ایشان موجب تقرب
 جناب بارگاه الهی است پس فحوائی ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفی با ایشان توسل مجتهد
 و نذر و نیاز با ایشان میکنند و از ابی و اده لیس رضی الله عنه مرویست که چون رسول خدا صلی الله علیه
 و آله عز و جنین روانه شد گذارش بر درختی افتاد که شترکان بر آن اسلحه خود می آویختند و نام آن درخت
 ذات الوط بود یعنی از مسلمانان عرض کردند که یا رسول الله برای ما نیز یکذات الوط بگردان چنانکه
 چنانکه مشرکان است بیغایر خدا صلی الله علیه و سلم در موهبجان الله اینچنان است که قوم موسی گفتند که
 اجعل لنا الها كما لهم الهة نسمة نحمد انی که نفس من در دید قدرت او است هر آنکه از کتاب می کند
 نماز و تسبیحهای گسایند پیش از شما بودند و راه الترمذی هرگاه در تعلیق اسلحه بر آن درخت چنین فرموده باشد
 چه با اینکه شکر با بحال دارند و از جمله قباچ است که مردم صورت خود را بجاک یا طین سبید و سیاه
 و مانند آن تصویر میدهند و میدانند که لعنت خداست که در حق متعاری برین خلق الله وارد است و آنچه ترا که نبری بر آن

و چون کسان و سناسیان و غیر هم خود را می آرایند و زمانه در کلک انداخته زمره ایشان می برآید که اینست که
 درین سه سال الله العاقبة السابغتا روز عاشورا روزه داشتن مستحب است و در فضیلت آن
 اجماع است و از امر وی است از عایشه رضی الله عنها که گفت عاشورا روزی بود که روزه میداشتند
 در آن پیش از رمضان هر گاه در رمضان نازل شد هر که خواست روزه داشت و هر که خواست ترک کرد
 و در روایت دیگر آمده که گفت در روز عاشورا روزه میداشتند پیش از فرض شدن روزه رمضان آن
 روزی بود که کعبه در آن روز استر میگردید هر گاه روزه رمضان فرض شد رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود
 هر که خواهد که در آن روز روزه دارد پس باید که بداند هر که خواهد که ترک کند ترک نماید و در روایت دیگر آمده
 که قریش در جاهلیت بر روز عاشورا روزه میداشتند هر گاه که وی صلی الله علیه و سلم بدین تشریف آورد
 که روز روزه داشت و امر کرد بصیام آن و چون روز رمضان فرض شد روزه عاشورا اترک کرد
 پس هر که خواهد روزه دارد و هر که خواهد ترک کند روایت کرده است این را امام مالک و بخاری و مسلم و
 ابوداؤد و ترمذی و قمری است از ابی موسی رضی الله عنه که گفت عاشورا روزی بود که بود تعظیم آن
 میکردند و آن روز را عید میکردند پس رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود که شما نیز روزه بدارید و در روایتی
 که اهل خبیره در روز عاشورا روزه میداشتند و آن روز را عید می شمردند و زمان را از یوم و عباسی بوقیفته
 رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمود که شما نیز روزه بدارید روایت کرده است این را بخاری و مسلم و وی است
 از ابن عباس رضی الله عنهما که گفت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدین تشریف آورد و فرمود که بر روز عاشورا
 روزه میدارند فرمود که این صیبت عرض کرد که این روزی است نیک که الله تعالی موسی و بنی اسرائیل را
 از دشمنانشان نجات داد موسی علیه السلام در آن روز روزه داشتند آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود

من بوسی نسبت بشما حق و سزاوارام و در آن روز روزه داشت و امر کرد بصیام آن و در روایتی آمده که
 فرمود این روزه بصیت که شماروزه دارد عرض کردند که این روزی است عظیم الله تعالی نجات واد
 در آن روز موسی و قوم او را غرق کرد فرعون و قوم او را پس موسی آن روز روزه داشت برای شکر
 و ما نیز در آن روز روزه میداریم برای تعظیم آن روایت کرده است ابن بخاری و مسلم مروی است
 از ابی قتاده رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و سلم ما روز دهاشت بر روز عاشورا فرمود من حساب
 میکنم بر الله تعالی که کفاره شود یکسال را که پیش ازوست روایت کرده است ابن رازندش
 جز این احادیث دیگر در فضایل صوم عاشورا دارد اندک موضوع بط آن محل دیگر است المشامنه
 مستحبت که باروزه عاشورا تا صومها را نیز ضم کند چنانچه مسلم از ابن عباس روایت کرده که چون رسول
 صلی الله علیه و سلم روز عاشورا روزه داشت صحابه عرض کردند که یا رسول الله این روزی است که یهود
 و نصاری تعظیم آن میکنند وی صلی الله علیه و سلم فرمود که اگر سال آینده آید انشاء الله تعالی روزه روزنهم
 خواهد داشت پس سال آینده نیامد تا که وفات یافت رسول خدا صلی الله علیه و سلم و در روایتی آمده
 که اگر در سال آینده زنده مانم روزه روزنهم خواهم داشت مخفی نماد که میان اینجده است و احادیث ساقه
 ساقات نیست چندی صلی الله علیه و سلم در ابتدای امر موافقت اهل کتاب دوست میداشت لهذا
 امر بصیام آن روز نمود و چون باخبر مخالفت ایشانرا اختصار کرد فرمود تا روزه بگیرد دیگر باومی
 نماید تا مخالفت بوجه تا حاصل آید التاسعه در حدیث آمده کسیکه روز عاشورا امره الله در حیم کند
 چشمش را کاهی آشوب روایت کرده است ابن عساکر و ابی از حدیث جویر از فضیله از ابن عباس
 رضی الله عنهما مروی است که گفتند از منکر سخاوی گفته که از موضوع این خبری او را در موضوع آورده

این حدیث را مسلم
 در روز عاشورا
 از عساکر کرده است
 حساب آن روز

و گفته که از حدیث ابی هریره بسندین آمده در سنن آن احمد بن منصور شمشیری و شاید که او را حدیث
 کرده اند و قطعاً این سنن در این متن را ساخته اند و حاکم گفته که الکحل بر روز عاشورا به عت است
 نواز پیغامبر صلی الله علیه و سلم درین باب اثری مردی نشده بلکه قاتلان حسین رضی الله عنه این اثر را
 کرده اند و این حجر میثمی از بعضی ائمه حدیث و فقہ روایت کرده که در الکحل غسل و حنا و طبع خوب
 و بوسه خوب جدید و اظهار مشرب و نه عاشورا الهی صحیح از نبی صلی الله علیه و سلم وارد نشده و از کسی از صحابه
 هم ثابت نگشته و نه از ائمه اربعه و دیگر مجتهدان مستحب است درین باب حدیثی صحیح یا ضعیف
 در کتب معتبره وارد نیست آنچه میگویند که من الکحل یومه لم یومد عینه ذلك العاصم
 و من اغتسل لم یرض کذلک و من وسع علی عیاله فیه وسع الله علیه سایر سنده
 مانند غسل صلوئیکه در آن روز و او دست و اندر در آن روز توبه آدم و استغراق کشتی نوح بر جوی
 و نجات ابراهیم از آتش و فدای زبج کبش و رد یوسف بر یعقوب واقع شده این همه موضوع اند که
 حدیث توسع بر عیال لیکن در سنن آن مرد مستحکم نیست انتهی و تجد و الدین فیر و از آبادی از خاکم نقل
 کرده که اسوای صوم و دیگر به حدیث از فضایل نماز و نغف و خضاب و آذان و الکحل و طبع خوب غیر آن
 که در روز عاشورا وارد اند همه موضوع و منفردی اند همین تصریح کرده است ابن القیم گفته که حدیث
 الکحل و آذان و تطیب در روز عاشورا از وضع کنه امین است العاشرة در حدیث وارد شده که
 من وسع علی عیاله فی یوم عاشورا وسع الله علیه السنة کلها این کسیکه فرمودی که در
 خود روز عاشورا بنویسند الله تعالی و آذان و نماز که ظاهر فطرت است اخبار است توسع و باشد
 که در آن روز و در آن روز توسع است که از باوقی در کیفه معاش نشان نماید که تو سواد آن

از بهت آنست که چون الله تعالی دنیا را بطوفان غرق نمود و بخرنوب علیه السلام و اهل کشتی کسی باقی نماند
 مگر سجانه ایشان را امر کرد و تا از کشتی فرود آیند و تمهید امر معاش خود در دنیا نمایند اهل سفینه از مشقت کشته
 نجات یافته بسلامتی بر زمین فرود آمدند و با امر الهی توسعه و زیادتی در معاش خود ساختند و آن روز روز
 عاشور بود پس بعد از شان در هر سال توسعه سنون گردید و الله اعلم و این حدیث مروی است
 از ابن مسعود رضی الله عنه و ابن الجوزی این را در موضوعات آورده و عقیلی گوید در سند او بیضم است
 دوی مجهول است حافظ عسقلانی گفته که وی ضعیف است بالاتفاق و باین حدیث بمنفرد کشته و از
 ابی هریره نیز مرویست و در سند او سلیمان بن عبد الله است دوی مجهول است و عقیلی گفته که حدیثی
 سند درین باب نیست و درین نظر است چه این را روایت کرده است یحیی و شعب از حدیث ابی سعید
 خدری و ابی هریره و جابر و اسانید هر یک ضعیف اند لیکن چون بعضی را بعضی ضم کند افاده قوت می نماید
 بلکه عراقی در امانی خود گفته که حدیث ابی هریره را طاق متعدد ده اند و ابن ناصر تصحیح بعضی از آن کرده و بیضم
 بن سنان ابن حبان در ثقات وضعفا آورده و سلیمان را در ثقات ذکر کرده پس حدیث بر نهیب
 حسن است و حدیث ابی سعید را ابن راهویه در مسند و یحیی از طریق عبد الله بن نافع از ایوب بن سلیمان
 بن نهاد از مروی از ابی سعید روایت کرده حافظ ابن حجر عسقلانی فرموده که اگر درین سند مروی بیضم
 اسناد آن جمیع شدی لیکن تقویت می یابد با آنچه طبرانی روایت کرده از طریق محمد بن اسمعیل جعفری از
 عبد الله بن مسلم بن یحیی از محمد بن عبد الله بن علی بن عبد الرحمن بن صعصعه از پدر خود از ابی سعید خدری رضی الله
 و جعفری و با فوق او در میان اند معروف و جعفری را ابو حاتم و شیخ او را ابن زهره تضعیف کرده و حافظ
 عراقی گفته که روایت کرده است این حدیث را یحیی نیز از حدیث جابر روایت ابن المنکدر گفته که سند آن ضعیف است

داین حدیث را طریق دیگرست از جابر بر شرط مسلم و آنرا ابن عبد البر در مستدرک کرده است و روایت ابی الزبیر از
 جابر آورده و این اصح طرق این حدیث است و از حدیث ابن عمر نیز وارد شده و فرجه الدار قطنی
 فی الافراد روایت کرده آنرا ابن عبد البر و ابی قطنی و افراد بسند حمید از سعید بن المسیب از عمر موفوف
 و در سنن ابی نعیم از عمر اختلاف است و روایت کرده است بهیچ وجه و شعب از روایت ابی نعیم بن محمد
 بن المنذر که گفته میشود پس آنچه نیست با ذکر کرده ابن حجر علی میگوید که انکار ابن تیمیه که در تفسیر
 از بنی صلی الله علیه و سلم وارد نشده و هم است و قول احمد که از لایصح مراد از ان صحبت لذت است آن
 منافی نیست که حسن لغیره نباشد و حسن لغیره و مخمس است و الحمد لله على الختام

تمت مطبوعه مطبع النوری حاکم مدراس

کما یفهمه و ثانیا ز بارگاه کرمی که دلبند مصطفی و جگر گوشه زهر ارسیده شبان شبان گردانید و هم و لا
 در مزرع قلوب مومنین پشمیده نخل ایمان را بشمرد عارسانید و صلی الله علی خیر خلق محمد و آل الکرام
 و صحبه العظام - مد الیالی و الایام - اما بعد بنظر اکتیان همین دانش کلچینیان کلزار نیست سبب یاد کردن
 عالیجناب است انساب سعد بن نضل و کرم منبع علم و حکم افضل الفضلا اعلم العلم و اثار این مقبول بارگاه
 کبریا سیدی و استادی حضرت بزرگوار عظیم نو آفران بهادر معتمد جنک مولوی محمد صبوحه الله علیه
 معنی شریعت غرار الله طلال جلاله افضل کتبی در وقایع قره العین رسالت پناه روح پاک علی سید الله
 سرور دارین ابو عبد الله الحسین علی به و علیه من العلمات افضلها من التحیات اکملها و در سنه ۱۲۵۰ هجری
 دود صده و پنجاه هجری تألیف فرمودند و این خاک را عبودیت مراسم محمد حسین المتخلص به راقم که یکی از اولاد
 مایده فضلی و کمال دوست و از بهر شعورستان بوس بارگاه جلال او امر تقبیل نفس نمودند بنده با تا حال و

کتابت سخن و ادبی گردید. تاریخ آقا مشرف بیگلو را از کتب بطون بر منصفه ظهور رسانید - **قطعه**
 دلی شاه راه علم یقین حکمران شریعت غرا ستمه جنک دولت دین صبغه الله محمد قاسما
 دن در احوال شیخان نسخه دست برودنشا جستجو که دو سال آن رتسم شد بحاجتیم از مشرف ا
 انجا از جناب محیب الدعوات آنست که مولف این نسخه دکشارار و زجرادر کرده جان نشان آن آل مصطفی قریه
 سال شرف کرده است فیدان این کتاب فیض آثار او در زمره محبا اہمیت جو محشر فرمایم بحمد الاله -

بمؤکوشاه میران محی الدین وقف چون جناب فضیلت انساب عارف امرایه ترین کاشف سرایین
 علم الاخلاق عمیم الاشفاق سر دفتر فضا عمده العلماء مفتی شریعت غراب الدله بهادری بقضا علوم عقیده و حسن
 کتابی متفکر فیضی و کمالات بر ما مصلحت حضرت سید الشہداء علی صده و علی الصلوٰۃ والسلام تالیف فرموده دلہای

استبدان سادق و معتقدان اثنی با نور سعادت و فروغ کرامت منور گردانید علی انصوم تحریر و تسوید و قایمہ
 شہادت آن خوشید اوج سیاد مالہ جاگاہ نما اہمیت بفلک الافلاک سانید سبحان الله زبی استمانیکہ ہر حرفش چون
 سید مکانی طاق و فطش چون سان المہر انسا شہرہ آفاق بر نقطہ اش معنی سربہ شورش حال و در مشمنون بر

دوران نوری و حروفش چون دو آہ بیانی فروش در آ عبارتش چون سیل اشک نام جوش خوشہ چین خرم فیض و کما
 من اقصی بر شان مقال از بہا سان مطالعاتش کلام او در جہدہ عندیہ یاز انعمہ سنج قطعہ تا بخش گردانید و گوہر
 کلمہ بی کلمہ نظر در میان بازار سخن گذرانید - **قطعه** چون

تحریر غمنا و شہیدان سر اسر کوہ سہار ہفت نوم سجوی سال تاریخ المہنسا یہ این بی گفت
 سہر محمد صاحب عرف شاه صاحب - **قطعه**
 غم نام حسین از مشرف شہ

